

МАЙН РИД

КВАРТЕРОНКАТА

Майн Рид

Квартеронката

Читателю,

Да ти кажа нещо, преди да си започнал. Тази книга е една романтична история и нищо повече. Авторът не е неин герой.

Глава I

Бащата на водите¹

Баща на водите! Прекланям се пред твоя неударжим бяг! Както индусът коленичи на бреговете на своята свещена река, тъй и аз коленича на твоя бряг и от душата ми бликва буен благоговееен възторг!

Но колко различни са източниците на нашето преклонение. Водите на жълтия Ганг будят у индуса суеверен страх, примесен с неясен трепет пред тайнствените бъднини; за мене твоите златни води крият спомени за радост, които свързват настоящето с познатото щастливо минало. Да, могъща река! Прекланям се пред тебе заради това минало. Сърцето ми почва да ликува дори само като чуя твоето име!

Баща на водите! Добре те познавам аз. В страната на хилядата езера, на върха „*Hauteur de terre*“² прекоших аз твоето мъничко поточе. На скута на синьото езерце, което ти дава живот, пузнах своята брезова лодка, отдадох се на твоето течение и леко заплавах на юг.

Минавах край ливади, гдето дивият ориз зрее по твоите брегове, гдето бялата бреза оглежда своя сребрист ствол в твоите води и високи борове хвърлят островърхите си сенки върху тебе. Виждах как червенокож чипеуа³ разсича кристалните ти води със своето леко кану, как огромният лос мие хълбоците си в прохладните ти талози и как стройният вапити⁴ грациозно се носи край твоите брегове. Чувах песните на твоето крайбрежие – повика на какауи, граченето на сивата гъска уа-уа и тръбния зов на големия северен лебед. Да, могъща река! Дори и в тези далечни северни земи, сред пустошта на твоя роден край, аз се прекланях пред тебе!

Все напред – през много паралели географска ширина, през много градуси към тропика!

Ето, застанал съм на твоя бряг, там гдето ти се хвърляш от скалите

1. *Бащата на водите* – поетично обръщение към Мисисипи – по индиански маниер. Самата дума Мисисипи е индианска (от езиците на племената чипеуа и крии), съставена от „миси“ или „мичи“ – велика, и „сипи“ – река. – Бел.авт.

2. *Hauteur de terre* (фр.) – Върхът на земята. – Б.пр.

3. *Чипеуа* – североамериканско индианско племе, живяло някога край Горното езеро. – Б.пр.

4. *Вапити* – канадски елен. – Б.пр.

на Сан Антоан⁵ и разпенен, с дързък устрем прорязваш своя път на юг. Вече виждам промяна в гледката на твоето крайбрежие. Изчезнали са боровите и бреговете ти са се нагиздили с нетраен, но яркоцветен листак. Дъбове, брястове и кленове сплитат вейки и протягат далече над тебе широките си клони. Макар все още да виждам гори, които изглеждат безпределни, нещо ми подсказва, че девствената природа е отмината вече. Белези на цивилизацията приветстват моя взор и нейните звуци долитат до моя слух. Сред повалени дънери забелязвам горска хижа – живописна в своята груба простота, – а в далечните глъбини на гората кънти секирата на дърваря. Дългите свилени листа на царевицата победоносно се веят над паднали дървета, а златистите й реси обещаваат богата жетва. Островърха черковна звънарня пронизва зеления листак на гората и молитвата на християните се възнася към небесата, тържествено примесена с рева на твоите води!

Отново пускам лодката си по твоите леки вълни и със сърце леко като вълните се плъзгам все по-напред и по на юг. Минавам между стръмни канари, които ображдат твоите буйни води, и с радостно удивление проследявам техните странни и разнообразни очертания, ту рязко устремени нагоре, ту открити с меки извивки в синьото небе. Ето, виждам снагата на прочутата „*La montagne qui trempe à l'eau*“⁶, извисила се като кула нагоре, виждам и онзи остър чукар, на който някога е опвал шатрата си пътуващият воин. Плъзгам се по огледалния skut на езерото Пепин и с възхищение разглеждам зъберите на неговите брегове. Взирам се с по-дълбок интерес в отвесната чука „Любовен скок“⁷, чиято скалиста стръмнина е отеквала често радостната песен на безгрижния пътник, а само веднъж – един по-тъжен напев: предсмъртната песен на Уенона – прекрасната Уенона, принесла живота си в жертва на любовта!

Нося се все напред, натам, гдето безпределните прерии на Запада стигат до самите твои води, и моят взор с наслада се рее по неувяхващата им зеленина.

Забавям се за миг, за да се полюбувам на воина с нашарено лице⁷, пришпорил дивия си кон по твоя бряг, да се порадвам на гъвкавите дакотски девойки⁸, които се къпят в твоите кристални вълни, и после

5. *Водопадът на Сан Антоан* – единствените прагове на Мисисипи, получили името си от най-ранните изследователи, френските йезуити. Сега до този водопад има град, а селища са изникнали в пустошта дори много по-нагоре по реката. – Бел.авт.

6. *La montagne qui trempe à l'eau* (фр.) – Планина, която се мие от водите – Б.пр.

7. Индианските воители нашарват лицата си с бои, за да изглеждат по-страшни. – Б.пр.

поемам отново напред, покрай „Скалистия корниз“, покрай богатите с руди брегове на Галина и Дубюк, покрай въздушния гроб на дръзнове-ния рудокопач⁹.

Ето стигам мястото, гдето мътната Мисури яростно се нахвърля върху тебе, решила сякаш да те отбие от твоя път. Разлюлян в моето леко кану, наблюдавам борбата. Жестока, но кратка е тя, защото ти удържаш победа и покорената ти съперница е принудена да влее златния си данък¹⁰ в твоето течение, което величествено се понася напред!

Твоите победоносни вълни ме отнасят още по на юг. Виждам огромни зелени могили – единствените паметници на древно племе, което някога е бродило по твоите брегове. Близо пред себе си сега виждам жилища на съвсем друг народ. Виждам островърхи покриви да се издигат в небето, сводове и кубета да блестят на слънцето, дворци да се редят по твоите брегове и дворци да плават по твоите вълни. Виждам огромен град-метрополис¹¹!

Но не се бавя дълго тук. Жадувам за слънчевия Юг, отдавам се отново на твоето течение и се понасям напред.

Ето, отминавам широкото като море устие на Охайо, а после и устието на друг от най-могъщите ти притоци, прославената „Река на равнините“¹². Колко различни са сега твоите брегове! Погледът ми не среща вече нито отвесни чукари, нито надвиснали скали. Ти си се отклонил от планините, които сковаваха твоя бяг; сега се лееш широко и свободно и си проправяш път през собствените си наноси. Самите ти брегове са дело на твоите лични прищевки – ти си ги изградил от тиня,

8. *Дакота* – северноамериканско индианско племе. – Б.пр.

9. *Въздушният гроб на дръзновения рудокопач* – „Гробът на Дубюк“, една от високите скали по горното течение на Мисисипи, място с голяма известност. Там е било жилището на първия труженник на минното дело по тези места, който получил концесия още от мексиканското правителство, преди Съединените щати да разширят владенията си върху територията на Луизиана, на самия връх на скалата Дубюк издигнал за себе си гробница и сложил на нея кръст с надпис. След смъртта му според неговото желание тялото му било положено на голям плосък камък в тази гробница и останало там, обвито със саван, изложено на погледа на всеки пътник, който би си направил труда да се изкачи на върха на скалата. Прозорците на гробницата са защитени с железни решетки, през които костите на рудокопача още може да се видят да гният там, където са били положени. – Бел.авт.

10. *Златният данък* – цветът на Мисури е жълт. Тя получава този цвят от един от най-големите си притоци – Йелоустоун. След вливането на Мисури водите на Мисисипи приемат оттенъка на нейния „могъщ брат“. – Бел.авт.

11. *Метрополис* – многохиляден, по начало столичен град. – Б.пр.

12. „*Река на равнините*“ – име, с което наричат река Аркансо. – Б.пр.

изхвърлена в минути на волна игривост, и всеки миг, когато пожелаеш, можеш да разкъсаш тяхната преграда. По бреговете ти отново се низят гори – гори от исполински дървета: клонести платани, високи божурови дървета и жълтозелени тополи, които се издигат на стъпала от самия ти бряг. Гори покриват твоите брегове и останки от гори носиш ти по своите широки гърди!

Отминавам твоя последен приток, чиито червени води обагрят леко вълните ти. Плъзгам се надолу по твоята делта, покрай места, прославени поради страданията на Де Сото¹³ и смелите приключения на Ибервил¹⁴ и Ла Сал¹⁵.

И тук душата ми достига върха на възторга. Слепи за красотата трябва да са очите и сърцето на онзи, който може да те съзерцава тук, в твоите южни предели, без да изпита тръпките на най-възвишено възхищение!

Любувам се на чудните гледки, които неспирно се сменят пред погледа като в някоя вълшебна приказка или като изгледите в някоя „панорама“. Няма по-хубави от тях на земята – няма гледки, които да могат да се сравнят с твоите околности! Нито край увенчаните със замъци рейнски скали, нито по бреговете на древното Средиземно море, нито из островите на Западна Индия. Не! Нийде по света няма такива гледки, никъде нежната хубост не се съчетава така хармонично с дивата прелест.

Взорът не среща тук никаква планина – не среща дори и могила, но тъмните кипарисови гори, потънали в сребрист испански мъх, служат за фон на тази картина и не отстъпват по своето величие на гранитните върхове.

Гората вече не слиза до твоите води. Отдавна е паднала тя под секирата на плантатора и на нейно място е избуяла златна захарна тръст, сребрист ориз и белоснежен памук. Но все още доста гори красят гледката тук. Аз виждам тропически дървета с широки лъскави листа – палмата сабал, анона, обичащото вода тупело, каталпа с големи фуниеобразни цветове, топящи се liquidambar и восьчюнолистата магнолия. С тези гиздави туземки смесват листак стотина прекрасни прищълци –

13. *Де Сото, Ернандо* (1500–1542) – испански изследовател, открил Мисисипи в 1541 г. – Б.пр.

14. *Ибервил, Пиер* (1661–1706) – французин от Канада, мореплавател и изследовател на Северна Америка, основал в 1698 г. френската колония Луизиана. – Б.пр.

15. *Ла Сал, Рене Робер Кавелие* (1643–1687) – френски пътешественик и изследовател, първ пропътувал Мисисипи до самото ѝ устие. – Б.пр.

портокал, лимон и смокиня, индийски люляк и тамаринд, маслини, мирти и бромелии, а увисналите вейки на вавилонската плачеща върба представляват рязка противоположност на изправените стъбла на исполинската тръстика и копиевидните листа на уусса *gloriosa*.

В сянката на тези прекрасни дървета пред погледа ми се редят вили и имения, великолепни и разнообразни, както и народностите на хората, които живеят под техните покриви. А те са различни, защото по твоите брегове живеят всички народности на земята и всяка от тях е дала своя принос, за да те накичи с даровете на славната всемирна цивилизация. Сбогом, Баща на водите!

Макар и да не съм се родил в тази чудна южна страна, дълго съм живял в нея и я обичам дори повече от собствената си родина. Там прекарах дните на светлата си младост, на зрялата възраст, диреща приключения, и когато си помисля за тези дни, пред мене изпъкват хиляди спомени, изпълнени с романтика, която никога не ще избледнее. Там моето младежко сърце изпита тръпките на любовта – на първата, чиста любов! Нищо чудно, че този кът остава за мене най-свят на земята!

Читателю, чуй историята на тази любов!

Глава II

Шест месеца в Града на завоя¹⁶

Както много други юноши, току-що отървали се от колежа, и аз не се чувствувах вече щастлив у дома. Бях обзет от желание да пътувам и бленувах да се запозная с онзи свят, който дотогава знаех само от книгите.

Мечтата ми скоро се сбъдна и ето че без болка наблюдавах как хълмовете на моята родина потъват отвъд черните вълни, без много да мисля дали ще ги видя някога пак.

При все че бях напуснал стените на класическия колеж, съвсем не бях проникнат от симпатии към класицизма. Десетте години, прекарани в размишления над необузданите хиперболи на Омир, механичното стихоплетство на Вергилий и скучните самохвалства на Хораций Флак¹⁷ не бяха успели да развият у мене усет за онази класическа красота, която очилатият *savant*¹⁸ долавя или се преструва, че долавя. Аз не съм създаден да живея в света на отвлечените идеи или да мечтая за миналото. Обичам повече истинския, сегашния, заобикалящия ме живот. Донкихотовците могат да играят ролята на трубадури всред порутени замъци, а превзетите госпожици да пропътуват всички земи, посочени в пътеводителите, но що се отнася до мене, аз не вярвам в романтиката на старите времена. В съвременния Тел¹⁹ аз виждам наемник, готов да продаде мишците си на първия срещнат тиранин; а живописният Лазарони²⁰, щом го опознаеш по-отблизо, се снишава до равнището на обикновен крадец-кокошкар. Като гледам рушещите се стени на Атина и развалините на Рим, аз виждам само безприютност и глад. Не вярвам в живописността на нищетата. Не може да ме трогне романтиката на дрипите.

И въпреки това именно копнежът за романтика ме накара да напусна своя дом. Бленувах за поетичното и живописното, понеже бях тъкмо в онази възраст, когато човек дълбоко вярва, че те съществуват. Ех!

16. *Градът на завоя* – понякога така наричат Нови Орлеан поради разположението му в завоя, който река Мисисипи прави при устието си. – Б.пр.

17. *Хораций Квинт Флак* – римски поет, автор на оди, сатири и послания. – Б.пр.

18. *Savant* (фр.) – учен. – Б.пр.

19. *Вилхелм Тел* – легендарен швейцарски борец за народна свобода. – Б.пр.

20. *Лазарони* (итал.) – неаполитански скитник и безделник, чието име е станало нарицателно. – Б.пр.

Още не съм се отървал от тази вяра. Сега съм по-стар, ала още не е настъпил за мене часът, в който ще загубя своите илюзии, нито пък някога ще настъпи. Има романтика в живота, това не е лъжа. Тя не живее в изтърканите форми и детинските церемонии на светските салони, нито пък може да се види в блестящите парадни облекла и шумните детинщини на царския двор. Звездите, ордените и званията са смъртоносни за нея, червеното сукно и плюшът я убиват.

Другаде е нейното убежище – всред величествената и възвишена природа, макар и не само там. Тя се среща както в полето, в гората, по скалите, край реката и в планината, така и по многолюдните улици на търговския град. Нейното убежище са човешките сърца – сърца, които туптят от възвишени пориви, гърди, в които пламтят благородни стремежи към Свобода и Любов!

И тъй, аз се отправих не към бреговете на древността, а към пределите на страна с по-нов и по-буен живот. На запад потеглих да търся романтика. И я намерих в нейния най-привлекателен вид под жаркото небе на Луизиана.

През месец януари 18... година стъпих върху земята на Новия свят, на място, опръскано с английска кръв. Утивият капитан, който ме беше докарал през Атлантика, ме свали на брега със своята собствена лодка. Бях любопитен да разгледам полето на това решително сражение, понеже в този период от моя живот имах склонност към военното дело. Обаче нещо повече от просто любопитство ме караше да посетя бойното поле край Нови Орлеан²¹. По онова време аз поддържах мнението, което се смяташе за еретично, а именно: че „неподготвеният“ войник при известни обстоятелства е почти равен на наемния професионалист и че дългото военно обучение не е залог за победа. Историята на войните, разглеждана повърхностно, като че ли противоречи на тази теория, която е в разрез и с твърденията на всички военни. Но само твърденията на военните по такъв въпрос нямат стойност. Чули ли сте някога за някой военен, който да не желае неговото изкуство да се смята за най-митично? Нещо повече, управниците на света не са жалили сили да втълпяват на народите си погрешни схващания по този въпрос. Необходимо е да се намери някакво оправдание за тоя ужасен товар на народите – действателната армия.

21. *Бойното поле край Нови Орлеан* – на 8 януари 1815 г., вече след сключването на договора в Гант, Белгия, и прекратяването на англо-американската война, край Нови Орлеан избухва сражение между малочислена и необучена американска армия и редовни английски войски, което завършва с победата на американците. – Б.пр.

Желанието ми да видя полесражението на бреговете на Мисисипи бе свързано главно с този въпрос. Самата битка беше едно от силните доказателства в полза на моето убеждение, защото на това място около шест хиляди мъже, никога не чували безсмислената команда „Глави надясно!“, бяха разгромили, „помели“, всъщност почти унищожили една добре снабдена и обучена войска, почти два пъти превъзхождаща ги по брой!

След стъпването ми на това бойно поле неведнъж съм се сражавал със сабя в ръка. Онова, моето тогава поддържах само като теория, отпосле доказах с опит. „Обучението“ е заблуждение, редовната армия – измама²².

След един час вече бродех из улиците на Града на завоя, без да се занимавам повече с военни въпроси. Мислите ми бяха устремени в съвсем различна посока. Светският живот на Новия свят с цялата си свежест и трескавост се движеше пред очите ми като на панорама и въпреки моето предварително решение за *nil admirari*²³ не можех да не се учудвам при всяка крачка.

Една от най-първите ми изненади – тази, с която се сблъсках още на самия праг на моя живот отвъд Атлантика, – беше откритието, че съвсем за нищо ме не бива. Можех да посоча писалищната си маса и да кажа: „Там лежат доказателствата за моята ученост, най-високите награди в моя випуск.“ Но каква полза от тях? Сухите теории, които ми бяха проповядвани, нямаха приложение в реалния живот. Моята логика беше дърдорене на папагал. Моите класически знания тежеха на ума като ненужни вехтории и аз бях, кажи-речи, толкова подготвен да се боря с живота – да бъде полезен на ближния или на самия себе си, – колкото ако бях завършил курс по китайска мнемоника²⁴.

О, вие, бледи професори, които ме учехте на синтаксис и скандиране, вие бихте ме сметнали за истински неблагодарник, ако изкажех презрението и възмущението, които изпитвах тогава към вас... тогава, когато хвърлих поглед назад към десетте години пропилян живот, прекаран

22. *Редовната армия е измама* – Героят (?) на Карс предупреждава Англия със следните думи: „Тежко на народа, който пренебрегне военното изкуство!“ За да бъде този израз верен, трябва да го променим тъй: „Тежко на народа, който развива военното изкуство!“ Какво е постигнал героизмът на генерал Уилиъмс? Къде е Кмети, истинският герой на Карс? О, смел Кмети! Ти си само един нещастен унгарец без родина, без дом, без приятели! – Бел.авт.

23. *Nil admirari* (лат.) – не се чуди на нищо. – Б.пр.

24. *Мнемоника* – наука за изкуствено развиване на паметта. – Б.пр.

под вашето опекунство... тогава, когато си въобразявах, че съм образован човек, ала самоизмамата изчезна и разбрах, че не знаех нищо!

С някоя и друга пара в джоба и с много малко знания в главата аз бродех из улиците на Нови Орлеан и се чудех на всяка крачка.

След шест месеца кръстосвах същите улици с много малко пари в джоба, но с извънредно разширен запас от знания. През тези шест месеца бях придобил много по-обширен житейски опит, отколкото през които и да било шест години от предишния ми живот.

За този опит заплатих доста скъпо. Пътните ми пари се бяха стопили в кипежа на кафенета, театри, карнавали и кварталонски балове. Една част от тях бях оставил в онази банка, наречена фаро, която не връща нито главницата, нито лихвите!

Почти се страхувах да „направя равносметка“ на парите си. Най-после с усилие я направих и след като платих, каквото дължах в хотела, открих, че ми остават още точно двадесет и пет долара! Двадесет и пет долара, с които да преживея, докато пиша у дома и получа отговор, което щеше да трае най-малко три месеца, понеже говоря за времена, когато още не бяха въведени трансатлантическите пътнически параходи.

Шест месеца бях смело прегрешавал. Сега бях преизпълнен с разкаяние и с желание да поправа грешките си. Дори нямах нищо против да си намеря някаква служба. Ала бездушното ми класическо образование, което не бе успяло да ме научи да паза кесията си, не можеше да ми помогне да я напълня отново; и в целия този шумен град аз не можех да намеря никаква служба, за която да съм подходящ. Без приятели, с понижен дух, малко отвратен, не малко загрижен за близкото си бъдеще, скитах из улиците. Познатите ми ставаха от ден на ден все по-малко. Не ги виждах вече в обичайните им свърталища – свърталищата за удоволствия. Къде се бяха дянали?

В тяхното изчезване нямаше нищо тайнствено. Беше средата на юни. Беше станало непоносимо горещо, а живакът на термометъра се качваше всеки ден все повече. Той вече играеше около 100° по Фаренхайт²⁵. След седмица или две можеше да се очаква ежегодният, но нежелан посетител, известен с прякора „Жълтия Джак“, от когото еднакво се бояха и млади, и стари; именно ужасът от него подгонваше модния свят на Нови Орлеан като прелетни птици към по-северни места.

Аз не съм по-смел от другите хора. Нямах никакво желание да се

25. 100° Фаренхайт = 38° Целзий. – Б.пр.

запозная с този страшен демон на блатата и си помислих, че и за мене ще е по-добре да се махна от неговия път. За това беше нужно само да се кача на борда на някой параход, който да ме отведе нагоре по реката, в град извън обсега на тази тропическа малария, която е тъй неизменно свързана с vomito²⁶.

По това време Сейнт Луис беше най-привлекателното име и аз реших да отида там; но сам не знаех как щях да живея в този град, тъй като средствата ми щяха да стигнат само колкото да ме стоварят там.

След като размислих, видях, че това няма да бъде „от трън, та на глог“, и затова решението ми да отида в Сейнт Луис се затвърди. И тъй, аз опаковах своите impedimenta²⁷ и се качих на борда на парахода „Красавицата на Запада“, отправящ се към далечния „Град на могилите“²⁸.

26. *Vomito* (итал.) – повръщане. – Б.пр.

27. *Impedimenta* (лат.) – багаж, вещи. – Б.пр.

28. „Град на могилите“ – понякога така наричат гр. Сейнт Луис поради разположението му. – Б.пр.

Глава III

„Красавицата на Запада“

В обявеното за тръгване време бях на борда, но от мисисипски параход не трябвало да се очаква точност и ето че бях подранил най-малко с два часа.

Не пропилях времето си, а го прекарах доста полезно, като разгледах чудноватия кораб, на който се бях качил. Казвам чудноватия, защото параходите, които плават по Мисисипи и притоците ѝ не приличат на параходите на никоя друга страна, дори не и на тези, които се използват по Атлантика или в Източните щати.

Те са изключително „речни параходи“ и не могат да устоят на никакво морско вълнение, макар че се е случвало някои техни безразсъдни собственици да рискуват и да слизат по крайбрежието от Мобил до Галвестън, Тексас²⁹.

Корпусът им е като на морските параходи, обаче съществено се различава от тях по дълбочината на трюма. Той е толкова плитък, че има много малко място за товар, а главната палуба е само няколко инча над водолинията. Когато корабът е тежко натоварен, вълните прехвърлят борда. Машините са разположени на долната палуба; там се намират и огромните чугунени котли, и огнищата, или „пещите“, които по необходимост са големи, понеже двигателната сила се получава от дърва. Поради малкия обем на трюма по-голямата част от товара е струпана на палубата и навред, където няма машини и котли, може да се видят бали памук, бурета с тютюн или чували царевича на купища високи няколко метра. Такъв обикновено е товарът на параход, който пътува надолу по реката. На връщане стоките са, разбира се, по-други – сандъци с мебели, земеделски сечива, галантерия, доставена с параход от Бостън, чували с кафе от западноиндийските острови, ориз, захар, портокали и други продукти на тропическия Юг.

В задната част на тази палуба се намира мястото, отредено за по-скромната категория пътници, известни с името „палубни пасажери“. Те никога не са американци. Някои от тях са ирландски работници, други – бедни немски емигранти на път за Далечния северозапад; останалите са негри – свободни или в повечето случаи роби.

29. Мобил (щата Алабама) и Галвестън (щата Тексас) – градове на брега на Мексиканския залив. – Б.пр.

Ще свърша с корпуса, като отбележа, че има основателна причина дълбочината на трюма да бъде толкова малка. Това се прави, за да могат корабите да минават плитките води на много места по реката, а особено през сезона на сушата. Ето защо колкото по-малка е водоизместимостта, толкова по-добре. Един мисисипски капитан, като се хвалил с възможностите на своя параход в това отношение, заявил, че не му трябва друго освен тежка роса по тревата, за да преплава с парахода си прериите.

Ако много малка част от корпуса на мисисипските параходи е скрита под водата, то тъкмо обратното може да се каже за оная част, която се вижда над водната повърхност. Представете си двуетажна дъсчена къща, дълга към двеста фута³⁰ боядисана снежнобяло; представете си по цялата дължина на горния ѝ етаж редица прозорци или по-скоро врати със зелени решетки, много близо една до друга, отварящи се към тесен балкон; представете си плосък или леко закръглен покрив, покрит с насмолен брезент, а в центъра му цял низ прозорци като на парник, представете си над всичко това да се издигат като кули два исполински черни цилиндъра от ламарина, всеки по десет фута в диаметър, и приблизително десет пъти по-високи – комините на парахода; представете си по-малък цилиндър от едната страна – изпускателната тръба за парата – и на самия край на носа висока мачта с развяващо се на върха ѝ „звездно знаме“; представете си всичко това, и може би ще добиете някаква представа за мисисипски параход.

Влезете ли вътре, отначало ще бъдете поразен от новата за вас обстановка. Ще видите великолепен салон, дълъг към сто фута, богато застлан с килими и целият потънал в украса. Ще забележите колко изящни са мебелите – скъпи столове, канапета, маси и кресла; ще забележите стените, богато позлатени и украсени с подходящи рисунки; кристалните полилеи, висящи от тавана; стотината врати, които водят към кабините от двете страни, и огромната двукрила врата от цветно или орнаментно стъкло, която отделя свещените предели на дамския салон. Накъсо казано, навред около себе си ще забележите блясък и разкош, на който, като европейски пътник, не сте свикнали. За такава гледка само сте чели в някоя ориенталска приказка – у Мери Монтегю³¹ или в „Хиляда и една нощ“.

И все пак понякога цялото това великолепие представлява рязка противоположност на държането на пътниците, които се разполагат

30. Фут – 30,5 см. – Б.пр.

31. *Мери Монтегю* (1690–1762) англичанка, известна със своите „Писма“, описващи пътуванията ѝ из Турция. – Б.пр.

всред него, защото този пищен салон принадлежи толкова на безочливия побойник, колкото и на изискания господин. Може да се учудите, като видите груб ботуш от конска кожа, опрян на блестящ махагонов стол, или някое петно от дъвкан кафяв тютюн, променило шарката на килима! Но тези неща са изключения – още по-големи изключения сега, отколкото по времето, за което пиша.

Доволен, че разгледах вътрешните помещения на „Красавицата на Запада“, излязох навън пред салона. Тука просторното открито място, наричано обикновено „сенник“, представлява прекрасен кът за почивка на пътниците мъже. Това е просто продължение на „жилищната палуба“, издадено напред и поддържано от стълбове, издигнати от главната долна палуба. Покривът, или „ураганната палуба“, продължен на същото разстояние и опрян на леки дървени подпори, закрива това място от слънцето и дъжда, а ниските перила, които го ограждат от всички страни, го правят безопасно. Тъй като е отворено отпред и от двете страни, оттам се открива най-хубава гледка, а прохладният ветрец от движение на парахода обикновено го прави най-предпочитаното място в кораб. За удобство на пътниците там са поставени столове и е разрешено да се пуши.

Само онзи, който не се интересува от многообразния човешки живот, не би могъл да прекара един час, като го наблюдава по Дигата на Нови Орлеан; и тъй, аз седнах, запалих пура и се отдадох на това интересно занимание.

Глава IV

Параходи съперници

Онази част от Дигата, която беше пред погледа ми, се наричаше „Параходният пристан“. Двайсет или трийсет кораба стояха край редица дървени кейове, леко издадени навътре в реката. Някои бяха току-що пристигнали от градове нагоре по течението и разтоварваха своите стоки и пътници – незначителен брой по това време на годината. Други, заобиколени от суетяща се тълпа, вдигаха пара, трети лък изглеждаха напуснати от екипажа, който по това време несъмнено се веселеше в пищените кафенета и ресторанти. От време на време можеше да се види по някой изискано облечен чиновник със сини памучни панталони, бяла ленена дреха, скъпа панамена³² шапка, риза с батистено жабо и брилянтени копчета. Този наконтен господин се появяваше за няколко минути край някой от изоставените кораби – може би за да сключи с някого малка сделка – и пак тръгваше бързо към по приятните за него кътчета в града.

Пред два големи парахода на Дигата кипежът на деловия живот можеше да се види най-добре. Единият беше този, на който се бях качил. Другият, както успях да прочета на кормчийската му кабина, беше „Магнолия“. Той също се готвеше да потегли, което личеше от движението на хората, от червените огньове в пещите и от съскането на парата, която току изсвистяваше рязко откъм котлите.

На Дигата, тъкмо пред парахода, талиги разтоварваха последния си товар, пътници с кутии за шапки в ръка бързаха да се качат от страх да не закъснеят; по сходнията търкаляха или грубо мъкнеха куфари, сандъци, торби и бурета; пъстро облеченият домакин, въоръжен е тефтер и молив, отмяташе натовареното. По всичко личеше, че параходът щеше да отплава скоро. Съвсем същата сцена се разиграваше и пред „Красавицата на Запада“.

След като наблюдавах това суетене, долових, че имаше нещо необичайно „във въздуха“. Корабите стояха не много далече един от друг и екипажите им, ако малко повишеха глас, можеха да се разговарят, което впрочем те вършеха. От някои изрази, които долитаха до мене, както и от малко предизвикателния им тон, можах да схвана, че „Магнолия“ и

32. *Панамена* – „сламена“ шапка, изплетена от младите листа на едно дърво, подобно на палма, което расте в Централна Америка. – Б.пр.

„Красавицата на Запада“ са параходи съперници. Скоро можах да се осведомя и за това, че ще тръгнат почти едновременно и че се готвят за „надбягване“.

Знаех, че това не беше нещо необикновено за тъй наречените „първокласни“ параходи, а както „Красавицата“, тъй и нейният съперник спадаха към този разред. И двата бяха първокласни по големина и великолепие на обстановката; и двата правеха един и същи курс, от Нови Орлеан до Сейнт Луис; и двата бяха командвани от известни и популярни речни капитани. Те не можеха да не бъдат съперници, а чувството за съперничество беше завладяло екипажите и на двата, от капитана до последния прислужник-роб.

Що се отнася до собствениците и офицерите, то за тях в такива случаи в основата на съперничеството стоят важни парични съображения. Параходът, който „бие“ в някои от тези надбягвания, печели популярност сред пътниците. „Бързият кораб“ става на мода и след това винаги има много пасажери, готови да платят скъпо, защото американците при тежават тази особеност: мнозина от тях са готови да похарчат и последния си долар, само за да могат да кажат, че са дошли с модерния параход, също както в Англия ще намерите много хора, на които доставя удоволствие да се похвалят, че са пътували „в първа класа“. Тщеславие то не е присъщо само на някои страни – то като че ли е всеобщо.

В предстоящото надпреварване между „Красавицата на Запада“ и „Магнолия“ чувството на съперничество беше обхваляло не само екипажите на двата парахода – аз скоро открих, че и пътниците бяха заразени от него. Повечето от тях изглежда очакваха надбягването тъй нетърпеливо, както английският мошеник очаква Дерби³³. Някои от пасажерите без съмнение гледаха на това състезание като на вълнуващо забавление, но аз скоро схванах, че голям брой от тях се обзалагаха за изхода му!

– „Красавицата“ ще спечели като нищо! – провикна се до мене един простоват на вид пътник със златни копчета на ръкавелите. – Залагам двавет долара за „Красавицата“! Ще заложите ли, чужденце?

– Не – отвърнах малко ядосано, защото беше си позволил да сложи ръка на рамото ми.

– Добре де – отговори той, – както кажете! – И като се обърна към някой друг, продължи: – „Красавицата“ ще победи; двавет долара! Двавет долара за „Красавицата“!

33. *Дерби* – годишни конни надбягвания, специално в Епсъм, Англия, наречени тъй по името на основателя им граф Дерби. – Б.пр.

Признавам, че мислите ми не бяха много приятни в този миг. Това беше първото ми пътуване с американски параход, а главата ми беше пълна с разни приказки за „пръсване на котли“, „натъкване на коренища“, „експлодирания“ и „пожари на параходи“. Бях чувал, че тези надбягвания нерядко завършвали с някое от гореизброените нещастия, а имах основания да смятам, че сведенията ми са верни.

Много от пътниците – по-трезвите и по-почтените – споделяха моите чувства, а някои говореха и за отправяне молба до капитана да не разрешава надбягването. Но те разбраха, че са малцинство, и си замълчаха. Бях решил поне да запитам капитана „за неговите намерения“. Към това ме подтикваше по-скоро любопитството, отколкото някаква друга подбуда. Затова напуснах мястото си, минах по сходнята и се запътих към края на кея, където стоеше този господин.

Глава V

Една желана спътничка

Преди да заговоря с капитана, забелязах, че от противоположна посока се задава каляска, която идеше очевидно от френския квартал на града. Беше хубава кола, карана от добре облечен и добре охранен негър; а когато се приближи, можах да видя, че в нея седеше млада, изящно облечена дама.

Не мога да кажа защо, но у мене се появи предчувствие – а може би и тайно пожелание – собственицата на каляската да бъде моя спътница. Не се мина дълго и узнах, че тя има тъкмо такива намерения.

Каляската спря горе на Дигата и аз видях дамата да отправя някакъв въпрос към един близкостоящ, който веднага посочи нашия капитан. Като долови, че въпросът се отнася до него, капитанът пристъпи към каляската и се поклони на дамата. Аз бях наблизил и можех да чуя всяка тяхна дума.

– Мюсю, вие ли сте капитанът на „Красавицата на Запада“?

– Да, мадам – отговори той.

– Бих искала да пътувам с вашия параход.

– Много ще се радвам да ви услужа. Нали има още една свободна кабина, мистър Шърли? – обърна се капитанът към домакина, за да се увери, че не греши.

– Няма значение! – прекъсна го дамата. – Не е толкова важно да имам кабина! Вие ще стигнете до моята плантация преди полунощ, тъй че не ще стане нужда да преспя на кораба.

Изразът „моята плантация“ явно оказа въздействие на капитана. Той не беше по природа груб човек, но тези думи като че ли го направиха още по-внимателен и вежлив. Собственик на плантация в Луизиана не е личност, към която да се отнасяш с безразличие; но когато се случи този собственик да бъде млада и очарователна дама, кой би могъл да не бъде любезен? Във всеки случай не капитан Б., командир на „Красавицата на Запада“! Самото име на неговия параход отхвърляше подобно предположение!

Той се усмихна учтиво и запитва къде трябва да слезе хубавата пътничка.

– В Бренжиер – отвърна дамата. – Имението ми е малко по-надолу, но нашият пристан не е добър, а освен това има и стоки, които би било

по-добре да стоварим в Бренжиер. – При тези думи собственицата на колата посочи към току-що пристигнали и спрели зад каляската върволица каруци, целите натоварени с бурета и сандъци.

Видът на този товар направи още по-приятно впечатление на капитана, който беше и съсобственик на парахода. Той се постави напълно на нейните услуги и изрази готовност да създаде на новата си пътничка удобства, каквито тя би пожелала.

– *Monsieur capitaine*³⁴ – продължи хубавата дама, която все още седеше в каляската и говореше с добродушна сериозност, – трябва да ви поставя едно условие.

– Моля, кажете го, мадам.

– Ето какво! Говори се, че може би вашият параход ще се надбягва с някой друг. Ако това е вярно, аз не мога да стана ваша пътничка.

Капитанът се посмути.

– Работата е там – продължи дамата, – че веднъж едва се спасих и сега съм решила твърдо да не се излагам повече на такава опасност.

– Мадам... – заекна капитанът и не се доизказа.

– О, щом е тъй! – прекъсна го дамата. – Щом не можете да ми обещаете, че няма да се надбягвате, ще трябва да почакам някой друг параход.

Капитанът клюмна глава за няколко секунди. Очевидно размишляваше какво да отговори. Да се лиши от предвкусаното вълнуващо преживяване и удоволствие от надбягването, от победата, която очакваше с увереност, и големите последици от нея; да помислят, че се страхува да изпита бързината на парахода си, че се страхува да не бъде бит – всичко това щеше да създаде за съперника му прекрасни условия за бъдещо самохвалство и да представи него в незавидна светлина в очите на екипажа и пътниците, които се бяха настроили вече за надбягване. От друга страна, да отхвърли молбата на дамата, основателна, ако се погледне трезво, и още по-основателна, ако се вземе предвид, че тя е собственичка на няколко каруци товар и че е богата плантаторка от „Френския бряг“ и може да намери за удобно да изпрати идущата есен няколкокостотин бурета захар и още толкова бъчви тютюн с неговия параход, – всички тези съображения, казвам, правеха молбата ѝ доста основателна. Ако поразмислим, ще видим, че именно тъй се бе сторила и на капитан Б., защото след кратко колебание той обеща да я изпълни, макар и не съвсем на драго сърце. Очевидно капитанът се съгласи след известна

34. *Monsieur capitaine* (фр.) – Господин капитане. – Б.пр.

вътрешна борба, обаче интересът надделя и той обеща.

– Приемам вашите условия, мадам. Параходът няма да се надпреварва. Обещавам ви.

– *Assez*³⁵! Благодаря! *Monsieur capitaine*, много съм ви задължена. Ще бъдете ли тъй любезен да се разпоредите да натоварят стоката ми. Колата ще пътува също. Този господин е моят управител. Елате тук, Антоан! Той ще се погрижи за всичко. А сега, моля ви се, капитане, кога смятате да потеглите?

– Най-много след петнадесет минути, мадам.

– Сигурен ли сте в това, *mon capitaine*³⁶? – запитва тя и многозначително се засмя, което показва, че неточността на параходите ѝ е позната.

– Съвсем сигурен, мадам – отговори капитанът. – Можете да бъдете уверена.

– О, в такъв случай веднага ще се кача на борда! – и като изрече това, скочи леко от стъпалата на каляската, протегна ръка на капитана, който галантно беше предложил услугите си да я отведе в дамския салон. За известно време тя изчезна не само от моя възхитен поглед, но и от погледите на доста голям брой пътници, вече пленени от това прекрасно видение.

35. *Assez* (фр.) – стига. – Б.пр.

36. *Mon capitaine* – (фр.) – капитане. – Б.пр.

Глава VI

Управителят Антоан

Бях поразен от външността на тази дама. Не толкова от физическата ѝ красота, макар и изключителна, колкото от особеното ѝ държане. Бих изпитал затруднение да опиша това, което представляваше известна *braverie*³⁷, подсказваща смелост и самообладание. В обноските ѝ нямаше грубост, а безгрижие на девойка, весела като лятото и волна като хвърчаща паяжинка; но личеше, че при нужда е способна да прояви голяма твърдост и сила. Тая жена би минала за красива, в която да е страна, красотата ѝ беше съчетана с изящество в облекло и държане, а това веднага подсказваше, че е дама, свикнала с обществото и светския живот. И при това беше още млада – положително не много повече от двадесетгодишна. Обаче в луизианския климат жените узряват рано и една креолка на двадесет години³⁸ изглежда като англичанка на тридесет.

Дали беше омъжена? Не ми се виждаше вероятно, още повече че ако имаше „някой“ в къщи, една дама като нея не би употребила изразите „моята плантация“ и „моят управител“, освен ако този някой не се ползва с достатъчно уважение, или, накъсо казано, ако е смятан за „някой“. Би могла да бъде вдовица – много млада вдовица, – но даже и това не ми изглеждаше вероятно. Според мене, тя нямаше вид на вдовица и нито дрехите, нито изгледът ѝ напомняха за траур. Капитанът я беше нарекъл „мадам“, обаче той явно не познаваше нито нея, нито пък обичайните френски обръщения. При съмнителен случай като този трябваше да я назове „мадмоазел“.

Колкото и неопитен да бях по онова време – „зелен“, както казват американците, – не ми липсваше известно любопитство по отношение на жените, особено когато се случеше те да са красиви. В този случай любопитството ми беше събудено от няколко други обстоятелства. Първо, от привлекателната хубост на самата дама; второ, от начина, по който беше водила разговора, и фактите, които разкриваше този разговор; трето, от обстоятелството, че дамата беше или на мене се струваше креолка³⁹.

37. *Braverie* (фр.) – дързост, предизвикателство. – Б.пр.

38. *Креолка на двадесет години* – креолките и кварталеронките често се омъжват и стават майки много рано. Същото важи и за испано-американските креолки от Мексико и Южна Америка. – Бел.авт.

Дотогава много малко бях общувал с хора от тази особена „народност“ и много ми се искаше да узная нещо повече за тях. Бях вече открил, че те съвсем не са готови да отворят вратите си на саксонския пришелец – особено старото креолско noblesse⁴⁰, което и до ден днешен гледа на англоамериканските си съграждани донякъде като на окупатори и узурпатори! По него време това чувство беше дълбоко вкоренено. С течение на времето обаче то вече изчезва.

Четвъртото нещо, което изостряше моя интерес към нея, беше това, че на минаване край мене дамата ме изгледа с поглед, който изразяваше нещо повече от обикновено любопитство. Не бързайте прекалено много, да ме корите за това твърдение. Изслушайте ме първо. Нито за миг не си въобразих, че в този поглед имаше някакво възхищение. Не си помислих такова нещо. Бях твърде млад по онова време, за да се лаская от подобни илюзии. Освен това тъкмо в този миг съвсем не бях „в зенита на славата си“. С някакви си пет долара в кесията аз се чувствах дори нещастен; нима можех да си въобразя, че ослепителна хубавица, каквато беше тя, звезда от първа величина, богата собственица, притежателка на плантация, управител и множество роби би удостоила с възхитен поглед самотен несретник като мене?

Наистина не се ласкаех от подобни мисли. Предположих, че това е просто любопитство от нейна страна и нищо повече. Тя беше забелязала, че съм от друга народност. Моята външност, цветът на очите, кройката на дрехите, а може би и нещо gauche⁴¹ в държането ми ѝ беше подсказало, че съм чужденец в тази страна, и за миг беше възбудило нейния интерес. Просто някакво етнологическо наблюдение и нищо повече.

Това обаче спомогна да разпали моето любопитство и ми се дощя да узная поне името на това прелестно създание. „Управителят би могъл да ми помогне“ – помислих си аз и се обърнах към него.

39. Креол – „Креол“ е понятие, което често се бърка дори и от англо-американците. Някои смятат, че креолът е човек със смесена кръв. Не е така. Креолът е потомък на французи, но роден в Америка. Неговият синоним „криоло“ се употребява в цяла Латинска Америка по отношение на хора от испанско потекло, но родени в Америка, деца на испанци от стара Испания. Французкото „креол“ и испанското „криоло“ означават съответно французин и испанец, както „янки“ значи англичанин. „Креол“ и „криоли“ значат „местен жител“. Обаче истинският креол не е от смесено потекло, т.е. не от смесено потекло, що се отнася до индианска или африканска кръв. Креолът със смесена кръв се нарича „креол мулат“, „креол метис“, „креол кварталон“ и т.н., но никога – само „креол“. – Бел.авт.

40. Noblesse (фр.) – благородничество. – Б.пр.

41. Gauche (фр.) – непохватно, несръчно. – Б.пр.

Той беше висок, сивокос, сух възрастен французин, добре облечен и достатъчно представителен на вид, за да може да мине за баща на дамата. Държането му беше също много почтено и създаваше впечатление, че е бил на дългогодишна служба в много старо семейство.

Още когато се приближих, разбрах, че вероятността да сполуча бе съвсем незначителна. Той беше „затворен като мида“. Разговорът ни беше твърде кратък, отговорите му – лаконични.

– Мосю, мога ли да запитам коя е вашата господарка?

– Дама.

– Съвършено вярно: това може да каже всеки, който е имал щастие-то да я зърне. Исках да зная името ѝ.

– Не ви е нужно да го знаете.

– Не, разбира се, щом е толкова важно да го запазите в тайна!

– *Sacré-t-t-ge*⁴²!

Това възклицание, по-скоро промърморено, отколкото изречено гласно, сложи край на диалога. Старецът ми обърна гръб и сигурно в душата си ме ругаеше и наричаше „досаден янки“⁴³.

Потърсих черния кочияш на каляската, ала и тук не успях. Негърът караше конете към борда и понеже не искаше да отговоря пряко на въпросите ми, той ги „заобикаляше“, като обикаляше конете, и си даваше вид, че е много зает от другата страна.

Не успях да изтръгна дори и името ѝ; отчаян, аз се отказах и от негъра.

Много скоро обаче научих името ѝ, и то от съвсем неочакван източник. Бях се върнал на парахода и седнал отново под сенника, наблюдавах как матросите, запретнали ръкавите на червените си ризи, напрягаха мускули и пренасяха някакъв товар на борда. Забелязах, че беше същият, който бяха докарали каруците – собственост на дамата. Той се състоеше най-вече от бурета със свинско месо и брашно, голям брой сушени свински бутове и няколко чувала кафе.

„Припаси за голямото ѝ имение“ – казах си аз.

Тъкмо тогава по сходнята заизкачваха няколко парчета багаж от друг род. Това бяха кожени куфари, пътни чанти, сандъчета от палисандрово дърво⁴⁴, кутии за шапки и други подобни.

„А-ха! Личните ѝ вещи!“ – помислих си аз и продължих да пуша

42. *Sacré* (фр.) – по дяволите. – Б.пр.

43. *Янки* – презрително име, давано на жителите на Северните щати, по-специално на тия от Нова Англия (шестте малки щата около Ню Йорк). – Б.пр.

44. *Палисандър* – скъпо тропическо дърво, наричано още и „розово дърво“. – Б.пр.

пурата си. Както наблюдавах пренасянето на куфарите, изведнъж очите ми бяха привлечени от някакъв надпис върху една кожена чанта. Скочих от мястото си и на половината път по сходнята пресрещнах човека, който я носеше. Хвърлих поглед към надписа и прочетох:

„Mademoiselle Eugénie Besançon“.

Глава VII

Потеглянето

Последният звънец бие... последните изпращачи се втурват към брега... трапът е издърпан навътре... някакво заляпало се човече е принудено да скача... въжето е издърпано и намотано на борда... звънчето на машиниста звъни... огромните колела се завъртват и разбиват кафявата вода на пяна... парата свири и шипи в котлите и на редовни прекъсвания изгърмява от изпускателната тръба... съседните кораби се разклащат... обшивките им скърцат и прашят... чупят се подпорки и леки дъсчени кормчийски кабинни, което причинява кръстосан огън от ругатни между екипажите... най-сетне след няколко минути адска бъркотия огромният параход се отделя от сушата и излиза по широкия skut на реката.

Той потегля нагоре срещу течението; няколко удара на въртящите се перки и течението е победено; и ето величественият кораб, подчинил се на мощната движеща сила, разсича водния си път и върви по водата като живо същество.

Тук топовен гърмеж оповестява тръгването му, там заминаването се оживява от хармоничните звуци на медни инструменти или нещо още по-подходящо – от стара лодкарска песен със скоклив припев, подета от грубите, но музикални гърла на матросите.

Лафайет и Карлтън са скоро отминати; по-ниските покриви на складовете и жилищата се губят от погледа; само прекрасното кубе на Сейнт Чарлз, камбанариите на църквите и кулите на голямата катедрала все още се виждат на небосклона на Града на завоя. Най-после и те изчезват и „плаващият дворец“ поема с тържествено величие между живописните брегове на Мисисипи.

Казах „живописни“. Тази дума не ме задоволява, но не мога да се сетя за друга, която да изкаже мисълта ми, Трябва да употребя сравнението „живописно прекрасни“, за да изразя възхищението си от гледките по тези брегове. Без никакво колебание аз ги обявявам за най-хубавите в света.

Не ги гледам само с безстрастния поглед на наблюдател. Не мога да откъсна гледката от туй, което е свързано с нея – не в миналото, а в настоящето. Гледам порутените замъци по Рейн и тяхната история събужда у мене чувство на отвращение към това, което е. Гледам сегашните

модерни домове и техните обитатели и се изпълвам със същото отвращение към това, което е било. И в залива на Неапол изпитвам пак същото чувство, а когато обикалям около парковете на английските лордове, аз ги виждам през ограда от неволи и дрипи, тъй че тяхната красота изглежда като измама!

Само тука, по бреговете на тази величествена река, навред съзирам благосъстояние, широко пръсната просвета и спокойствие за всички. Тук почти във всяка къща срещам изтънчения вкус на висша цивилизация и възможност за щедро гостоприемство. Тук мога да разговарям с хиляди хора, чиито души са свободни – не само политически, но свободни от груби заблуждения и слепи предразсъдъци; тука, накъсо казано, срещнах не съвършенството, защото то принадлежи на далечното бъдеще, но най-напредналата цивилизация, достигната досега на земното кълбо.

Една тъмна сянка се мярка пред моя поглед и сърцето ми се свива от внезапна болка. Това е сянката на човек, човек с черна кожа. Той е роб!

За миг или два цялата гледка ми се вижда черна! На какво да се възхищавам тука – в тези полета със златна захарна тръст, разлюляна царица и белоснежен памук? На какво да се възхищавам в тези великолепни дворци с техните оранжерии, цъфтящи градини, клонести сенчести дървета и прохладни беседки? Не е ли всичко това плод само на потта на роба!

Сега гледам, но не се възхищавам. Гледката е изгубила своя *couleur de rose*⁴⁵ и пред очите ми се простира мрачна пустош. Размишлявам! Бавно, постепенно облакът се разсейва и блясъкът се връща. Аз размишлявам и сравнявам. Вярно, този с черната кожа е роб... но не доброволен роб. Тази разлика поне е в негова полза.

В други страни – и моята между тях – аз също виждам роби наоколо си, и то далеч по-многобройни. Не роби на една отделна личност, а на цяла общност от личности... класа... олигархия. Не роби на *corvée*⁴⁶ – крепостници на феодала, – а жертви на съвременния му представител – данъка, който е чисто и просто негов заместник и последиците му не са по-малко гибелни.

Честна дума, аз поддържам, че робията на луизианския чернокож не е тъй унизителна, както игото на белия плебей⁴⁷ в Англия. Бедният

45. *Couleur de rose* (фр.) – розов цвят – Б.пр.

46. *Corvée* (фр.) – ангария. – Б.пр.

47. *Плебей* – прост гражданин, не благородник. – Б.пр.

къдрокос илот⁴⁸ е жертва на завоевание и може да претендира, че стои в почетните редици на военнопленниците. Той не е пожелал собственото си робуване, докато ти, бакалино, месарю и хлебарю... да, и ти, прекрасен мой градски търговец, който се ласкаеш от мисълта, че си свободен гражданин – вие доброволно сте станали роби; вие сте верни на политическата шмекерия, която ежегодно отнема половината от плодовете на вашия труд; която ежегодно изисква няколкостотин хиляди души от вашата класа да отидат в изгнание, та да не гангренысате и да не умрете всички като цяло. И всичко туй дори без да роптаете. Не, още по-лошо – вие сте винаги готови да викате „Разпни го!“⁴⁹, ако някой се опита да се противопостави на това положение, винаги сте готови да прославяте всеки човек и всяко предложение, което заякчава оковите ви с още един нит!

Дори сега, когато пиша, човекът, който най-малко ви обича – този, който в течение на четиридесет години, всъщност през целия си живот, е бил ваш планомерен враг, – е най-обичаният измежду всички ваши управници! Дори сега, когато пиша, фойерверкът се върти пред вашите очи, ракети и бомбички услаждат вашия слух и вие с крясъци ликувате за решенията на един договор, чиято единствена цел е да подсилят вашите вериги! А само преди някакви си дванадесет месеца вие приехте с не по-малко въодушевление една война, която бе също тъй против вашите интереси и вашите свободи⁴⁹. Жалка самоизмама!

Повтарям най-сериозно това, което изрекох и преди. Честна дума, аз поддържам, че робията на луизианския чернокож не е тъй унизителна, както игото на белия плебей в Англия.

Вярно, този човек е роб и три милиона души от неговата раса се намират в същото положение. Каква болка причинява тази мисъл! Но болката е по-малка, когато помислиш, че тая обширна страна се тъпче и от двадесет милиона свободни и независими люде. Три милиона роби на двадесет милиона господари! В моята родина съотношението е тъкмо обратното! Може би тая истина е непонятна. Въпреки това смея да кажа, че има хора, които ще я разберат.

О, колко е приятно да се откъснеш от тези вълнуващи, но тъжни мисли и да се върнеш към по-спокойни размишления над теми, предлагани от науката и природата. Колко пленително беше да се вгледам в

48. Илот – роб, безправен жител на древна Спарта. – Б.пр.

49. Авторът напуска за английския държавник и министър-председател лорд Палмерстън (1784–1865), който е провеждал колонизаторска политика. Той е бил вдъхновител на много завоевателни войни, както и на Кримската война (1853–1856). – Б.пр.

многого нови очертания, които се редяха пред очите ми по бреговете на тази величествена река! Аз изпитвам удоволствие от спомените дори и сега, като седя и мечтая за тези далечни места, които може би няма вече никога да видя, – намирам утеха в моята вярна и ясна памет, с чиято чаровна сила мога да ги извикам отново пред моя мислен взор в цялото великолепие на ярките им зелени и златни багри!

Глава VIII

Бреговете на Мисисипи

Кажи-речи веднага щом потеглихме, аз се качих на ураганната палуба, за да мога по-добре да наблюдавам местата, край които минавахме. Тук бях сам, тъй като безмълвният кормчия⁵⁰, затворен в малката си стъклена куличка, едва ли би могъл да се сметне за другар.

Нужно е да направя следните забележки:

Хората доста преувеличават ширината на река Мисисипи. Тука тя достига до половин миля⁵¹. Понякога повече, тук-там по-малко. (Тази средна ширина тя запазва за повече от хиляда мили от устието си.) Водите й текат с бързина три-четири мили в час и са възжълти, с лек червеникав оттенък. Жълтия си цвят получават от Мисури, а по-тъмната отсенка идва от вливането на Червената река.

По повърхността си Мисисипи влачи много изпочупени клонци и дървета; тук плава отделен дънер, там пък няколко скупчени в нещо като сал. Сблъскването на парахода с такъв дънер представлява опасност, затова кормчията ги заобикаля. Случва се някое дърво, плаващо под повърхността, да убегне от неговия поглед; тогава от силното му блъсване в носа корабът се раздрусва и стряска по-неопитните пътници. Най-страшно е „коренището“. Това е изсъхнало дърво, изтръгнато от корен. Поради тежестта си корените опират в дъното на реката, а наносите, насъбрани около тях задържат здраво дървото. Върхът, който е по-лек, оголен от клоните, се издига към повърхността, обаче силата на течението не му позволява да се изправи и той остава в наклонено положение. Когато се издига над водата, опасността е съвсем незначителна, освен в много тъмна нощ. Но когато е скрит на една-две педи под повърхността, тогава коренището е страшно. Може да се каже, че при такъв случай всеки параход, който се блъсне в него при пътуването си нагоре по течението е положително загубен. Корените, здраво заседнали в тинестото дъно, пречат на цялото дърво да се помръдне, а върхът, обикновено заострен, разбива обшивката на носа на парахода и той потъва почти в

50. *Безмълвният кормчия* – „Човекът на кормилото“ на американски параход не стои на кърмата, както е на морските параходи. Кормилото се намира в малка стъклена къщичка на най-издадения край на покрива, съвсем напред, тъй че кормчията да вижда пред себе си цялата река. – Бел.авт.

51. *Мили* = 1 609 м. – Б.пр.

същия миг. Кораб, натъкнал се на коренище, потъва само за няколко минути.

„Махало“ наричат дърво, заседнало във водата като коренището, но което ту се вдига, ту пада поради течението и по този начин напомня движението на махало – оттук идва и името му. Параход, който налети върху дърво, потънало напреко, понякога засяда в клоните му, а понякога се пречупва на две под натиска на собствената си тежест.

Между дърветата, влачени от реката, забелязвам отделни предмети, които привличат вниманието ми. Стъбла от захарна тръстика, изстискани на преса (стотина мили по-нагоре те не се срещат), листа и стръкове от царевица, царевични кочани, парчета от счупени катуни, валма непочистен памук, строшени летви от огради, а тук-там – трупът на някое животно с кацнал или виещ се над него мишелов или картал (*Cathartes aura* и *atratus*).

Аз съм в географските предели на алигатора, но това огромно влечуго се среща рядко тук. То обича по-спокойните води на речни ръкави и потоци, чиито брегове са още диви. В бързото течение на Мисисипи и край нейните добре обработени брегове пътникът рядко може да го види.

Параходът се приближава ту към единия, ту към другия бряг на реката. Наричат ги брегове, макар че почвата се състои от наноси, образувани не много отдавна. Това е само една ивица от *terra firma*⁵², широка от няколкостотин ярда⁵³ до няколко мили и постепенно снишаваща се от бреговете, тъй че реката всъщност тече сякаш по някакъв хребет! Отвъд тази ивица започва „Блатото“ – пространство, което се наводнява всяка година и се състои от редица гълове и мочури, обрасли с остра трева и камъши. На места то се простира на двадесетина и повече мили – напълно пустинни тресавища. Някои негови райони – които се наводняват само веднъж в годината – са покрити с непрогледни и почти непрстъпни гори. Между обработената ивица край самия бряг на реката и Блатото се простира поясът на тази гора, който образува нещо като заден фон на гледката и замества планинските вериги, които се срещат в други страни. Това е висока тъмна гора, състояща се главно от кипариси (*Cupressus districha*). Но има и други видове, присъщи на тази почва, като например ароматно каучуково дърво (*Liquidambar styraciflua*), живия дъб (*Quercus virens*), тупело (*Nyssa aquatica*), водна акация (*Gleditsia*

52. *Terra firma* (лат.) – твърда земя, суша – Б.пр.

53. Ярд = 91 см. – Б.пр.

aquatica), канадска топола (*Populus angulata*), а също и *carya*, *celtis* и разни видове *acer*, *cornus*, *juglans*, магнолии и дъбове. Тук шубраци от нискорасли палми (*Sabal*), *smilax*, лиани и разни видове *vitis*, там – гъсталаци от тръстика (*Agundo gigantea*), израснали между дърветата, по чиито клони висят дълги ресни от странния паразит „испански мъх“ (*Tillandsia usneoides*), който придава на гората мрачен вид.

Между този влажен лес и речните брегове лежат обработените полета. Руслото на реката често пъти е няколко фута по-високо от тяхното равнище, но те са защитени от Дигата – изкуствен насип, издигнат по двата бряга на няколкостотин мили от устието ѝ.

В тези полета виждам да се отглежда захарна тръст, ориз, тютюн и памук, индиго и царевица. Виждам черни роби, които работят на групи; те са облечени с памучни дрехи на райета в крещящи цветове, между които преобладава небесносиният. Виждам огромни коли, теглени от мулета или волове, които се завръщат от тръстиковите ниви или бавно пълзят край бреговете. Виждам стройния креол с памучно сако и яркосини панталони, яхнал дребното си испанско конче, да препуска по пътя на Дигата. Виждам просторната къща на плантатора с портокаловите ѝ горички, с градините ѝ, със зелените ѝ жалузи, прохладни веранди и хубави огради. Виждам огромния навес за захарна тръстика или сушилни за тютюн, или склад за памук, а ето и спретнатите „хижи“, скупчени заедно или подредени в редици като съблекалните в модно банско летовище.

Сега минаваме край плантация, където се веселят – там има *fête champêtre*⁵⁴. Под дърветата стоят, вързани на сянка, неразседлани много коне; доста от седлата са дамски. На верандата, по моравата и в портокаловия гъстак се движат богато натруфени господа и дами. Чува се музика; гостите танцуват на открито. Човек не може да не завиди на тези щастливи креоли за насладите на аркадския⁵⁵ им живот.

Разнообразни и възхитителни гледки минаваха пред очите ми като на „панорама“. Захласнат по тях, бях забравил за миг за *Eugénie Besançon*.

54. *Fête champêtre* (фр.) – градинско увеселение. – Б.пр.

55. *Аркадия* – област в древна Гърция, прочута с простия и щастлив живот на жителите ѝ. – Б.пр.

Глава IX

Eugénie Besançon

Не, Йожени Безансон не беше забравена. От време на време нейният образ, подобен на силфида⁵⁶, се мяркаше във въображението ми и аз неволно го свързвах с природата, в сред която пътувахме и гдето навярно тя беше родена и порасла – нейна прекрасна *indigène*⁵⁷. Впечатлението от *fête champêtre*, в което изпъкваха няколко девойки креолки, ме накара още повече да мисля за нея и аз слязох от ураганната палуба и с известно любопитство влязох в салона, за да видя пак тази интересна дама.

Отначало се побоях, че няма да я видя. Голямата двукрила стъклена врата на дамското отделение беше затворена и при все че няколко от дамите бяха навън, в общия салон, креолката не беше между тях. Дамският салон, който заемаше кърмовата част на парахода, представляваше свещен предел; там ергените се допускаха само ако имаха свои близки, и то само в определени часове.

Аз не бях измежду тия щастливци. В сред стотината и повече пътници на борда няха ни един познат, нито мъж, нито жена, и имах щастieto или нещастieto да бъде също тъй непознат за тях. При тези обстоятелства влизането ми в дамското отделение би било сметнато за натрапване. Аз седнах в главната зала и се заех да изучавам физиономиите и да наблюдавам движенията на моите спътници.

Това беше пъстра сбирщина. Някои бяха богати търговци, банкери, финансови и търговски посредници от Нови Орлеан, тръгнали със своите жени и дъщери на ежегодно пътуване на север, за да избягат от жълтата треска и в някое модно банско летовище да се отдадат на по-приятната треска на живота. Имаше и собственици на памучни и царевични плантации от северните области, които се връщаха сега по домовете си; имаше собственици на магазини от градчетата нагоре по реката, както и лодкари, които, облечени с дочени панталони и червени фланелени ризи, бяха докарали сал от трупи на повече от две хиляди мили надолу по течението, а сега пътуваха обратно, наконтени с блестящи сукнени костюми и снежнобели ленени ризи. Какви „лъвове“ ще бъдат те, когато се върнат по домовете си край изворите на Солената река, Къмбърланд,

56. *Silphida* – фея; преносно – стройна, грациозна девойка. – Б.пр.

57. *Indigène* (фр.) – туземка. – Б.пр.

Ликинг или Майами! Имаше и креоли – стари търговци на вино от френския квартал – и техни семейства; мъжете бяха на очи със своите свръхизобилни жаба, с набраните си панталони, блестящи скъпоценности и светлите си платнени обувки.

Имаше по някой и друг наконтен търговски служащ, ползващ се от облагата да напусне Нови Орлеан през „скупния“ сезон; а имаше и още по-богато издокарани господа с дрехи от най-хубав плат, с най-бели ризи и жаба, с най-блестящи брилянти в копчетата за ръкавели и с най-тежки пръстени по ръцете. Това бяха „ловците“. Те вече бяха се събрали около една маса в „пушалнята“ и раздаваха ново-новеничко тесте карти – оръдието на своеобразния им занаят. Всред тях забелязах човека, който тъй безцеремонно ми беше предложил да се обзаложа за надбягването на параходите. Той мина няколко пъти край мене и ме изгледа с поглед, в който се четеше всичко друго освен приятелско разположение.

Добрият ни познат, управителят Антоан, седеше в салона. Не бива да мислите, че длъжността му на управител или надзирател го лишаваше от правото да бъде в първокласния салон. На борда на американските параходи няма втора класа. Такова деление не е познато тъй далеч на запад, по Мисисипи.

Надзирателите на плантации са обикновено хора с груб и жесток нрав. Самата им професия ги прави такива. Този французин обаче като че ли беше изключение. Той имаше вид на най-почтен стар господин. Външността му доста ми допаднаше и аз започнах да изпитвам по-голяма симпатия към него, макар че той в никой случай не изглеждаше да ми отвърща със същото чувство.

Някой се оплака от комари и предложи да се отвори двукрилата врата към дамското отделение. Предложението беше подкрепено от няколко дами и господа, с този род задължения се занимава домакинът на парахода. Най-сетне се обърнаха с молба към него. Молбата беше уместна и затова удовлетворена; големите врати към „рая“ на парахода се отвори широко. Силно въздушно течение премина през дългия салон от носа до кърмата; за по-малко от пет минути ла борда не остана нито един комар с изключение на онези, които се спасиха, като се укриха в кабините. Това наистина беше голямо облекчение.

Сгъваемата врата остана отворена – нещо много приятно за всички, но особено за известен брой пъстро облечени млади търговски служащи, които имаха възможност сега да разгледат добре вътрешността на целия „харем“. Забелязваше се как някои от тях използваша облагите на новосъздаденото положение, без, разбира се, да гледат открито, тъй

като това щеше да се сметне за грубост и да направи лошо впечатление. Те пооглеждаха към светилището под око, други пък над книгите, като се преструваха, че четат, или пък, крачейки нагоре-надолу, стигаха до заветната граница и уж случайно поглеждаха навътре. Изглеждаше, че някои имаха там познати, но недостатъчно близки, за да имат право да влязат. Други пък се надяваха при удобен случай да направят запознанства. Можех да доловя изразителни погледи, а сегиз-тогиз и някоя усмивка, която говореше за взаимно разбирателство. Много приятни мисли се предават без думи. Езикът често води до разочарования. Зная случаи, когато той е развалял много хубави любовни планове, възникнали в мълчание, почти узрели за изпълнение.

Забавляваше ме тази безмълвна пантомима и аз останах така няколко минути. От време на време очите ми, поддали се на общото любопитство, се устремяваха към вътрешността на дамския салон. Аз обичам да наблюдавам. Всичко ново ме интересува, а животът в салона на американския параход беше съвършено нов за мене, пък и доста пикантен. Искаше ми се да го проуча. Може би ме интересуваше и нещо друго... може би желях още веднъж да зърна младата креолка Безансон.

И ето че желанието ми се изпълни. Най-после видях тази дама. Тя беше излязла от кабината си и се движеше из салона, изящна и весела. Сега беше без шапка; буйната ѝ златна коса беше подредена по китайски, както я носеха и креолките. Пищните плитки, свити на голям кок, подчертаваха великолепието на нейната коса; тази прическа откриваше благородното чело, изящно извития врат и много ѝ приличаше. Руси коси и бяла кожа, макар и рядко, все пак се срещат сред креолките. Правилото е тъмна коса и мургав цвят на лицето, но Йожени Безансон беше едно необикновено изключение.

Чертите ѝ изразяваха веселост, граничеща с палавост, но въпреки това човек неволно долавяше, че тя има *en perdu*⁵⁸ твърд характер. Снагата ѝ беше над всякаква критика, а лицето, макар и да не поразяваше с красотата си, не можеше да се гледа, без да се изпитва удоволствие.

Изглежда, че тя познаваше някои от спътниците, защото разговаряше с тях с непринудена свобода. Жените впрочем рядко проявяват смущение една пред друга, а жените от френско потекло – никога.

Забелязах, че дамите в салона се отнасяха към нея с уважение. Може би те вече бяха узнали, че хубавата кола и конете ѝ принадлежаха. Това беше много, много вероятно!

58. *En perdu* (фр.) – безкрайно. – Б.пр.

Продължавах да се люблювам на тази интересна дама. Не можех да я нарека девойка, понеже, макар и доста млада, имаше държание на жена – жена с житейски опит. Видът ѝ беше съвсем непринуден; изглеждаше, че може да владее себе си и всички наоколо.

„Какво изражение на *insouciance*⁵⁹! – мислех си аз. – Тази жена не е влюбена!“

Не зная как дойдох до това заключение, нито пък защо то ми достави удоволствие, но положително беше така. Защо? Не ми беше никаква, а при това стоеше много по-високо от мене. Почти не смеех да я погледна. Тя ми се струваше някакво висше същество и аз я поглеждах крадешком, както бих гледал хубавица в черква. Ах! Нямаше нищо между нас. След един час щеше да се стъмни, а тя щеше да напусне кораба през нощта и никога вече нямаше да я видя. Разбира се, ще мисля за нея час-два, а може би и цял ден – колкото по-дълго седя сега като глупак да ѝ се люблювам, толкова по-дълго ще мисля за нея. Аз плетях мрежа сам за себе си – малка мъка, която щеше да ме терзае известно време, след като тя си отидеше.

Реших да се откъсна от това увлечение и да се върна към съзерцанията си на ураганната палуба. Още веднъж да зърна хубавата креолка и ще си тръгна.

Тъкмо в този миг тя се отпусна на един стол. Той беше от тъй наречените „люлеещи се столове“ и неговото люшкане разкри изящните пропорции и очертания на нейната снага. Както седеше сега, обърната с лице към вратата, очите ѝ за първи път се спряха върху мен. Боже мой! Тя ме гледаше също както и преди! Какво значеше този странен поглед? Тези изгарящи очи? Неподвижни и спокойни, те бяха приковани в моите, а моите трепнаха а отговор!

За няколко мига очите ѝ останаха загледани в мене, без да помръднат или да се отклонят в друга посока. По онова време бях твърде млад, за да разбера тяхното изражение. По-късно се научих да тълкувам подобни погледи, но не и тогава.

Най-после тя стана от мястото си, неспокойна, сякаш беше недоволна от себе си или от мене, извърна глава, отвори решетестата врата на кабината си и влезе вътре.

Дали бях направил нещо, което да я обиди? Не! Нито с дума, нито с поглед, нито с движение. Не бях проговорил... не бях се помръднал, а плахият ми поглед надали би могъл да се вземе за нахален.

59. *Insouciance* (фр.) – безгрижие. – Б.пр.

Поведението на мадмоазел Безансон донякъде ме озадачи и дълбоко убеден, че няма никога да я видя пак, аз побързах да изляза от салона и отново се качих на ураганната палуба.

Глава X

Нов начин за вдигане на пара

Слънцето клонеше към залез – огненият диск се спущаше зад тъмните очертания на кипарисовата гора, която опасваше хоризонта на запад, и жълтата му светлина падаше върху реката. Аз се разхождах насам-натам по покрива, покрит с брезент, и се любувах на гледката, захласнат в лъчезарната ѝ красота.

Унесът ми бе прекъснат. Като погледнах надолу по реката, видях, че зад нас идва голям параход, който бързо ни настига. Огромните къмба дим, които излизаха от високите му комини, и червеният огън в пещите показваха, че се движи е пълна пара. Неговите размери, както и гръмливото пуфтене на парата от изпускателната му тръба показваха, че корабът е първокласен. Това беше „Магнолия“. Тя се движеше с голяма скорост и още от пръв поглед аз схванах, че стремително ни догонва.

В този миг до ушите ми долетяха звуци, които идваха отдолу. Чувах се високи, разгорещени гласове и тропот от много нозе, сякаш всички се бяха втурнали по дървените палуби към перилата. В общата глъчка се различаваха и женски гласове.

Досетих се какво може да означава всичко това. Причина за възбуждението беше появяването на парахода съперник.

До тази минута всички като че ли бяха забравили за надбягването. Беше се разчуло както сред екипажа, така и сред пътниците, че капитанът няма намерение „да бяга“, и макар това „измъкване“ да бе гръмка осъдено отначало, чувството на разочарование се беше отчасти уталило. Матросите се бяха заели с подреждането на товара, огнярите – с огромните цепеници, комарджиите – с картите си, а пътниците, общо казано – със своите куфари или с последните вестници. Тъй като другият параход не бе тръгнал едновременно с нашия и никой не бе го видял досега, чувството на съревнование беше почти изчезнало.

Появяването на съперника причини внезапна промяна. Картоиграчите захвърлиха полураздаденото тосте с надежда да заложат за нещо по-интересно; тези, които четяха, затвориха набързо книгите или захвърлиха настрана вестниците; онези, които се ровеха в куфарите си, хлопнаха капачите; хубавите жени наскачаха от люлеещите се столове; всички изтичаха вън от кабините и се струпаха в задната част на кораба.

Параходът съперник можеше да се види най-добре от моето място

на ураганната палуба и скоро към мене се присъединиха доста от моите спътници. Аз обаче исках да видя какво ще стане на палубата с кабините и слязох долу.

Когато влязох в общия салон, намерих го съвсем празен. Всички пътници, и мъже и жени, се бяха втурнали навън и облеgnати на перилата, напрегнато наблюдаваха приближаването на „Магнолия“.

Намерих капитана под сеника на носа на парахода. Беше заобиколен от тълпа пътници, които изглеждаха крайно възбудени. Всички му говореха в надпревара. Убеждаваха го „да вдигне пара“.

Капитанът, очевидно за да се отърве от настойчивите пътници, непрекъснато се местеше от място на място. Но всичко беше напразно. Където и да отидеше, навред го посрещаха или съпровождаха куп хора с едно и също искане на уста, а някои дори го умоляваха „за бога“ да не допусне „Магнолия“ да ги, надмине!

– Ей, капитане! – провикна се един от тях. – Ако „Красавицата“ не бяга, името ѝ вече няма да се чуе по тия места, разбра ли?

– Прав сте! – добави друг. – Ако питате мене, друг път, като пътувам, ще взема „Магнолия“.

– Бърз параход е тая „Магнолия“! – подхвърли трети.

– Така е! – подхвана пак първият. – Я гледай как е вдигнала пара!

Запътих се по страничната палуба към дамския салон. Обитателките ѝ до една се бяха натрупали край перилата и по всичко личеше, че се интересуват от състезанието на параходите не по-малко от мъжете. Чух няколко от тях високо да изказват желание параходите да се надпреварват. Те съвсем не мислеха за опасностите, нито пък се страхуваха от последиците; струва ми се, че ако в този миг въпросът за надбягването се подложеше на гласуване, надали щеше да има и три гласа против. Признавам, че сам аз щях да гласувам за надпреварването – бях се заразил от общото настроение и не мислех вече нито за „коренища“, нито за „махала“, нито за пръсване на котли.

Колкото повече се приближаваше „Магнолия“, толкова по-голямо ставаше възбудението. Явно беше, че след няколко минути тя щеше да се изравни с нас, а след това да ни задмине. Тази мисъл бе непоносима за някои от пътниците и до слуха ми долитаха високи възклицания, украсени от време на време с сто някоя гневна ругатня. Нещастният капитан трябваше да понася всичко това сам, понеже пътниците знаеха, че другите офицери бяха склонни да изпитат скоростта на парахода. Единствено капитанът „биеше отбой“.

„Магнолия“ беше съвсем близо зад нас; носът ѝ леко се

отклоняваше настрана. Тя явно се готвеше да ни надмине!

Офицерите и екипажът ѝ сновяха нагоре-надолу; в кормчийската кабина горе се виждаха двамата кормчици: всичките огньари работеха на палубата; вратите на пещите бяха нажежени до червено; ярки пламъци изскачаха на няколко фута над високите комини! Можеше да се помисли, че корабът се е запалил!

– Те горят сланина! – извика един глас.

– Вярно, дявол да го вземе! – възкликна друг. – Вижте, ей там пред пещта има цял куп сланина!

Погледнах нататък. Това беше самата истина. На палубата пред пещите се издигаше пирамида от някакви тъмнокафяви предмети. Човек можеше да съди за тях по тяхната големина, форма и цвят – това бяха изсушени бѐлове сланина. Виждаше се как огнярите ги взимаха от купчината и ги хвърляха един по един в пламтящите гърла на пещите!

„Магнолия“ продължаваше да ни настига. Носът ѝ беше вече наравно с кормчийската кабина на „Красавицата“. Възбудата, а заедно с нея и глъчката на нашия параход се разрастваха. Подхвърлените сегиз-тогиз подигравки от пътниците на кораба съперник наливаха масло в огъня; а капитанът пак отказа да се надпреварва. Хората, кажи-речи, го заплашваха с бой! „Магнолия“ продължаваше да напредва. Сега беше се изравнила с нас. Мина още една минута – минута на дълбоко мълчание; екипажът и пътниците на двата парахода наблюдаваха напредването с толкова голямо напрежение, че не можеха да проговорят. След една минута „Магнолия“ излезе напред!

От палубата ѝ ечна тържествуващ вик, примесен с подигравателни подвиквания и оскърбителни забележки.

– Хвърлете ни въже, че да ви влачим! – извика един.

– Къде остана вехтият ви ковчег? – кресна друг.

– Ура за „Магнолия“! Три въздишки за „Красавицата на Запада“! Три въздишки за старата коруба! – изрева трети сред подигравки и гръмлив смях.

Едва ли бих могъл да опиша унижението, което изпитваха всички на борда на „Красавицата“. Това чувство беше обхванало не само офицерите и екипажа. То като че ли се споделяше и от последния пътник. Сам аз горях от същото чувство повече, отколкото можех да си представя.

Никой не обича да бъде между победените при каквито и да било обстоятелства. Освен това човек, без да иска, се заразява от общото увлечение. Може би по силата на физически закони, на които не можеш да

се противопоставиш, настроението, обхванало всички наоколо, обхваща за известно време и теб; и дори когато знаеш, че възторгът ти е безсмислен и глупав, те пронизва някакъв електрически ток и те кара да се присъединиш към общото въодушевление. Спомням си как веднъж се бях увлякъл й развикал заедно с тълпата, която кряскаше и с цяло гърло акламираше шествието на кралската особа. Обаче щом то отмина, сърцето ми се сви от срам пред собствената ми низост.

Както екипажът, тъй и пътниците като че ли смятаха нашия капитан за неблагоприятен в благоразумието си и по целия параход се чуваха негодувания, примесени с викове „позор“!

Горкият капитан! През цялото време го следях с поглед. Искрено го съжалявах. Освен хубавата креолка аз бях може би единственият пътник на борда, който знаеше неговата тайна, и не можех да не се възхищавам от рицарската му твърдост, с която той запази тази тайна. Видях бузите му да пламват и очите да блясват от гняв и ми се стори, че ако сега го бяха помолили да даде същото обещание, нямаше да се съгласи, дори и да му предложеха срещу това да превози всичките стоки, които пренасяха по реката.

Тъкмо тогава, сякаш за да се избави от досадните натяквания, сипещи се от всички страни, той се измъкна и влезе в дамския салон. Там веднага го забелязаха и вкупом го нападнаха всички хубави пътнички, които бяха почти толкова натрапчиви в молбите си, колкото и мъжете. Няколко от тях го заплашваха насмешливо, че никога вече няма да пътуват с неговия параход, докато пък други го обвиняваха в липса на смелост. Да се устои на подобни закачки бе невъзможно и аз неотстъпно наблюдавах капитана и очаквах прелом в една или друга насока. И преломът дойде.

Той се изправи всред куп неоставящи го на мира жени и се обърна към тях със следните думи:

– Госпожи! Нищо не би ми било по-приятно, отколкото да задоволя вашето желание, обаче преди да напуснем Нови Орлеан, аз обещах, по-право дадох честната си дума на една дама... – В този миг доблестната му реч беше прекъсната от една млада жена, която дотича от другата част на кораба и се провикна:

– О, capitaine! Cher capitaine!⁶⁰ Не оставяйте този глупав параход да ни надмине! Вдигнете повече пара и го изпреварете... моля ви се, капитане!

60. *O, capitaine! Cher capitaine!* (фр.) – О, капитане! Скъпи капитане! – Б.пр.

– Как, *mademoiselle*! – отговори с изумление капитанът. – Че нали именно на вас обещах да не се надбягвам... вие...

– *Par Dieu!*⁶¹ – възкликна госпожица Безансон, понеже това беше тя. – Вярно, че така беше. Съвсем бях забравила. О, *cher capitaine*, освобождавам ви от вашето обещание. *Hélas!*⁶² Дано да не е много късно. За бога, опитайте се да го изпреварите! *Ecoutez! Les polissons!*⁶³ Как ни подиграват!

Лицето на капитана се разведри за миг, но изведнъж отново се помрачи. Той отговори:

– Мадмоазел, макар и да съм ви благодарен, за съжаление трябва да ви кажа, че при сегашното положение надали бихме изпреварили „Магнолия“. Ние не пътуваме при равни условия. Тя гори белове сланина, от които имат голямо количество. Аз също щях да имам, но след като ви обещах да не се състезавам, разбира се, не взех на борда никаква сланина. Съвсем безполезно би било да се опитваме да се надпреварваме, като горим само обикновени дърва... освен ако „Красавицата“ е наистина много по-бърз параход, което още не знаем, понеже никога не сме изпитвали неговата бързина.

Това беше наистина голямо затруднение и някои от дамите започнаха да поглеждат мадмоазел Безансон с недоволство.

– Сланина ли! – възкликна тя. – Сланина ли, казахте, *cher capitaine*? Колко ви трябва? Двеста парчета биха ли стигнали?

– О, много по-малко – отговори капитанът.

– Хей! Антоан! Антоан! – продължи креолката, като викаше стария управител. – Колко бела сланина имате на борда?

– Десет бъчви, мадмоазел – отвърна управителят и почтително се поклони.

– Десет бъчви! Смятам, че това ще стигне? *Cher capitaine*, те са на ваше разположение!

– Аз ще ви ги платя, мадмоазел – зарадва се капитанът, обхванат от общото въодушевление.

– Не, не, не! Нека останат за моя сметка. Аз ви възпрепятствах. Те бяха за моите хора от плантацията, обаче не са чак толкова необходими. Ще изпратим да докарат други. Хайде, Антоан! Идете при огнярите! Отворете бъчвите! Използвайте ги, както намерите за добре, само не оставяйте да бъдем бити от тази омразна „Магнолия“! Чувате ли как

61. *Par Dieu* (фр.) – Боже мой! – Б.пр.

62. *Hélas* (фр.) – Уви! – Б.пр.

63. *Ecoutez! Les polissons!* (фр.) – Слушайте! Гамени! – Б.пр.

се радват! Ах! Ние все пак ще ги надминем!

С тези думи пламенната креолка се втурна пак към перилата, последвана от куп възхитени пътници.

Капитанът се беше доста разпалил, а историята със сланината скоро се разчу по целия параход и още повече повиши въодушевлението и на пътниците, и на екипажа. В чест на младата дама гръмна трикратно „ура“, което сякаш поозадачи хората от „Магнолия“; те доста време се бяха радвали на победата си и бяха излезли на значително разстояние пред нас.

Целият екипаж задружно се залови за работа; търколиха бъчвите при пещите, издъниха ги и нахвърлиха част от съдържанието им в пламтящите пещи. Железните стени скоро се зачервиха, парата се вдигна, параходът затрепери от усилената работа на мотора, звънците на машинистите зазвънтяха сигналите си, колелата се завъртяха по-бързо и вече можеше да се долови, че бързината се увеличава.

Надеждата потуши негодуванието – възстанови се сравнителна тишина. Чуваше се само по някое случайно възклицание, изказване на мнение за скоростта на параходите съперници, определяне условията на някой облог, а от време на време и по някой намек за историята със сланината.

Очите на всички се устремиха към водата и напрегнато следяха разстоянието, което делеше състезаващите се параходи.

Глава XI

Надбягване на параходи по Мисисипи

Беше вече почти съвсем тъмно. На небето нямаше ни месец, ни следа от звезди. Ясно небе нощем по долното течение на Мисисипи е доста рядко явление. Много често небето е забулнено от тънка блатна мъгла.

Беше достатъчно светло за състезанието. Жълтата вода блестеше и лесно се различаваше от сушата. Пътят беше широк, а кормчиите на двата парахода – опитни хора – знаеха всяка подводна яма и пясъчен нанос по реката.

Параходите съперници много добре се виждаха един друг. Нямаше нужда да се закачват никакви фенери, макар че на рейките на носа на двата кораба имаше цветни сигнали. Прозорците на кабините и на двата парахода светеха ярко, а пламъците от горящата сланина хвърляха яркочервен отблясък далече по водната повърхност.

От единия параход можеше да се види как пътниците на другия наблюдават през прозорците на кабините си или пък облежнати на перилата в пози, които показваха колко са заинтересовани.

Докато „Красавицата“ успее да вдигне достатъчно пара, „Магнолия“ я беше изпреварила с цяла миля. Това разстояние, при все че не представлява нищо, когато има голяма разлика в скоростта на параходите, не се изминава лесно, когато бързината им е, кажи-речи, еднаква. И затова дълго време трябваше да мине, докато хората от „Красавицата“ се уверят, че настигат съперницата си; доста е трудно да се съди за това, когато единият параход върви по следите на другия. Пътниците отправяха въпроси ту към различните служещи, ту един към друг и непрекъснато правеха предположения по този интересен въпрос.

Най-после капитанът ги увери, че вече са настигнали „Магнолия“ с няколкостотин ярда. Това предизвика обща радост, макар и не всеобща, защото имаше няколко вероломни личности на борда на „Красавицата“, които бяха заложили доларите си за „Магнолия“.

След още един час обаче на всички стана ясно, че нашият параход бързо настига „Магнолия“, тъй като вече беше на по-малко от половин миля от нея. Половин миля по спокойни води е късо разстояние и хората от двата кораба, ако желаят, могат да разговарят помежду си. Матросите и пътниците на „Красавицата“ не пропусаха този случай да платят на самохвалковците от „Магнолия“. Подхвърляните закачки стигаха до

ушите им и предишните подигравки им се връщаха сега с лихвите.

– Има ли нещо да поръчате за Сейнт Луис? Там отиваме и с удоволствие ще ви услужим – провикна се някой от „Красавицата“.

– Ура за храбрата „Красавица на Запада“! – закрещя друг.

– Как сте със сланината? – запита трети. – Ако не ви достига, можем да ви дадем малко назаем.

– Къде да кажем, че сме ви оставили? – подхвърли четвърти. – На завоя „Шърт-тейл“ ли? – Всички избухнаха в смях при споменаване на това място по реката, добре познато на матросите.

Наближаваше вече полунощ, а никой на двата парахода не помисляше да се оттегля на почивка. Интересът към надбягването пропъди всяка мисъл за сън и както мъжете, така и жените стояха пред кабините или набързо влизаха и пак излизаха, за да видят как напредват параходите. Възбудата подтикваше пътниците към пиене и аз забелязах, че неколцина бяха вече полупияни. Заразени от тях, офицерите също здравата попейваха, а дори и капитанът проявяваше признаци на същото състояние. Никой и не помисляше за въздържание – благоразумието беше напуснало парахода.

Вече е почти полунощ; машините ръмжат и скърцат, а параходите се носят напред! Дълбок мрак е паднал над водата, но това не е пречка. Червените огньове светят, пламъците се издигат над високите комини, парата бумти в железните тръби, огромните перки разбиват на пяна водата, дъските скърцат и се тресат от грамадното налягане, а параходите вървят напред!

Вече е почти полунощ. Само някакви си двеста ярда делят параходите; „Красавицата“ се люшка по вълните, вдигнати от „Магнолия“. След по-малко от десет минути носят ѝ ще застигне кърмата на съперницата. Още двадесетина минути и победният вик ще гръмне на нейната палуба и ще екне от бряг до бряг.

Бях застанал до капитана и го поглеждах с известна тревога. Изпитвах съжаление, че толкова често го виждах да се отправя към бара. Той пиеше прекалено много.

Беше се завърнал на мястото си до кормчийската кабина и гледаше напред. Някакви разпръснати светлинки блещукаха по десния бряг на реката на около една миля пред нас. Когато ги зърна, той се сепна и силно извика:

– Боже мой! Това е Бренжиер!

– Да-а-а – проточи стоящият до него кормчия. – Май че бързичко го стигнахме.

– Господи боже! Трябва да загубим състезанието!

– Защо? – запита кормчията, тъй като не може да го разбере. – Какво общо има туй със състезанието?

– Тук трябва да спрем. Трябва... трябва... дамата, която ни даде сланината... трябва да я сваля тук!

– А! Така ли... – отвърна флегматичният кормчия. – Жалко, дявол да го вземе – добави той, – но шом трябва, трябва. Проклет късмет! Още четвърт час и щяхме да ги бием като нищо. Проклет късмет!

– Трябва да се откажем – рече капитанът. – Обръщай към брега!

С тези думи той побърза да слезе долу. Като забелязах възбудения му вид, аз го последвах.

Няколко дами стояха до перилата, където капитанът слезе от кормчийската кабина. Креолката бе между тях.

– Мадмоазел – обърна се към нея капитанът, – въпреки всичко ще трябва да загубим състезанието.

– Защо? – запита тя с изненада. – Няма ли достатъчно сланина? Антоан! Дадохте ли всичката сланина?

– Не, мадмоазел – отговори капитанът, – не е там работата. Благодарение на вашата щедрост имаме достатъчно сланина. Виждате ли тези светлини?

– Да... и какво?

– Това е Бренжиер.

– О, нима?

– Да... и, разбира се, вие трябва да слезете тук.

– И за това ли ще загубите надбягването?

– Положително.

– Тогава, разбира се, няма да сляза тук. Какво значение има за мене един ден? Не съм чак толкова стара, та да не мога да пожертвам един ден. Ха-ха-ха! Вие не трябва да загубите надбягването и доброто име на чудесния си параход заради мене. Недейте и да помисляте за спиране, *cher capitaine!* Закарайте ме до Батон Руж. Аз мога да се върна сутринта!

Хората наоколо й се развикаха, одобрително, а капитанът се втурна обратно при кормчията и отмени последното си нареждане.

„Красавицата“ е пак по следите на „Магнолия“ и пак едва някакви си двеста ярда ги делят. Боботенето на техните машини, бумтежът на парата, плясъкът на перките, скърцането на дъските, крясъците на хората се смесват в оглушителен концерт.

„Красавицата“ се носи напред... напред... напред... напредва въпреки усилията на противника. Напред, още по-близо... по-близо, докато носът ѝ се изравнява с кърмата, сетне с кормчийската кабина, сетне с предната палуба на „Магнолия“! Сега светлините на двата кораба се пресичат едни други, огньовете им блестят заедно върху водата – те са нос до нос!

Още една педа е спечелена, капитанът размахва шапката си и победният вик еква!

Този вик остана недовършен. Първите му звуци едва бяха разцепили полунощния въздух, когато той бе прекъснат от взрив, подобен на избухването на огромен барутен погреб – взрив, който разтърси въздуха, земята и водата! Дъски изтрещяха и се разхвърчаха нагоре... хора изпищяха и полетяха към небесата, дим и пара изпълниха въздуха... и едно ужасно предсмъртно стенание се надигна в нощта.

Глава XII

Спасителният пояс

Взривът, какъвто не бях чувал дотогава, ясно говореше за причината на катастрофата. Мигновено разбрах, че котлите се бяха пръснали, и действително беше така.

В това време случайно се намирах на балкона зад моята кабина. Бях се хванал за перилата – иначе от труса и неочакваното наклоняване на парахода положително щях да полетя презглава.

Без да си давам сметка за туй, което правех, влязох със залитане в кабината си, а оттам през другата врата в общия салон.

Тук спрях и се огледах. Цялата предна половина на парахода беше забулена от пара и пушек и част от горещата пара вече навлизаше в салона.

Уплашен да не бъда засегнат от нея, аз се спуснах към кърмата; по една щастлива случайност при наклоняването на кораба задната му част се беше обърнала тъй, че ветрецът отнасяше опасните пари настрана.

Машината беше замлъкнала, колелата не се въртяха вече, не се чуваше бумтежът на изпускателната тръба, но вместо тези звуци до слуха ми долитаха други, по-ужасни. Крясъци на мъже, примесени с диви грозни ругатни, резки, пронизващи писъци на жени, стенания на ранените от долната палуба, предсмъртни вопли на тези, които са били хвърлени във водата и се давеха – всичко това ехтеше в ушите като общ страхотен вой!

Колко различен беше той от веселите викове, които само преди миг излизаха от устата на същите тия хора!

Парата беше скоро отчасти отвяна и аз можах да зърна предната част на парахода. Пред очите ми се изправи невъобразим хаос. Пушалнята, барът заедно със съдържанието му, предният сенник и част от дясната кормчийска кабина бяха напълно отнесени – вдигнати във въздуха, сякаш под тях бе избухнала мина, а огромните комини от ламарина бяха паднали напред върху палубата! Още щом видях това, реших, че капитанът, кормчиите и всички, които са били в тази част на парахода, трябва да са загинали!

Разбира се, всичко това мина през ума ми с бързината на мисълта и не ми отне нито миг. Чувствах, че не съм още засегнат и, естествено, веднага се поддадох на инстинкта за самосъхранение. Достатъчно бях

запазил присъствие на духа и виждах, че няма никаква опасност от втори взрив, но схванах, че корабът е много пострадал и вече се наклонява на една страна. Колко ли време щеше да се задържи на повърхността?

Едва си бях задал този въпрос, когато някой ми отговори, като изкрещя с глас, преизпълнен с ужас:

– Боже мой! Потъваме! Потъваме!

Почти едновременно с този крясък се разнесе друг вик: „Пожар!“ и в същия миг буйни пламъци избухнаха отдолу и се издигнаха чак до ураганната палуба! Явно беше, че не можеше дълго да останем на парахода, защото той скоро щеше или да изгори, или да потъне.

Мислите на спасилите се корабокрушенци бяха устремени сега към „Магнолия“. Погледнах нататък и ми стана ясно, че параходът полага крайни усилия да даде заден ход и да се обърне към нас, но беше все още далеч на няколкостотин ярда! Поради това, че „Красавицата“ беше малко извила към пристана на Бренжиер, те не се движеха вече един след друг и макар че, когато избухна взривът, бяха се изравнили, все още ги разделяше широкият простор на реката. „Магнолия“ се намираще на четвърт миля разстояние и явно трябваше доста време, докато се приближи до нас. Дали останките на „Красавицата“ ще се задържат догава на повърхността?

Един поглед само ме увери, че това нямаше да стане. Усещах как параходът потъва под краката ми инч⁶⁴ по инч, а пламъците застрашаваха вече задната му половина и лижеха леката дървена украса на пищния салон, сякаш беше къделя! Не биваше да се губи нито миг; трябваше доброволно да наскочаме във водата, или да бъдем завлечени с потъващите останки, или да изгорим.

Друг изход нямаше!

Сигурно си представяте, че в този миг съм бил крайно ужасен. Обаче съвсем не беше така. Ни най-малко не се боях за собствения си живот; не че се отличавах от другите с някаква особена смелост, но просто можех да се уповавам на своите собствени сили. При все че съм доста безразсъден по природа, никога не съм бил фаталист. Неведнъж съм се спасявал от смърт чрез воля, присъствие на духа и находчивост. И понеже знаех всичко това, бях се освободил от суеверията за предопределението и фатализма и когато не ме домързяваше, вземах предпазни мерки срещу опасността.

Тъй постъпих и в случая, който описвам. В куфара си носех (по

64. Инч = 2,5 см. – Б.пр.

навик) един много прост уред – спасителен пояс. Винаги го нося на такова място, че да ми е подръка. Слагането му става за един миг, а когато е около тялото ми, не ме е страх да ме хвърлят и в най-широка река, дори и в открито море. Именно тази увереност, а не някаква особена смелост поддържаше духа ми.

Изтичах обратно в кабината, отворих куфара и след миг държах в ръцете си облекчения с плат корк. За няколко секунди го навлякох презглава и здраво вързах връзките около кръста си.

Така пригответен, стоях в кабината си и възнамерявах да остана там, докато останките от кораба потънат още повече и се приближат до повърхността на водата. Тъй като те бързо слизаха надолу, бях убеден, че няма да чакам дълго.

Затворих вратата на кабината към салона и дръпнах резето. Вратата, която водеше навън, държах леко открената и здраво стисках дръжката ѝ.

Имах своите съображения да се затворя така. По този начин бях по-малко изложен на погледите на обезумелите от страх нещастници, които се мятаха насам-натам като призраци, сега се страхувах от тях, а не от водата. Знаех, че ако зърнат спасителния ми пояс, за миг наоколо ми ще се натрупа тълпа, така че всъщност ще бъде съвсем невъзможно да се спася с негова помощ. Десетки души ще се хвърлят във водата подир мене, ще се вкопчат в ръцете и краката ми и с отчаяно впитите си пръсти ще ме завлекат на дъното!

Знаех това и хванал по-здраво решетестата врата, се спотайвах и крадешком надзъртах през процепите.

Глава XIII

„Blessé⁶⁵“

Само след няколко секунди пред вратата се появиха някакви фигури и до слуха ми долетяха гласове, които ми се сториха познати. Като погледнах още веднъж, видях, че беше младата креолка и нейният управител.

Разговорът, който водеха, не беше диалог, а само възклицания – припреният език на страха. Старецът беше събрал няколко стола от кабините и с треперещи ръце се мъчеше да ги върже един за друг с намерение да направи нещо като сал. Понеже нямаше въже, той ги връзваше с носна кърпа и ивици коприна, които неговата господарка късаше от роклята си! Ако успееше да направи сала, той щеше да бъде слаб, негоден да удържи дори една котка. Това бяха усилия на потъващия, който „се хваща за сламка“. От пръв поглед разбрах, че този сал нямаше да им продължи живота нито минута. Столовете бяха от тежко палисандрово дърво и сигурно щяха да потънат от собствената си тежест!

Тази гледка ми направи неописуемо странно впечатление. Чувствах се изправен пред труден въпрос. Чувствах, че ми се налага да избирам между себе си и креолката. Ако този избор ме лишаваше от възможността да спася живота си, боя се, че щях да се покоря на „първия закон на природата“; обаче, както вече споменах, чувствах се сигурен за своя собствен живот; въпросът беше дали можех да спася и даматата?

Бързо разсъдих по следния начин: „Спасителният пояс е много малък и не ще издържи двама ни! Какво ще стане, ако го дам на креолката, а аз плувам до нея? Като се улавям от време на време за него, ще имам сили да се държа над водата. Аз съм добър плувец. Колко ли има до брега?“

Погледнах нататък. Пламъците от горящия параход осветяваха водата в широк кръг. Можех ясно да видя кафявия бряг. До него имаше най-малко четвърт миля, а между него и потъващия параход минаваше силно течение.

„Сигурно ще мога да го преплувам – помислих си аз; – ще потъна ли, ще преплувам ли, все пак ще се опитам да я спася!“

Не ще отрека, че докато стигнах до това решение, през главата ми

65. *Blessé* (фр.) – Ранен. – Б.пр.

минаха и други мисли. Не ще отрека, че наред с благородните ми подтици имаше и малко френска галантност. Ако мадмоазел Безансон не беше млада и хубава, а стара и грозна, мисля... тоест... боя се... че щеше да се наложи Антоан да я спасява със своя сал от столове! Обаче решението ми беше взето и нямаше време да размишлявам върху моите подбуди.

– Мадмоазел Безансон! – извиках аз през вратата.

– Ах! Някой ме вика – рече тя и рязко се обърна. – Боже мой! Кой е там?

– Човек, който...

– *Peste!*⁶⁶ – промърмори гневно старият управител, когато ме видя. Той подозираше, че аз искам да се възползвам от неговия сал.

– *Peste!* – повтори той. – Няма да удържи двама, мосю.

– Нито дори и един – отвърнах аз. – Мадмоазел – продължих, като се обърнах към дамата, – тези столове няма да ви спасят, а ще ви удавят, ето... вземете това! То ще ви спаси.

С тези думи аз свалих пояса и го подадох на креолката.

– Какво е туй? – припряно ме попита тя, а след като разбра, продължи: – Не... не... не, мосю! Ами вие, вие!

– Смятам, че мога да доплувам до брега и без него. Вземете го, мадмоазел! Бързо! Бързо! Няма време за губене. След три минути параходът ще потъне. Другият е още далече, а освен това той може да не се реши да се доближи поради пожара! Виджте пламъците! Те пълзят насам! Бързо! Позвовете да ви го вържа!

– Боже мой!... Боже мой! Великодушен чужденец!...

– Не говорете; така... така е добре! Сега във водата! Не бойте се! Хвърлете се и плувайте настрана от парахода! Не се страхувайте! Аз ще скоча след вас и ще ви видя! Хайде!

Отчасти под влиянието на ужаса, отчасти поддала се на моите увещания, девойката скочи в реката; в следния миг я видях над водата; познах я по белезникавата ѝ рокля, която плаваше на повърхността.

В същото време усетих, че някой ме хваща за ръка. Обърнах се. Беше Антоан.

– Простете ми, благородни младежо! Простете ми! – повтаряше той и сълзи се стичаха по бузите му.

Щях да му отговоря, но в същия миг зърнах един мъж, който тичаше към перилата, отдето девойката беше току-що скочила. Видях, че

66. *Peste!* (фр.) – Проклятие! – Б.пр.

погледът му е втрещен в нея и че е забелязал спасителния пояс! Намеренията му бяха ясни.

Той се качи на перилата и тъкмо щеше да скочи, когато стигнах до него. Хванах го за яката и го дръпнах назад. Пламъците осветяваха лицето му и аз познах същия простак, който ми беше предложил да се обзаложим.

– Не бързайте толкова, господине! – казах аз, без да го пускам.

Той отговори само с една дума – една ужасна клетва; в същото време видях, че във вдигнатата му ръка блесна острието на ловджийски нож! То се появи толкова неочаквано, че няха възможност да избягна удара и в следващия миг усетих студената стомана да пронизва ръката ми. Ударът не беше смъртоносен и преди негодникът да успее да го повтори, аз му „стоварих“, както се изразяват любителите на ринга, такова кроше по брадичката, че го накарах да се търколи през столовете, а в това време ножът изхвъркна от ръката му. Вдигнах го и за миг се поколебах дали да го използвам срещу този главорез; моите по-добри чувства надделяха над раздразнението и аз захвърлих оръжието в реката. Почти веднага след това скочих и аз. Нямаше време за бавене. Пламъците бяха стигнали кормчийската кабина, близо до която стояхме, и горещината беше вече непоносима. Когато се обърнах за сетен път към парахода, видях Антоан и моя противник да се боричкат между столовете.

Бялата дреха ми служеше за фар и аз заплувах след нея. Течението беше отнесло вече дамата на известно разстояние от кораба право надолу.

Бързо хвърлих дрехата и обувките си, а тъй като другото ми облекло беше от лека материя, то не ми пречеше. След няколко удара заплувах съвършено свободно и без да изпускам от поглед бялата рокля, продължих надолу по реката.

От време на време вдигах глава над повърхността и поглеждах назад. Все още се страхувах, че побойникът може да ме последва и бях се приготвил за борба във водата!

Подир няколко минути вече бях до моето протеже и след половин дузина набързо изречени насърчителни думи се хванах с едната си ръка за спасителния пояс, а с другата се помъчих да се насоча към брега.

По този начин течението ни носеше по диагонал, но все още бързо слизахме надолу по реката. Дълго и уморително ми се видя това плуване. Ако беше продължило още, нямаше да мога да издържа до края.

Най-после като че ли стигнахме близо до брега, обаче колкото повече се приближавахме, толкова по-слаби ставаха моите удари, а лявата

ми ръка се вкопчваше в моята другарка с някакво конвулсивно усилие.

Все пак помня, че стигнахме сушата; помня, че с помощта на моята спътничка с голяма мъка изпълзах на брега. Помня, че видях голяма къща точно там, където излязохме на брега; помня, че чух думите:

– *C'est drôle! C'est ma maison – ma maison véritable!*⁶⁷

Помня, че воден от нежна ръка залитах по някакъв път и минах през някаква порта и някаква градина, където имаше пейки и статуи и благоуханни цветя... помня, че от къщата дотичаха слуги с фенери, че ръцете ми бяха червени, а от ръкавите ми капеше кръв! Помня, че женски глас извика:

– *Blessé!*

Някой изписка изплашено, а след това не помня вече нищо друго!

67. *C'est drôle! C'est ma maison – ma maison véritable!* (фр.) – Смешно! Това е моята къща, собствената ми къща! – Б.пр.

Глава XIV Къде съм?

Когато дойдох в съзнание, беше ден. Ярко слънце заливаше с жълтата си светлина пода на стаята, а по косо падащия лъч можех да схвана, че беше или много рано сутрин, или приближаваше залез.

Но навън пееха птички и аз реших, че трябва да е сутрин.

Разбрах, че съм на ниска изящна кушетка без завеси; вместо тях над и около мене бе опъната въздушна противокомарна мрежа. Тънките снежнобели ленени чаршафи, свиленият блясък на одеялото и мекият пружиниращ дюшек под мене подсказваха, че лежах на разкошно ложе. Ако не беше тая крайна изисканост и изящество, надали щях да забележа всичко това, защото усещах остра физическа болка.

Произшествията от предишната нощ скоро изпъкнаха в паметта ми и бързо се заредиха едно по едно тъй, както се бяха случили. До стигането на речния бряг и излизането от водата те бяха съвсем ясни. След това не можех да си спомня нещата добре. Някаква къща, голяма порта, градина, дървета, цветя, статуи, светлини, черни слуги – всичко бе объркано в ума ми.

Струваше ми се, че всред тази бъркотия бях видял едно лице с изключителна красота – лице на прекрасно момиче! Изглеждаше като ангел; но дали наистина бях видял такова лице, или ми се беше присънило, не можех да кажа. И въпреки това чертите му още стояха пред мене, тъй ясни в съзнанието ми, тъй очертани, че ако бях художник, бих могъл да ги нарисувам! Помня само лицето – нищо друго! Припомнях си го, както пушачът на опиум си спомня своя сън или както човек си припомня някое прекрасно лице, видяно в час на опиянение, когато всичко друго се забравя! Колкото и да е странно, но аз не свързвах това лице със спътницата ми от предишната нощ и както паметта ми го рисуваше, то съвсем не напомняше образа на Йожени Безансон!

Имало ли е някоя друга... някоя жена на парахода, която да прилича на моя сън? Не, никоя – не можех да се сетя за никоя. Нямаше друга, която да беше привлякла вниманието ми дори за миг – с изключение на креолката, – обаче чертите, които въображението или паметта ми рисуваха сега, съвсем не приличаха на нейните; всъщност те бяха свършено различни!

В паметта ми изпъкнаха тежки блестящи черни коси, които се

виеха край веждите и на къдрави кичури падаха по раменете. Тази абаносова рамка заграждаше лик, пред който безсилно би се отпуснало длетото на ваятеля. Нежните розови елипсовидни устни, гладкият, правилно очертан нос с малки, издути ноздри, черните като смола извити вежди, дългите ресници – всичко това живо изпъкваше пред мене, но съвсем не напомняше за Йожени Безансон. Дори и цветът на кожата беше различен. Това не беше белотата на кавказката раса, присъща на креолите, а някакъв светъл цвят с преливащи в него отсенки на кафяво и маслиново, които придаваха на румените бузи карминов оттенък. Очите си представях или спомнях добре – по-добре от всичко друго. Те бяха големи, кръгли, тъмнокафяви на цвят; тяхната особеност се заключаваше в някакво странно, но хубаво изражение. Те блестяха много силно, но нито святкаха, нито искряха. Приличаха повече на великолепни елмази, гледани в неподвижно положение. Светлината им не пламтеше, а по-скоро гореше.

Въпреки болката, която усещах, прекарах дълго в размисъл по този хубав образ и се чудех дали той беше спомен, или сън. Мина ми през ума една странна мисъл. Неволно ми хрумна, че ако такова лице наистина съществува, бих могъл да забравя мадмоазел Безансон въпреки романтичната случка при запознаването ни!

Най-после болката в ръката пропъди прекрасното видение и ме върна към истинското положение. Когато отметнах покривката, забелязах с изненада, че раната ми беше превързана, и то очевидно от лекар! Успокоен от това, се поозърнах, за да разгледам помещението.

Стаичката, в която се намирах, беше малка и макар че противопожарната мрежа ми пречеше, все пак можах да видя, че всичко бе изцяло и наредено с вкус. Мебелите бяха леки – повечето от тръстика, – а подът беше постлан с изкусно изплетени рогозки от морска трева, различно оцветена. Прозорците бяха украсени с пердета от копринена дамска и муселин, отговарящи на цвета на дървените им рамки. В средата на стаята имаше богато инкрустирана маса; до стената стоеше друга маса с папка, пера и декоративна мастилница, а над нея на лавици от червено кедрово дърво бяха наредени книги. Хубав часовник красеше поличката на камината, а в отвореното огнище имаше малка скара със сребърни дръжки, богато гравирани с фантастични плетеници. Разбира се, по това време на годината нямаше огън. Дори горещината, причинявана от противопожарната мрежа, щеше да бъде непоносима, ако през широко отворената стъклена врата от едната страна и прозореца от другата не лъхаше ветрец, който проникваше през мрежата над леглото ми.

Ветрецът донасяше до мене най-прекрасното благоухание – аромата на цветята. Както през вратата, тъй и през прозореца можех да видя хиляди венчета – азалеи и жасмин, червени, розови и бели рози, редки камелии, сладкодъхавото китайско дърво, а малко по-нататък можех да различа восъчните листа и подобните на лилии огромни цветове на голямото американско лаврово дърво – *Magnolia grandiflora*. До мене долитаха гласовете на много пойни птички и тихо еднозвучно ручене, което сметнах за шум от падаща вода. Това бяха единствените звуци, които достигаха до ушите ми.

Дали бях сам? Внимателно огледах стаята. Изглежда, че бях сам – очите ми не срещнаха никакво живо същество.

Бях поразен от една особеност на помещението, в което се намирах. То като че ли стоеше съвсем отделно и не се съобщаваше с никакви други помещения. Единствената врата, която виждах, излизаше право навън, а също и големият прозорец, достигащ до пода. Те сякаш водеха към градина, пълна с храсти и цветя. Не можех да забележа никакъв друг вход или изход от помещението!

Отначало това ми се видя странно, но като размислих за миг, си обясних всичко. В американските плантации често може да се види настрана от главната сграда нещо като кабинет или павилион, подреден с големи удобства и разкош. При случай той се използва като стая за гости. Може би бях в такава стая.

Във всеки случай бях под гостоприемен покрив и в добри ръце, в туй нямаше никакво съмнение. Начинът, по който бях настанен, както и някои следи от приготовления за закуска, които личеха по масата, свидетелстваха за това. Но кой ли бе моя домакин? Или може би домакиня? Дали беше Йожени Безансон? Не каза ли тя нещо за нейна къща – „*ma maison*“? Или бях сънувал?

Аз лежах, потънал в догадки, и размишлявах за цял куп объркани спомени, но от всичко това не можех да разбера чий гост бях. Тъй или иначе у мене се затвърди някакво убеждение, че съм в дома на моята спътница от миналата нощ.

Започнах да се тревожа и дори малко да се ядосвам, че при моята отпадналост са ме оставили сам. Бих позвънил, но никъде не виждах звънец. В този миг обаче чух звук от приближаващи се стъпки.

Романтична госпожице! Вие сигурно си представяте, че тези стъпки бяха леки и тихи – стъпки на малки сатенени пантофки, пристъпващи крадешком, едва докосващи мъничките камъчета, да не би техният шум да събуди спящия болник; сигурно си представяте, че в сред птичи

песни, бълболещи води и сладък дъх на цветя на входа се появи прекрасна видение с нежен лик и хубави кадифени очи, устремени към мене с плах въпросителен поглед. Сигурно си представяте всичко това, но вашето въображение жестоко ви мами и съвсем не отговаря на действителността.

Стъпките, които чух, бяха тежки и след миг на прага, точно пред очите ми, застанаха две обувки, направени от кожа на алигатор, дълги цели тринадесет инча.

Когато плъзнах поглед малко по-нагоре, видях два крака, обути в широки работни панталони с меден цвят; а като извих очи още по-нависоко, съзрях широки мускулисти гърди, покрити с памучна риза на райета, две дебели ръце и огромни рамене, а над тях лъскавото лице и къдрокосата глава на черен като катран негър!

Лицето и главата видях последни, но погледът ми спря най-дълго на тях и аз ги оглеждах отново и отново, докато най-последно въпреки измъчващата ме болка избухнах в звънлив смях! Дори и да умирах, не можеше да не се засмея; имаше нещо толкова комично, толкова непреодолимо смешно в лика на този нечакан самуреночерен посетител.

Той беше доста висок, снажен негър, черен като въглен, с великолепни зъби, бели като слонова кост, а очите му, ако изключим зениците и ириса, бяха бели като зъбите. Но не това ми се видя толкова забавно. Смешното беше в странната форма на неговата глава, в разположението и размерите на неговите уши. Главата беше валчеста като кълбо и цялата гъсто покрита с дребни къдрички, толкова плътно прилепнали, че изглеждаха зараснали и от двата си края и образуваха нещо като кече. От двете страни на тази черна топка стърчаха две огромни уши, които приличаха на крила и придаваха на главата изключително смешен вид.

Именно тази особеност ме беше накарала да се разсмея и колкото неприлично и да беше това от моя страна, за нищо на света не бих могъл да се сдържа.

Посетителят ми обаче като че ли не виждаше нищо лошо в моя смях. Наопаки, той изведнъж отвори дебелия си бърни, разтегна уста в широка добродушна усмивка, разкри великолепните си резци и избухна в смях, гръмогласен като моя!

Добродушен беше той. Макар че ушите му наподобяваха прилеп, нямаше нищо кръвожодно в неговия нрав. Не, широкото черно лице на Сципион Безансон (тъй се казваше моят посетител) беше самото олицетворение на веселост и жизнерадост.

Глава XV „Старият Зип“

Разговора започна Сципион:

– Божичко, млади сподарю⁶⁸! Старият Зип много се радва да види сподаря пак добре, много се радва.

– Сципион ли се казваш?

– Да, сподарю, това е името на стария негрър. Докторът казва на Зип да гледа белия сподар. Младата споица много се радва също!... Бели хора, черни хора – всички се радват. Ъф!

Последното възклицание представляваше един от онези гръдни звуци, които американските негри издават и които много приличат на пръхтенето на хипопотам. Този звук означаваше, че моят събеседник е свършил да говори и чака да започна.

– А коя е „младата госпожица“? – попитах аз.

– Боже милостиви! Сподарят не знае ли? Че тя е младата дама, дето сподарят спаси на парахода, кога той целият гореше. Боже! Как плувахте вие... половин река! Ъф!

– И сега в нейната къща ли съм?

– Збира се, сподарю – в павилиона, защо голямата къща на другата страна на градината... то е все също, сподарю.

– А как попаднах тука?

– Божичко! Не помни ли сподарят как? Че старият Зип го донесе тук ей с тия ръце. Сподарят и младата сподарка излязоха на брега на Дигата, ей там, точно до портата. Споицата викна... черните хора излязоха и го намериха... белия сподар цял в кръв... припаднал и споица заповяда да го донесе тука.

– А после?

– Зип той яхна най-бързия кон – старата Бяла лисица – и препусна за доктор... препусна като дявол я. Збира се, доктор той дойде веднага и превърза ръката на сподаря. Но – продължи Сципион, като ми отправи въпросителен поглед – как младият сподар получи тази голяма лоша рана? Точно това докторът искаше да знае и точно за това младата споица не знае съвсем нищо.

68. През описваната епоха негрите в САЩ, а особено в Южните щати, са говорили английски много неправилно, понеже са имали малко допир с белите и не е имало училища за тях. – Б.пр.

Известни съображения ме накараха да се въздържа и да не задоволя любопитството на моя чернокож болногледач. Лежах и размишлявах. Вярно е, че дамата не знаеше нищо за моята схватка с негодника. Ами тогава Антоан... не беше ли стигнал брега? Нима беше се... Сципион предугади въпроса, който се канех да му задам. Лицето му се натъжи и той заговори отново:

– Ах, млади сподарю! Мамзел Жени има голяма тревога тази сутрин... сички хора имат голяма тревога. Сподаря Тони! Бедният сподар Тони!

– Управителят Антоан? Какво му се е случило? Кажете ми, не се ли е върнал?

– Не, сподарю... Аз се страхувам, той никога, никога няма да се върне... сички се страхуват, че той се удави... Хора отидоха в селото... нагоре, надолу по Дигата... навред. Няма Тони. Капитанът на парахода хвъркна горе в небето и петдесет пътника отидоха долу на дъното. Другият параход спаси няколко; няколко като младия сподар плуваха до брега, но няма Тони... няма сподарят Тони!

– Знаеш ли дали той можеше да плува? – попитах аз.

– Не, сподарю, не, нито крачка. Аз зная това, защото той веднъж падна в реката и старият Зип го издърпа. Не, той никога не плува, никога.

– Страх ме е тогава, че наистина е загинал.

Спомни си, че останките на парахода бяха потънали преди „Магнолия“ да се приближи. Бях забелязал това, когато се бях обърнал. Следователно онези, които не умееха да плуват, сигурно са загинали.

– Бедният Пиер също. Ние загубихме Пиер.

– Пиер ли? Кой е той?

– Кочияш, сподарю.

– Аха, спомням си. Мислиш ли, че и той се е удавил?

– Страх ме е, сподарю. Стария Зип съжالياва също за Пиер. Добър негр беше този Пиер. Ама за сподаря Тони, всеки съжالياва сподаря Тони.

– Май че всички сте го обичали!

– Сички обичаха него: черни хора, бели хора, сички обичаха него. Споица Жени обичаше него. Той живееше при стария сподар Сансон цял живот. Аз мисля, че той беше един от стойниците на споица Жени или как го казвате вие. Боже мили! Какво ще прави млада споица сега? Тя няма вече приятели, а тази стара лисица Гаяр... той не е добър...

Изведнъж негрът замълча, сякаш се уплаши, че е развързал езика

си твърде много.

Името, което той изрече, и определението, което даде с последния израз, събудиха любопитството ми – името повече, отколкото определението.

„Ако е същият – помислих си аз, – Сципион го е преценил повече от справедливо. Дали е същият?“

– Ти говориш за г. Доминик Гаяр, адвоката? – попитах аз след кратко мълчание.

Големите очи на Сципион се завъртяха изненадано и уплашено и почти заеквайки, той каза:

– Това е на тоз сподин име. Вие знаете ли него, млади сподарю?

– Много малко – отвърнах аз и този отговор като че ли поуспокои моя събеседник.

Наистина аз не познавах споменатото лице лично, обаче през време на престоя ми в Нови Орлеан случайно бях срещал неговото име. Имах едно малко приключение, в което участваше и той, и то не в изгодна светлина. Наопаки, у мен се беше загнездила силна неприязън към този човек, който, както вече споменах, беше адвокат в Нови Орлеан. Нямах съмнение, че Сципион говореше за същия човек. Името му беше твърде рядко, за да има двама души с такова име, а освен това бях чувал, че бил собственик на плантация някъде нагоре по реката... в Бренжиер, спомних си аз. По всичко личеше, че беше същият. Ако е той и ако мадмоазел Безансон наистина нямаше друг приятел, тогава действително Сципион беше прав, като каза „тя няма вече приятел“.

Забележката на Сципион не само че събуди любопитството ми, но предизвика и смъртно чувство на тревога. Не е нужно да казвам, че бях дълбоко заинтересуван от тази млада креолка. Един мъж, който е спасил живота... живота на една красива жена, и то при такива особени обстоятелства, не може да остане съвсем безразличен към бъдещата ѝ съдба.

Любовта ли беше пробудила в мене този интерес?

За мое учудване сърцето ми отговори: „Не!“! На парахода си бях възобразил, че съм полувлюбен в младата дама, а сега, след романтичното приключение, което би трябвало да доведе до по-дълбоко увлечение, аз лежах в леглото и разглеждах цялата работа тъй хладнокръвно, че дори и самият се изненадах. Усещах, че бях изгубил много кръв – нима зараждащата се любов беше изтекла от вените ми заедно с кръвта?

Помъчих се да намеря някакво обяснение на това рядко психологическо явление; но по онова време още не бях изучил човешките чувства. Пърелите на любовта бяха за мене *terre inconnue*⁶⁹.

Едно нещо беше странно. Колчем се опитвах да си припомня чертите на креолката, пред мене заставаше все по-ясно ликът на моето видение!

„Чудно! – мислех си аз. – Този прекрасен образ! Този блян на моето болно въображение! О, какво ли не бих дал този прелестен образ да се превърне в плът и кръв!“

Не се съмнявах вече. Бях сигурен, че не съм влюбен в мадмоазел Безансон и все пак тя съвсем не ми беше безразлична. Приятелско беше чувството, което ме движеше сега. Интересът, който изпитвах към нея, беше интерес на приятел. А той беше достатъчно дълбок, за да ме накара да се тревожа за нея и да буди в мене желание да узная повече както за нея, така и за нейния живот.

Сципион не беше затворен човек и за по-малко от половин час бях посветен във всичко, което знаеше.

Йожени Безансон бе дъщеря и единствено дете на плантатор-креол, умрял преди около две години. Някои го мислели за богат, докато пък други вярвали, че сметките му са объркани. Господин Доминик Гаяр заедно с управителя Антоан били оставени да ръководят имението, тъй като и двамата били настойници (според Сципион) на младата дама. Гаяр бил адвокат на Безансон, а Антоан – негов верен служител. Ето откъде идвало доверието към стария управител, който през последните години бил повече приятел на Безансон, отколкото негов слуга.

След няколко месеца мадмоазел щяла да стане пълнолетна, но дали наследството и е голямо, Сципион не можа да каже. Той знаеше само, че откакто бил умрял баща ѝ, г. Доминик, главният изпълнител на завещанието, и давал много средства всякога, когато тя поисквала, че не била ограничавана в нищо, че била щедра и разточителна или, както Сципион се изрази, „много прахосва, хвърля лъскави долари също като че са камъчета“!

Негърът ярко ми описа разни подробности за много големи балове и *fêtes champêtres*, давани в плантацията, и намекна за скъпия живот, който „младата госпожица“ водела в града, където обикновено прекарвала по-голямата част от зимата. Лесно можех да повярвам всичко, което той ми разправи. От това, което се случи на парахода, и от други обстоятелства бях останал с впечатление, че Йожени Безансон отговаря точно на описанието на Сципион. С пламенна душа, невъздържана, крайно щедра, безразсъдна в харченето, тя сигурно живееше само с

69. *Terre inconnue* (фр.) – непозната земя, нещо съвсем неизвестно. – Б.пр.

настоящото, без да си прави труд да помисли за бъдещето. Тъкмо наследница, която прекрасно отговаря на намеренията на един безчестен опекун.

Забелязах, че бедният Сципион изпитва дълбока почит към младата си господарка, но колкото и да беше наивен, все пак имаше известни опасения, че цялото това прахосничество не предсказва нищо добро. Той поклати глава, като говореше по този въпрос, и добави:

– Аз се страхувам, млади сподарю, туй няма дълго да трае. Планта-торска банка тя също ще пропадне, ако така вечно теглиш пари.

Когато Сципион заговори за Гаяр, той още по-многозначително поклати глава. Очевидно негърът имаше някакви странни подозрения относно тази личност, макар че нямаше желание да ми ги разкрие.

Аз научих достатъчно, за да се уверя, че г. Доминик Гаяр е същият адвокат от улица... в Нови Орлеан. У мене не остана никакво съмнение, че това беше той. Адвокат по професия, но повече спекулант с ценни книжа, човек, който дава пари назаем, или с други думи – лихвар. В провинцията – плантатор, чиято плантация граничи с плантацията на Безансон, с повече от сто роби, към които се отнася крайно жестоко. Всичко това отговаряше на склонностите и нрава на моя г. Доминик. Сигурно той е същото лице.

Сципион ми даде и някои допълнителни подробности за него. Бил юридически съветник и често посещавал мосю Безансон, както каза Сципион, „прекалено често, за да бъде добре за стария сподар“; той беше убеден, че Безансон много страдал от това познанство, или както той се изрази: „Сподарят Гаяр играеше стария сподар; лъжеше го много, много пъти, сигурен съм“.

По-нататък научих от моя болногледач, че през летните месеци Гаяр живеел в плантацията си и бил всекидневен посетител на „голямата къща“ – жилището на мадмоазел Безансон, – където се чувствувал съвсем като у дома си; и се държал – каза Сципион – „също като че къщата е негова, а той – сподар на плантацията“.

Стори ми се, че Сципион знаеше нещо повече за този човек, нещо определено, за което не му се искаше да говори. Това беше съвсем естествено, като се има предвид скорошното ни запознанство. Ясно ми беше, че той изпитваше силна неприязън към Гаяр. Дали я градеше върху действителни неща, които знаеше за него, или това беше инстинктивно чувство, силно развито у тези домашни роби, на които не се позволява да разсъждават?

Разказът му обаче разкриваше прекалено много факти, за да бъдат

рожба само на инстинкта: те миришеха на истински случки. Трябва да е научил тези неща отнякъде. Откъде ли ги е научил?

- Кой ти е казал всичко това, Сципион?
- Рора, сподарю.
- Аврора!

Глава XVI

Г-н Доминик Гаяр

Усетих внезапно почти страстно желание да узная коя е Аврора. Защо? Дали защото името беше необичайно и красиво – а то наистина прозвуча като ново и красиво име в моите саксонски уши? Не. Дали поради благозвучието на думата и връзката ѝ с митологията, или поради по-слабата ѝ връзка с розовите багри на изгрева и блестящото северно сияние⁷⁰? Дали някоя от тези мисли не събуди у мене това тайнствено влечение към името „Аврора“?

Нямах възможност да размисля или да запитам Сципион още нещо, защото в този миг на вратата се изпречиха двама мъже, които, без да кажат нито дума, влязоха в стаята.

– Докторът, сподарю – пошепна Сципион и отстъпи, за да даде път на господата.

Не беше трудно да се каже кой от двамата е „докторът“. Лицето му носеше отпечатъка на професията му и аз не можех да го сбъркам; веднага познах, че високият блед мъж, който ме гледаше с въпросителен поглед, бе ученик на Ескулапа⁷¹, и то с такава сигурност знаех това, сякаш в една ръка той държеше дипломата си, а в другата – табелката от вратата на своя кабинет.

Беше около четиридесетгодишен с доста правилни черти, макар че лицето му не можеше да се нарече хубаво. То беше обаче интересно поради интелектуалния си и доброжелателен израз. Две или три поколения назад то е било германско лице, но американският климат – политически, искам да кажа – беше смекчил грубите бръчки, издълбани от вековния европейски деспотизъм, и беше почти възстановил първоначалното благородство на неговите черти. По-късно, когато се запознах по-добре с американските типове, бих го определил като пенсилванско лице и наистина то беше такова. Пред мене стоеше възпитаник на един от големите медицински факултети на Филадельфия, д-р Едуард Райгарт. Името потвърди предположението ми за немския му произход.

Общо взето, моят лечител ми направи добро впечатление още от пръв поглед.

70. *Аврора* (лат.) – римска богиня на зората, а същевременно и северното сияние се нарича „аврора бореалис“ – „северна зора“. – Б.пр.

71. *Ескулап* – древногръцки бог на лечението. – Б.пр.

Колко различно впечатление ми направи неговият другар; обзе ме враждебност, омраза, презрение, погнуса! Едно чисто френско лице – не това благородно френско лице, което виждаме у Дюгекленовци⁷², Жан Бартовци⁷³ и у много от старите хугенотски⁷⁴ герои или в сегашни дни у един Ролен⁷⁵, Юго, Араго⁷⁶ или Пиа⁷⁷ – а такава, като стотици други, които дебнат около Борсата или зад кулисите на Операта или които ви се мръщят изпод хиляди фуражки в редовете на войска, съставена от грубияни. Едно лице, което бих описал най-добре, ако кажех, че чертите му ми напомняха лисица. Не се шегувам. Аз ясно виждах тази прилика. Виждах същите тесни, полегати очи, същия остър и подвижен поглед, който говореше за дълбоко лицемерие, за крайно себелюбие и жестока безчовечност.

В другаря на доктора аз виждах лисица в човешки образ с всички нейни качества – силно развити.

Присъединих се към мнението на Сципион, защото ни най-малко не се съмнявах, че пред мене стоеше г. Доминик Гаяр. Това беше той.

Нисък на ръст, мършав, но човек, който явно можеше още много да издържи, преди да се раздели с живота. С целия си коварен и гъвкав вид, както и с нрава си, той приличаше на *carnivora*⁷⁸. Очите, както вече забелязах, бяха полегати, много извити надолу. Очните ябълки не бяха кълбовидни, а повече приличаха на тъпи конуси, на върха на които се намираха зениците. Очите му бяха черни и блестяха като очите на невестулка. Те сякаш, искряха с някаква постоянна усмивка, но тази усмивка беше съвсем цинична и престорена. Всеки, който съзнаваше някаква своя слабост или вина, чувстваше като че Доминик Гаяр знае това и му се надсмива. Когато наистина узнаете за някое чуждо злощастие, усмивката му ставаше още по-язвителна, а малките изпъкнали очички искряха от явна наслада. Той обичаше себе си и мразеше себеподобните си.

Косата му беше черна, рядка и права, веждите – рунтави, черни, полегати; нямаше брада; мъртвешки бледото му лице беше увенчано с огромен нос, подобен на папагалска човка. Облеклото му говореше

72. Дюгеклен, Бертран (1314–1380) – френски военачалник. – Б.пр.

73. Жан Барт (1650–1702) – прочут френски моряк. – Б.пр.

74. Хугеноти – френски протестанти от XVI и XVII в., жестоко преследвани във верските войни по онова време. – Б.пр.

75. Ролен (1661–1741) – френски историк, ректор на парижкия университет. – Б.пр.

76. Араго, Емануел – френски политик от началото на XIX в. – Б.пр.

77. Пиа (1810–1889) – френски драматург и политик. – Б.пр.

78. *Carnivore* (лат.) – месоядни, т.е. хищни животни. – Б.пр.

донякъде за неговата професия: тъмни сукнени дрехи и жилетка от черен сатен, а вместо връзка – широка черна панделка. На възраст изглеждаше към петдесетгодишен.

Лекарят провери пулса ми, запита ме как съм спал, погледна ми езика, повторно провери пулса и след това любезно ме посъветва да лежа, „колкото мога по-спокойно“. За да ме убеди, той ми каза, че съм бил още твърде слаб, че съм изгубил много кръв, но се надявал да възстановя силите си за няколко дена. Поръча на Сципион да се грижи за диетата ми и му нареди да ми приготви за закуска чай, препечен хляб и пиле на скара.

Докторът не ме попита как съм бил ранен. Това ми се видя малко странно, но го приписвах на желанието му да не ме безпокои. Навярно мислеше, че всеки намек за събитията от миналата нощ можеше да ми причини ненужно вълнение. Аз пък се тревожех за Антоан твърде много и затова не можех да мълча, а запитах дали няма някакви новини. Нищо ново не се знаело за него. Сигурно бил загинал.

Разказах обстоятелствата, при които се бях разделил с него, и разбира се, описвах моя двубой с онзи негодник и как бях ранен. Не можех да не забележа странното изражение, което се изписа на лицето на Гаяр, докато говорех. Той цял се беше превърнал в слух, а когато споменах за сала от столове и казах, че той надали е удържал управителя дори и за миг, стори ми се, че видях в тъмните очи на адвоката да блясва радост! Положително в тях се таеше зле прикрито задоволство, неприятно за гледане. Може би нямаше да го забележа или поне нямаше да го разбере, ако не бях чул туй, което ми разказа Сципион. Сега обаче добре разбирах значението на това изражение и въпреки че Гаяр многократно, лицемерно повтаряше: „Нешастният г. Антоан!“, ясно виждах тайно да тържествува от самата мисъл, че старият управител е отишъл на дъното!

Когато свърших разказа си, Гаяр дръпна доктора настрана и няколко минути двамата беседваха тихо помежду си. До мене долиташе част от разговора им. Изглежда че за доктора беше все едно дали го чувам, или не, докато другият много държеше думите им да не стигат до слуха ми. От отговорите на лекаря успях да разбера, че лукавият адвокат искаше да ме махнат от сегашната ми квартира и да ме преместят в хотела на селището. Той наблягаше на неудобното положение, в което щяла да изпадне младата дама (мадмоазел Безансон)... сама в къщи, с един непознат... млад мъж и т.н. и т.н.

Докторът не смяташе, че трябва да ме местят поради тези причини. Самата дама не желала това – всъщност не искала и да чуе подобно

нещо; добрият доктор Райгарт направо се изсмя на „неудобното положение“! Условията в хотела били далеч от желаното, а освен това той бил вече претърпял с други пострадали; тука гласът на говорещия се сниши толкова, че до мене долитаха само откъслечни изрази като „чужденец“, „не е американец“, „загубил всичко“, „приятелите далече“, „хотелът не е място за човек без пари“. На последното възражение Гаяр отговори, че той щял да поеме сметката ми в хотела.

Това нарочно беше изречено високо, та да го чуя; щях да съм благодарен за такова предложение, ако не подозирах някаква зловеща подбуда зад щедростта на адвоката. Докторът отвърна на предложението с нови възражения.

„Невъзможно“ – каза той, – „ще предизвика треска“, „голям риск“, „не поемам отговорност“, „лоша рана“, „голяма загуба на кръв“, „поне засега трябва да остане тука“, „ще може да се премести в хотела подир някой и друг ден, когато позакрепне“.

Обещанието да ме преместят подир някой и друг ден като че ли задоволи невестулката Гаяр или по-скоро той се убеди, че това бе единственият начин по който можеше да се постъпи с мене, и съвещанието завърши.

Гаяр се приближи до леглото ми, за да се сбoguва, и аз можах да забележа подигравателното изражение в зениците на малките му очички, когато изричаше няколко фрази с престорено съчувствие. Той съвсем не знаеше с кого говори. Ако бях казал името си, може би бледите му бузи щяха да се зачервят и веднага щеше да изскочи навън. Благодарумието ме накара да се въздържа и когато докторът поиска да узнае кого има честта да лекува, аз прибягнах към извинителната хитрост, използвана от видни пътешественици, и се представих с *nom du voyage*⁷⁹. Присвоих си майчиното ми презиме Ръдърфорд – Едуард Ръдърфорд.

След като ми препоръча да пазя спокойствие, да не се опитвам да ставам от леглото, да взимам в определени часове определени лекарства и прочее, докторът се сбoguва. Гаяр беше излязъл преди него.

79. *Nom du voyage* (фр.) – измислено име, присвоявано от видян личности, когато пътуват, за да не бъдат безпокоени. – Б.пр.

Глава XVII

Аврора

За миг бях останал сам, понеже Сципион бе отишъл в кухнята да търси чай, препечен хляб и гарнитура за пилето. Аз лежах и размишлявах върху току-що състоялата се среща и особено върху разговора между лекаря и Гаяр; няколко от доловените подробности ми навяваха странни мисли. Поведението на доктора беше съвсем естествено, като на джентълмен, но другият таеше някакви коварни мисли – в това няхах никакво съмнение.

Защо беше това желание, дори стремеж, да ме премести в хотела? Очевидно той имаше някакво сериозно съображение, та да предлага дори да плати разноските ми; колкото и малко да познавах този човек, знаех, че е тъкмо обратното на щедър!

„Какво може да бъде съображението му за моето преместване?“ – питах се аз.

„Аха! Ето... ето обяснението! Ясни ми са неговите замисли! Тази лисица, този хитър адвокат, този опекун сигурно е влюбен в своята питомка! Тя е млада, богата, хубава, красавица, а той стар, грозен, подъл и презрян, но какво от това? Нали той сам не се мисли за такъв, а тя... – ба! – той може дори да се надява: много по-неоснователни надежди са се увенчавали с успех. Той познава света, той е адвокат, познава поне нейния свят. Той е неин пълномощник, всичките й дела са напълно в неговите ръце; той е настойник, изпълнител на завещанието, довереник – всичко; той има свършена и пълна власт. Какво ли не може да постигне с такива предимства? Всичко, каквото пожелае – да се ожени за нея или да я разори. Бедната девойка! Съжалявам я!“

Странно, но аз изпитвах само съжаление. Това, че не изпитвах никакво друго чувство, беше загадка, която не можех да разбера.

Влизането на Сципион прекъсна моите размишления. Помагаше му едно младо момиче, което носеше табла с чинии. Това беше Хлоя, неговата дъщеря, дете на около тринадесет години, но не толкова черно, колкото баща си. Тя беше „жълто момиче“ с доста хубави черти на лицето. Сципион ми обясни всичко. Майката на неговата „малка Хло“, както я наричаше той, била мулатка и „Хло одрала кожата на старата Ха-ха!“

Начинът, по който Сципион се изсмя, показваше, че е повече от

доволен – направо казано, горд, – задето е баща на толкова светлокожо и хубавичко създание като Хлоя!

Хлоя, както и всички нейни сънародници, беше страшно любопитна; тя така въртеше очи, за да види този бял чужденец, който спасил живота на нейната господарка, щото малко остана да изпочупи всички чаши и чинии. Ако не бях се намесил, Сципион щеше да ѝ изтегли ушите за това нехайство. Особените изрази и ръкомахания, държането както на бащата, тъй и на дъщерята, което беше нещо ново за мене, своеобразието на този робски живот, всичко това ме интересувахе.

Имах вълчи апетит въпреки слабостта си. Не бях ял нищо на парахода: поради възбуждението от надбягването повечето пътници бяха забравили да вечерят, в това число и аз. От приготовленията на Сципион лигите ми потекоха и аз оказах нужното внимание към изкуството на Хлоината майка, която, както ме осведоми Сципион, била „сподарка на кухнята“. Чаят ме подкрепи, а вкусното пилешко фрикасе, поднесено с ориз, като че вля нова кръв в жилите ми. С изключение на леката болка от раната аз вече се чувствах съвсем възстановен.

Моите прислужници отнесоха приборите от закуската, а след малко Сципион се върна и остана при мене в стаята, понеже така му поръчали.

– А сега, Сципион – казах аз, щом останахме насаме, – разкажи ми за Аврора!

– Рора, сподарю!

– Да, коя е Аврора?

– Нещастна робиня, сподарю; съвсем също като стария Зип.

Неизясненият интерес, който се бе пробудил у мене към Аврора, веднага се изпари.

– Робиня! – неволно повторих аз с разочарование.

– Тя е прислужница на споица Жени – продължи Сципион. – Реше косата на сподарката, прислужва, седи с нея, чете и, сичко прави...

– Чете ли? Какво? Една робиня?

Интересът ми към Аврора започна да се събужда наново.

– Да, сподарю, това прави Рора. Но аз ще ви обясня. Старият сподар Сансон беше много добър за черните хора... учеше много от тях да четат книги... най-много Рора. Рора той научи да чете, пише, много, много неща, а младата споица Жени тя научи нея на музика. Рора тя учено момиче, много учено момиче. Много нещо знае, като белите хора. Свири пиано, свири китара... китара, то туй е също като банджо, а старият Зип свири на банджо, той знае да свири. Ъф!

– И въпреки всичко това Аврора е нещастна робиня също като

всички вас, Сципион?

– О, не, сподарю, тя много по-друга от всички. Тя живее по-другояче от другите негри... тя не прави черна работа... тя много скъпа... тя струва две хиляди долара!

– Струва две хиляди долара?

– Да, сподарю, нито стотинка доле... нито стотинка доле от това.

– Ти отде знаеш?

– Щото хората толкова много дават за нея. Сподарят Марини искаше да купи Рора и сподарят Кроза, и американски полковник от другата страна на реката – те всички даваха две хиляди долара... старият сподар той само се смееше на тях и казваше той няма да продава туй момиче за никакви пари.

– Това е било по времето на стария ти господар?

– Да... да... ама един иска да я купи сега... един сподар на параход от реката... той казва, той иска Рора за дамската кабина. Той говори на Рора грубо. Сподарката тя се ядоса... каза му да се маха. Сподарят Тони той се ядоса, каза му да се маха; и капитан на парахода той се ядоса като сички. Ха-ха-ха!

– Че защо всички дават такава висока цена за Аврора?

– О! Тя много добро момиче... много добро момиче... но... – Сципион нерешително замълча – но...

– Добре де!

– Аз не вярвам, сподарю, това да е причината.

– Ами какво тогава?

– Че, истина да кажа, сподарю, аз вярвам, те всички лоши мъже, дето искат да купят момичето.

Колкото и предпазливо да беше подхвърлено, аз разбрах загатването.

– О-хо! Аврора трябва да е много хубава тогава? Тъй ли е, приятелю Сципион?

– Сподарю, то не е за този стар негр работа да съди за такова нещо, ама хората, те казват – и бели хора, и черни хора – тя най-хубава, най-красива кварталонка⁸⁰ от цялата Луизиана.

– Как? Кварталонка?

80. *Кварталонка* – потомка на майка мулатка и бял баща; често пъти кварталонката е бяла като баща си, но въпреки това – осъдена да носи тежката участ на майката-робиня. Много от новоорлеанските кварталонки са най-красивите жени в града. В това отношение те са прочути не по-малко от креолските дами, които напълно справедливо се славят с най-голяма красота. – Бел.авт.

– Така, сподарю, това е точно така: тя цветно момиче... нищо! Тя бяла също като младата споица. Сподарката се смее и казва това толкова много, много пъти и пак има толкова много разлика: една богата – сподарка, друга – бедна робиня също като стария Зип, да – също като стария Зип; купуват тях, продават тях, съвсем еднакво.

– Можеш ли да ми опишеш Аврора, Сципион?

Туй, което ме накара да задам този въпрос, не беше празно любопитство. Подтикваше ме по-силна подбуда. Все още ме преследваше ликът на моето видение – тези странни черти, странно хубавото изражение на това нито кавказко, нито индианско, нито азиатско лице. Нима беше възможно... вероятно...

– Можеш ли да ми я опишеш, Сципион? – повторих аз.

– Да опиша нея ли, сподарю, това ли искате да правя? Да... да...

Не вярвах да получа много ясно описание, но може би някои подробности щяха да ми помогнат да установя дали тя прилича на моето видение. Образът в ума ми изпъкваше ясно, сякаш пред очите ми стоеше жив човек. Много лесно щях да позная дали Аврора и видението ми са едно и също лице. Започнах вече да мисля, че не е било видение, а самата действителност.

– Как да кажа, сподарю, някои хора говорят, че тя е горда, щото простите негри те завиждат на нея – това е истина. Тя никога не е горда със стария Зип, това аз зная; тя говори на него и казва на него много неща... тя помага да учи стария Зип ла чете, и старата Хлоя, и малката Хлоя, и тя...

– Аз искам да ми опишеш нейната външност, Сципион.

– О! Да опиша нейната външност... да... как тя изглежда?

– Да. Каква ѝ е косата например? Какъв цвят?

– Черна, сподарю, черна, също като ботуш.

– Права ли е?

– Не, сподарю, збира се, не: Рора тя – кварталонка.

– Къдрава ли е?

– Ами не е също като тази коса – и Сципион посочи ситно накъдрената растителност на собствената си глава; – ама пак, сподарю, тя къдрава: дето хората казват, на вълни.

– Разбирам. Спусната до раменете ли?

– Точно така, сподарю, чак до кръста.

– Пищна ли е?

– Какво е това, сподарю?

– Гъста... буйна?

– Божичко! Тя бухнала също като опашка на миеша мечка.

– А очите?

Сципион описа очите на кварталонката доста объркано. Сполучи обаче с едно сравнение, което ме задоволи. „Те са големи и кръгли... те блестят също като очите на елен“. Носът му създаде трудности, но след много разпитвания успях да разбера, че бил прав и малък. Веждите, зъбите, цветът на лицето – всичко бе най-съвестно описано, а за бузите и той каза: „Също като червеното на джорджийска праскова“.

Колкото и смешно да беше това описание, аз съвсем не бях наклонен да се забавлявам с него. Твърде много се интересувах и се вслушвах във всяка подробност с вълнение, което не можех да обясня.

Най-сетне портретът беше завършен и аз почувствах, че това е обръзът на хубавото видение. Когато Сципион спря да говори, аз лежах на ложето си и изгарях от непреодолимо желание да видя тази прекрасна... тази безценна кварталонка.

Тъкмо тогава от къщата звънна звънче.

– Сципион викат, сподарю... това за него звънят... аз ще дойда пак подир една минута, сподарю.

С тези думи негърът ме напусна и изтича към къщата.

Аз лежах и размишлявах за необикновеното, донякъде романтично положение, в което обстоятелствата неочаквано ме бяха поставили. До вчера... до снощи бях пътник без ни един долар в кесията и не знаех кой ли покрив ще ме подслони, а днес – гостенин на дама, млада, богата, неомъжена – болен гостенин, на легло за неопределено време, заобиколен с такива грижи и внимание. Тези мисли скоро отстъпиха пред други. Моето видение ги пропъди от ума ми и аз започнах да го сравнявам с описанието на кварталонката, дадено ми от Сципион. Колкото повече ги сравнявах, толкова повече се учудвах на сходството им. Как е възможно да съм сънувал нещо толкова живо? Почти невероятно. Положително трябва да съм го видял! Защо не? Когато съм загубил съзнание и съм бил внесен вътре, заобиколен съм бил от хора; може и тя да е била между тях? Това действително е вероятно и обяснява всичко дали тя е била там? Ще трябва да попитам Сципион, когато се върне.

Дългият разговор, който бях водил с моя болногледач, ме беше изморил, тъй като все още бях слаб и изтощен. Ярката слънчева светлина в стаята не ми попречи да задрема. След няколко минути се отпуснах на възглавницата и заспах.

Глава XVIII

Креолката и кварталонката

Спал съм дълбоко може би около един час. После нещо ме събуди и аз полежах още няколко минути така и само наполовина възприемах впечатленията отвън.

А това бяха приятни впечатления. Сладко ухание се носеше край мене и аз долавях леко шумолене на коприна, което обикновено говори за присъствието на добре облечени жени.

– Той се събужда, мамзел! – прошепна тихо някакъв сладък глас.

Очите ми, вече отворени, се спряха върху тази, която говореше. За няколко мига мислех, че продължавам да сънувам. Пред мене стоеше чаровният лик, пищната черна коса, блестящите очи, витите вежди, малките извити уста, румените бузи – всичко беше пред погледа ми!

„Сън ли е това? Не, тя диша: тя се движи... тя говори!“

– Вижте, мамзел! Той ни гледа! Сигурно е буден!

– Не, това не е сън, не е видение; това е тя... това е Аврора!

До този миг все още не бях се разбудил съвсем. Изглежда, че гласно съм изразил мисълта си, а може би последния израз да съм казал тъй високо, че те са ме чули. Възклицанието, което последва, ме събуди напълно и аз видях до леглото си две женски фигури. Те стояха и изненадано се гледаха една друга. Едната беше Йожени; другата без съмнение беше Аврора!

– Твоето име! – рече учудено господарката.

– Моето име! – отвърна също тъй учудено робинята.

– Но откъде знае името ти?... Откъде?

– Не зная, мамзел.

– Идвала ли си преди тук?

– Не, досега не съм идвала.

– Много странно! – каза младата дама и ме изгледа с въпросителен поглед.

Сега вече бях съвсем буден и разбрах, че съм говорил на глас. Трябваше да обясня откъде зная името на кварталонката, а нямаш представа какво да кажа. Ако разправех това, което си бях мислил, ако дадах сметка за промълвените от мене думи, щях да изпадна в крайно глупаво положение; от друга страна, ако премълчех, щях да предизвикам у мадамозел Безансон някои странни мисли. Нещо трябваше да кажа –

налагаше ми се да излъжа.

С надежда, че тя ще заговори първа и може би ще ми подсказе някакво обяснение, аз не отворих уста в течение на няколко мига. Престорих се, че раната ме боли и с мъка се обърнах в леглото. Тя сякаш не забеляза това, а остана все тъй изненадана и само повтори думите:

– Много странно е, че знае твоето име!

Непредпазливите ми приказки бяха й направили впечатление. Не можех да мълча повече, затова отново се обърнах и като се престорих, че едва сега забелязвам присъствието на девойката, поздравих я и изказах своята радост, че я виждам пак.

След един-два въпроса, пълни със загриженост за моята рана, тя ме запита:

– Но как тъй назовахте Аврора по име?

– Аврора! – отвърнах аз. – Ах, нима ви се вижда чудно, че зная нейното име? Благодарение на добросъвестните описания на Сципион още от пръв поглед можех да кажа, че това е Аврора.

Аз посочих кварталонката, която беше отстъпила една-две крачки назад и стоеше мълчалива и явно изненадана.

– А! Сципион ви е говорил за нея?

– Да, мамзел! Добре се поразговорихме с него тази сутрин. Аз доста научих от Сципион за плантацията. Вече се познавам с леля Хлоя, с малката Хлоя и с безброй други ваши хора. Тези неща са интересни за мене, понеже вашият луизиански живот ми е съвсем чужд.

– Мосю – отвърна дамата, явно задоволена от обяснението ми, – радвам се, че сте толкова добре. Лекарят ме увери, че скоро ще стъпите на крака. Благороден чужденец! Научих как сте бил ранен зарад мене – за да ме защитите. О, как ще мога да ви се отплатя? Как да ви се отблагодаря, че спасихте живота ми?

– Няма за какво да ми благодарите, мамзел. Изпълних само един прост човешки дълг. Не съм се изложил на никаква особено голяма опасност, за да ви спася.

– Никаква опасност ли, мосю! Колко много опасности: от ножа на убиеца... от вълните. Никаква опасност! Мосю, мога да ви уверя, че моята благодарност ще бъде съразмерна с рицарското ви великодушие. Така заповядва сърцето ми... Уви, бедното сърце! То е изпълнено едновременно с благодарност и със скръб.

– Да, мамзел, разбирам; трябва да сте много съкрушена от загубата на един верен служител.

– Верен служител, мосю! Кажете по-добре приятел. Верен,

наистина! Откакто почина бедният ми баща, той ми е бил вместо баща. Всичките ми грижи са били и негови грижи; той ръководеше всичките ми дела. Аз не се тревожех за нищо. Но сега – уви! – не зная какво ме очаква.

Изведнъж тя промени тона си и заинтересувано ме запита:

– Кога го видяхте за последен път, Мосю? Казвате, че се е борил с този негодяй, който ви е наранил?

– Точно така. След това вече не видях нито единия, нито другия.

– Няма надежда... никаква надежда... параходът е потънал няколко мига след това. Бедният Антоан! Бедният Антоан!

Тя избухна в сълзи; личеше, че беше плакала и преди. Не можех с нищо да я утеша. Не се и опитах. За нея беше по-добре да си поплаче. Само сълзите можеха да ѝ донесат облекчение.

– И кочияшът Пиер, един от най-преданите ми слуги, и той е загинал. Тъжа и за него, обаче Антоан беше приятел на баща ми... и мой... Ах, каква загуба... каква загуба!... Без приятел, а може би скоро ще ми са нужни приятели. *Pauvre*⁸¹ Антоан!

Тя мълвеше тези думи през сълзи. Аврора също плачеше. Аз не можех да се въздържа: сякаш се бях върнал към детските години, разплаках се и аз.

Най-после тази тъжна сцена бе прекъсната от Йожени, която сякаш успя изведнъж да овладее скръбта си и се приближи към леглото ми.

– Мосю – заговори тя, – боя се, че известно време ще бъде много тъжна домакиня. Не мога толкова лесно да забравя своя приятел, но вярвам, не ще ми се сърдите, когато се отдавам на скръбта си. Засега довиждане! Скоро ще дойда пак и ще се погрижа да ви гледат по-добре! Настанила съм ви в тази малка къщурка, за да бъдете по-далеко от всякакъв шум, който би могъл да ви тревожи. Разбира се, виновна съм, че сега ви безпокоя. Лекарят нареди да не пускат при вас никакви гости, но... аз... аз не можех да се успокоя, докато не видех човека, който ми е спасил живота, и му поднеса своите благодарности. Довиждане, довиждане! Хайде, Аврора!

Останах сам и се замислих за тази среща. Тя събуди в мене дълбоки приятелски чувства към Йожени Безансон... – нещо повече от приятелски чувства: съчувствие – защото не можех да се отърва от убеждението, че по един или друг начин тя е застрашена от някаква опасност... че над главата на тази девойка, доскоро тъй жизнерадостна и весела, се

81. *Pauvre* (фр.) – Бедният, нещастният. – Б.пр.

събират облаци.

Изпитвах към нея уважение, приятелство, съчувствие... и нищо повече. Защо нищо повече? Защо не я залюбех, тъй млада, богата, красива? Защо?

Защото любех друга – любех Аврора!

Глава XIX

Луизиански пейзаж

Кой ли пък иска да слуша подробности за живота на един болник? Те едва ли са интересни за някого, та дори и за самия болник. За мене този живот се състоеше от редица дребни събития и съответни размишления – еднообразие, което все пак се нарушаваше от време на време от животворното присъствие на създанието, което любех. В такива мигове не бях вече еппуе⁸², духът ми се изтръгваше от смъртната отпадналост и стаята, в която бях прикован на легло, ми се виждаше като елизиум⁸³.

Уви! Тези свиждания траеха само няколко минути, а се предходждаха от часове... дълги часове... тъй дълги, че ми се струваха дни. Хубавата ми домакиня и нейната другарка ме спохождаха два пъти на ден. Никоя от тях не идваше сама!

За мене тези срещи бяха изпълнени с напрежение, често граничещо със смущение. Беседвах с креолката, а мислите ми бяха устремени към кварталонката. С нея можех само да разменям погледи. Благоприличието въздържаше езика⁸⁴ обаче никакви условности на света не можеха да попречат на очите да беседват на своя безмълвен, но изразителен език.

Но дори и това бе придружено с напрежение. Аз отправях любовните си погледи крадешком, и то с двойно опасение. От една страна, се боях, че кварталонката може да не ги разбере и да не отвърне на чувството, вложено в тях. От друга страна, боях се, че креолката може твърде лесно да долови тяхното значение и да посрещне любовта ми с присмех и презрение. И на ум не ми идваше, че погледите ми биха могли да събудят ревност – за подобно нещо дори и не помислях. Йожени беше тъжна, благодарна, любезна, но в спокойното ѝ държане и в твърдия тон на гласа ѝ нямаше и следа от любов. Наистина ужасният удар, който ѝ нанесе трагичната случка, като че ли напълно беше променил нейния характер. Присъщата ѝ доскоро гъвкавост на ума, напомняща гъвкавостта на силфидите, сякаш съвсем я беше напуснала. От весела девойка тя изведнъж се беше превърнала в сериозна жена. Беше все така красива,

82. *Еппуе* (фр.) – отегчен – Б.пр.

83. *Елизиум* – обиталище на блажените, описано от Омир като прелестна страна в западният край на земята при океана. – Б.пр.

84. Според тогавашните разбириания е било неприлично да разговаряш с робиня в присъствието на нейната господарка. – Б.пр.

но аз гледах на нея само като на красива статуя. Тя не можеше да проникне в сърцето ми, преизпълнено вече с по-необикновена и по-пламенна красота. Креолката не ме любеше, но – странно наистина – вместо това да ме засегне, то по-скоро ме радваше!

Как всичко се променяше, когато мислите ми се устремяваха към кварталонката! Дали ме обича? Това беше въпросът, чийто отговор сърцето ми очакваше с безкрайно нетърпение. Аврора винаги придружаваше мадмоазел при нейните посещения, ала аз не смеех да разменя нито дума с нея макар че сърцето ми жадуваше да сподели тайната си. Даже се страхувах, че моите огнени погледи може да ме издадат. Ах, ако мадмоазел узнаеше за моята любов, тя щеше да я посрещне с присмех и презрение. Какво! Влюбен в робиня! В нейна робиня!

Напълно разбирах това чувство – такава любов представляваше непростимо престъпление в тази страна. Какво значение имаше това за мене? С какво ме обвързваха обичаите и условностите, които презирах в душата си, Дори и сега, когато влиянието на любовта намаляваше тяхното значение? Нещо повече – караше ме да ги зачитам още по-малко. В очите на любовта високите звания губят привидния си чар – титлите се превръщат в нещо съвсем маловажно. За нея красотата е над всичко.

Що се отнасяше до мене, окото ми нямаше да мигне дори ако целият свят узнаеше за любовта ми, дори ако целият свят ѝ се присмееше. Но имаше нещо друго, с което трябваше да се съобразя; благодарността, която дължих за гостоприемството, за приятелското разположение. А имаше и по-груби, но много по-сериозни съображения – повеленията на благоразумието. Положението, в което се намирах, беше съвсем изключително и аз го знаех. Знаех, че чувствата ми, дори ако бяха споделени, трябваше да останат в тайна, неизречени. Често говорят за невъзможността да ухажваш млада госпожица, неотстъпно пазена от гувернантка или настойник, да ухажваш невръстно момиче под надзор – бъдеща наследница на хиляди долари! Но да проникнеш зад стената на антуража, заобикалящ такава девойка, е „детска играчка“. Да дращиш сонети и да се прехвърляш през огради е лесна задача в сравнение с дръзкото безсрамие, което разпалва страстите и предразсъдъците на цял народ!

Моето ухажване не обещаваше да бъде никак лесно; изглеждаше, че пътят на моята любов щеше да бъде много трънлив.

Въпреки еднообразието на затворения живот в една и съща стая дните на моето оздравяване минаваха доста приятно. Бях заобиколен с всичко, което доставяше удобства или допринасяше за подобрене на здравето ми. Постоянно получавах сладолед, прекрасни питиета, цветя,

редки и скъпи плодове. За поднасяните ми ястия бях много задължен към жената на Сципион, Хлоя, благодарение на която се запознах с креолските деликатеси: „гъмбо“⁸⁵, задушена риба, фрикасе от жаби, горещи вафли, задушени домати и много други фини ястия от луизианската кухня. От ръцете на самия Сципион не отказвах да приема резенче „печен опосум“ и стигнах чак дотам, че веднъж опитах „пържола от миеша мечка“, но само веднъж, а и това ми се видя прекалено много. Сципион обаче не се стесняваше да си похапва от тази гадинка, подобна на лисица, и можеше да излапа почти цяла на едно ядене.

Малко по малко се запознах с обичаите и с особеностите на живота в една луизианска плантация. Старият Зип беше мой учител, тъй като продължаваше да бъде мой постоянен прислужник. Когато ми омръзваша приказките на Сципион, аз се обръщах към книгите (повечето от френски писатели), които изпълваха малката библиотечка в стаята ми. Всред тях намерих почти всички трудове, отнасящи се до Луизиана – доказателство за изискания вкус на този, който ги бе подбрал. Между другото прочетох прекрасния роман на Шатобриан⁸⁶ и историята на Дьо Прац⁸⁷. В първата от тях не можех да не забележа, че липсва онази *vraisemblance*⁸⁸, която по мое мнение съставлява големия чар на всеки роман и която авторът не може да постигне, когато се мъчи да нарисува сцени или костюми, които не познава от преки наблюдения.

Що се отнася до историка, то открих, че той се впуска най-вече в детински преувеличения, тъй присъщи на писателите от онова време. Тази забележка без изключение важи за всички стари писатели, които пишат за Америка – били те англичани, испанци или французи, – описващи двуглави змии, крокодили, дълги двадесет ярда, и толкова голяма боа, че можела да глътне цял кон заедно с ездача! Наистина трудно е да разбере човек как са могли хората да вярват нелепите измислици на тези стари писатели; трябва да се помни обаче, че науката не е била достатъчно напреднала тогава, „за да им направи ревизия на сметките“.

Повече от всичко друго ме заинтересуваха приключенията и печалната съдба на Ла Сал и не можех да не се учудвам, че американските

85. *Гъмбо* – яхния с бамя. – Б.пр.

86. *Шатобриан, Франсоа Рене* (1768–1848) – френски писател; в случая става дума за неговия роман „Атала“ (1801), в който действието протича в девствените гори на Америка. – Б.пр.

87. *Дьо Прац Льо Лаж* (умрял в 1775 г.) – френски пътешественик, пътувал из Америка, автор на „История на Луизиана“ (1758). – Б.пр.

88. *Vraisemblance* (фр.) – достоверност. – Б.пр.

писатели са направили толкова малко, за да опишат живота на този смел рицар – положително най-живописния откъс от ранната им история, където и разказът, и природата са еднакво интересни.

– Природата! Ах, колко е хубава тя наистина!

С този възглас я поздравих аз, когато за пръв път седнах до прозореца и устремих поглед навън, към луизианския пейзаж.

Прозорците, както във всички креолски къщи, стигаха до пода; изтегнал се в лежащия стол пред широко отворения прозорец, с отметнати назад прекрасни френски завеси, аз гледах безкрайния простор на равнината.

Това беше величествена картина. Четката на художник надали би могла да преувеличи ярките ѝ багри.

Прозорецът ми гледа на запад и жълтите води на великата река се носят пред мене, а талазите ѝ блестят като злато. На отвъдния бряг съзирам обработени полета, където се люшкат стройни стебла на захарна тръстика; тя се отличава лесно от тютюна с неговите по-тъмни листа. На речния бряг, почти срещу мене, се издига прекрасна сграда, донякъде в стила на италианска вила, със зелени жалузи и веранда. Тя е засенчена от портокалови и лимонови дървета, чиито жълтозелени листа весело блестят в далечината. Никаква планина не се изпречва пред погледа – в цяла Луизиана няма нито една планина, – ала високата тъмна стена на кипарисите, издигнала се на запад чак до небето, много напомня планински възвишения.

От тази страна на реката гледката е повече градинска, понеже обхваща главно заградения парк на плантацията Безансон. Тука аз разглеждам всичко много по-подробно и мога да различа разновидните дървета, от които се състои гъстакът. Забелязвам магнолии с големи бели, сякаш восъчни цветове, напомнящи донякъде огромната пупрѳа на Гвиана. Някои от цветовете вече са прецъфтели и на тяхно място личат кораловочервените шишарки, не по-малко декоративни, отколкото самите цветове.

Наред с тази царица на западните лесове расте прекрасна чужденка, съперница на магнолията по красота и благоухание, съперница и по слава; родината ѝ е в Ориента, но тя отдавна е пуснала корен тук. Големите и перести листа – по-тъмно и по-светлозелени (защото и двата оттенъка се срещат на едно и също дърво), – нейните бледолилави цветове, увиснали на гроздове от краищата на клонките, жълтите ѝ плодове, напомнящи череша, някои от които вече са се оформили – всичко това подсказва рода ѝ. Това е едно от рошковите дървета, „индианският люляк“ или

„гордостта на Китай“ (*Melia azedarach*). Имената, с които това чудесно дърво е било надарено от различните народи, показва колко високо е ценено то. „Дървото на превъзходството“ поетично наричат в Персия, неговата родина. „Райско дърво“ (*Arbor de Paraiso*) откликва се испанецът, в чиято страна то е прищялец. Такива са неговите имена.

Много други дървета – и тукашни, и чуждоземни, се изпречват пред погледа ми. Измежду тукашните съзирам „каталпа“, със сребрилата и кора и фуниеобразни цветове; „Osage orange“ с тъмни лъскави листа и червена черница с гъст листак и продълговати карминови плодове, подобни на шипове. От чуждоземните виждам портокала, дребния лимон, западноиндийската гуава (*Psidium rugiferum*), флоридска гуава, с чимширените ѝ листа, тамариска, с неговите гъсти дребни листенца и великолепни цветове със светлорозови венчета, нара – символ на демокрацията, „царица, която носи короната на гърдите си“, и легендарната смокиня, която не цъфти и която тук не се опира на ограда, а се издига средно на тридесет фута височина.

Едва ли може да се сметнат за чуждоземни разните видове юка с техните кълбовидни глави от остри лъчеобразно растящи листа; надали са чуждоземни и най-различните кактуси, понеже разновидности от тези две растения виреят на местна почва и се срещат всред флората на недалечни области.

Гледката пред моя прозорец не представлява „натюрморт“. Над храстите виждам бяло боядисаната порта, която води към имението, а пред нея минава пътят на Дигата. Макар че зеленината ми пречи да видя пътя по цялото му протежение, все пак през пролуките виждам хората, които минават по него. В облеклото на креолите преобладава небесно-синият цвят, а шапките им, обикновено направени от палметови листа или от по-скъпата панама, са с широки периферии, които ги предпазват от слънцето. От време на време минава в галоп по някой негър с чалма като турчин, защото изпъстреният на квадратчета мадраски тюрбан много прилича на турска чалма, но е по-лек и по-живописен. Сегиз-тогиз по пътя преминава някоя открита каляска и пред погледа ми се мяркат дами с тънки летни рокли. Чувам ясения им звънлив смях и зная, че са се запътили към някое весело празненство. Минувачите по пътя, работниците в далечната тръстикова нива, които пеят в хор своите песни, нарядко изпуюфтяващият по реката параход, по-често плъзгащите се беззвучно надолу по течението плоскодънни ладии, някой въглищарски кораб или сал, каран от хора с червени ризи – всичко това се реди пред очите ми и ми говори за деен живот.

Още по-близо до мене са крилатите създания, които живеят и прехвърчат край прозореца. Дроздът присмехулник (*Turdus polyglotta*) подсвирква от върха на най-високата магнолия, а неговата братовчедка – малиновката (*Turdus migratorius*), полупияна от зърната на melia, му съперничи със сладката си песен. Авлигата подскача сред портокаловите дървета, а дръзката червена кривочовка прелита сред вейките на по-ниските храсти, широко разперила алените си крила. От време на време пред очите ми се стрелка пурпурното колибри – ту се появява, ту изчезва като отблясъци на скъпоценен камък. То най-обича да се гуши между червените цветове на американските диви кестени, които нямат миризма, или между големите фуниеобразни цветя на бигнонията.

Такава беше гледката от прозореца на стаята ми. Струваше ми се, че никога не бях виждал по-хубав пейзаж. Може би не го гледах съвсем безпристрастно. Любовта блестеше в очите ми и може би тя му придаваше част от неговия *couleur de rose*. Аз не можех да отправя очи към тази гледка, без да помисля за прекрасното създание, чието присъствие беше достатъчно, за да стане картината свършена.

Глава XX

Моят дневник

За да разнообразя дните на боледуването си, започнах да водя дневник.

Естествено, в дневника на болен човек, затворен в една стая, ще липсват събития. Затова записах повече размишления, отколкото преживелици. Преписвам няколко откъса от него не защото те представляват някакъв изключителен интерес, а само поради това, че писани навремето, те много по-вярно предават някои от моите мисли, както и случките, станали до края на пребиваването ми в плантация Безансон.

12 юли. Днес мога да седя в леглото и да пиша по малко. Денят е ужасно горещ. Жегата щеше да бъде непоносима, ако не беше ветрецът, който лъха в стаята ми, пълен с упоителното ухание на цветята. Този ветрец идва от Мексиканския залив, край езерата Борн, Поншартрен и Морипас. Аз съм на повече от сто мили от самия залив – разбира се, ако следваме течението на реката, – но тези големи вътрешни морета се връзват дълбоко в делтата на Мисисипи и през тях вълната на прилива стига на няколко мили от Нови Орлеан и още по-нататък на север. От Бренжиер лесно може да се достигне морето, ако се мине през блатата.

Този морски ветрец е голяма благодат за жителите на Южна Луизиана. Без неговата прохлада Нови Орлеан би бил почти необитаем през летните месеци.

Сципион ми разказа, че в плантацията пристигнал нов „надзирател“, и той мисли, че надзирателят бил назначен от „сподаря Доминик“. Бил донесъл писмо от адвоката. Това до голяма степен потвърждава предположението на Сципион. Моят прислужник като че ли няма много благоприятни впечатления от новодошлия, когото ми описва като „беден бял от Север, па и янки отгоре“.

Забелязвам, че всред черните съществува неприязън към онези, които те с особено удоволствие наричат „бели бедняци“ – лица, непритежавачи роби или земя. Самото име изразява презрение, а когато някой негър нарече така бял човек, белият смята това за люто оскърбление и обикновено взема мярката на невъздържания негър с бич или му прави лека „разтривка с масло от тояга“.

Между негрите съществува общо убеждение, че най-жестоките

надзиратели са от щатите на Нова Англия, или „янки“, както ги наричат на Юг. Тоя прякор, който чужденците дават презрително на всички американци, в Съединените щати има по-ограничено значение; когато се употребява с пренебрежение, значи жител на Нова Англия. Има случаи, когато го употребяват на шега в родолюбив смисъл и тогава всеки американец с гордост се нарича янки. Всред негрите в Южните щати „янки“ е презрително название, което означава бедно имотно състояние, подлост, низост. Колкото и да е тъжно и странно, то е свързано с бича, безлезиците и камшика. Странно, понеже тези хора са родени в страна, прочута със своя пуританизъм! Страна, в която се проповядва уж най-чистата религия и най-строгата нравственост.

Човек би сметнал това за неестествено и въпреки всичко може да не е чак толкова неестествено. Един южняк ми го обясни така:

– Именно в страните, в които господстват пуританските принципи, се ширят пороците и особено по-дребните пороци. Селищата на Нова Англия – тези средища на благонравието и пуританизма – дават най-големия брой *nymphes du pavé*⁸⁹ в Ню Йорк, Филадельфия, Балтимор и Нови Орлеан, а дори доставят такива покварени жени и за износ в католическата столица на Куба. От същата плодородна почва изникват и повечето мошеници, шарлатани и безчестни търговци, които позорят името на Америка. Това не е неестествено. То е неизбежна последица на лъжерелигията. Външното благочестие, молитвите, спазването на неделния ден и разните обреди – всичко това се втълпява и затруднява изпълнението на истинските задължения, които човек има към ближния си; външните прояви изтласкват, вземат надмощие над самите задължения. Постепенно на тях започват да придават само второстепенно значение и поради това ги пренебрегват.

Това обяснение беше поне остроумно.

14 юли. Днес мадмоазел ме посети два пъти, както винаги придружена от Аврора.

Разговорът ни не вървя гладко и свободно, нито пък продължи дълго. Тя (мадмоазел) очевидно още страда и във всичко, което казва, се долавя тъжна нотка. Отначало смятах, че това се дължи на скръбта ѝ по Антоан, но доста време мина оттогава, за да го отдавам на тази причина. Някаква друга мъка потиска духа ѝ. Аз страдам от скованост. Присъствието на Аврора ме сковала и не мога да изрека тези изтъркани думи,

89. *Nymphes du pavé* (фр.) – леки жени. – Б.пр.

без които не върви и най-обикновеният разговор. Тя (Аврора) не взема участие в разговора, а остава край вратата или стои зад господарката си и почтително слуша. Когато я загледам по-настойчиво, дългите ѝ мигли се спускат и не ми позволяват да докосна душата ѝ. Ах, да можех да я накарам да ме разбере!

15 юли. У Сципион все повече се затвърдява неприязненото чувство към новия надзирател. Първите му впечатления са били правилни. Няколко дребни неща, които чух за този господин, ме карат да вярвам, че е лош заместник на добрия Антоан.

А ргoгoс бедния Антоан: бяха съобщили, че реката изхвърлила тялото му заедно с разни дървета по-надолу от плантацията; обаче съобщението се оказа невярно. Намерен бил някакъв труп, но не на управителя, а на някой друг нещастник, сполетян от същата съдба. Интересно дали негодникът, който ме рани, е още жив?

Много от пострадалите са в Бренжиер. Някои са вече умрели от раните, получени на борда на парахода. Страхотна смърт е това обгаряне от пара. Мнозина, които смятаха, че са почти незасегнати, сега са в предсмъртни мъки, лекарят ми разправи някои подробности, които са просто ужасяващи.

Един от екипажа, огняр, който останал почти без нос и знаел, че му остава още малко да живее, поискал да си види лицето в огледало. Когато изпълнили молбата му, избухнал в сталински смях и същевременно високо се провикнал: „Ех, че грозен мъртвец ще бъде, дявол да го вземе!“

Това страхотно безразличие пред смъртта е характерно за тези диви матроси. Потомците на Майк Финк⁹⁰ не са изчезнали още; много истински представители на тези полудиваци още плават по големите реки на Запада.

20 юли. Днес съм много по-добре. Лекарят ме уверява, че след една седмица ще мога да излизам от стаята. Това е насърчително и все пак цяла седмица изглежда дълго време за човек, който не е свикнал да бъде затворен. Книгите ми помагат прекрасно да убивам времето. Слава и чест на хората, които пишат книги!

90. *Майк Финк* (1770–1822) – герой на много легендарни разкази, лодкар по реките Охайо и Мисисипи, прочут като непобедим побойник, ненадминат стрелец, самохвалко и нехранимайко. – Б.пр.

21 юли. Сципион не подобрява мнението си за новия надзирател. Името му е Ларкин. Сципион казва, че бил добре известен в селото като „Грубиянина Бил Ларкин“ – прякор, от който може да се съди за неговия характер. Неколцина полски работници се оплакали (на Сципион) от неговата жестокост, която от ден на ден ставала все по-голяма. Той ходел винаги въоръжен с бич и веднъж или два пъти вече го използвал по най-варварски начин.

Днес е неделя и по „бръмченето“, което долита до мене от негърските колиби, мога да кажа, че е ден за веселба. Виждам негрите как минават по пътя на Дигата, облечени в най-хубавите си дрехи: мъжете с бели касторени шапки, сини фракове и ризи с огромни жаба; жените с яркочветни памучни рокли, а някои и с копринени, достатъчно блестящи даже и за бална зала! Много от тях носят копринени чадърчета, разбира се, с най-крещящи цветове. Човек почти се изкушава да повярва, че в края на краищата този робски живот не е чак толкова тежък, но ако видите камшика на г. Ларкин, сигурно ще добиете съвсем противоположно впечатление.

24 юли. Днес забелязах повече от всеки друг път някаква загриженост, която сякаш потиска духа на мадмоазел. Сега съм вече убеден, че причината за това не е смъртта на Антоан. Има нещо друго, което я безпокои, което не ѝ дава мира. Пак забелязах онзи особен поглед, с който ме беше погледнала най-напред, но той беше толкова бегъл, щото не можах да прочета значението му, а при това и сърцето, и очите ми бяха устремени другаде. Аврора ме заглежда вече не толкова плахо и като че се интересува от думите ми, макар и да не са отправени към нея. Дано да е така! Един разговор с нея сигурно би утешил сърцето ми, което гори още по-пламенно от наложеното му мълчание.

25 юли. Снощи няколко от полските работници си позволиха твърде голяма свобода. Те имаха разрешение да идат в града и се завърнаха късно. Тази сутрин Грубиянина Бил ги напердашил всички поред, и то много жестоко – до кръв. Това е доста грубо за един нов надзирател; обаче Сципион се научил, че той „не бил новак“ в тая работа. Положително мадмоазел не знае за тази варварщина!

26 юли. Лекарят обещава да ме пусне да изляза след три дена. Аз все повече уважавам този човек, особено след като открих, че не е приятел на Гаяр, нито негов домашен лекар. Имало друг медик в селото,

който се грижел за мосю Доминик и неговите негри, както и за негрите от плантацията Безансон. Случайно той отсъствал и затова при мене повикали Райгарт. Отчасти поради професионална етика, а отчасти благодарение на моята намеса това положение не се промени и Райгарт продължи да ме лекува. Видях и другия господин, който дойде веднъж заедно с Райгарт; той изглеждаше много по-подходящ за приятел на адвоката.

Райгарт е пришелец в Бренжиер, ала изглежда бързо се издига в очите на околните плантатори. Вярно е, че мнозина от тях – „големците“ – поддържат свои собствени лекари и им плащат много добре! Никак не е доходно да се пренебрегва здравето на роба; поради това съображение за него се грижат много повече, отколкото за здравето на „белите бедняци“ в много европейски държави.

Опитах се да изкопча от доктора нещо за отношенията между Гаяр и семейство Безансон. Този въпрос можех да засегна само отдалече; не получих никакви задоволителни сведения. Докторът е това, което може да се нарече „затворен човек“, пък и твърде голямата приказливост не би направила никого с неговия занаят много обичан в Луизиана. Той или знае малко за техните вземания-давания, или се преструва, че не знае; и все пак, съдейки по няколко изречения, които се изпусна да каже, подозирам второто да е по-вероятно.

– Бедната млада жена! – рече той. – Съвсем сама в света. Струва ми се, че има някаква леля или нещо подобно, която живее в Нови Орлеан, но няма никакъв роднина мъж, който да се грижи за нейния имот. Гаяр, изглежда, държи всичко в ръцете си.

От доктора научих, че бащата на Йожени бил много богат по едно време – един от най-големите плантатори по крайбрежието; живеел много нашироко и оказвал на всекиго княжеско гостоприемство. Той уреждал пищни празненства, особено през последните години. Това прекалено гостоприемство продължило дори и след смъртта му и мадамозел приемала гостите на баща си с неговия замах. Тя имала безброй кандидати, но докторът не бил чувал за никой, с когото да има любов.

Гаяр бил задушевен приятел на Безансон. Защо – това никой не можел да каже, още повече че по нрав те били противоположни като два полюса. Някои мислели, че приятелството им напомняло за отношенията, които обикновено съществуват между длъжник и заемодател.

Сведенията, които лекарят ми даде, потвърждават онова, което вече ми беше казал Сципион. Те потвърждават и моите подозрения по отношение на младата креолка – на небосклона на нейното бъдеще се

събират облаци, по-мрачни, отколкото тези, които са засенчвали нейното минало, по-тъмни дори от тези, които се събираха при спомена за Антоан!

28 юли. Гаяр идвал днес тука – в къщата, искам да кажа. Всъщност той посещава мадмоазел почти всеки ден, но Сципион ми разказа нещо ново и чудновато. Изглежда, че някои от робите, наказани с бой, са са оплакали на господарката си от надзирателя, а тя, от своя страна, говорила за това на Гаяр. Той отговорил, че „черните мошеници заслужават това, което са получили, а дори и още нещо отгоре“ и доста грубо се застъпил за негодника Ларкин, който без съмнение е негово protégé.

Девојката си замълчала.

Сципион научава тези неща от Аврора. Има нещо злокобно във всичко това.

Нешастият Сципион ме посвети в друга негова лична мъка. Той подозира, че надзирателят се държи прекалено любезно с „неговата малка Хлоя“. Изрод! Ако това е истина!... Кръвта ми кипи при тази мисъл... Ах! Робиня!

2 август. Пак чух нещо за Гаяр. Той идвал и останал с мадмоазел по-дълго от обикновено. Каква работа може да има с нея? Нима неговото общество може да ѝ бъде приятно? Положително туй е невъзможно! Но все пак толкова чести посещения... толкова дълги разговори! Ако вземе мъж като него, жал ми е за нея, нещастна жертва, защото тя наистина ще бъде жертва! Той трябва да има някаква власт над нея, за да постъпва така. Държал се като господар на плантацията, казва Сципион, и давал заповеди наляво и надясно, сякаш той бил собственикът. Всички се боят от него и от неговия „негропотисник“, както наричат Грубиянина Ларкин. Най-много се бои от него Сципион, който забелязал нови груби закачки от страна на надзирателя спрямо „неговата малка Хлоя“. Нешастиникът! Много е, разтревожен и нищо чудно, щом даже и законът не му позволява да защити честта на собственото си дете!

Обещах да поговоря на мадмоазел за тази работа, но ако съдя по това, което чувам, страх ме е, че и тя е почти толкова безсилна, колкото и самият Сципион?!

3 август. Днес за първи път можах да изляза от моята стая. Поразходих се из храсталака и в градината. Всред портокаловите дръвчета срещнах Аврора; тя береше златните плодове, но беше придружена от

малката Хлоя, която държеше кошничката. Какво ли не бих дал да бях я заварил сама! Едва успях да разменя с нея една-две думи, и тя се отдалечи.

Тя ме поздрави за туй, че мога да се разхождам вече. Изглеждаше доволна или поне си въобрази, че е доволна. Никога не ми се беше виждала толкова прекрасна. От тръскането на портокаловите дървета по бузите ѝ се бе изписала карминова руменина, а големите кафяви очи блестяха като сапфири. Гърдите ѝ се вдигаха от тежкото дишане, а лекото облекло не скриваше прекрасните линии на нейната фигура.

Когато тръгна да си отива, бях поразен от плавната и походка. В нея има някакво вълнообразно движение, което се дължи на особеното ѝ телосложение, а именно на пълнотата, присъща на нейната раса. Тя е едра, но женствена; всичко в нея е свършено съразмерно и с изискани, нежни очертания. Ръцете ѝ са малки и изящни, а мъничките крака сякаш едва докосват чакъла. Проследих я с очи, пълни с обожание. Огънят в сърцето ми запламтя още по-буйно, когато се завърнах в уединената си стая.

Глава XXI

На друга квартира

Мислех за кратката си среща с Аврора, радвах се на няколкото думи, които ми беше казала, и бях щастлив, като си мислех, че такива срещи ще се случват по-често сега, щом вече можех да излизам, когато всред тези приятни мечти на вратата на стаята ми се появи изведнъж някаква сянка. Вдигнах очи и видях омразното лице на г. Доминик Гаяр.

От оная сутрин след моето пристигане в плантацията идваше сега за първи път. Какво можеше да иска от мене?

Не останах дълго в неизвестност, тъй като моят посетител, без да се извини дори, че беше влязъл преди да бъде поканен, рязко и незабавно заговори за това, за което беше дошъл.

– Мосю – започна той, – аз съм се разпоредил за преместването ви в хотела в Бренжиер.

– Вие сте се разпоредили? – прекъсвах го аз също с рязък тон и с малко повече възмущение. – А кой, ако смея да попитам, господине, ви е натоварил с тази грижа?

– Ами... да... – заекна той, малко поусмирен от грубия прием. – Извинете, мосю. Може да не ви е известно, че аз съм довереник... приятел... всъщност настойник на мадмоазел Безансон... и... и...

– Мадмоазел Безансон ли желае аз да отида в Бренжиер?

– Ами... да си кажа правото... не е точно нейно желание; но вижда-те ли, драги господине, това е доста неудобен въпрос... оставането ви тука сега, след като сте почти оздравял, за което ви поздравявам... и... и...

– Продължавайте, господине!

– По-нататъшното ви оставане тука... при тези обстоятелства... би било... можете да прецените сам, господине... би било всъщност нещо, за което ще се приказва от хората... всъщност нещо, което ще се сметне за крайно неприлично.

– Чакайте, мосю Гаяр! Не съм вече толкова млад, че да имам нужда вие да ми давате уроци по благоприличие!

– Извинете, господине! Не исках да кажа това... но... аз... вие ще разберете... аз, като законен настойник на младата дама...

– Достатъчно, господине. Аз ви разбирам прекрасно, за вашите намерения, каквито и да са те, вие не желаете да остана повече в тази

плантация. Желанието ви ще бъде изпълнено. Аз ще напусна този дом, но положително не за да доставя удоволствие на вас. Ще си отида още тази вечер.

Думите, върху които наблегнах, накараха този страхливец да трепне, като при галваничен ток. Аз забелязах как той побледня, когато ги изрекох, как бръчките около очите му станаха още по-дълбоки. Бях засегнал струна, която той смяташе за тайна, и нейната музика прозвуча дрезгаво в ушите му. Но като всеки адвокат Гаяр не изгуби самообладание и без да обръща внимание на моя намек, отвърна с хленчещо лицемерие:

– Драги мосю! Съжалявам, че това се налага, но работата е там, виждате ли... светът... този злоезичен, клюкарски свят...

– Запазете тези наставления за себе си, господине! Предполагам, че сте си изпълнили задачата; във всеки случай присъствието ви не е желателно повече.

– Хм! – промърмори той. – Съжалявам, че взимате нещата по този начин... извинете...

И с цял поток подобни несвързани думи си отиде.

Аз пристъпих към вратата и погледнах подире му, за да видя накъде ще отиде. Той тръгна направо към къщата! Видях го да влиза!

Това посещение и неговата цел ме изненадаха, макар че очаквах подобно събитие. Дочутият от мене разговор между него и доктора показваше, че това може да се случи; все пак съвсем не очаквах, че ще бъда принуден да променя квартирата си толкова скоро. Възнамерявах да остана, където бях, още някоя и друга седмица. Когато оздравеех съвсем, щях да се преместя по свой собствен почин в хотела.

Бях ядосан, и то поради няколко причини. Огорчаваше ме мисълта, че този негодник има такава власт, понеже не вярвах мадмоазел Безансон да има нещо общо с моето преместване. Тъкмо наопаки. Тя ме беше посетила едва преди няколко часа и не спомена нито дума по този въпрос. Може би го е мислила, но не е искала да го каже? Но не. Едва ли бе така. Не забелязах никаква промяна в държането ѝ, докато бяхме заедно. До последния миг тя проявяваше същата любезност, същия интерес към моето оздравяване, същата загриженост за някои подробности около моята храна и прислуга. Очевидно тя не предвиждаше такава неочаквана промяна като тая, предложена от Гаяр. Като поразмислих, стигнах до убеждението, че това предложение ми е било направено, без да бъде предварително съобщено на нея.

Каква ли власт има този човек, щом се осмелява да действа

против волята ѝ и против обичаите на гостоприемството? Измъчваше ме мисълта, че това прекрасно създание е във властта на този злодей.

Но имаше друга, още по-мъчителна мисъл – мисълта за раздялата с Аврора, макар че аз съвсем не смятах тази раздяла за окончателна. Не! Ако вярвах подобно нещо, нямаше да се предам толкова лесно. Щях да изправа г. Доминик пред необходимостта чисто и просто да ме изхвърли. Разбира се, няха никакви опасения, че след преместването ми в селото можеше да ми забранят да посещавам плантацията толкова често, колкото ми се поискаше. Ако бяха ми поставили такова условие, мислите ми щяха да бъдат наистина мъчителни.

В края на краищата промяната щеше да има много малко значение. Щях да идвам като посетител и в това си качество щях да бъда по-независим, отколкото сега като гост – може би по-свободен да се сблича с любимото същество! Щях да идвам, колчем ми се поискаше, и пак щях да имам същата възможност да я виждам. Исках само едно – един миг насаме с Аврора, а след това – блаженство или разбити надежди!

Но имаше и други съображения, които ме тревожеха в този момент. Как щях да живея в хотела? Дали съдържателят щеше да вярва на обещания и да почака, докато ми отговореха на изпратените вече от мене писма? Бяха ме снабдили с подходящо облекло наистина по тайнствен начин. Една сутрин, когато се събудих, го намерих в леглото си. Не зададох никакъв въпрос. За това щях да се погрижа по-късно, обаче как щях да се снабдя с пари? Нима трябваше да стана неин длъжник? Или трябваше да заема от Гаяр? Мъчителен въпрос!

Тъкмо тогава се сетих за Райгарт. Пред мене изплува неговото спокойно мило лице.

„Ето една възможност! – казах си. – Той ще ми помогне!“

Мисълта ми като че ли го доведе при мене, защото в същия миг добрият доктор влезе в стаята и аз му доверих грижите си.

Не бях се излъгал в него. Райгарт сложи кесията си на масата пред мене и аз станах негов длъжник за толкова от съдържанието ѝ, колкото ми беше необходимо.

– Много странно! – рече той. – Странно е това желание на г. Гаяр по-бързо да ви махне оттука. В него има нещо повече от загриженост за доброто име на девойката. Нещо повече; какво ли може да значи всичко това?

Докторът каза това отчасти на себе си, сякаш търсеше отговор в собствените си мисли.

– Аз съм почти съвсем чужд на мадмоазел Безансон – продължи

той, – иначе щях да сметна за свой дълг да узная повече по този въпрос. Но г. Гаяр е неин настойник и щом той желае вие да се махнете оттука, може би ще е по-разумно да го направите. Тя може да не е напълно господарка на себе си. Нещастната! Страх ме е, че на дъното на тази тайна свои паричен дълг, а ако е така, тя ще бъде по-голяма робиня от всичките си роби. Клетата девойка!

Райгарт беше прав. Оставането ми тук щеше да бъде само още едно ново затруднение за нея. Бях убеден в това.

– Бих искал да тръгна веднага, докторе.

– Моята каляска е пред портата. Можете да дойдете с мене. Мога да ви закарам до хотела.

– Благодаря, благодаря! Точно за това щях да ви помоля и с радост приемам предложението ви. Трябва само да уредя още нещо и след малко ще бъда готов.

– Да отида ли до къщата и подготвя мадмоазел за заминаването ви?

– Бъдете така любезен. Струва ми се, че Гаяр е там.

– Не. Аз го срещнах близо до портата на неговата плантация; отиваше си вкъщи. Мисля, че тя е сама. Ще се видя с нея и ще дойда да ви взема.

Докторът ме остави и се запъти към къщата. Той се забави само няколко минути и когато се върна, ми разказа за станалото. Това, което бе научил, го беше озадачило още повече.

Само преди един час мадмоазел научила от Гаяр, че съм изразил желание да се преместя в хотела! Много се изненадала от това, тъй като не съм ѝ бил казал нищо при неотдавнашната ни среща. Отначало не искала и да чуе за такова нещо, обаче Гаяр изложил доводи, за да я убеди в благоразумието на тази постъпка; докторът също настоял от мое име. Най-после, макар и неохотно, тя се съгласила. Това ми разказа докторът и прибави, че тя искала да ме види.

Воден от Сципион, аз се запътих към гостната. Намерих девойката седнала, но щом влязох, тя стана и ме посрещна с протегнати ръце. Видях, че плачеше!

– Вярно ли е, че възнамерявате да ни напуснете, мосю?

– Да, мадмоазел. Сега съм вече съвсем здрав. Дойдох да благодаря за любезното ви гостоприемство и да се сбогувам.

– Гостоприемство!... Ах, мосю, вие имате основание да го смятате за много студено гостоприемство, щом ви позволявам да ни напуснете толкова рано. Бих искала да останете, но... – Тук тя се смути. – Но... вие няма да ни забравите, макар и да се преместите в хотел. Бренжиер е

близо; обещаите ми, че ще ни посещавате много често, всеки ден!

Няма нужда да казвам, че дадох това обещание на драго сърце.

– Сега – рече тя, – тъй като ми обещахте, мога да се сбогувам с вас с по-малко съжаление!

Тя протегна ръка. Аз взех на сбогуване пръстите ѝ в моите и с уважение ги целунах. Видях, че сълзи напълниха отново очите ѝ, но тя се обърна, за да ги скрие.

Бях убеден, че деvojката действа по принуда и против волята си, иначе нямаше да ми позволи да си отида. Не беше от ония, които се страхуват от клюки и скандали. Някакъв натиск бе упражнен над нея.

Аз излизах през хола, а очите ми тревожно шареха във всички посоки. Къде беше тя? Нима нямаше да чуя дори прощална дума?

В този миг една странична врата се откряна леко. Сърцето ми лудо заби, докато тя се отваряше. Аврора!

Не се реших да заговоря на глас. Думите ми щяха да се чуят в гостната. Един поглед, едно пошепване, мълчаливо ръкостискане и аз забързах навън; обаче отговорът на това ръкостискане, колкото лек и недоловим да беше, вля радост в сърцето ми и аз продължих към вратата с гордите крачки на победител.

Глава XXII

Аврора ме обича

„Аврора ме обича!“

Тази мисъл ме бе осенила много преди да се преместя от плантацията в Бренжиер. Цял месец беше изтекъл оттогава.

Подробностите от живота ми през този месец биха представлявали много малък интерес за тебе, читателю, при все че за мене всеки час бе наситен с надежди или страхове, които са още съвсем живи в паметта ми. Когато сърцето е преизпълнено с любов, всяка дреболийка, свързана с тази любов, се разраства във важен въпрос, а мислите и случките, които биха се забравили иначе скоро, трайно се задържат в паметта. За събитията през този месец бих могъл да напиша цял том, всеки ред от който би бил извънредно интересен за мене, но не и за теб. Затова именно не ги и споменавам; няма да ти предложа даже и дневника си, който съдържа историята на живота ми през това време.

Аз все още живеех в хотела в Бренжиер. Здравето ми бързо се възстановяваше. Повечето от времето си прекарвах в бродене из полето и по Дигата, разходки с лодка по реката, риболов покрай лъките, ловуване в тръстиките и мочурищата, покрити с кипариси, а понякога убивах времето си и с по някоя игра на билиард, защото всяко луизианско селище има салон за билиард.

Радвах се на обществото на Райгарт, когото наричах сега свой приятел, и щом професионалните му задължения позволяваха, прекарвах времето си с него.

Неговите книги бяха също мои приятели и от тях почерпих първите си познания по ботаника. Изучих *sylva*-та⁹¹ на околните гори, така че можех от пръв поглед да различа всяко дърво и неговия вид – исполинския кипарис, символа на скръбта, с високи, издигащи се чак горе в небето пирамидални тежки корони от тъжен тъмен листак, още по-тъжен поради увисналата по него „*tillandsia*“, „тупело“ (*Nyssa aquatica*), тази обичаща водата нимфа, с нейните дълги нежни листа и плодове, подобни на маслини; персимона, или „американски лотос“ (*Diospyros Virginiana*), с прекрасни зелени листа и черни плодове като фурми; великолепната едроцветна магнолия и нейния събрат – високото божурово дърво

91. *Sylva* (лат.) – събирателно име за горски дървета на дадена област. – Б.пр.

(*Liriodendron tulipifera*); водното рожково дърво (*Gleditsias monosperma*) и от същия род тришипния рожков (*triacanthos*), чиито леки перести листа почти не засенчват слънцето; сикамопа (*platanus*), с гладкия дънер и широко прострени среброцветни клони; ароматното каучуково дърво (*Liquidambar styraciflua*), отделящо златисти капки; благоуханния и лековит „сасафра“ (*Laurus sassafras*); лавровото дърво (*Laurus Caroliniensis*) с канелен дъх; много разновидности дъбове, начело на които трябва да се постави величественото (вечнозелено дърво на южните лесове – „живия дъб“ (*Quercus virens*); „червеният ясен“, с увисналите кичури *samarogae*; сенчестата копривка (*Celtis crassifolia*) с големите сърцевидни листа и черни плодове с костилки; и най-последно, макар и не по-малко интересната топола, която обича вода (*Populus angulata*). Такава е горската растителност, която покрива наносната почва на Луизиана.

Това е област отсам пределите на истинската палма, но и тя има свой представител в лицето на нискораслото „палмето“ – „*latanier*“ на французите, и „палмата Сабал“ на ботаниците – в няколко разновидности, образуващи на много места шубраци, които придават тропически характер на гората.

Изучих паразитите – огромните лиани е клони като дънер и на дървета, черни и възлести; стелещата се тръстика с хубави цветове, подобни на звездички, мискетови лози с тъмночервени гроздове; бегониите с фуниеобразните венчета; „*smilacae*“, между които бият на очи „*Smilax rotundifolia*“, дебелият бодлив бамбук и ароматната скрипка (*sarсапарила*).

Не по-малко интересни бяха и другите култури, или „главното производство“, от което идва богатството на този край. Това бяха захарната тръстика, оризът, царевицата и тютюнът, памукът и индигото. Всички бяха нови за мене и аз с интерес изучих как се садят и отглеждат.

Макар че цял месец изтече като че ли в пълно безделие, той бе може би един от най-оползотворените в моя живот. В този кратък месец аз придобих повече истински знания, отколкото през дългите години на моето класическо образование.

Но главното, което научих, което ми бе по-скъпо от всичко друго, беше, че Аврора ме обича! Не го научих от нейните уста – от нея не бях чул дума, която да ме увери в това – и все пак бях сигурен, че е така; толкова сигурен, колкото бях сигурен, че съм жив. Всичките знания на света не биха могли да ми дадат такава радост, каквато изпитвах при тази единствена мисъл.

– Аврора ме обича!

Така възкликнах аз, когато една сутрин излязох от селото и тръгнах по пътя към плантацията. Три пъти седмично, а понякога дори и по-често, изминавах този път. Понякога срещах в къщата непознати хора – приятели на мадмоазел. Понякога я заварвах сама или заедно с Аврора, но ни веднъж не намерих Аврора сама! Ах, колко жадувах за такава възможност!

Официално посещенията ми, разбира се, бяха предназначени за мадмоазел и аз не смеех да потърся среща с робинята.

Йожени все още беше в унило настроение, което сякаш не я напушаше. Понякога беше дори печална и никога весела. Тъй като не ми доверяваше скърбите си, можех само да се досещам за причината им. Разбира се, аз смятах, че нейният зъл гений е Гаяр.

За него бях научил много малко. Той ме отбягваше по пътя и в полето, а в неговите владения аз не навлизах никога. Открих, че бе твърде малко почитан от хората, освен от онези, които се прекланяха пред богатството му. Имаха ли успех ухажванията му пред Йожени, не знаех. Хората говореха за това като за „вероятност“, макар и да я смятаха за доста странна. Аз изпитвах съчувствие към младата креолка, но сигурно щях да го изпитвам много по-дълбоко при други обстоятелства. При сегашното положение обаче цялата ми душа беше обзета от по-силно чувство – любовта ми към Аврора.

– Да... Аврора ме обича! – повтарях си аз, когато излязох от селото и тръгнах по пътя на Дигата.

Бях на кон. Райгарт от преголяма любезност ми беше предоставил дори и кон – прекрасно животно, което играеше под мене, сякаш и то беше обзето от някакво благородно чувство.

Добре обученят жребец се движеше по пътя без да има нужда да го управлявам, и отпуснал поводи на врата му, аз го оставих да върви сам и се отдадох на размишления.

Любех това младо момиче – любех го страстно и предано. И тя ме любеше. Не беше изразила любовта си с думи, но с външния си вид; от време на време някой неин бегъл поглед или движение ме бяха убедили, че това е наистина така.

Любовта ме научи да разбирам езика ѝ. Нямах нужда от преводач – нямах нужда да ми се каже, че съм обичан.

Тези мисли бяха приятни, дори повече от приятни; ала след тях дойдоха други, съвсем различни.

В кого бях влюбен аз? В една робиня! Наистина красива, но все пак робиня! Как щяха да ми се смеят хората! Как щеше да се смее Луизиана... не да ми се смее, а да ме презира и преследва! Само намерението да направя Аврора своя съпруга щеше да ме изложи на подигравки и оскъблениа. „Какво! Да се ожените за робиня! Че то е против законите на страната!“ Смеех ли да се ожена за нея... дори ако беше свободна?... Тя, една кварталонка! Те щяха да ме прогонят от страната или да ме хвърлят в затвора!

Всичко това ми беше известно, но не давах и пет пари! Ако сложех злословието на света на едната страна на везните, а любовта си към Аврора – на другата, първата нямаше да натежи повече от едно перце.

Вярно, аз съжалявах дълбоко, че Аврора е робиня, но съжалявах съвсем по друга причина. Как щях да я освободя? Това беше въпросът, който ме тревожеше.

До този миг не бях се замислял върху това. Преди да узная, че ме обича, цялата работа ми се виждаше много далечна. Но сега тя беше станала по-близка и всичките сили на моя ум се бяха съсредоточили върху тази единствена мисъл: „Как да я освободя?“ Ако тя беше обикновена робиня, отговорът щеше да бъде много лесен, защото, макар и да не бях богат, все пак състоянието ми не беше по-малко от цената на едно човешко същество!

В моите очи Аврора нямаше цена. Дали тъй щеше да погледне нейната млада господарка? За продан ли беше моята годеница? Но дори ако стойността можеше да се пресметне в пари, дали мадмоазел щеше да я продаде на мене? Странно предложение – да купя нейната робиня за своя жена! Какво ли щеше да си помисли Йожени Безансон?

Дори и мисълта за подобно предложение ме плашеше, но още не беше дошло времето да го направя.

„Трябва първо да се видя с Аврора, да я попитам дали ме обича и след това, ако се съгласи да стане моя... моя съпруга, тогава може да се уреди останалото. Пътят още не ми е ясен, но любов като моята ще възтържествува над всичко. Моето влечение ме въоръжава със сила, със смелост, с енергия. Препятствията трябва да паднат; тези, които са против, трябва да бъдат придумани или сразени; всичко, което стои между мене и любовта ми, ще трябва да се махне от пътя ми! Аврора! Аз идвам! Аз идвам!“

Глава XXIII

Изненада

Размишленията ми бяха прекъснати от изцвилването на моя кон. Погледнах напред, за да разбера причината. Бях срещу плантацията Безансон. През портите тъкмо излизаше някаква каляска. Конете извиха към Дигата, препуснаха в тръс и скоро се загубиха в облак прах, вдигнат от копитата и колелата.

Познах каляската. Тя беше на мадмоазел Безансон. Не можех да кажа кой седеше в нея, при все че от беглия поглед, който хвърлих, схванах, че вътре имаше дами.

„Самата мадмоазел, без съмнение придружена от Аврора.“

Смятах, че те не бяха ме забелязали, понеже само главата ми се виждаше над високата ограда, а каляската изви рязко при излизането си от портите.

Бях много разочарован. Напразно бях препускал, а сега трябваше да се върна обратно в Бренжиер.

Вече бях дръпнал поводите с това намерение, когато ми дойде на ума, че бих могъл да настигна каляската и да разменя няколко думи с тези, които бяха в нея. Да разменя дори един поглед с Аврора заслужаваше такъв галоп.

Пришпорих коня си и се спуснах напред.

Когато стигнах до къщата, видях до портата Сципион. Той тъкмо я затваряше след каляската.

„А! – помислих си аз. – Я по-добре да узная подир кого ще препускам“ – и затова извих малко коня и спрях пред Сципион.

– Божичко! Как язди младият сподар! Ама язди от хубаво по-хубаво! Така е! Ъф!

Без да обърна внимание на неговите похвати, запитах припряно дали мадмоазел е в къщи.

– Не, господарю, тя ей сегичка излезе, отиде при сподаря Марини.

– Сама?

– Да, сподарю.

– Разбира се, Аврора е с нея.

– Не, сподарю; тя отиде сама. Рора остана у дома.

Ако негърът беше наблюдателен, би могъл да забележи какво въздействие оказва това съобщение върху мен, понеже съм сигурен, че

трябва да е било доста явно. Усетих как в същия миг сърцето ми заби и гъста руменина заля бузите ми.

„Аврора у дома, и то сама!“ – помислих си аз.

Откакто я ухаждах, за първи път ми се удаваше такъв случай и малко остана да не издам приятната си изненада.

За щастие не се издадох, защото дори и на верния Сципион не биваше да доверя такава тайна.

С усилие се овладях и укротих коня си, който се дърпаше и искаше да продължи своя галоп. Главата му беше обърната към селището и Сципион помисли, че се канех да се върна.

– Сигур сподарят няма да си отиде, преди да почине малко? Споица Жени я няма дома, но Рора тук. Рора ще почерпи сподаря чаша вино; старият Зип ще направи на сподаря нещо разхладително. Днес много, много горещо. Ъф!

– Май че си прав, Сципион – отвърнах аз, като се престорих, че ме е убедил. – Хайде заведи коня в обора. Ще си почина няколко минути.

Скочих от коня, подадох поводите на Сципион и влязох през портата.

По правата алея, която водеше от портата до входната врата на къщата, имаше около стотина крачки, но имаше две други пътеки, които извиваха зад храстите и ниските дръвчета – лаври, мирти и портокали. Човек, който идваше по някоя от тях, не можеше да бъде видян от къщата, докато не дойдеше до самите прозорци. И по двете пътеки можеше да се стигне до ниската веранда, без да се минава отпред. Имаше стъпала за верандата – всъщност за вътрешността на къщата, понеже по крелски обичай прозорците към верандата представляваха двукрили стъклени врати, тъй че стаите и верандата бяха на едно равнище.

Като влязох през портата, тръгнах по една от тези странични пътеки (предпочетох я по известни съображения) и тихо се запътих към къщата.

Бях избрал по-дългия път и вървах бавно, за да се поуспокоя. Чувах ударите на сърцето си и усещах бързите му нервни свивания, по-бързи от крачките, с които се приближавах към дългожеланата среща. Чини ми се, че бих имал по-голямо самообладание, ако отивах срещу дулото на насочен към мен пистолет!

Дългото копнеене за тази среща, пълното съзнание за трудното й постигане, предвкусва нето на най-сладкото удоволствие на земята – удоволствието да бъдеш насаме с тази, която обичаш – всичко това се сливаше в ума ми. Нищо чудно, че мислите ми бяха безредни и

объркани.

Сега ще срещна Аврора лице е лице и само богът на любовта ще ни бъде свидетел. Ще говоря свободно, без да се въздържам. Ще чуя нейния глас, нейното признание, че ме люби. Ще я взема в прегръдките си, до гърдите си! Ще се опия от любов от насълзените ѝ очи, от карминовите ѝ бузи, от кораловите ѝ устни! Ах, ще говоря и ще слушам думите на любовта! Ще слушам нейното несдържано бленуване!

Безкрайно щастие стоеше пред мен. Нищо чудно, че мислите ми бяха объркани, нищо чудно, че напразно се мъчех да ги сложа в ред.

Стигнах до къщата и изкачих няколкото стъпала, които водеха към верандата. Верандата беше постлана с рогозка от морска трева и обувките ми бяха леки, та моите стъпки, тихи като на младо момче, надали можеха да се чуят в стаята, пред чиито прозорци минавах.

Продължих нататък, към гостната, свързана с верандата с две стъклени врати, за които вече споменах. Завих и в следващия миг щях да мина край една от тези врати, но до мене долетя звук, който възпря стъпките ми. Това беше глас, долитащ от гостната, чиито стъклени врати бяха отворени. Вслушах се – беше гласът на Аврора!

„Тя разговаря с някого! С кого ли? Може би с малката Хлоя? С майка и? С някого от слугите?“

Вслушах се пак.

„Боже мой! Това е мъжки глас! Кой ли може да бъде? Сципион? Не, Сципион не може да е дошъл вече от обора. Не може да е той. Някой друг мъж от плантацията! Дърварят Жул? Момчето за поръчки Баптис? Я! Това не е глас на негър. Не, това е глас на бял човек! Дали не е надзирателят?“

Щом ми мина през ума тази мисъл, болка прониза сърцето ми – болка не от ревност, но нещо подобно. По-скоро се ядосвах на него, отколкото да ревнувах нея. До този миг поне не бях чул нищо, което да ме накара да ревнувам. Това, че някой мъж беше при нея и разговаряше, не беше причина за ревност.

„А, така ли, мой дръзки негропотиснико – мислех си аз, – минала ти е слабостта към малката Хлоя. Нищо чудно! Кой ще си губи времето да гледа звездите, когато на небето има такава месечина? Мръсник си ти, но не си сляп. Виждам, че и ти умееш да използваш удобните случаи и знаеш кога да влизаш в гостната стая.“

Ш-ш-ш-т!

Пак се ослушах. Когато най-напред се спрях, то беше по-скоро от деликатност. Не исках съвсем неочаквано да се появя пред отворените

врати и изведнъж да видя всичко вътре в стаята. Бях се спрял с намерение да предизвестя за приближаването си с някакъв шум – е престорена кашлица или с няколко по-шумни стъпки. Сега обаче намеренията ми се бяха променили. Сега слушах съзнателно. Не можех да не слушам.

Аврора говореше.

Приближих ухо до прозореца. Гласът ѝ идваше много отдалече или тя говореше твърде тихо, та не можех да чуя това, което казваше. Долавях звънливите звуци на гласа ѝ, но не можех да различа думите. „Трябва да е на другия край на стаята“ – помислих си аз.

Най-после Аврора спря да говори. Зачаках мъжът да отговори. Може би по отговора щях да разбера какво беше казала тя. Мъжкият глас ще е по-висок и ще ми даде възможност...

Ш-ш-ш-т! Чакай!

Ослушах се... и долових гласа, но не и думите. Този звук ми стигаше. Той ме накара да подскоча като ухапан от змия. Това беше гласът на г. Доминик Гаяр!

Глава XXIV

Съперник

Не мога да опиша въздействието, което това откритие оказа върху мен. То беше нещо като парализиращ удар и ме прикова на място; за няколко мига останах вкаменен и безчувствен като статуя. Дори ако Гаяр произнесеше думите си достатъчно високо, за да ги долавя, надали щях да ги чуя. Бях оглушал от изненада.

Враждебността към звяра Ларкин, която се беше събудила у мен, докато смятах, че говори той, беше нищо в сравнение с тая, която ме задушаваше сега. Ларкин може да е млад и хубав; според описанието на Сципион хубав той в никой случай не е, но дори и да беше, малко се страхувах от неговото съперничество. Бях сигурен, че сърцето на Аврора принадлежи на мен, и знаех, че надзирателят няма власт над нея. Той беше надзирател на полските работници и другите роби на плантацията – техен господар, и имаше пълно право да ги ругае и бие; но въпреки това знаех, че няма власт над Аврора. По необясними за мене причини отношението към кварталонката беше и винаги е било по-друго, отколкото към другите роби на плантацията. Това различно отношение не се дължеше нито на белотата на кожата ѝ, нито на красотата ѝ. Вярно е, че тези качества често променят тежката участ на робинята, а понякога пък стават причина за още по-жестоката съдба, но за доброто отношение към Аврора имаше някаква много по-различна причина, за която можех само да се досещам. Тя е била грижливо отгледана заедно с младата си господарка и, получила почти същото образование като нея; всъщност бе смятана по-скоро за сестра, отколкото за робиня. Никой друг освен мадомоазел не можеше да ѝ заповядва. „Негротиписникът“ нямаше нищо общо с нея и затова не се боях от никакво беззаконие насилие от негова страна.

Много по-други подозрения ме обзеха, когато открих, че този, който говореше, беше Гаяр. Той имаше власт не само над робинята, но и над господарката. Макар и да ухажваше (както все още вярвах) мадомоазел, той не можеше, да бъде сляп за по-големия чар на Аврора. Смятах го за отвратителен негодник, но въпреки всичко може би той беше способен да обича. Най-грозният може да изпитва влечение към най-хубавото. Звярът да възлюби красотата.

Часът, избран от Гаяр за посещението му, будеше подозрение.

Дошъл е веднага, щом мадмоазел е потеглила. Дали е бил там, преди тя да излезе, и тя го е оставила в къщи? Надали. Сципион не знаеше нищо за това, иначе щеше да ми каже. Негърът знаеше за моята неприязън към Гаяр и това, че не желаех да се срещам с него. Той непременно щеше да ми каже.

„Без съмнение – мислех си аз – дошъл е крадешком... Дошъл е от своята плантация по задния път, изчакал е да замине каляската и след това се е вмъкнал в гостната именно с цел да завари квартеронката сама!“

Всичко това проблесна в ума ми съвсем убедително и вече не се съмнявах, че той е тук с някаква цел, а не случайно. Дошъл е за Аврора. Естествено беше да помисля така.

Когато се посъвзех от изненадата, усещанията ми се избистриха и изостриха повече от всякога. Нервите ми като че ли пак бяха опънати, а слухът ми стана по-остър. Аз се приближих до прозореца толкова, колкото позволяваше благоразумието, и заслушах. Признавам, че не беше почтено, по когато имах работа с този негодник сякаш загубвах всяко чувство за чест. Особените обстоятелства на този миг ме отклониха от правия път, но това беше „подслушване“ на влюбен ревнивец и ви моля да ми простите тази постъпка.

Аз слушах. С усилие съдържах трескавото туптене на сърцето си и слушах.

Чух всяка дума, казана от този миг нататък. Гласовете бяха станали по-високи или по-скоро тези, които разговаряха, бяха дошли по-близо. Те бяха само на няколко стъпки от прозореца! Гаяр говореше:

– Този младеж осмелява ли се да ухажда господарката ти?

– Мосю Доминик, отде да зная? Във всеки случай никога не съм забелязвала нещо подобно. Той е много скромен, а и мадмоазел мисли същото. Никога не съм го чула да каже ни дума за любов, ни една дума.

Стори ми се, че чух въздишка.

– Ако посмее – отново подхвана Гаяр с надут тон, – ако посмее да намекне подобно нещо на мадмоазел... пък и на тебе, Аврора, аз ще... аз ще се погрижа да му стане тясно тук. Този нахален авантюрист няма да идва повече тука! За мене това е решено.

– Ах, г. Гаяр! Сигурна съм, че това много ще ядоса мадмоазел. Не забравяйте, че той й е спасил живота! Тя му е много благодарна. Непрестанно говори за това и би се наскърбила, ако мосю Едуард престане да идва. Сигурна съм, че това би я наскърбило.

Гласът на Аврора прозвуча тревожно, полуумолително, което ми

беше приятно. Това навеждаше на мисълта, че може би тя ще скърби, ако мосю Едуард опре да идва.

Изглежда, че подобна мисъл хрумна и на Гаяр, обаче върху него тя оказа съвсем друго въздействие. В неговия полувъпросителен отговор се преплитаха ирония и гняв.

– Може би това би наскърбило и някой друг? Може би теб? Аха, разбира се! Така ли е! Ти го обичаш? Sacr-g-te!

Последната дума прозвуча като рязко съскаме, изразяващо яд и болка – болката от остра ревност.

– Ах, мосю! – отговори кварталонката. – Как можете тъй да говорите! Аз да го обичам! Аз – нещастната робиня! Уви! Уви!

Нито тонът, нито съдържанието на тези думи бяха приятни за мене. Надявах се обаче, че това беше само една от малките хитрости на любовта: един вид измама, която можех лесно да опростя. Думите и като че ли направиха приятно впечатление на Гаяр, защото изведнъж гласът му се промени и стана по-игрив и по-весел.

– Ти – робиня, прекрасна Аврора! Не, в моите очи ти си царица. Робиня! Грешката ще е твоя, ако останеш робиня. Ти знаеш кой има власт да те освободи; да, и кой желае... кой желае... Аврора!

– Моля ви да не ми говорите така, г. Доминик! Казаха съм ви вече, че не мога да слушам такива неща. Повтарям ви, че не мога и не искам.

Решителният ѝ тон погали моя слух.

– Недей, прекрасна Аврора! – отвърна умолително Гаяр. – Не ми се сърди! Не мога другояче. Не мога да не мисля за твоето добруване. Ти ще бъдеш свободна... няма вече да си робиня на капризна господарка...

– Господин Гаяр! – прекъсна го с възмущение кварталонката. – Не говорете така за мадомоазел! Вие не сте прав, мосю. Тя не е капризна. Ами ако ви чуе...

– Peste! – извика на свой ред Гаяр и я прекъсна. Той пак заговори с надутия си тон: – Какво ме е грижа, ако чуе! Да не мислиш, че тя много ме интересува? Така мислят хората! Ха-ха-ха! Нека си мислят!... Глупаци! Ха-ха! Някой ден ще видят, че не е така. Ха-ха! Те мислят, че идвам зарад нея! Ха-ха-ха! Не, Аврора, хубава Аврора! Аз не идвам тук, за да видя мадомоазел, а тебе... тебе, Аврора, защото те обичам... обичам те с всичките...

– Господин Доминик! Повтарям...

– Скъпа Аврора! Само кажи, че ще ме обичаш; само кажи тази дума. О, кажи я и няма да бъдеш вече робиня... Ще бъдеш свободна, както е твоята господарка... Ще имаш всичко... всяко удоволствие... дрехи...

накити, колкото пожелаеш. Ти ще заповядаваш в моята къща... Ти ще се разпореждаш в нея също като моя съпруга...

– Достатъчно, мосю! Достатъчно! Вашето оскърбление... Не искам да слушам повече!

Гласът звучеше твърдо, изпълнен с негодувание. Ура!

– Недей, скъпа, прекрасна Аврора! Не си отивай още... изслушай ме...

– Не искам да слушам нищо повече, господине... Ще кажа на мадмоазел...

– Една дума, една дума, една целувка, Аврора! Моля те на колене...

Аз чух как той падна на колене; чух всичките гневни възклицания на Аврора и шум от боричкане.

Сметнах, че е време да се намеся и само с три крачки се озовах вътре в стаята, близо до коленичилия кавалер, Негодникът действително беше на колене, хванал Аврора за ръка, той се мъчеше да я притегли към себе си. Тя, наопаки, напрягаше сили, за да се отърве, и понеже не беше слаба, бързо влачеше коленичилия обожател по килима, което беше много смешно.

Когато влязох, той беше с гръб към мене и усети моето присъствие по гръмогласния смях, който не можах да съдържа въпреки всичките си усилия. Продължавах да се смея, дълго след като той беше пуснал пленицата си и се беше изправил на крака; и наистина толкова силно звучаеше този смях в собствените ми уши, че не чувах заплахите за отмъщение, които той мърмореше.

– Какво търсите тука, господине? – беше първият негов въпрос, който разбрах.

– Няма нужда да ви питам същото, мосю Доминик Гаяр. Много лесно е да се каже какво търсите вие. Ха-ха-ха!

– Питам ви, господине – повтори той още по-гневно, – какво търсите тук?

– Не съм дошъл да търся нещо, мосю – отвърнах все още в същия шеговит тон. – Не съм дошъл тук да търся нещо, не поне нещо повече от вас.

Начинът, по който наблегнах на последните думи, като че го въбеси.

– Тогава колкото по-скоро си отидете, толкова по-добре – изкрещя той със зверско изражение на лицето.

– По-добре за кого? – запитах аз.

– За вас господине – отговори той.

Сега вече и аз бях ядосан, макар и да не бях напълно загубил

самообладание.

– Мосю – казах, като пристъпих и заставах пред него, – не знаех досега, че домът на мадроазел Безансон принадлежи на г. Доминик Гаяр. Ако знаех, щях по-малко да зачитам светостта на този покрив. Вие, господине, не я зачетохте. Вие се държахте безсрамно с това младо момиче... с тази млада дама, която наистина заслужава това име, и не помалко от най-големите благороднички във вашата страна. Бях свидетел на подлото ви държане и чух оскърбителните ви предложения...

Гаяр трепна, но не каза нищо. Аз продължих:

– Вие не сте джентълмен, господине, и затова не заслужавате да застанете пред дулото на моя пистолет. Господарката на тази къща не е у дома си. В момента къщата е толкова моя, колкото и ваша и аз ви заявявам, че ако до десет секунди не се махнете оттука, ще стоваря камшика си върху гърба ви.

Изрекох всичко това доста сдържано и хладнокръвно. Гаяр сигурно разбра, че ще изпълня всичко, което казах, а аз наистина бях готов да го направя.

– Скъпо ще ми платите за това – изсъска той. – Скоро ще разберете, че в нашата страна няма място за шпиони.

– Вън, господине!

– А ти, прекрасен образец на кварталонска добродетел – добави той, устремил злобен поглед към Аврора, – може да дойде ден, когато няма да си толкова свенлива, когато няма да намериш такъв любезен закрилник.

– Още една дума и...

Дигнатият ми камшик беше готов да се стовари върху гърба му. Гаяр не дочака удара, изплъзна се през вратата и затътри крака през верандата.

Аз излязох навън да се уверя, че си е отишъл. Отидох до края на верандата и погледнах през перилата. Цвърченето на птичките ми показва, че някой минава през шубраците.

Останах на верандата, докато видях портата да се отваря. След това една глава се мярна по пътя край оградата. Лесно познах разочарования прелъстител.

Когато се обърнах и запътих към гостната, вече бях забравил, че съществува такава твар!

Глава XXV

Един час блаженство

Благодарността е винаги приятна, но колко по-приятна е, когато я четеш в очите и чуваш от устата на тези, които обичаш!

Със сърце, преливащо от сладостни чувства, влязох в стаята. Благодарността на Аврора се изля в разточителни, но мили изрази. Преди да мога да промълвя дума или да протегна ръка, за да я възпра, прекрасната девойка пресече стаята и падна на колене в краката ми! Благодарността ѝ беше от сърце.

– Стани, мила Аврора! – казах аз, взех я за ръка и я заведох да седне. – Това, което сторих, съвсем не заслужава благодарност като твоята. Кой би постъпил другояче?

– Ах, мосю!... Мнозина, мнозина. Вие не познавате тази страна. Малцина биха защитили една нещастна робиня. Кавалерството, толкова възхвалявано тука, не се отнася до нас. Ние, в чиито жили тече проклета кръв, сме отвъд границите и на честта, и на закрилата. Ах, благороден чужденец! Вие не знаете колко много ви дължа.

– Не ме наричай чужденец, Аврора. Вярно, че не сме имали много възможност да разговаряме, но познанството ни е достатъчно старо и такова обръщение е вече неподходящо. Бих искал да ми говориш като на близък.

– Близък! Мосю, аз не ви разбирам!

Големите ѝ кафяви очи ме загледаха учудено и въпросително.

– Да, близък... Искам да кажа, Аврора... да не ме отбягваш... да имаш доверие в мене... да гледаш на мене като на приятел... като... на брат.

– На вас, мосю! На вас като на мой брат... бял... господин от добро семейство и образован! Аз... аз... о, боже! Какво съм аз? Робиня... робиня... в която мъжете се влюбват само за да я опропастват. Господи, защо е тъй тежка моята орис? Господи!

– Аврора! – извиках аз, придобил смелост от нейното отчаяние. – Аврора, изслушай ме! Мен, твоя приятел, твоя...

Тя свали ръцете си, с които беше закрила лице, и ме погледна. Пълните ѝ със сълзи очи се впериха в моите и ме загледаха е въпросителен поглед.

В този миг през ума ми минаха редица мисли. Изразени в думи, те

биха звучали така: „Колко ли време още ще бъдем насаме? Може да ни попречат. Може вече да не ни се представи друг толкова удобен случай. Няма време за празни приказки. Трябва незабавно да обясня целта на моето посещение.“

– Аврора – заговорих аз, – за първи път ние се виждаме насаме. Толкова съм жадувал за такава среща. Има нещо, което мога да кажа само на теб.

– Само на мен, мосю! Какво е то?

– Аврора, аз те обичам!

– Мене! О, мосю, това е невъзможно!

– Ах, не само възможно, то е самата истина. Чуй ме, Аврора! От първия миг, когато те видях... – бих казал дори преди този миг, защото ти беше в сърцето ми, преди да разбере, че съм те видял – от този първи миг те обикнах... Не със злодейска любов, каквато ти току-що отблъсна, но с чисто и честно увлечение. И мога да я нарека с пълно право „увлечение“, защото тя увлече всички други чувства на моята душа. Ден и нощ аз мисля само за теб, Аврора. Сънувам само теб, а когато съм буден, твоят образ е непрекъснато пред мен. Недей мисли, че любовта ми не е пламенна, щом ти говоря толкова спокойно за нея. Не мога да не се държа така. Аз дойдох с твърдото решение... решение, взето много отдавна... и може би затова любовното ми признание звучи спокойно. Казах ти, Аврора, че те обичам. Повтарям го още веднъж: обичам те с цялото си сърце и душа!

– Обичате мен! Нещастницата!

Имаше нещо толкова неясно в последната дума, промълвена от нея, че за миг забавих своя отговор. Стори ми се, че това съчувствено възклицание се отнасяше за някое трето лице, а не за самата нея.

– Аврора – продължих аз след кратко мълчание, – казах ти всичко. Бях искрен. Единственото, което искам, е да ми отвърнеш с искреност. Обичаш ли ме?

Щях да задам този въпрос по-неспокойно, ако не бях вече сигурен в отговора.

Ние седяхме на кушетката, близо един до друг. Преди да свърша да говоря, усетих нежните й пръсти да докосват моите, да ги обхващат и леко да ги стискат. Когато зададох въпроса, тя склони глава на гърдите ми и чух устните й да промълвяват простите слова:

– И аз също, от първия миг!

Моите ръце, сковани досега, обвиха гъвкавата й снага и известно време никой от двамата ни не промълви нито дума. Любовното опиянение

се изживява най-добре в мълчание. Буйната опиваща целувка, впитите погледи, преплетените ръце и пламенните устни – всичко това говори само за себе си и няма нужда от думи. Няколко минути не можехме да промълвим друго освен изрази на гальовна нежност и възгласи на възторг. Бяхме прекалено щастливи, за да говорим. Устните ни мълчаха пред тържеството на нашите сърца.

Нито времето, нито мястото позволяваха любовта да ни заслепи и благоразумието скоро ме накара да дойда на себе си. Имаше още много да се каже и много планове да се обсъдят, за да можем да запазим нашето току-що родено щастие. И двамата знаехме каква пропаст зее между нас. И двамата съзнавахме, че трябва да изминем трънлив път, преди да достигнем елизиума на нашите надежди. Въпреки сегашното ни блаженство бъдещето беше тъмно и изпълнено с опасности и мисълта за него скоро ни изтръпна от нашия унес в кратката сладостна мечта.

Аврора вече не се страхуваше от моята любов. Тя не ме огорчи ни най-малко с неоправдано подозрение. Не се съмняваше в намерението ми да я направя своя съпруга. Любовта и благодарността ѝ прогониха всяко съмнение и ние заговорихме с взаимно доверие, каквото дори и дългогодишно приятелство едва ли може да породи.

Говорихме съвсем припряно. Не знаехме кога можеше да ни прекъснат. Не знаехме кога бихме могли пак да се срещнем насаме. Трябваше да бъдем кратки.

Аз ѝ обясних моето положение: след няколко дни очаквах да получа известна сума, достатъчна, както смятах, за целта. За каква цел? Да купя моята годеница!

– А след това – казах аз – не ни остава нищо друго, Аврора, освен да се оженим.

– Уви! – отвърна тя с въздишка. – И да съм свободна, не можем да се оженим тук. Не е ли жесток законът, който ни преследва дори когато ни смятат за свободни?

Аз се съгласих.

– Не можем да се оженим – продължи тя с явна болка, – не можем, освен ако се закълнете, че в жилите ви има африканска кръв! Такъв закон в една християнска страна!

– Не мисли за това, Аврора – рекох аз с желание да я обнадежда. – Никак няма да е трудно да дам такава клетва. Ще взема тази златна игла от твоите коси, ще убода тази чудна синя вена на ръката ти, ще пия и ще се закълна!

Квартеронката се усмихна, но след миг пак се натъжи.

– Хайде, скъпа Аврора! Пропъди тези мисли! Че защо трябва да се женим тука? Ще отидем другаде. Има и други страни, хубави като Луизиана, с черкви не по-лоши от „Св. Габриел“, където може да се венчаем. Ще отидем на север... в Англия... във Франция... където поискаме. Нека това да не те наскърбява!

– Не е това, което ме наскърбява.

– Какво тогава, скъпа?

– Ах! То е... страх ме е...

– Не се страхувай, кажи!

– Вие не ще успеете...

– Кажи го, Аврора.

– ... да станете мой господар... Да... да ме купите! – С тези думи нещастното момиче обори глава, сякаш се срамуваше да говори за такива неща. Горещи сълзи бликнаха от очите ѝ.

– А защо те е страх? – попитах аз.

– И други са се опитвали. Предлагали са големи суми... по-големи дори и от тази, която споменахте, и не са могли. Не са успявали и – о! – колко благодарна съм била на мадмоазел. Тя беше единствената ми закрила и не искаше да се раздели с мене. Колко се радвах тогава! А сега... колко е различно! Съвсем обратното!

– Но аз ще предложа повече – цялото си състояние. Сигурно то ще стигне. Предложенията, за които говориш, са били безсрамни като на г. Гаяр. Мадмоазел е знаела и е била твърде благородна, за да не ги приеме.

– Това е вярно, но тя ще откаже и на вас. Страх ме е, уви! Уви!

– Но аз ще призная всичко на мадмоазел. Ще ѝ изложа честните си намерения. Ще изпрося нейното съгласие. Сигурно не ще ми откаже. Сигурно тя изпитва благодарност...

– Ах, мосю! – възкликна Аврора и ме прекъсна. – Тя е благодарна, вие не знаете колко ви е благодарна; но тя никога, никога... Вие не знаете всичко... уви! Уви!

Прекрасната девойка се обля отново в сълзи, отпусна се на кушетката и къдравата ѝ буйна коса закри лицето ѝ.

Тези думи ме озадачиха и тъкмо се канех да поискам да ми ги обясни, когато до слуха ми долетя шум от колела на каляска. С един скок се приближих до отворената врата и погледнах през върховете на портокаловите дървета. Можех да видя само главата на един човек – кочияша на мадмоазел Безансон. Каляската се приближаваше към портата.

Чувствата ми бяха толкова объркани, че няха достатъчно вяра в себе си, за да се срещна с господарката; аз се сбогувах набързо с Аврора и избягах от стаята.

Когато бях във, видях, че ако изляза през главния вход, има опасност да се срещна с мадомоазел. Знаех, че имаше една странична портичка, която води към оборите, а оттам има път към гората. По него щях да стигна до другия край на Бренжиер. Аз слязох от верандата, минах през портичката и се запътих към оборите зад къщата.

Глава XXVI

Негърското селище

Скоро стигнах обора, гдето моят кон ме поздрави с тихо пръхтене. Сципион не беше там.

„Трябва да е отишъл по някаква работа – помислих си аз, – може би да срещне каляската. Няма значение, няма да го викам. Седлото е на коня, а юздите мога да сложа и сам... Жалко само, че бедният Сципион ще изгуби своя четвърт долар.“

Бързо сложих юздите на коня, изведох го навън, метнах се на седлото и препуснах.

Пътеката, по която тръгнах, минаваше край негърското селище, след това през няколко ниви към тъмната гора от кипариси и тупело. Там я пресичаше напречен път, който извеждаше на Дигата. Бях минавал по тази пътека много пъти и я познавах доста добре.

Негърското селище отстоеше на около двеста метра от „grande maison“, или „голямата къща“ на плантацията. То се състоеше от някакви си петдесет-шестдесет малки колиби, спретнато проточили се в две редици с широк път помежду. Всяка колиба беше точно като съседната и пред всяка от тях растеше магнолия или красиво „китайско дърво“, под сянката на чиито зелени листа и благоуханни цветове По цял ден се търкаляха малки негърчета. А те бяха от всички възрасти, от бебета до „доста големички момчета“, и с всички оттенъци на робския цвят, от светложките квартерони до черните бамбара, на които според една американска шега със съмнителна правдоподобност „дори въгленът оставя бяла следа“! Ако човек ги отръска от праха, лесно може да каже какъв цвят е кожата им, защото малките им пълнички телца бяха голи от чорлавите къдрави глави до щръкналите им пети! Там се търкалят те – черни и жълти хлапета – и по цял ден играят със стъбла от захарна тръстика, е динени кори и царевични кочани, тъй весели и щастливи, като някои малки лордове, заобиколени от най-скъпи германски играчки в детска стая, постлана с килими.

При влизане в негърското селище човек не може да не забележи високи пръти от папайя или тръстикови стъбла, забити пред много от колибите, а на тях набучени големи жълти кратуни с изрязани дупки отстрани. Това са жилищата на селските лястовички (*Hirundo purpurea*) – най-красивата американска лястовичка, много обичана от по-

простичките негри, а преди тях – от червенокожите туземци. Ще забележите също нанизи от червени и зелени чушки (разновидности capsicum), окачени като фестони по стените на колибите, а тук-таме – по някоя и друга връзка изсушени лековити билки, принадлежащи към негърската фармакопея. Те са собственост на „леля Фиби“, „леля Клеопатра“ или на „старата леличка Филис“, всяка от тези „лелки“ може да сготви такъв чудесен паприкаш от гореспоменатите зелени и червени чушки, като им добави някоя и друга подправка от малката „градинка“ зад колибата, че от него да потекат лигите и на най-големия чревуогодник.

По стените на колибите можете да видите закачени представители и на животинското царство – кожата на някой заек, миешка мечка, опосум или сива лисица, а може би и на мускусен плъх (*Fiber zibethicus*) или още по-рядко – кожата на някоя блатна дива котка (канадски рис – *Lynx tigris*). Собственикът на колибата, на която виси рисовата кожа, е Нимрод⁹² на деня, понеже рисът е един от най-редките и благородни видове дивеч във фауната на Мисисипи. Тук няма да видите кожа на пантера (*cougar*) или на елен, защото макар и да се срещат в околните гори, те са недостъпен дивеч за ловеца-негър, който няма право да притежава пушка. Изброените вече по-дребни „гадини“ може да се ловят и без помощта на пушка; кожата, които виждате окачени по колибите, са плод на много лунни нощи, прекарани на лов от Цезар, Сципион, Анибал или Помпей. Ако съдите по имената в негърското селище, можете да си представите, че сте в древния Рим или Картаген!

Но на изброените по-горе „велики“ мъже никога не се поверява толкова опасно оръжие като пушката. Те дължат своите ловни успехи изключително на сръчността си, оръжието им е само тоягата, брадвата и „кучето-мечкар“ от овчарска порода. Няколко такива кучета можете да видите да се търкалят в прахоляка заедно с негърчетата, очевидно не помалко щастливи от тях. Но ловните трофеи, които кичат стените, не висят там само за украса. Не, те са опънати да се сушат и скоро ще отстъпят мястото си на други, защото с тях непрекъснато се търгува. Когато чичо Сиз, Зип, Ани или Поми се докара с празничните си дрехи и се запъти към селото, всеки от тях носи със себе си своя запас от кожи. Там съдържателят на магазина се пазари с тях и полученият „пик“⁹³ за мускусния плъх, „бит“⁹⁴ за кожата на миешка мечка или четвърт долар за лисицата или за „котката“ дава възможност на тези четирима чичовци-

92. *Нимрод* – библейски ловец. – Б.пр.

93. *Пик, тикаюн* – дребна испанска монета = 6,25 цента. – Б.пр.

94. *Бит* – испански реал, сребърна монета. – Б.пр.

ловци да купят за четирите „лелки“ у дома многобройни дребни лакомства, които се изключват от обикновената дажба на плантацията – свинско с ориз.

Това са тесните граници на семейните финанси в негърското селище.

При влизане в малкото селце – негърското селище на голяма плантация спокойно може да носи това име – не може да не забележите всички тези дребни неща. Те най-много се хвърлят в очи.

Ще забележите също къщата на надзирателя, която е по настрана, или както беше в плантацията Безансон – точно срещу улицата, образувана от двата реда колиби. Тя се отличава, разбира се, с по-изискан архитектурен стил; гордее се с жалузи на прозорците, има два етажа и малка веранда. Заобиколена е с ограда, за да не нахълтват децата, обаче страхът от бича прави оградата почти излишна.

Когато се приближих към селището, бях учуден от тази странна картина: къщата на надзирателя се издигаше над по-бедните колиби и сякаш ги закриляше или бдеше над тях като квачка над пилетата си.

Тук и там големите червеникави лястовички смело пореха въздуха или пърхайки с криле, се задържаха пред входа на своите кратунени гнезда и надаваха веселото си „чик-чирик, чик-чирик“, а сладкият дъх на китайските дървета и магнолиите изпълваше въздуха наоколо на доста голямо разстояние.

Когато се приближих още повече, долових „бръмченето“ на човешки гласове – мъжки, женски и детски, – онзи особен тон, присъщ на гласа на африканец. Представих си малкото общезитие, както го бях виждал по-рано – мъжете и жените заети с различни занимания: някои седнали пред своите колиби в сянката на дърветата, да си почиват след работа (понеже беше след часовете за полска работа), или застанали на малки групички, весело да бърбят помежду си, някои да стягат край вратите рибарските си мрежи и въдици, с които възнамеряват да хванат голяма „котка“ и „биволска риба“ край завоите на реката, други да цепят дърва за общата купчина, а малки хлапета да ги разпределят по колибите, та да може „лелката“ да сготви вечеря.

Размишлявах за патриархалния характер на тази картина, полуразположен да призная ползата от „едноличната власт“ ако не под формата на робовладелец, все пак по подобие на Рап и неговите „социални икономисти“⁹⁵.

„Как се пести държавната машина при този патриархален строй! –

казах си аз. – Колко очарователно просто и все пак тъй напълно се постига целта.“

Точно тъй! Едно нещо обаче бях пропуснал и то беше несъвършенството на човешката природа; пропуснал бях възможността – не, почти неизбежността патриархът да се превърне в тиранин.

Ш-шт! Какъв е този висок глас! Това е вик!

Радостен вик? Не, тъкмо обратно – той звучи като вопъл на страдащ човек. Вик на някой изтезаван! И в общата глъчка, която се чуваше сегиз-тогиз, ухото ми долови онзи зловещ звук, който съпътства необичайните случаи.

Ето пак чувам този страдалчески вик – по-дълбок и по-висок, отколкото преди! Той долита от негърското селище. Какво ли става там?

Аз пришпорих коня си и се понесох в галоп към колибите.

95. *Ран, Георг* (1757–1847) – немски емигрант в САЩ, основал в 1805 г. колонията „Хармония“, членовете на която трябвало да спазват равенство, безбрачие и да притежават всичко общо. В 1823 г. той продал колонията на прочутия социалист-утопист Роберт Оуен и основал нова колония „Икономия“. – Б.пр.

Глава XXVII

Дяволският душ

Само след няколко секунди навлязох в широката улица между колибите и като дръпнах поводите, спрях и се огледах наоколо.

Зрелището, което се изпречи пред очите ми, изпари мечтите ми за патриархалния живот. Пред мене се откри сцена на тирания и мъчение – сцена от трагедията на робския живот!

На горния край на селището, отстрани на къщата на надзирателя, имаше заградено място. Това беше дворът на работилницата за захар – голяма сграда, построена малко по-навътре. В ограденото място имаше висока помпа, която се издигаше цели десет фута нагоре, а чучурът ѝ беше близо до върха. Предназначението на помпата беше да снабдява работилницата за захар с вода, отвеждана по тясно корито – акведук⁹⁶.

На няколко стъпки от земята се издигаше площадка, така че човекът, който работеше на помпата, да може да стига дръжката ѝ.

Вниманието ми се насочи натам, когато видях, че негрите от селището я бяха наобиколили, а жените и децата, залепнали за оградата, гледаха в същата посока.

Лицата на всички – мъже, жени и деца – имаха тъжно и мрачно изражение, а позите им издаваха ужас и тревога. До мен долиташе шепот, а от време на време възклицания и ридания, изразяващи съчувствие към някой, който страдеше. Видях смръщени чела, свъсени от мисли за отмъщение. Но те бяха малцина – лицата на повечето изразяваха ужас и покорство.

Не беше трудно да се отгатне, че викът, който бях чул, идваше откъм помпата; само с един поглед открих причината му. Някой нещастен роб изтърпяваше наказание!

Струпалите се негри закриваха клетника от очите ми, обаче над техните глави аз можех да видя роба Габриел гол До кръста, който се бе качил на площадката и с всички сили помпеше вода.

Този Габриел, негр от племето бамбара, беше с огромен ръст и огромна сила, а на двете си рамене с клеймо fleur de lis⁹⁷. Той имаше

96. Акведук, от акведукт (лат.) – водопровод. – Б.пр.

97. *Fleur de lis* – според старите френски закони в Луизиана заклеимяването с френския герб – лилията, беше един от начините за наказване на робите. Някои от старите „заклеймени“ още може да се срещнат всред негрите по плантацияте. – Бел.авт.

свиреп вид и както бях чул, и по нрав бил свиреп и жесток; от него се бояха не само другите негри, но и белите, с които имаше работа. Но не наказваха него. Наопаки, той беше оръдие на мъчението.

А това наистина беше мъчение – туй наказание ми бе добре известно.

Улеят, или акведукът, беше махнат; близо до помпата под чучура беше поставена жертвата, здраво вързана в нещо като фалага, и то в такава положение, че да не може да си движи главата, по която точно върху темето непрекъснато шуртеше вода!

Мъчение ли? Вие сигурно не вярвате? Смятате, че това едва ли е голямо мъчение. Просто сътресение... един душ... и нищо повече!

Прави сте! В първата половин минута то е сътресение, душ, но после...

Повярвайте ми, ако ви кажа, че поток разтопено олово или брадва, която непрекъснато се забива в черепа не са по-болезнени, отколкото тази студена водна струя! Това е непоносимо мъчение – неопишуемо изтезание. Напълно заслужено го наричат „дяволски душ“.

От помпата пак долетя страдалческият вик, който, кажи-речи, смрази кръвта ми.

Както вече казах, отначало не можах да видя мъченика. Между него и мене имаше цяла редица хора. Обаче като ме видяха да се приближавам, негрите с готовност разкъсаха редиците си и отстъпиха една-две крачки назад, сякаш искаха да бъдат свидетел на това, което ставаше там. Те всички ме познаваха и сигурно бяха забелязали, че съчувствам на тяхната нещастна раса.

През пролуката, която се образуваше, видях ужасно зрелище, видях група, която ме накара да трепна на седлото. Изтезаваната жертва беше мъж със самуреночерен цвят на кожата. Близо до него стояха прегърнати едра мулатка и младо момиче, светло като майка си, и двете горчиво плачеха. Аз чувах техните ридания и възклицания дори на разстояние от двадесетина ярда въпреки плясъка на течащата вода. Познах ги от пръв поглед – това беше малката Хлоя и нейната майка!

Очите ми светкавично се насочиха към измъчвания. Водата, която се разпръскваше от темето му, образуваше преграда, блестяща като стъкло; тя съвсем закриваше главата му, но огромните уши – шръкнали като перки, ми подсказваха кой беше жертвата. Това беше Сципион!

Страдалческият му вик, дълбок и провлечен, отново прониза слуха ми; той сякаш идваше от най-неизмеримите дълбини на душата му.

Аз не дочаках този вопъл да заглъхне. Ограда от шест напречни

греди ме делеше от жертвата; но какво значение имаше това? Не се поколебах нито за миг, а обърнах коня си, за да го засиля, препуснах към препятствието и с едно докосване на шпорите накарах коня да скочи в заграденото място. Дори не спрях, за да сляза, а продължих в галоп към площадката и с всички сили стоварих камшика си върху голия гръб на негъра бамбара. Изуменият варварин изпусна дръжката на помпата, сякаш бе нажежено до бяло желязо, скочи от площадката и с вой побягна към колибата си.

Разнесоха се възгласи и висок одобрителен шепот; конят ми, доведен толкова внезапно до това възбудено състояние, пръхтеше и скачаше и мина доста време, докато успя да го успокоя. Макар да бях зает с тази работа, забелязах, че възклицанията изведнъж секнаха, а одобрителният шепот бе последван от злокобно мъртвешко мълчание! Дочух няколко от най-близко стоящите негри да мънкат предупредително сякаш към мене; някой извика:

– Надзирателят! Надзирателят! Пазете се, сподарю! Ей го – идва!

В този миг до слуха ми долетя отвратителна псувня, изречена високо. Погледнах по посока на гласа. Както и предполагах, беше надзирателят.

Той тъкмо излизаше от задната врата на къщата си, от чийто прозорец през цялото време бе наблюдавал изтезаването на Сципион.

Досега не бях се срещал с тази личност; сега видях да се приближава един мъж със свиреп, зверски вид, доста безвкусно облечен, с дебел каруцарски бич в ръка. Забелязах, че лицето му беше позеленяло от гняв; той се насочваше към мене. Нямах никакво оръжие освен камшика и се приготвих да отбия нападението с него.

Той идваше тичешком и не преставаше да изригва най-сатанински проклетия.

Когато стигна почти до главата на коня ми, спря за миг и изрева:

– Кой си ти, дявол да те вземе, та се месиш в моите работи? Кой си, да те вземат рогатите...

Изведнъж думите му секнаха и той зяпна от изумление. Аз му отвърнах със същото изумление, понеже едва сега познах в свирепия надзирател моя противник от парахода! Героя с ножа! В същия миг ме позна и той!

Мълчанието, което настъпи поради взаимната ни изненада, трая само миг.

– Хиляди проклетия! – кресна този нехранимайко, а предишният му тон стана още по-несдържано бесен: – Това си ти, а? По дяволите

камшикът! За тебе имам нещо друго!

С тези думи той измъкна от дрехата си пистолет, бързо вдигна спусъка и се прицели в гърдите ми.

Аз все още бях на коня и в движение, иначе без съмнение той щеше веднага да гръмне; но когато пистолетът блесна, конят ми се изправи на задните си крака и по този начин тялото му се изпречи между мене и дулото.

Както казах, аз няхах друго оръжие освен камшика. За щастие той беше дебел ловджийски камшик с тежка дръжка. Обърнах го бързо в ръката си и щом копитата на коня докоснаха отново земята, забих шпорите толкова дълбоко в ребрата му, че той скочи напред повече от собствената си дължина. По този начин се озовах точно на мястото, гдето искаха да бъде – до разярения си противник, който, стреснат от внезапната промяна, се поколеба за миг, преди да се прицели отново. Преди да успее да дръпне спусъка, дръжката на моя камшик се стовари върху черепа му и той се просна в прахоляка! При падането пистолетът гръмна и куршумът разора земята между копитата на коня ми, но за щастие не нарани никого. Самото оръжие изхвъркна от ръката му и падна до него, гдето се беше строполил.

Това беше просто късмет и всичко се дължеше на туй, че бях пришпорил коня, а той навреме беше скочил напред. Ако моят удар не беше го улучил, надали щях да се спася. Пистолетът беше двуцевен, а след като претърсих негодника, намерих у него още един от същия вид.

Сега той лежеше неподвижен като заспал и аз започнах да се страхувам да не би да съм го убил. Това щеше да бъде сериозна работа. Макар постъпката ми да беше напълно оправдана, кой щеше да докаже това? Показанията на тези край мене – взети всички заедно – не струаха колкото клетвата на един бял, а при настоящите обстоятелства не струаха и пукната пара. Наистина, ако се вземеше пред вид непосредствената причина на схватката, техните показания щяха по-скоро да увредят, отколкото да помогнат! Бях попаднал в трудно положение.

Слязох от коня и се приближих до просналия се мъж, около когото се трупаха негрите. Те ми направиха път.

Коленичих и прегледах главата му. Върху нея се забелязваше цепнатина, която кървеше, но черепът беше здрав.

Като разбрах това, успокоих се, а преди да се изправа, забелязах с облекчение, че той идва на себе си от студената вода, с която го пръсках. Очите му се спряха на дръжката на втория пистолет, която се подаваше от вътрешния джоб на дрехата му. Аз го издърпах и си го прибрах

заедно с другаря му.

– Щом дойде на себе си – рекох, – кажете му, че когато ме нападне следващия път, и аз ще имам пистолети.

След като заповядах да го внесат в къщата, насочих вниманието си към неговата жертва. Нещастният Сципион! Той бе изтезаван по най-жесток начин и мина доста време, докато успя да събере сили, за да може да разправи защо е бил наказан.

Най-после той заговори и от разказа му кръвта отново закипя в жилите ми. В една от пристройките старият Зип хванал ненадейно надзирателя като прегръщал малката Хлоя, а детето викало и се мъчело да се освободи. Възмущението на бащата, естествено, го накарало да удари надзирателя – простъпка, за която Сципион можеше да загуби едната си ръка; обаче белият злодей, страхувайки се заради личните си интереси да изложи причината на провинението, беше заменил законното наказание на Сципион с това малко неофициално изтезание под помпата!

Първият ми подтик, след като изслушах тази тъжна история, беше да се върна, да разкажа всичко на мадмоазел и да й подчертая необходимостта на всяка цена да се отърве от този свиреп надзирател.

Като поразмислих малко, промених намерението си. Смятах да се върна на следния ден по работа, много по-важна за самия мене. На следния ден възнамерявах да поискам да купя Аврора!

„Тогава ще мога – мислех си аз – да спомена и за случката с нещастния Сципион. Може би ще ми послужи като увод за «по-трудния въпрос!»“

Обещах това и на стария си прислужник, качих се на коня и тръгнах, обсипан с благословии.

Когато минавах бавно по улицата, жени и млади момичета изскачаха от колибите си и целуваха краката ми, както висяха в стремената.

За миг забравих пламенната любов, която доскоро изпълваше сърцето ми. Тя бе изместена от тихо, чудно щастие – щастieto, което човек изпитва, когато извърши добро дело!

Глава XXVIII

Гаяр и грубиянина Бил

На излизане от селцето се отказах от намерението си да се върна по задния път. Посещението ми без съмнение щеше да стане известно на мадмоазел и нямаше вече никакво значение дали щяха да ме видят от къщата, или не. Кръвта ми бе разгорещена, а и на коня също. Дъсчената ограда сега не представляваше нищо и за двама ни, затова аз се обърнах кръгом, прескочих една-две огради, препуснах през някаква памучна нива и отново излязох по пътя на Дигата.

След малко, щом поуспокоих коня, започнах да яздя бавно и размишлявах за това, което току-що се бе случило.

Явно беше, че Гаяр е настанил този грубиянин в плантацията с някаква тайна цел. Дали двамата са се познавали отпреди, не можех да кажа, обаче такива хора инстинктивно се подушват; надзирателят може да е бил само бездомник и адвокатът да го е харесал през нощта на корабкрушението. На парахода го бях взел за груб комарджия, като съдех по настойчивото му желание да се обзаложи; пък и не е изключено да е бил такъв по него време. Явно беше обаче, че „негротописничеството“ беше негов занаят; да бъде надзирател на роби не беше нещо ново за него.

Странно, че от толкова време е бил в плантацията, а не е знаел за мене! Но това можеше лесно да се обясни. Той нито веднъж не беше ме видял през време на моя престой в тази къща. Нещо повече, може би не знаеше и това, че мадмоазел е дамата, от която е възнамерявал да отнеме спасителния пояс. Последното предположение беше много правдоподобно, понеже имаше и други дами, избавили се с помощта на салове, канапета и спасителни пояси. Допуснах, че не беше видял мадмоазел, преди тя да се хвърли от парахода, и следователно надали би могъл да я познае.

Причината на моето боледуване бе известна само на мадмоазел, Аврора и Сципион, а на последния е било наредено да не разпространява тази история из негърското селце. Освен това надзирателят беше съвсем нов в плантацията и почти не се срещаше с господарката си, тъй като получаваше повечето от нарежданията от Гаяр; пък и в края на краищата беше само един безчовечен простак.

Съвсем допустимо беше, че до този момент дори не е подозирал

нито че аз съм старият му противник от парахода, нито че Йожени Бекансон е дамата, която се спаси от него. Трябва да е знаел за присъствието ми в плантацията и може да е мислел, че съм един от спасилите се от крушението, зле ранен – обгорен от парата, да речем, – но нали имаше много други спасени! На известно разстояние по крайбрежието почти нямаше къща, която да не бе подслонила по някой ранен или полуудавен нещастник. Той е бил зает със собствените си работи или по-правилно с работите на Гаяр, защото аз не се съмнявах, че между двамата имаше някакво разбирателство и че този човек играеше някаква роля. Колкото и да беше тъп, у него имаше нещо, което работодателят му ценеше повече от ума, което липсваше на самия него: груба сила и груба смелост. Гаяр положително имаше нужда от него, иначе нямаше да го търпи на това място.

Сега той ме знаеше и надали щеше да ме забрави скоро. Дали щеше да се опита да ми отмъсти? Без съмнение, да, обаче аз смятах, че ще го направи по някакъв подъл, прикрит начин. Не се страхувах, че можеше да ме нападне открито, сам. Бях сигурен, че го бях усмирил и уплашил. Бях се сблъсквал с такива като него и преди. Знаех, че неговата смелост не е такава, която да продължи и след поражение. Това беше смелостта на нахалника.

Не се боях от открито нападение, обаче трябваше да се пазя от някое тайно отмъщение или може би от закона!

Чудно ще ви се види, че въобще, можеше да ми мине през ума да се пазя от закона. Но това беше така. И аз имах своите основания.

Туй, че знаех кроежите на Гаяр, че бях открил злодейските му намерения спрямо Аврора, както и сбиването ми с Ларкин, правеше положението много натегнато. Обзе ме тревога и бях убеден, че е необходимо час по-скоро да се срещна с мадомоазел във връзка с най-близкия до сърцето ми въпрос: купуването на кварталонката. Сега, след като се бяхме разбрали с Аврора и тъй да се каже, се бяхме сгодили, нямаше защо да се губи ни час.

Дори ми мина през ума да се върна веднага, но като обърнах коня, се подвоумих. Разколебах се. Пак обърнах коня и продължих към Бренжиер с твърдото намерение да се върна в плантацията рано сутринта.

Стигнах селото и отидох право в хотела. На масата си намерих писмо с чек за двеста лири стерлинги срещу бренжиерската банка. Пращаше ми го моят банкер от Нови Орлеан, който го бил получил от Англия. Писмото съдържаеше и съобщение, че още петстотин лири щели да

пристигнат подир няколко дена. Получената сума ми донесе приятно облекчение и ми даваше възможност да уредя паричните си задължения спрямо Райгарт, което направих още в следващия час.

Прекарах много тревожна нощ – почти безсънна. Нищо чудно. Следващият ден щеше да бъде решаващ. Моето щастие или злополучие се криеше в недрата на следващия ден. Хиляди надежди и страхове зависеха от срещата ми с Йожени Безансон. Въсъщност аз чаках тази среща с много по-голяма тревога, отколкото бях очаквал срещата с Аврора преди няколко часа. Може би защото вратата ми в благоприятния и изход беше по-малка.

Рано сутринта, толкова рано, колкото благоприятието позволяваше да се иде на гости, бях вече на седлото и препусках към имението Безансон.

Като минавах през селото, забелязах, че хората ме заглеждаха с необикновен интерес.

„Разправията ми с надзирателя е станала вече известна – помислих си аз. – Без съмнение негрите са разпространили цялата история. Такива неща се научават бързо от всички.“

Неприятно впечатление ми направи изражението на лицата на хората, което съвсем не беше дружелюбно. Дали не одобряваха моята самозащита? Обикновено в доблестна Луизиана победителят в подобна схватка се ползува по-скоро с успех, отколкото с порицание. Защо тогава всички ме гледаха толкова начумерено? Какво лошо бях сторил, та да заслужи упрек? Бях ударил един камшик на простак, когото наричаха „грубиян“, и при това бях го направил при самозащита. Според законите за чест в тази страна трябваше да ми ръкопляскаат за тази постъпка. Защо тогава... аха! Чакай! Бях се намесил между бял и черен. Бях избавил един роб от наказание. Може би на това се дължеше неприязненото отношение, което забелязвах.

Идваше ми на ум и друга причина, от много по-различен и донякъде смешен характер. Носеха се слухове, че съм бил „в добри отношения с мадомоazel Безансон“ и че съвсем не било невероятно един прекрасен ден този авантюрист, за когото никой нищо не знае, да грабне богатата плантаторка!

Няма такова кътче в света, където да не се погледне със завист на подобна изгодна женитба. Съединените щати не правят изключение от общото правило и аз имах причина да смятам, че поради този безсмислен слух доста накриво ме гледаха някои от младите плантатори и наконтените търговци, които убиваха времето си из улиците на Бренжиер.

Продължих пътя си, без да обръщам внимание на хвърляните към мен „мрачни погледи“, и наистина скоро забравих за тях. Умът ми беше твърде зает с тревоги относно предстоящата среща, та такива дребни грижи не ми правеха впечатление.

Разбира се, Йожени трябва да е чула за цялата вчерашна работа. Какво ли е нейното отношение? Бях убеден, че Гаяр насила я беше накарал да приеме този негодник. Тя едва ли го харесва. Въпросът се свеждаше до това, дали щеше да има смелостта, по-право – силата да го уволни, особено след като чуе кой е той? Доста се съмнявах в това!

Бях преизпълнен със съчувствие към бедната девойка. Бях убеден, че Гаяр трябва да ѝ е заел доста голяма сума и по този начин я държи в своя власт. Това, което той каза на Аврора, ми доказваше, че случаят е точно такъв. Наистина Райгарт беше дочул да се шепне, че Гаяр завел дело срещу нея в Нови Орлеан, а тя не направила никакви възражения, че той се сдобил със съдебно решение и всеки миг можел да встъпи във владение на нейния имот или на такава част от него, която отговаря на неговия иск! Райгарт ми беше казал всичко това едва предишната вечер и то събуди в мен желание още повече да ускоря работата си по отношение на Аврора.

Аз пришпорих коня, пузнах го в галоп и скоро се намерих пред плантацията. Когато стигнах пред портата, скочих от коня. Нямаше кой да го поеме, но това е дребна работа в Америка, където всяка ограда и всеки клон замества коняря.

Възползвайки се от този обичай, метнах поводите през един кол и се запътих към къщата.

Глава XXIX „Elle t'aime⁹⁸“

Естествено беше пак да се сетя за вчерашния си противник. Дали ще го срещна? Едва ли. Дръжката на моя камшик сигурно му е причинила главоболие, от което ще има да постои няколко дена в стаята си. Обаче бях готов за всеки случай. Под жилетката ми се намираха двата му двучевни пистолета, които имах намерение да употребя, ако бъдех нападнат. За първи път носех „скрито оръжие“, но такава беше модата по това време в Америка – мода, на която се подчиняваха деветнадесет от всеки двадесет срещнати мъже: плантатори, адвокати, лекари, та дори и духовници! Подготвен по този начин, не се боях от схватка с Грубиянина Бил. Ако пулсът ми беше ускорен, това се дължеше на предстоящата ми среща с господарката на Бил.

Въръжих се със спокойствие и влязох в къщата.

Заварих мадмоазел в гостната. Тя ме прие сърдечно и без стеснение. За моя изненада и удоволствие девойката изглеждаше по-весела от друг път. Можех да забележа дори и многозначителна усмивка! Стори ми се, че е доволна от това, което се беше случило: разбира се, тя знаеше всичко. Това схванах съвсем ясно.

Аврора не беше в стаята. Радвах се, че я нямаше. Надявах се да не влезе – поне за известно време. Бях смутен. Съвсем не знаех как да подхвана разговора, а още по-малко как да заговоря на мадмоазел по въпроса, който ми тежеше на сърцето. Ние разменихме няколко незначителни изречения и след това разговорът премина върху случката от предишния ден. Разказах ѝ всичко – всичко освен за срещата ми с Аврора. Това пропуснах.

Известно време се колебаех дали да ѝ кажа кой е нейният надзирател. Когато узнаеше, че е същият, който ме бе ранил на парахода и който, ако не бях аз, щеше да ѝ попречи да се спаси, бях сигурен, че щеше да настоя на всяка цена да се отърве от него.

За миг се позамислих за последиците. „Никога – мислех си аз – няма да е в безопасност с такъв злодей край себе си. По-добре ще е да се отърве веднага.“ Това съображение ме накара да ѝ разкажа всичко.

Тя изглеждаше потресена и стиснала ръце, остана за няколко мига

98. *Elle t'aime* (фр.). – Тя те обича. – Б.пр.

като в няма агония. Най-сетне извика:

– Гаяр... Гаяр! Това сте вие, г. Гаяр! О! Mors Dieu! Mon Dieu! Къде е моят баща? Къде е Антоан? Боже, смили се над мене!

Скръбното изражение на хубавото ѝ лице прониза сърцето ми. Тя приличаше на ангела на скръбта, тъжен и прекрасен.

Прекъснах я с обикновените утешителни думи. Макар че само се досещах за същината на нейната скръб, тя търпеливо ме изслуша и ми се стори, че казаното от мен ѝ достави удоволствие.

Окуражен от това, продължих да я разпитвам за причината на нейната печал.

– Мадмоазел – казах аз, – ще ми простите дързостта, която си позволявам, но от известно време забелязвам или тъй ми се струва, че има нещо, което... което ви прави нещастна.

Тя устреми към мен очи, пълни с мълчаливо учудване. При този странен взор се поколебах за миг, но след това продължих:

– Простете ми, мадмоазел, ако си позволявам твърде голяма волност; уверявам ви, че подбудата ми...

– Говорете, мосю! – рече тя със спокоен и тъжен глас.

– Забелязах това най-вече защото държането ви, когато за пръв път имах удоволствието да ви видя, беше съвсем друго, бих казал, противоположно на сегашното...

Една въздишка и тъжна усмивка бяха единственият отговор. Те ме прекъснаха само за миг, след което продължих:

– Отначало, когато забелязах тази промяна, мадмоазел, отдахох я на скръбта ви по загубата на вашия верен служител и приятел.

Тя отново тъжно се усмихна.

– Обаче доста време мина оттогава, за да тъжите все още за такова нещо, и все пак...

– И все пак забелязвате, че продължавам да съм тъжна?

– Точно тъй, мадмоазел.

– Вярно, мосю; правилно сте забелязали.

– Затова престанах да смятам туй за причина на вашата печал и бях принуден да потърся някаква друга...

Полуизненаданият и полувъпросителен поглед, който срещнах, ме накара да прекъсна за миг думите си. След кратко мълчание заговорих отново, решен веднага да пристъпя към въпроса, който ме тревожеше.

– Ще ме извините, мадмоазел, за дързостта ми да се меся във ваши лични дела... ще ме извините, дете ви питам. Но не съм ли прав, като виждам причината на вашето нещастие в лицето на г. Гаяр?

Тя се сепна от този въпрос и явно побледня. След миг обаче изглежда, че се овладя и ми отговори спокойно, но със странна многозначителност:

– Hélas⁹⁹! Мосю, подозренията ви са само отчасти прави. Hélas! О, боже, помогни ми! – добави тя и в гласа ѝ прозвуча отчаяние. Сетне сякаш с усилие държанието ѝ като че ли изведнъж се промени и тя продължи:

– Моля ви се, мосю, да сменим темата! Аз ви дължа своя живот и своята благодарност. Само да знаех как да се отплатя за вашата самоотвержена храброст... за вашето... за вашето... приятелство! Възможно е някой ден да узнаете всичко. Бих ви го казала и сега, но... но... мосю... има... аз не мога...

– Мадмоазел Безансон, умолявам ви да не обръщате никакво внимание на въпросите, които ви зададох. Те не бяха поставени от просто любопитство. Няма нужда да ви уверявам, мадмоазел, че подбудите ми бяха по-висши...

– Зная го, мосю... зная го. Но да не говорим за това повече, моля ви се... да говорим за нещо друго.

Нещо друго! Пред мене нямаше вече никакъв избор. Не можех вече да сдържам езика си. Това, което беше най-близо до сърцето ми, само ми дойде на езика и с няколко бързи думи аз ѝ признах любовта си към Аврора.

Разказах ѝ целия развой на моята любов от часа на сънното ми видение до момента, когато се заклехме във вярност един към друг.

Събеседничката ми седеше на ниската кушетка точно пред мене, обаче от свенливост аз гледах настрана, докато ѝ говорех. Тя слушаше, без да ме прекъсва, и аз тълкувах това мълчание като благоприятно.

Най-после свърших и със свито сърце зачаках нейния отговор. Една дълбока въздишка, последвана от някакво шумолене, ме накара да се обърна, Йожени Безансон беше паднала на пода!

От пръв поглед разбрах, че беше припаднала. Грабнах я на ръце и я сложих на кушетката.

Тъкмо се канех да викам за помощ, когато вратата се отвори и една сянка се плъзна в стаята. Това беше Аврора!

– Mon Dieu! – възкликна тя. – Vous l'avez faire mourir! Elle t'aime... Elle t'aime!¹⁰⁰

99. Hélas (фр.) – Уви. – Б.пр.

100. Vous l'avez faire mourir! Elle t'aime... Elle t'aime! – (фр.) – Боже мой! Вие ще я уморите! Тя те обича... тя те обича. – Б.пр.

Глава XXX

Мисли

През нощта не можах да мигна. Какво ставаше с Йожени? Ами с Аввора?

За мене това беше нощ на размишления, в които по чуден начин се преплитаха радостта и мъката. Любовта на кварталонката беше източник на радост, обаче – уви! – щом мислите ми се обърнеха към креолката, обземаше ме мъка! Не се съмнявах вече, че тя ме обичаше и тази увереност, вместо да ме радва, ме изпълваше с остра мъка. Проклетата да е суетната душа, която може да се наслаждава на подобна победа! Подло е онова сърце, което може да се радва на любов, на която не е способно да отвърне! Моето сърце не се радваше: то скърбеше.

Мислено прехвърлих късите часове, в които бях общувал с Йожени Безансон. Беседвах със съвестта си и си задавах въпроса: невинен ли съм? Предизвикал ли съм тази любов с някоя моя дума, поглед или постъпка? Сторил ли съм нещо, за да направя впечатление, което за едно чувствително сърце като нейното скоро да се превърне в нещо трайно? На парахода? Или след това? Спомних си, че когато я видях за пръв път, бях я загледал с възхитен поглед. Спомних си, че бях забелязал в нейните очи това странно изражение на интерес, което бях приписал на любопитство или на някоя друга причина – не зная каква. Суетността, от която без съмнение и аз притеждавах полагащия ми се дял, не беше изтъкувала тези нежни погледи правилно – дори не беше ми пошепнала, че те са пъпки на любовта, които лесно можеха да разцъфнат. Не бях ли виновен за появата на тези цветя на сърцето? Дали не бях направил нещо, за да ги подлъжа тъй съдбоносно да се разцъфтят?

Припомних си как се бях държал през цялото време и размислих за всичко станало между нас. Обсъдих всичко, което беше се случило при пътуването ни с парахода... при трагичната сцена, която последва. Не можех да си спомня нищо, било то дума, поглед или постъпка, за която да се порицая. Предоставих напълно на моята съвест да ме съди и тя ме намери за невинен.

След това – след онази нощ, – след като тези огнени очи и това чудно лице се бяха мярнали като насън пред разстроеното ми съзнание, след този миг не бях виновен в никаква преднамерена постъпка. В часовете на моето оздравяване, през целия ми престой в плантацията не

можех да си спомня нищо в отношенията ми с Йожени Безансон, за което да съжалявам. Към нея се бях държал с особено уважение... и нищо повече. Тайно питаех към нея приятелско съчувствие, особено пък след като забелязах промяната в държанието ѝ и след като почнах да се боя да не би някакъв облак да засенчва нейното щастие. Уви, бедната Йожени! Съвсем не съм предполагал какъв е бил този облак! И на ум не ми бе идвало колко тъмен е бил той!

Въпреки моето самооправдание все още ми беше мъчно. Ако Йожени Безансон беше обикновена жена, щях да понеса всички тези размишления по-леко. Но за едно толкова чувствително, толкова благородно, толкова страстно сърце какъв ли удар представляваше несподеляната любов? Трябва да е ужасно; може би още по-ужасно, когато откриеш, че съперница ти е твоята собствена робиня!

Каква довереничка бях избрал за моята тайна! Странна избраница, на която да разкажа историята на моята любов! О, защо ми трябваше да се изповядвам! Какво страдание бях причинил на тази прекрасна, на тази нещастна жена!

Такива болезнени размишления минаваха през ума ми, но имаше и други, не по-малко горчиви, които идваха от съвсем друг източник. Какви ли щяха да бъдат последиците от моето признание? Как ли щеше да се отрази всичко това върху нашето бъдеще – моето и на Аврора? Как ли щеше да постъпи Йожени? Прямо мене? Прямо Аврора – нейната робиня?

Моята изповед не беше получила отговор. Онемелите устни не изрекоха нито отговор, нито сбогом. Само за миг бях погледнал безчувствената девойка. Аврора ми беше направила знак да си отида и объркан и смутен, бях напуснал стаята, почти без да помня как.

Какво ли ще стане? Треперех, когато мислех за това. Огорчение, враждебност, отмъщение?

Може ли една толкова чиста душа да храни подобни чувства!

„Не – мислех си аз, – Йожени Безансон е твърде нежна, твърде женствена, за да се поддаде на такива чувства. Дали има надежда да ме съжали, както аз съжалявам нея? Или няма? Тя е креолка, тя е унаследила пламенните чувства на своя род. Ако в нея се събуди ревност или отмъстителност, благодарността ѝ скоро ще угасне, любовта ѝ ще се превърне в презрение. Собствената ѝ робиня!“

Ах! Аз много добре разбирах значението на тези отношения, макар и да не мога да ви ги обясня. За вас ще е трудно да разберете това ужасно чувство. Представете си *mésalliance*¹⁰¹ на благородник-аристократ с

дъщерята на неговия слуга-селянин, на дама от благородно семейство с плебея-коняр и помислете за скандала и присмеха, които толкова рядко събитие поражда. Всичко това е дребно, незначително, когато го сравним с истинското отвращение и ужас, изпитвани към „белия“, който се свързва чрез женитба с робиня! Няма значение колко бяла е тя, няма значение колко е красива – дори да е прекрасна като Аврора, – този, който я направи своя съпруга, трябва да я отведе далече от родния ѝ край, далече от местата, където я познават! Негова наложница – а, това е друго нещо! Връзки от този род се приемат напълно. „Обществото“ на Юга се помирява с робиня-наложница, но робиня-съпруга – това е нещо невъзможно, това е непоносимо несъответствие!

Знаех, че умната Йожени стоеше над дребните предразсъдъци на своята класа, но би било прекалено от моя страна да очаквам да стои и над този предразсъдък. Да, наистина благородна трябва да е душата, която може да се освободи от тази верига, оковаваща човека чрез възпитание, навик и пример и чрез всички прояви на обществения живот. Въпреки всичко – въпреки отношенията, които съществуваха между нея и Аврора – не можех да очаквам толкова много. Аврора беше нейна другарка, нейна приятелка и все пак Аврора беше нейна робиня!

Аз треперех в очакване на отговора. Треперех пред мисълта за следващата ни среща. Бъдещето се изправяше пред мене непрогледно и страшно. Имах само една надежда, една радост – любовта на Аврора!

Станах от леглото след безсънна нощ, набързо се облякох и машинално закусих.

Като свърших всичко това, не знаех какво да предприема. Дали да отида пак в плантацията и да се срещна отново с Йожени? Не, не сега. Липсваше ми смелост. Щеше да е по-добре, размислих аз, да мине известно време – ден-два – преди да отида пак. Може би мадамозел ще изпрати човек да ме повика? Може би... Във всеки случай по-добре е, ако оставя да минат няколко дена. Колко дълги щяха да бъдат тези дни за мене.

Не можех да търпя никого край себе си. Отбягвах разговори; въпреки това забелязах, както и предишния ден, че към мен се отправяха изпитателни погледи, че с мене се занимаваха безделниците от бара и моите познати от билиардната зала. За да ги избягна, останах в стаята си и се помъчих да убия времето с четене.

Затвореният живот скоро ми омръзна и на третото утро грабнах пушката си и потънах в дебрите на гората.

Вървах всред огромните пирамидообразни кипариси, чиито корони, подобни на шатри, се сплитаха над главата ми и закриваха и слънцето, и небето. Мракът, образуван от тях, подхождаше на мислите ми и аз отивах все напред, воден по-скоро от случайността, отколкото от някакво желание.

Не търсех дивеч. Не мислех за лов. Пушката почиваше забравена на прегънатата ми ръка. Миещата мечка, която в по-открити гори скита нощем, тук се разхожда през деня. Видях това животно да мие храната си във водите на речния залив и да се крие зад стволите на кипарисите. Видях опосума да изтичва по паднал дънер и червена катеричка като огнен език да се плъзва по кората на високо божурово дърво. Видях голям „блатен заек“ да изскача от скривалището си в камъшите и видях още по-съблазнителен дивеч – елен-лопатар, който на два пъти се впуска в бяг пред мен, изскочил от закритието си в сенчестия гъстак на дърветата папайя. И дивата пуйка прекоси моя път с целия металически блясък на своите пера; а край речния залив, по брега на който вървах известно време, имах прекрасна възможност да изпразня пушката си по сивата или бяла чапла, по лятната патица, по орела-змияр и по стройния ибис и величествения жерав. Дори и царят на пернатите същества, белоглавият орел, се мярна в обсега на пушката ми, надавайки еднообразния си вик между върховете на високите таксодиуми.

И въпреки това кафявите цеви бездейно почиваха на ръката ми и нито веднъж не ми дойде наум да се прицеля. Никакъв дивеч не можеше да ме съблазни да прекъсна хода на мислите си, които се занимаваха с най-интересната за мене тема в света – Аврора кварталонката!

Глава XXXI

Сънища

Унесен в сладкия си любовен блян, продължих да блуждая – къде и колко време, не мога да кажа, понеже не обръщах внимание нито на разстоянието, нито на посоката.

Стреснах се от този унес, когато забелязах пред мене да блести поряка светлина; скоро след това излязох от тъмната сянка на гората. Стъпките ми, направлявани от случайността, бяха ме извели на хубава поляна, където грееше топло слънце, а земята бе изпъстрена с цветя. Това бе малка дива градинка, осяяна с цветчета в много багри, между които биеха на очи бигнониите и яркоцветните венчета на червения памук. Дори и гората, която заграждаше от всички страни този малък цветарник, беше гора от цъфтящи дървета. Имаше няколко вида магнолии: големите лилиевидни цветове на някои от тях бяха вече отстъпили място на огненочервените шишарки, които не по-малко се хвърляха в очи и изпълваха въздуха със силния си, но приятен дъх. Наред с тях растяха други красиви дървета и смесваха уханието си с дъха на магнолиите. Не по-малко интересни бяха рожковите дървета (*gleditschia*) с хубавите си перести листа и дълги моравокафяви шушулки; вирджинският лотос с кехлибарени плодове и единствената по рода си маклура с големи околоплодници, подобни на портокали, която напомня за флората на тропиците.

Есента едва започваше да багри гората и няколко следи от блестящата ѝ палитра вече личеха между листата на лавровото дърво, смрадликата (*rhus*), персимона (*diospyros*), тупелото с име на нимфа и всички други разновидности на американската *sylva*, които обичат да се пременят пишно, преди да се разделят с капещите си листа. Жълто, оранжево, алено, червено с много междинни отънъци се набиваха в очи, бляскаха в ослепителните лъчи на пладнешкото слънце и произвеждаха неописуем *coup d'oeuil*¹⁰². Гледката напомняше повече крециящ театрален декор, отколкото истинска природна картина.

Няколко минути стоях обзет от възхищение. Любовният блян, в който се бях унесъл, се засили под въздействието на тази красота; не можех да не се сетя за Аврора; ако беше тука да се наслаждава на

102. *Coup d'oeuil* (фр.) – поглед, в случая – гледка. – Б.пр.

прекрасния изглед, да върви с мен по тази цветна поляна, да седне до мен в сянката на магнолиите, тогава щастието ми щеше да е наистина пълно. Никъде по земята нямаше гледка, по-хубава от тази. Това беше истинско убежище на любовта!

Не липсваха и влюбени: две хубави гълъбчета, птици, олицетворяващи нежните чувства, бяха кацнали едно до друго на една вейка на божуровото дърво, а бронзовите им гушки се издуваха от време на време от тихи любовни звуци.

Ах, колко завиждах на тези малки създания! Колко много бих се радвал на съдба като тяхната! Заедно, щастливи, в сред ярките цветя и сладките ухания да се любят по цял ден... да се любят цял живот!

Те ме сметнаха за неканен гост и щом видяха, че се приближавам, трепнаха с крила и се издигнаха във въздуха. Може би ги беше страх от лъскавата ми пушка. Напразно. Нямах намерение да им сторя зло. Сърцето ми не би дало да наруша съвършеното им блаженство.

Но не, те не се страхуваха от мене, защото иначе щяха да отлетят по-нататък. Те само се преместиха на съседното дърво и там, кацнали едно до друго, пак подхванаха любовния си разговор. Погълнати във взаимни ласки, те вече бяха забравили за моето присъствие.

Продължих да наблюдавам тези хубави същества – олицетворение на нежност и любов. Хвърлих се на тревата и загледах как нежно се целуваха и гукаха те. Завидях на щастието им.

За нервите ми, които дни наред бяха опънати от необикновено напрежение, настъпи сега естествена реакция и аз се почувствувах уморен. Във въздуха витаеше някаква сънливост – нещо упояващо, нещо, което произтичаше от действието на слънчевите лъчи и дъха на цветята. То действа на духа ми и аз заспах.

Спал съм само около един час, но сънят ми беше изпълнен със сънища и за кратко време пред мене се изредиха много видения. Много картини се явяваха пред дремещата ми душа и след това се стопяваха. В тях, къде повече, къде по-малко, имаше действащи лица, но две от тях винаги вземаха участие, и двете с ясно очертана фигура и лице. Те бяха Йожени и Аврора.

В сънищата ми се появяваше и Гаяр, и негодникът-надзирател, и Сципион, и благото лице на Райгарт, и добрият Антоан, доколкото си го спомнях. Дори злощастният капитан на парахода „Магнолия“ и мястото на крушението – всичко бе възпроизведено с мъчителна яснота.

Но не всичките ми видения бяха мъчителни. Някои, точно обратно,

бяха мигове на блаженство. Придружен от Аврора, аз блуждаех през цъфнали поляни и разменях с нея сладки признания за взаимна любов. В съня ми се представи и мястото, където лежах, и гледката, която ме заобикаляше.

Най-странното беше това, че сякаш и Йожени беше с нас, и тя също беше щастлива; беше се съгласила да се ожена за Аврора и дори ми помагаше да стигнем до този щастлив край!

В това видение Гаяр се явяваше като злодей и ми се стори, че след известно време той се помъчи да откъсне Аврора от мене. Последва борба, а след това сънят бързо се прекъсна.

Пред мене се изпречи нова картина – ново видение. В нея Йожени играеше ролята на зъл дух. Сънувах, че е отхвърлила молбата ми и откачала да продаде Аврора. Представях си я ревнива, враждебна, отмъстителна. Присъни ми се, че отправя към мене клетви, към годеницата ми – заплахи. Аврора плачеше. Това бе мъчително видение.

Картината се промени отново. Аврора и аз бяхме щастливи... Тя беше свободна... беше вече моя и ние бяхме оженени. Но тежък облак помрачаваше нашето щастие. Йожени беше умряла!

Да, умряла. Струваше ми се, че се навеждам над нея и вземам ръката ѝ. Изведнъж пръстите ѝ обхванаха моите и здраво ги стиснаха. Този допир ми се стори неприятен и се помъчих да си дръпна ръката, но не успях. Студената лепкава ръка стискаше пръстите ми и въпреки всичките си усилия не можех да се освободя! И изведнъж нещо ме жилна и в същия миг студената ръка се отпусна и ме освободи.

Ужилването обаче ме събуди и очите ми неволно се обърнаха към ръката, която още ме болеше.

Наистина ръката ми беше ухапана и оттам течеше кръв!

Ужас се разля по жилите ми, когато в ушите ми прозвуча „скър-р-р-р“, звукът на scrotalus; като се огледах, видях лъскавото тяло на влечугото, което се беше проточило в тревата и бързо се плъзгаше напред.

Глава XXXII

Ухапан от змия

Болката не беше насън; кръвта на китката ми не беше въображение. И болката, и кръвта бяха истински. Беше ме ухапала гърмяща змия!

Обхванат от ужас, скочих на крака, несъзнателно прекарах ръка през раната и избърсах кръвта. Раничката беше съвсем незначителна, сякаш направена с върха на ланцет¹⁰³ и от нея бяха протекли само няколко капки кръв.

Такава рана надали би уплашила и едно дете, но аз, зрял мъж, бях ужасен, понеже знаех, че този малък разрез е направен от страхотен инструмент – от отровния зъб на змия... и може би след един час ще бъда мъртъв!

Първата ми подбуда беше да догоня змията и да я унищожа, но преди да успее да го сторя, влечугото избяга далеч от мен. Наблизо лежеше кух дънер – ствол на голямо божурово дърво с прогнила сърцевина. Змията се устреми натам – сигурно това беше нейното убежище – и преди да мога да я настигна, видях как дългото лигаво тяло с ромбоидни петна се скри в тъмната кухня. Още едно „скър-р-р“ долетя до слуха ми и змията изчезна от погледа ми. Стори ми се, че този победоносен звук сякаш бе нададен, за да ме дразни!

Сега вече не можех да достигна влечугото, но и да го убиех, туй нямаше нищо да ми помогне. Неговата смърт не можеше да противодейства на отровата му, която вече беше в моите жили. Прекрасно разбирах това, но въпреки всичко щях да го убия, ако можех. Изпитвах яд и жажда за мъст.

Но това беше само първата подбуда. Изведнъж тя преля в чувство на ужас. Имаше нещо толкова злокобно във вида на това влечуго, нещо толкова странно в начина, по който ме нападна и избяга, щото, след като го изгубих от погледа си, внезапно ме обзе някакъв свръхестествен страх – някакво суеверие, че тази гадина притежава сатанински разум!

Под впечатлението на тази мисъл стоях няколко мига напълно объркан.

Видът на кръвта и парещата рана скоро ме накараха да дойда на себе си и ми подсказаха, че е необходимо да взема незабавни мерки, да

103. Ланцет – островърхо хирургическо ножче. – Б.пр.

намеря противоотрова. Но каква противоотрова?

Какво разбирах аз от такива работи? Изучавал бях само класически науки. Наистина напоследък бях отделил известно внимание на ботаниката, обаче знанията ми се простираха само до горските дървета, а никое от тези, с които се бях запознал, не притежаваше лечебни свойства. Не знаех нищо за тревите, за телчарките, за „aristolochia“, които биха могли да ми помогнат сега. Гората може да е пълна с противоотровни средства и дори да съм заобиколен от тях, и пак да умра. Да, можех да лежа върху корена сенега и в сред ужасни гърчения да отроня последната си въздишка, без да зная, че коренището на това скромно растение би могло за няколко часа да пропъди отровата от жилите ми и да ми дари живот и здраве.

Не губех време да размишлявам как да се спася с подобни средства. Бях обладан само от една мисъл – да стигна, колкото може по-скоро Бренжиер. Възлагах всичките си надежди на Райгарт.

Бързо грабнах пушката си, навлязох отново под тъмните сенки на кипарисовите дървета и с нервни крачки забързах напред. Тичах толкова бързо, колкото можеха да ме носят краката, ала сътресението от изпитания ужас като че беше обезсилило цялата ми снага и коленете ми при всяка крачка се удряха едно о друго.

Носех се все напред, без да обръщам внимание на моята слабост или на нещо друго, мислех само как да стигна Бренжиер и Райгарт. През паднали дървета, през гъсти камъши, през горички от палмето и гъсталаци от папайя минавах аз, като махах клоните от пътеката и раздирах кожата си на всяка стъпка. Напред, през бавни рекички, през лепкава кал, през лигави локви, пълни с ужасни тритони, и жабурияци на огромната гана ripiens, чието дрезгаво високо крякане звучеше зловещо в ушите ми на всяка крачка. Напред!

„Чакай! Къде отивам? Къде е пътеката? Къде са следите от стъпките ми? Тук ги няма... там ги няма. Боже мой! Аз съм ги загубил!... Загубил! Загубил!“

Тези мисли минаваха през ума ми бързо като светкавица. Оглеждах се тревожно. Взирах се в земята на всички страни. Не виждах ни пътека, ни следи, освен току-що направените от мен. Не виждах никакъв знак, който да си спомнях. Изгубил бях пътя. Нямах съмнение, бях се загубил!

Потръпнах от отчаяние – кръвта изстина в жилите ми при мисълта за моето нещастие.

Нищо чудно! Да се загубя в гората, значи да загина. Достатъчен е

един-единствен час. За това време отровата щеше да свърши работата си. Само вълците и лешоядите ще ме намерят. О, боже!

Сякаш за да се убедя още по-сигурно в ужасната си участ, в този момент си спомних как съм слушал да разправят, че тъкмо в този сезон – в горещата есен – отровата на crotalus била най-смъртоносна и действала за най-късо време. Имало случаи, когато ухапването било гибелно само след един час.

„Боже милостиви – помислих си аз, – само след един час няма да съм вече между живите!“ – Тази мисъл ме накара да застана.

Опасността ме подтикна към нови усилия. Върнах се по стъпките си. Това като че ли беше най-доброто, което можех да направя, защото в мрачния кръг около мене нямаше нищо, което да показва, че се приближавам към откритите полета на плантациите. Не можех да зърна ни късче небе – този радостен знак за горския пътник, който подсказва близостта на поляните. Дори и небесата над главата ми бяха скрити от моя поглед и когато се обърнах към тях с молитва, очите ми срещнаха само тъмния клонак на кипарисите с печалната им драперия от „tillandsia“.

За мене нямаше друг избор, освен да се върна обратно и да се помъча да намеря загубената пътека или пък да се лутам, оставяйки се на слепия случай.

Спрях се на първата възможност. Пак тръгнах да се промъквам през камъши и гъсталаци от палмето, наново се прехвърлих през бавни речкички и прегазих кални локви.

Не бях изминал повече от стотина метра по обратния път, когато започнах да се съмнявам и в него. Бях прекосил едно по-високо и по-сухо пространство. Тука не личаха никакви следи и аз не знаех къде отивам. Опитах няколко посоки, но не можах да открия правия път. Смутих се и в края на краищата съвсем се обърках. Бях се загубил отново!

Да бях се загубил в гората при обикновени обстоятелства, нямаше да има голямо значение – щях да се полутам един-два часа, може би щях да преспя в сянката на някое дърво и да потърпя с празен стомах. Но колко различно беше положението ми сега, с ужасните мисли, които ме гнетяха! Отровата бързо проникваше в кръвта ми. Струваше ми се, че вече я усещах да пълзи по жилите ми!

Още един опит да намеря поляните!

Този път тръгнах наслуки. Помъчих се да вървя право напред, но без успех. Грамадните пирамидални дървета, толкова характерни за тези conifegoe, преграждаха пътя ми, а като ги заобикалях, бързо изгубвах всякакво понятие за посоката.

Продължавах да блуждая ту като се влечех уморено през мрачни ровове, ту като залитах през блата или се катерех през огромни повалени дънери. По пътя подплашвах хилядите обитатели на влажната гора, които ме посрещаха с виковете си. Крещеше чаплата, бухаше блатният бухал, земната жаба надаваше своя тръбен зов, а отвратителният алигатор ревеше ужасно със зинали челюсти и страхливо пропълзваше подалеч от моя път, макар от време на време да ми се струваше, че ей сега ще се обърне и ще се хвърли отгоре ми!

„О! Нататък е светло!... Небе!“

Това беше само малко късче синьо небе – едно кръгче, не по-голямо от чиния. Но вие не можете да разберете с каква радост поздравих аз това светло петънце. То беше като фар за моряка, загубил се в морето.

Сигурно бяха поляните! Да, аз виждах слънцето да грее между дърветата и като напредвах, хоризонтът се отваряше все повече. Без съмнение пред мене бяха плантациите. Озова ли се веднъж там, ще се спася. Райгарт положително ще знае как да премахне отровата или да приложи някаква противоотрова.

Продължих напред с туптящо сърце и напрегнат взор – напред, към бляскавата светлинка пред мене.

Синьото петно растеше, появиха се и други късчета небе, гората се разредяваше, аз се приближавах до нейния край.

Почвата ставаше по-твърда и по-суха с всяка крачка, а дърветата по-ниски. Безформените коренища на кипарисите вече не ми пречеха да напредвам. Сега минавах между божурови дървета, дрянове и магнолии. По-нарядко растяха те, по-лек и не толкова сенчест ставаше листакът отгоре, докато най-послед си пробих път през последната преграда на шубраците и излязох на открито.

От гърдите ми се изтръгна болезнен вик, вик на отчаяние. Бях се върнал там, откъдето бях тръгнал – пак стоях на същата поляна!

Не се опитах повече да намеря пътя. Умората, разочарованието и огорчението сковаваха всичките ми сили. Залитнах към един повален дънер – същият, който подслоняваше змията, моя убиец! – и седнах сломен и объркан.

Тъй изглежда е било писано – да умра на тази прекрасна поляна, сред тези ярки цветя, сред гледката, на която тъй неотдавна се бях възхищавал, и на същото място, където бях ранен смъртоносно!

Глава XXXIII

Беглецът

Човек рядко се отказва от живота, докато не направи всичко, за да го запази. Отчаянието е силно чувство, но има хора чийто дух и то не може да сломи. По-късно в живота моят дух не би се огънал пред такива обстоятелства, каквито ме заобикаляха, но тогава бях млад и не бях преживявал изпитания.

Това сковано състояние на ума не продължи дълго. Разумът ми се възвърна и аз реших да направя още един опит да се спася.

Нямах никакъв друг план, освен да се помъча още веднъж да се измъкна от лабиринта на дърветата и тресавищата, в който бях попаднал, и да се опитам отново да стигна селото. Стори ми се, че се сетих за посоката му, след като видях откъде бях навлязъл в поляната първия път. Но в края на краищата и това не беше съвсем сигурно, а само предположение. Когато най-напред дойдох на поляната, не гледах много накъде вървя. Бях я пребродил, преди да легна да спя. Може би я бях обиколил и преди да изляза на нея, защото цялата сутрин бях скитал.

Докато тези размишления се нижеха бързо през ума ми и отчаянието отново завладяваше духа ми, изведнъж си спомних, че бях чувал да се употребява тютюнът като силна противоотрова при ухапване от змии. Странно, че не беше ми дошло на ума по-рано. Но всъщност нямаше нищо чудно, тъй като до този миг мислех само как да стигна Бренжиер. Понеже не се уповавах на собствените си знания, мислех само за лекаря. Едва когато се уверих, че не ще мога да стигна до него, започнах да мисля как да си помогна сам. Тогава си спомних за тютюна.

Както е бърза мисълта, тъй бързо и кутията с пури се озова в ръцете ми. За моя радост в нея имаше една пура, аз я извадих и започнах да накусвам тютюна, като го дъвчех. Бях чувал, че той трябва да се налага именно така на мястото, ухапано от змия.

Отначало устата ми беше суха, но горчивите листа скоро я изпълниха със слюнки и след малко бях ги сдъвкал на каша, макар че ми се повдигаше и бях почти отровен от силния никотин.

Наложих тази каша на китката си и започнах силно да разтърквам раната си с нея. Сега забелязах, че ръката ми беше чувствително отекла чак до лакътя; започнах да усещам и една особена болка по цялата ѝ дължина! О, боже! Отровата се разпространяваше, разпространяваше се

бързо и сигурно! Струваше ми се, че я усещам как пълзи по жилите ми като течен огън!

При все че бях сложил никотин, имах много малко вяра в него. Бях чувал само между другото да го споменават като лечебно средство. Може би това е, мислех си аз, една от хилядите измислици, в които хората обичат да вярват. Бях го употребил само като „безнадежден опит“.

Вързах кашата на китката си – парче от ръкава ми послужи за бинт, – обърнах се към посоката, в която възнамерявах да вървя, и отново тръгнах напред.

Не бях направил и три стъпки, когато краката ми изведнъж се сковаха. Спрях, понеже накрая на поляната точно пред мене забелязах човек.

Тъкмо беше излязъл от шубраците, към които се бях запътил аз, и като ме зърна, изведнъж спря, може би изненадан, че вижда човек като него в такъв пущинак.

Посрещнах появяването му с радостен вик. „Водач!... Спасител!“ – мислех си аз.

Какво беше моето изумление, моето огорчение, моето възмущение, когато той внезапно ми обърна гръб, шумгуна се в храстите и изчезна от погледа ми!

Бях поразен от това странно държане. Успях да хвърля само бегъл поглед към лицето на човека, преди да се обърне. Видях, че е негър и има уплашен вид. Но с какво можех да го уплаша аз?

Извиках му да спре, да се върне. Виках го с умоляваш тон, със заповеднически тон, заплашвах го. Напразно. Той нито забави своя бяг, нито спря. До мене долиташе пращането на клоните, като си проправяше път през гъстака, и с всеки миг този звук ставаше все по-далечен.

Това беше единствената ми възможност да си намеря водач. Не биваше да я изгубя и аз се спуснах да го гоня.

Ако притежавам някакво физическо качество, в което съм сигурен, това е бързината на моите крака. По това време никой индиански бегач не можеше да ме надмине, а още по-малко един тромав негър с дълги ходила. Бях сигурен, че ако още веднъж зърнех този чернокож, щях скоро да го настигна; обаче тъкмо в това се заключаваше мъчнотията. Докато се колебаех, бях му дал голяма преднина и сега беше потънал в дебрите на гъсталака.

Но аз го чувах как си проправяше път през храстите като дива свиня и водейки се по звука, продължавах да го преследвам.

Бях вече доста изморен от предишните си усилия, но тъй като

животът ми зависеше от това, дали ще настигна негъра, събрах сили и се понесох като хрътка. За щастие въпросът не се свеждаше само до бързо бягане, иначе гонитбата щеше да приключи много скоро. Мъчнотията се заключаваше в преминаването през храсти и заобикалянето на дънери; трябваше да си проправам с много усилия път между клоните и много пъти да извивам в зигзаг, за да успея да зърна този, когото гонех!

Обаче най-после успях. Шубраците се свършиха. Само разкривени-те стволове на кипарисите се издигаха от мочурливата черна почва и далече, в една от пътеките, образувани между дърветата, видях негъра, който все още тичаше с всички сили. За щастие дрехите му бяха светли, иначе нямаше да мога да го различавам от тъмните сенки. Дори и сега едва го зърнах, и то на доста далечно разстояние.

Но вече бях излязъл от гъсталаците и можех да тичам свободно. Сега всичко зависеше от това, колко бързо щях да го гоня, и след по-малко от пет минути аз тичах по петите на негъра и му виках да спре.

– Стой! – крещях аз. – Спри се, за бога!

Негърът не обърна никакво внимание на моите молби. Дори не извърна глава, а продължи да тича с усилия през калта.

– Стой! – задъхан повторих с последни сили. – Спри се, човече. Защо бягаш от мене? Аз няма да ти сторя никакво зло.

Ала и тези думи не му направиха впечатление. Аз не получих отговор. Напротив, струваше ми се, че той затича още по-бързо или може би просто беше излязъл от мочурището и бягаше по твърда земя, докато аз сега навлизах там.

Струваше ми се, че разстоянието между нас отново се увеличи и започнах да се боя, че въпреки всичко той може да ми избяга. Чувствах, че животът ми зависи от изхода на тази гонитба. Ако той не ме изведе от гората, ще загина по най-жалък начин. Той трябва да ме изведе. Дали иска, или не, трябва да го принудя да ми помогне.

– Стой! – извиках пак. – Спри или ще стрелям! Вдигнах пушката. Двете цеви бяха пълни. Думите ми прозвучаха съвсем сериозно. И наистина щях да гръмна – не да го убия, но да го спра. Изстрелът можеше да го рани, но нямаше какво да правя. Нямах друг начин да спася собствения си живот.

Повторих ужасното предупреждение.

– Стой... или ще стрелям!

Този път гласът ми прозвуча заканително. Намерението ми беше непоколебимо и изглежда, че негърът го схвана, защото изведнъж се закова на място, завъртя се и застана с лице към мене:

– Стреляй и бъди проклет! – извика той. – Но внимавай, бели човече, гледай да ме улучиш. Бога ми! Ако не улучиш, твоят живот е мой. Виждаш ли този нож! Стреляй сега и бъди проклет!

Докато ми говореше, той стоеше точно срещу мене, изпъчил широките си гърди, сякаш да посрещне смело куршума, а във вдигнатата му ръка блестеше нож!

С няколко крачки се приближих до него и познах, че мъжът със свирепите черти, който стоеше пред мене, беше Габриел от племето бамбара.

Глава XXXIV Бамбара Габриел

Огромният ръст на негъра, мрачният блясък на кръвясалите му очи, решителният поглед, ослепително белите островърхи зъби – всичко това го правеше ужасен наглед. При други обстоятелства може би щях да се уплаша от среща с такъв страшен неприятел, защото наистина го смятах за неприятел. Спомних си как го бях шибнал с камшика, а не се съмнявах, че и той го помнеше. Не се съмнявах, че е тръгнал да ми отмъщава, подбуден отчасти от оскърблението, което му бях нанесъл, отчасти насъскан от подлия си надзирател. Навярно ме е дебнел в гората – може би целия ден – и е чакал удобен случай, за да изпълни намерението си.

Но защо побягна от мен? Дали се страхуваше да ме нападне открито? Е, да... страхувал се е от моята двуцевка!

Но аз спях. Тогава е могъл да се приближи до мене... могъл е... Аха!

Това възклицание се откъсна от устните ми, когато през ума ми се стрелна една необикновена мисъл. Този бамбара беше „змиеукротител“ – така бях чувал – и можел да прави, каквото си ще и с най-отровните змии... можел да ги води, да ги насочва! Да не би той да е насочил гърмящата змия там, където лежах... дали не е той виновен, че тя ме ухапа?

Колкото и да е странно, но това предположение мина през ума ми в този миг и ми се видя допустимо; о, нещо повече – аз направо го повярявах! Спомних си, че бях поразен от нещо особено във влечугото, от злокобния му вид, от някакво висше коварство, проявено в начина, по който избяга; не по-малко странно беше и това, че змията ме ухапа, без да я предизвикам – нещо рядко за една гърмяща змия! Всички тия съображения нахлуха едновременно в ума ми и затвърдиха у мене убеждението, че смъртоносната рана на китката ми не е случайност, а се дължи на Габриел змиеукротителя!

За да дойда до това убеждение, не ми беше нужно ни половината, ни една десета, нито дори една стотна от времето, което ми взе сега, за да ви разкажа за него. То стана с бързината на мисълта, толкова бърза поради това, че всичките обстоятелства, водещи до това заключение, бяха съвсем пресни в паметта ми. Всъщност, докато мислите минаваха през ума ми, негърът не беше още променил изплашеното си изражение, нито пък аз моето изражение на изненада от това, че го познах!

Почти със същата бързина бях разбуден от това чудновато заблуждение. В следващата минута се уверих, че подозренията ми са били несправедливи. Не бях прав спрямо човека, който стоеше пред мен.

Изведнъж стойката му се промени. Вдигнатата ръка се спусна, свирепото изражение на угроза изчезна от лицето му и с мек тон, с толкова мек, колкото можеше да придаде на грубия си глас, той каза:

– А, това сте вие, сподарю... приятелят на черните хора! Дявол да го вземе! Аз мислех, че сте онзи проклет янки, дето мъчи негрите!

– Затова ли бягаше от мене?

– Да, сподарю, затова бягах.

– Тогава ти си...

– Аз съм беглец, да, сподарю, това е вярно – беглец. Не се боя да ви кажа. Габриел ви вярва... Той знае, вие сте приятел на нещастните негри. Гледайте тука.

Като изрече последните думи, той смъкна парцаливата червеникава риза и оголи гърба си.

Това беше страшна гледка! Освен fleur de lis и много други стари клейма, той беше покрит с нови пресни белези. Дълги моравочервени подути резки кръстосваха тъмната кожа във всички посоки и образуваха заплетена мрежа. На места поради съсирената кръв те имаха по-тъмен цвят, докато на други места, където бе минала някоя издадена гънка на спирално плетения бич, самата кожа беше разкъсана. Дори и вехтата риза бе покрита с потъмнели червени петна от кръвта, текла през време на наказанието! Жално ми беше да гледам и неволно извиках:

– Горкият човек!

Изразът на съчувствие явно трогна грубото сърце на бамбара.

– Ах, сподарю! – продължи той. – Вие ме ударихте с конски камшик – това е нищо! Габрел ви благославя за това. Той помпеше вода върху стария Зип против своята воля... той се радваше, когато младият сподар го изпъди от помпата.

– Тъй ли! В такъв случай ти си го вършил насила?

– Да, сподарю, накара ме онзи мъчител на негрите. Той се опита да ме накара да направя същото още един път. Аз не исках да наказват стария Зип още един път... затова вие виждате това тук... дявол да го вземе!

– Затова ли те биха, понеже си отказал да накажеш Сципион?

– Точно така, сподарю Едуард; до кръв, нали видите; но... – тука негрът се подвоуми, а лицето му придоби свирепото си изражение. – Но – продължи той – аз отмъстих на този янки... дявол да го вземе!

– Какво?... Отмъсти ли му? Какво му направи?

– О, дребна работа, сподарю. Съборих го; той падна като вол под нож. Туй е голямо отмъщение за бедния негър. Освен това аз съм беглец, това е също отмъщение! Ха-ха! Те загубиха един добър негър... добър работник на памучните полета... добър работник за тръстика. Ха-ха!

Дрезгавият смях, с който „беглецът“ изрази своето задоволство, ми прозвуча странно.

– И ти избяга от плантацията?

– Точно така, сподарю Едуард... Никога няма да се върна. – След като замълча за миг, той добави още по-подчертано: – Никога няма да се върна там жив!

Докато изричаше тези думи, Габриел сложи ръка на широките си гърди и в същото време застана много решително.

Веднага разбрах, че си бях съставил погрешно мнение за характера на този човек. Бил съм повлиян от неговите врагове, от белите, които се бояха от него. Въпреки страшно свирепото изражение на неговите черти, изглежда че в сърцето му имаше нещо благородно. Бяха го наказали зарад отказа да бичува своя брат-роб. Той беше въстанал против наказанието и беше повалил с удар жестокия си противник. С тази си постъпка беше се изложил на много по-страшно наказание – дори и на опасност за живота си!

Всичко това изискваше смелост. Само свободолюбив дух можеше да вдъхне тази смелост, този дух, който подбуди швейцарския родолюбец да свали шапката на Геслер¹⁰⁴.

Негърът стоеше с дебелите си мускулисти пръсти, разперени на силните гърди, с изправена снага, с глава отметната назад и с очи изпълнени с непоколебима твърдост; от него лъхаше някакво величие, което ме караше да мисля, че в това черно тяло, бедно облечено, с груби памучни дрехи, пламти духът на един истински мъж!

104. Според историята швейцарският родолюбец Вилхелм Тел отказал да се поклони на символа на австрийското владичество – шапката на управителя Геслер, сложена на кол, и затова го хвърлили в тъмница, но той успял да убие Геслер и това послужило за начало на бунтове. – Б.пр.

Глава XXXV

Змийски врач

Няколко мига гледах с възхищение този смел негър, този роб-герой. Щях да му се любувам по-дълго, но паренето на ръката ме подсети за бедственото ми положение.

– Ще ме заведеш ли в Бренжиер? – побързах да го запитам аз.

– Не смея, сподарю.

– Не смееш? Защо?

– Сподарят забравя, че съм беглец. Белите ще хванат Габрел... Ще му отсекаат ръката.

– Какво? Ще ти отсекаат ръката ли?

– Збира се, сподарю... това е закон в Луизиана. Белите като ударят негър, всички се смеят, всички викат: „Бий проклетия негър! Бий го!“ Негър като удари бял човек, отрязват му едната ръка. Много искам да помогна на сподаря Едуард, ама не смея да ида на поляните. Белите хора гонят Габрел от два дена. Проклети копои и ловци са по следите на негъра. Аз помислих, че младият сподар е от тях, затова бягах.

– Ако не ме заведеш, аз ще трябва да умра.

– Да умрете!... Да умрете! Защо сподарят казва това?

– Защото се изгубих. Не мога да намеря пътя да изляза от гората. Ако не стигна при доктора за двадесет минути, няма надежда за мене. О, боже!

– Доктор!... Сподарят Едуард болен? Какво ви боли? Кажете на Габрел. Ако това е така, той ще заведе приятеля на негрите, макар да е опасно за живота. Какво го боли младия сподар?

– Виж! Ухапа ме гърмяща змия.

Оголих ръката си и му показах раната и подутината.

– Ха! Вярно! Истина, това е ухапано от гърмяща змия. Доктор не може помогна за това. И тютюнев сок не помага. Габрел е най-добър доктор за гърмяща змия. Елате, сподарю!

– А! Значи ще ме заведеш?

– Аз ще ви излекувам, сподарю.

– Ти?

– Да, сподарю! Казвам ви, доктор тука не помага... той нищо не разбира... доктор ще ви убие... вярвайте на стария Габ... той ще ви излекува. Хайде, сподарю, няма време за губене.

За миг бях забравил за чудноватата слава на негъра – славата му на змиеукротител и змийски врач, макар едва преди малко да бях мислил за нея. Споменът за това сега се върна, но придружен от съвършено други мисли.

„Без съмнение – мислех си аз – той има необходимия опит, знае противотровата и как да я употреби. Без съмнение той е тъкмо човекът, който ми трябва. Лекарят, както казва, може да не знае как да ме излекува“.

Съвсем не бях убеден, че докторът би могъл да ме излекува. Тичах при него само като *dernier ressort*¹⁰⁵.

„Този Габриел, този змиеукротител, е тъкмо човекът, който ми трябва. Какъв късмет, че го срещнах!“

След миг колебание – докато през ума ми минаваха тези размишления – рекох на негъра:

– Води ме! Ще вървя с тебе!

Къде ли искаше да ме заведе? Какво ли щеше да направи? Къде ли щеше да намери противотрова? Как ли щеше да ме излекува?

На тези припряно зададени въпроси не получих отговор.

– Вярвайте ми, сподарю; вървете с мене! – Това бяха единствените думи, които промълви негърът и закричи напред между дърветата.

Не ми оставаше нищо друго, освен да го последвам.

След като извървахме няколкостотин ярда през обраслото с кипариси блато, видях тук-там небе пред нас. То подсказваше, че тук гората е разредена и забелязах, че моят водач се запъти натам. Когато стигнах-ме мястото, съвсем не бях изненадан, като видях, че беше поляната – пак съдбоносната поляна!

Колко различна ми изглеждаше сега! Не можех да понасям яркото слънце, което сияеше по нея. Блясъкът на нейните цветя уморяваше очите ми, от уханието им ми се гадеше!

Може би само си въобразявах всичко това. Не, наистина ми се гадеше, но по съвсем друга причина. Отровата се смесваше с кръвта ми. Тя пареше в жилите ми. Измъчваше ме непоносима жажда и вече усещах онова спазматично свиване на гърдите и затруднено дишане – добре познати признаци на отравяне от змийска отрова.

Може пък и само да съм си въобразявал повечето от тези неща. Знаех, че съм ухапан от отровна змия и не е изключено това да е възбудило въображението ми до крайна степен. Дали признаците действително

105. *Dernier ressort* (фр.) – последно средство. – Б.пр.

съществуваха, или не, но аз наистина страдах. Въображаемата ми болка беше като действителна!

Моят другар ме накара да седна. Каза ми, че не било добре да се движа. Искаше да бъде спокоен и да имам търпение и още веднъж ме помоли да „вярвам в Габрел“.

Реших да мълча, но не можех да бъда търпелив. Страданието ми беше твърде голямо.

Подчиних се. Седнах на един дънер – същият дънер на божуровото дърво – в сянката на клонест дрян. Събрал цялото си търпение, седях и чаках нарежданията на змийския врач. Той се беше отдалечил малко и сега кръстосваше поляната с поглед, забит в земята. Изглеждаше, че търси нещо.

„Сигурно някаква билка – помислих си аз, – която расте тука.“

Наблюдавах движенията му с необикновен интерес. Надали е нужно да го казвам, че чувствах как моят живот зависеше от това търсене. Неговата сполука или несполука означаваха живот или смърт за мене. Как ми трепна сърцето, когато видях Габриел да се навежда, а след това да прикляка ниско, сякаш сграбваше нещо на земята! Радостното възклицание, което се изтръгна от неговите уста, отекна по-гръмко от моето и забравил нареждането му да не се движа, скочих от дънера и изтичах към него.

Когато се приближих, той беше коленичил и с ножа си ровеше около едно растение, сякаш искаше да го извади с корен. Това беше малка тревиста билка с обикновено право стъбло, продълговати копиевидни листа и заострено съцветие от прости бели цветчета. Макар и да не знаех тогава, това беше прочутият „змийски корен“ (*Polygala senega*).

За няколко мига Габриел разкопа земята около растението, след това го издърпа и изтръска корените му от пръстта. Забелязах, че под стъблото бяха натрупани куп дървесинни разкривени коренища, малко по-дебели от тези на скрипката. Те бяха покрити с пепелява кора и нямаха никаква миризма. В жилите на тези корени се криеше противоотровата за змийско ухапване – техният сок беше спасителят на моя живот!

Нито едно мигновение не бе загубено за приготвяването на лекарството. В предписанието на змиеукротителя нямаше никакви йероглифи, нито латински изречения. То се заключаваше в две думи „Дъвчете ги!“ и едновременно с това просто нареждане той остърга кората на едно парче от корена и го сложи в ръката ми. Направих, каквото ми бе казано, и за един миг съдвках корена на каша и загълтах живителните му

сокове.

Вкусът бе отначало сладникав и пораждаше слабо чувство на гадене, но като подъвках още, стана лют и остър и почна да ми щипе на гърлото.

Негърът изтича до най-близкото поточе, напълни една от тежките си обувки с вода, върна се и се залови до мие китката ми, за да махне от раната всичкия тютюнев сок. След като сам сдъвка на каша няколко листа от същото растение, той ги наложи върху ухапаното място и го превърза, както си беше преди.

Сега вече всичко, което можеше да се направи, беше направено. Аз получих нареждане да чакам резултата търпеливо и без страх.

Много скоро цялото ми тяло се обля в изобилна пот и аз започнах непрестанно да храча. Освен това изпитвах силно, желание да повърна – нещо, което щях да направя, ако бях глътнал още малко от сока, защото, взет в големи дози, коренът сенега действа като силно средство за повръщане.

Но от всички чувства, които изпитвах в този момент, най-приятно беше чувството, че съм излекуван!

Странно, но трябва да кажа, че това чувство, силно като убеждение, ме завладя веднага. Аз вече не се съмнявах в изкуството на змийския врач.

Глава XXXVI

Омайването на змията

Отредено ми било да видя и други доказателства за чудните способности на повия ми познайник.

Естествено, аз се радвах като всеки човек, току-що спасил се от смърт – спасил се по най-обикновен начин, като по чудо; радвах се като човек, избавен от удавяне, от кръвопролитие битка, от самите зъби на смъртта. Чувствах се като на седмото небе. Изпитвах благодарност към този, който ме беше спасил, и можех да прегърна моя тъмнокож другар, като брат, колкото черен и свиреп да изглеждаше.

Седяхме един до друг на дънера и весело бърбяхме весело, колкото могат да бъдат весели хора, чието бъдеще е тъмно и неизвестно. Уви! Тъй беше и е двама ни. Моето бъдеще беше тъмно вече от дни наред, а неговото... какво ли беше бъдещето на този нещастен илот?

Но дори и сред най-дълбока печал умът има своите мигове на радост. Природата не допуска тъгата да бъде непрекъсната и от време на време духът се издига над своите скърби. Такъв миг беше настъпил за мене тогава. Радост и благодарност изпълваха сърцето ми. Бях обикнал този роб – този избягал роб – и сега бях щастлив, че съм заедно с него.

Естествено беше разговорът ни да се върти около змии и змийски корени и той ми разказа много странни неща, свързани с живота на влечугите. Всеки херпетолог¹⁰⁶ би могъл да ми завиди за часа, който прекарах на този дънер с Габриел, негъра бамбара.

Посред разговора ни изведнъж моят другар ми зададе въпроса, дали съм убил змията, която ме ухапа.

– Не – отвърнах аз. – Тя избяга.

– Избяга, сподарю! Къде отиде?

– Скри се в ей този кух дънер, на който сме седнали.

Очите на негъра заблестяха от удоволствие.

– Дявол да го вземе! – възкликна той и скочи. – Сподарят казва, че змията е тука, в този дънер? Дявол да го вземе! – повтори той. – Ако гадината е тука в този дънер, Габрел скоро ще я измъкне.

– Какво! Че ти нямаш брадва!

– Тоз негър няма нужда от брадва.

¹⁰⁶ *Херпетолог* – естественик, който се занимава с жабите, змиите и гущерите – Б.пр.

– Че как тогава ще стигнеш змията? Да не искаш да подпалиш дънера?

– Ха! Огън не е хубаво. Този дънер ще има да гори цял месец. Огън не е хубаво: пушека ще видят белите хора, ще мислят, че е беглецът и ще додат копои. Този негър не смее да прави огън.

– Ами как тогава?

– Чакай малко, сподарю Едуард, ще видите. Този негър ще направи гърмящата змия сама да излезе от дупката си. Моля младия сподар да мълчи; говорете съвсем тихо; тази гадина, тя чува всяка дума.

Сега негърът говореше шепнешком и крадешком обикаляше дънера. Аз изпълних нарежданията му и нищо не продумвах, а само следях всяко движение на моя странен другар.

Наблизо растяха млади издънки американски бамбук (*Arundo gigantea*). Той отрязва с ножа си няколко от тях, след това заостри долните им краища, забучи ги в земята близо до отвора на дънера, наредени като струни на арфа, само че по-близо една до друга. След това избра млада фиданка от гъстака и я окастри така, че остана само една права пръчка с чаталче на края. Хванал в едната си ръка тази пръчка, а в другата – парче разцепена тръстика, той се изтегна върху дънера така, че лицето му беше точно над самия отвор. Беше близо до редицата бамбукови пръчици, тъй че лесно можеше да ги стисне с протегнатата ръка. Най-после приготвленията му бяха завършени и „омайването“ започна.

Като остави наблизо чаталестата пръчка, той взе разцепената тръстика и я прекара напред-назад по забучените бамбукови пръчки. Те издадоха звук, който беше точно като звука „скър-р-р“ на гърмящата змия; толкова много приличаше на него, щото човек, който го чуеше, без да знае откъде идва, несъмнено би го взел за змийски звук; негърът знаеше, че и самата змия щеше да се излъже от него! Обаче не се доверяваше само на това, за да привлече жертвата си. С помощта на един инструмент, който беше набързо направил от копиевидните листа на тръстиката, той в същото време подражаваше на писъка и цвърченето на кривошовката (*Loxia cardinalis*), когато се бие със змия, опосум или някой друг от обикновените й врагове.

Произведените звуци бяха съвършено като тези, които човек чува често в дебрите на американския лес, когато страшният *crotalus* ограбва гнездото на вирджинския славей.

Хитрината сполучи. След няколко мига ромбовидната глава на влечугото се показа от кухнята. Раздвоеният му език се подаваше през къси промеждутъци, а малките черни очички святакаха от гняв. Чувахе се

и звук, който показваше, че змията се готви да вземе участие в предполагаемата схватка.

Гърмящата змия беше изпъзляла почти цялата, но сякаш откри измамата и се обърна, за да се върне. Обаче crotalus-ът е една от най-громавите змии и преди да успее отново да се вмъкне в дънера, чаталестата пръчка се спусна на врата ѝ и здраво я приклеши към земята!

Сега тялото ѝ безпомощно се извиваше в тревата – огромна гадина, като я погледне човек. Беше необикновено едра змия от този вид; близо осем фута на дължина и дебела колкото китката на самия бамбара. Дори и той беше изумен от размерите ѝ и ме увери, че била най-голямата гърмяща змия, която е виждал.

Очаквах негрът веднага да сложи край на нейната борба, като я убие, и се приготвих да му помогна с двуцевката си.

– Не, сподарю – извика той с умоляващ тон, – за бога, недейте! Недейте стреля с пушката. Сподарят забравя, че този беден негр е беглец.

Разбрах мисълта му и свалих пушката.

– Освен това – продължи той, – искам да покажа още нещо на сподаря; той обича да вижда интересни работи... иска ли да види един голям фокус на змията?

Казах му, че искам.

– Добре, тогава моля сподаря да подържи тази пръчка. Аз отивам да взема нещо. Ей там виждам едно чудесно растение; виждам го в камъша, много рядко нещо. Дръжте, сподарю, докато ида да го взема.

Аз поех пръчката и я задържах в нужното положение, макар и не без известен страх от отвратителното влечуго, което се извиваше и гърчеше в краката ми. Нямаше защо да се боя обаче. Чаталът притискаше гадината точно за врата и тя не можеше да вдигне глава да ме ухапе. Колкото и голяма да беше, единствената опасност се криеше в зъбите ѝ, защото crotalus-ът противно на змиите от семейството constrictor почти не може да удущва.

Габриел се беше скрил всред хрусталаците, но след няколко минути го видях да се връща. Той носеше в ръце растение, което също бе издърпал с корен. Както предишното, и това беше тревиста билка, но с много по-друг вид. Листата ѝ бяха сърцевидни и островърхи, стъблото беше извито, а цветовете му тънморави.

Когато негрът се приближи, видях, че дъвчеше някои части на листата и корените. Какво ли смяташе да прави?

Той не ме остави дълго в недоумение. Щом стигна до мене, наведе се и изплю доста сок върху главата на змията. След това взе пръчката от

ръката ми, издърпа я и я захвърли настрана.

За мое изумление той пусна змията на свобода. Без да губя време, аз отскочих назад и се качих на дънера.

Съвсем иначе постъпи моят другар, който отново се наведе, хвана отвратителното влечуго, вдигна го безстрашно и спокойно го метна на врата си, сякаш беше въже!

Змията не се опита да го ухапе. Нито пък прояви някакво желание да се избави от неговите ръце. Изглеждаше зашеметена и безсилна да го нападне!

След като си поигра с нея няколко минути, бамбарът я захвърли пак на земята. Дори и там тя не направи опит да избяга.

Змиекротителят се обърна към мене и ми каза с победоносен тон:

– Сега, сподарю Едуард, аз отмъстих зарад вас. Гледайте туй!

С тези думи той натисна с палец гърлото на змията така, че тя отвори широко уста. Можех много ясно да видя страшните ѝ зъби и отровните жлези. Сетне негърът поднесе главата ѝ близо до устните си, цръкна тъмна плонка в гърлото ѝ и пак я захвърли на земята. До този миг не беше употребил нищо, което да убие една толкова жизнеспособна гадина като змията, и аз все още очаквах да видя как влечугото ще избяга. Нищо подобно обаче не се случи. То не направи никакво усилие да се помръдне от мястото си, а остана да лежи изтегнато, в отпуснати неправилни извивки, без да може да се помръдне, а само леко потреперваше; след по-малко от две минути тези тръпки спряха и по всичко изглеждаше, че змията умря.

– Тя е мъртва – рече негърът в отговор на въпросителния ми поглед, – мъртва като Юлий Цезар.

– А какво е това растение, Габриел?

– А, това е чудесна билка, сподарю; рядко растение... много рядко растение. Хапнете малко от него и никаква змия няма да ви хапе, нали видите! Това растение е за кротителя на змиите.

Ботаническите познания на чернокожия ми другар не се простираха по-далече. В следващите години обаче можах да определя неговото „омайно биле“; то не беше нищо друго освен „*Aristolochia serpentaria*“, растение много сродно на „*bejuso de guaco*“, отрова тъй много прославена от перата на Мутис¹⁰⁷ и Хумболдт¹⁰⁸.

107. Мутис, Хозе Целестин (1732–1808) – ботаник, изследовател на флората на Южна Америка. – Б.пр.

108. Хумболдт, Александър Фридрих Вилхелм (1769–1859) – немски естествовик и пътешественик, пътувал в Америка в 1799–1804 г. – Б.пр.

След това моят другар ме накара да съдвча малко от тези корени, защото, макар и да беше напълно сигурен в другото лечебно средство, смяташе, че нищо няма да ми стане, ако бъда двойно по-сигурен. Той започна да превъзнася достоинства на новонамереното биле и ми каза, че искал да ми даде от него вместо от корена сенега, но се отчаял, че няма да го намери, понеже се срещало много по-рядко в тази част на страната.

На драго сърце изпълних желанието му и глътнах малко сок от тази билка. Както и змийският корен, тя беше люта и по вкус напомняше малко на камфоров спирт. Но „polygala“ няма съвсем никаква миризма, докато „guaco“ е силно ароматично и напомня валериан.

Вече бях почувствал облекчение, но от тази билка щях да го изпитам почти мигновено. След много късо време подутината напълно спадна и ако не беше превръзката на китката ми, щях да забравя, че ме бе ухапала змия.

Глава XXXVII

Заличаване на следите

Беше изминал цял час или дори повече, откакто бяхме дошли на поляната, която не беше вече страшна. Цветята ѝ отново изглеждаха ярки, уханието им беше добило отново своята сладост. Пеенето на птичките и бръмченето на насекомите отново звънтеше успокоително в ушите ми, а на един клон, както и преди, бяха кацнали нежните гълъби и все още повтаряха сладкото си „гу-гу-у“, гальовния израз на тяхната любов.

Бих могъл дълго да остана сред тази прекрасна поляна, дълго да се наслаждавам на горската ѝ красота, обаче духът трябваше да отстъпи пред тялото. Усещах пристъпи на глад, който скоро започна да ме мъчи.

Къде ли можех да намеря лек за тази болка – къде ли можех да намеря храна? Не можех да помоля другаря си да ме заведе на плантацияте, след като знаех за опасността, на която щеше да се изложи. Знаех, че това, което ми беше казал, беше самата истина – ако го заловяха, щеше да изгуби едната си ръка, а може би и живота си. Много малка бе за него надеждата за милост – още по-малка, понеже нямаше достатъчно силен господар, за да го защити или да се заинтересува да не го осакатяват!

Ако се приближеше към откритите полета на края на гората, не само се излагаше на опасността да бъде видян, но и на нещо, от което се боеше още повече – да бъде преследван с гончета¹⁰⁹! Този начин за издирване на бегълците не беше рядък, а имаше и достатъчно подли бели хора, които правеха от него занаят. Всичко това разбрах от моя другар. Казаното от него сетне се потвърди от мои лични преживелици!

Бях гладен – какво трябваше да правя? Не можех да си намеря пътя сам. Можеше да се изгубя наново и да ми се наложи да прекарам нощта в блатото. Кое беше най-разумното?

Обърнах се към моя другар. От доста време той не беше се обадил, зает с мислите си. Те се въртяха около същото нещо, за което мислех и аз. Добрият човечец не беше ме забравил.

– Точно за каквото и този негър мисли – отговори той. – Добре,

109. *Преследване с гончета* – мъчно е да се повярва, че такъв обичай съществува в Южните щати на цивилизована Америка. Това обаче е самата истина и лесно може да се докаже. Да, съобщения за преследване на негри с кучета не са нещо необикновено по страниците на вестниците. – Бел.авт.

сподарю – продължи Габриел, – когато залезе слънцето, тогава ще ви заведе, не е страшно тогава. Габрел ще ви заведе близо до пътя на Дигата. Сподарят трябва да чака слънцето да залезе.

– Но...

– Сподарят гладен? – запита той, като ме прекъсна.

Аз потвърдих.

– Така си мислех. Тука няма нищо за ядене освен тази змия. Сподарят не обича да яде змии; този негър яде. Ще я сготви нощем, когато пушекът от огъня не се вижда над гората. Има къде да я сготви, сподарят ще види. Габрел вярва на сподаря Едуард. Той ще го заведе при огнището на беглеца.

Негърът беше вече отрязал главата на влечугото, докато ми говореше, и на една заострена пръчка беше набучил врата и опашката на змията; той беше вдигнал лъскавото тяло на рамо и стоеше, готов за тръгване.

– Хайде сега, сподарю продължи той, – елате със стария Габ; той ще ви намери нещо за ядене.

С тези думи черният се обърна и навлезе в шубраците. Вдигнах пушката си и го последвах. Не можех да направя нищо друго. Да бях се опитал сам да си намеря пътя обратно до полетата, можеше пак да не успея, тъй като на два пъти вече не бях успял. Нямахше за какво да бързам да се върна. По-добре щеше да е да се върна в селището след падането на нощта – всъщност това беше и най-благоразумното, понеже тогава дрехите ми, изцапани с кал и кървави петна, щяха по-малко да бият на очи, а тъкмо това желях. И тъй, с удоволствие последвах беглеца до неговата „бърлога“, за да я споделя с него до след залез слънце.

Няколкостотин метра той ме водеше и мълчеше. Очите му оглеждаха гората, сякаш търсеше нещо. Те не гледаха обаче към земята, а нагоре към дърветата: по това разбрах, че не търсеше пътеката.

Той измърмори нещо, рязко сви от пътя и промени посоката. Тръгнах подире му и току го видях да спира пред едно високо дърво и да се вглежда в клоните му.

Беше тамяново дърво, или ливански бор (*Pinus toeda*) Толкова ботаника знаех и аз. Можех да определя вида му по големите островърхи шишарки и светлозелени игли. Защо беше спрял там?

– Сподарят Едуард скоро ще види – отвърна той на моя въпрос. – Моля, сподарю – продължи той, – подръжете малко змията... ама да не допира земята... проклетите кучета ще я помиришат!

Аз го освободих от товара му, хванах змията, както ме беше

помолил, и мълчаливо го загледах.

Ливанският бор обикновено има прав гол дънер и пирамидообразна корона и често няма клони на петдесетина фута от земята. В този случай обаче няколко вейки стърчаха от ствола на по-малко от двадесет фута. Те бяха натезали от големи зелени шишарки по пет инча на дължина и по всичко личеше, че моят другар искаше да се сдобие именно с тях, макар и да нямах ни най-малка представа за какво му трябваша.

След малко той си намери дълъг прът и с него събори няколко шишарки заедно с клоните, на които растяха.

Когато видя, че е събрал достатъчно за целта си, той спря и захвърли пръта.

Какво ли щеше да прави след това? Наблюдавах го с нарастващ интерес.

Той събра шишарките и клонките, обаче за моя изненада захвърли шишарките. Значи те не му трябваша, а му трябваша младоците, които растяха на края на клонките. Те бяха червенокафеникави на цвят и гъсто покрити със смола – понеже „*Pinus toeda*“ е по-смолист от всички други дървета от това семейство и изпуска силна благоуханна миризма, отдето идва и едно от простонародните му имена.

След като напълни и двете си шепи с филизи, моят водач се наведе и натърка със смола подметките и горнището на грубите си обуца. После се приближи до мене, наведе се и намаза по същия начин и моите ботуши.

– Сега, сподарю, вие добре... проклетите кучета няма да помиришат стария Габ... това заличава следите. Хайде, сподарю Едуард, хайде да вървим.

Като рече това, той отново нарами змията и потегли, което ме накара да тръгна по стъпките му.

Глава XXXVIII

Пирогата

Скоро след това навлязохме в кипарисовата гора. Там почти нямаше шубраци. Гъсто израсналите черни таксодиуми бяха заграбили пространството; чадъробразните им корони бяха обрасли с белезникави епифити¹¹⁰, чиито олюляващи се завеси закриваха слънцето; иначе тази богата почва щеше да подхрани пищна тревиста растителност. Обаче сега ние се намирахме в пределите на ежегодното наводнение и много малко растения биха могли да виреят тук.

След известно време забелязах, че се приближаваме към някаква застояла вода. Нямаше явен наклон, но влажният блатен въздух, гласовете на крякащите жаби, от време на време писъкът на някоя блатна птица или ревът на алигатора ми подсказваха, че наблизо има някаква водна площ – някое езеро или блато.

Ето че се намерихме на неговия бряг. Беше голямо блато, при все че погледът обхващаше само малка част от него, понеже огромните дънери на кипарисовите дървета, които се издигаха направо от водата, почти се допираха един до друг! Черните коренища се подаваха тук-там над повърхността; фантастичните им очертания напомняха страховтни водни демони и придаваха на гледката свръхестествен вид. Под този свод водата изглеждаше черна като мастило, а въздухът беше тежък и подтискащ. Тази картина можеше да послужи на Данте за неговия „Ад“.

Когато се приближихме до това мрачно блато, моят водач спря. Огромно дърво, расло някога на брега, сега беше паднало, и то тъй, че върхът му лежеше доста навътре във водата. Клоните му още не бяха изгнили и паразитните растения все още се държаха по него на гъсти сночета и го правеха да изглежда като куп безредно нахвърляно сено. Една част от дървото беше под водата, а друга – и то доста голяма – още стърчеше съвсем суха над повърхността. Моят водач се беше спрял при корените на това дърво.

Той постоя там само миг, докато го настигнах.

Щом дойдох, той се качи на дънера, направи ми знак да го последвам и се запъти по ствола към върха му. Аз се покатерих и мъчейки се да пазя равновесие, тръгнах подир него.

110. *Епифит* – растение, което расте върху друго растение, без да се храни от него, т.е. не е паразит. – Б.пр.

Когато стигнахме до короната на дървото, навлязохме между дебелите клони и заобикаляйки ги, продължихме към най-горните вейки. Смятах, че там ще стигнем до място за почивка.

Най-после моят другар спря и тогава за мое изумление видях във водата, скрита под мъха, една малка пирога. Беше толкова добре прикрита, че не можеше да се види отникъде другаде освен от мястото, където стояхме сега.

„Значи това е то, за което трябваше да се промъкнем по дървото“ – помислих си аз.

Като видях пирогата, сетих се, че сигурно ще отидем още по-нататък. Негърът отвърза лодката и ми направи знак да се кача.

Стъпих в леката ладия и седнах. Моят другар се качи след мене и като се хващаше за клоните, изведе лодката на открито, далече от върхарите на дървото. Тогава грабна греблото и ние заплавахме безшумно по мрачната водна повърхност.

Първите двеста-триста ярда напредвахме доста бавно. Кипарисовите коренища и огромните дънери на дърветата много начесто препречваха пътя ни и трябваше голяма предпазливост, за да се прекара пирогата между тях. Но аз видях, че моят другар умееше да управлява ладията си и боравеше с греблото сръчно като чипеуа. Той се ползваше с името на голям ловец на миещи мечки и голям риболовец и покрай тези занимания без съмнение беше придобил и умение да управлява кану.

Това беше най-необикновеното пътуване в моя живот. Пирогата плаваше по водата, която повече приличаше на мастило. Нито един слънчев лъч не блясваше отпреде ни. Полумрак цареше и над нас, и около нас.

Ние се плъзгахме през сенчести входове, wśród огромни черни дънери, които се издигаха като колони, поддържащи свод от гъсто преплетени вейки. От този жив растящ покрив провисваше печалната бромелия, която се спускаше понякога до самата водна повърхност, тъй че ни бръскаше по лицата и раменете, когато минавахме под нея.

Ние не бяхме единствените живи същества. Дори и това отвратително място имаше свои обитатели. То беше добре прикрито убежище за огромния алигатор, чиито страшни очертания човек можеше да забележи в мрака – той ту пълзеше по някой повален дънер, ту се подаваше из стърчащите кипарисови корени, ту пък плуваше с бавни и безшумни удари на лапите си по черната течност. Можеше да се видят и огромни водни змии, които едва раздвижвайки водата, преминаваха от дърво на дърво или лежах, свити на кълбо, върху издадените коренища.

Блатният бухал прелиташе безшумно, а големи кафяви прилепи гонеха своята плячка – насекомите. Понякога прилепите идваха наблизко и пърхаха пред самите ни лица, тъй че можехме да доловим и зловонната миризма на телата им, и звука от роговите им челюсти, подобен на тракането на кастанети.

Новото в тази гледка беше интересно за мене, но не можех да се освободя от смътния страх, който ме обземаше. Без да ща, в мене се събудиха спомени от класическата литература. Тука бяха възплътени фантастичните образи на римския поет¹¹¹. Аз плавах по Стикс, а в моя гребец разпознах страшния Харон.

Изведнъж светлина раздра мрака. Още няколко удара на греблото и пирогата се стрелна към ярката слънчева светлина. Какво облекчение!

Сега пред мене се откри широко водно пространство – нещо като кръгло езеро. Туй беше действително самото езеро, понеже онова, което бяхме преплавали, беше само наводнена площ, обрасла с гори, която през известни сезони почти съвсем изсъхва. Езерото, наопаки, беше постоянно и твърде дълбоко, щом в него растяха дори кипариси, които обичат блатисти места.

Не беше много голямо по размери – около половин миля. От всички страни беше заградено от гора, обрасла с мъх, която се издигаше наоколо като сива стена, а точно в средата му растяха няколко дървета от същия вид, които отдалече изглеждаха като остров.

Това самотно езерце съвсем не беше тихо. Напротив, то разкриваше пълен с движение живот. Като че ли тук си бяха дали среща най-различни диви пернати същества, които населяват големите *marais*¹¹² на Луизиана. Имаше бели чапли, ибиси – и бели, и алени, – различни разновидности на *Ardeidae*, жерави и червени фламинго. Виждаше се и единствената по рода си и рядка анхинга, която плува с тяло под водата и само змиеподобната ѝ глава едва се показва над повърхността; виждаше се и бели тромави пеликани, застанали на стража за своята плячка. Повърхността на езерото гъмжеше от плуващи птици; различни разновидности на *Anatidae* – лебеди, гъски и патици. Над тях се носеха ята чайки и дъждосвирици, диви патици със свистене разсичаха въздуха със силните си крила.

Не само водни птици бяха избрали това усамотено кътче за свое

111. Под „римски поет“ авторът подразбира Данте Алигери и по-нататък говори за неговия „Ад“; *Стикс* – река, която заобикаляла цялото подземно царство; Харон – старец-лодкар, който превеждал душите през Стикс с ладията си. – Б.пр.

112. *Marais* (фр.) – блато. – Б.пр.

любимо убежище. Морският орел се виждаше да кръжи над водата и току да се стрелка надолу като падаща звезда върху някоя нещастна риба, излязла много близо до повърхността; понякога той отстъпваше плячката си на тираничния *Halietus*. Такива бяха разнообразните видове пернати, представили се пред погледа ми при навлизане в това усамотено езеро всред гората.

Наблюдавах с интерес гледката. Това беше истинска природна картина и в момента ми направи извънредно силно впечатление, но не и на моя другар, за когото не беше нито нова, нито интересна. За неговите очи тя беше позната картина и той я виждаше в друга светлина. Не спираше да я погледне, а леко потопяваше греблото и караше пирогата към островчето.

С няколко удара на веслото ние пресякохме откритото водно пространство и нашето кану отново се озова в сянката на дървета. Обаче за моя изненада там нямаше остров! Това, което бях взел за остров, беше едно-единствено кипарисово дърво, порасло на плитко място всред езерото. Клоните му, разпрострени на всички страни, бяха покрити с белезникав мъх, който висеше до самата водна повърхност и засенчваше площ от половин акър. Основата на дънера му имаше огромни размери. Грамадни подпори го крепяха от всички страни – те се спускаха право към водата и бяха много високи, тъй че цялата маса изглеждаше не помалка от обикновена хижа. Дълбоки заливчета се врязваха в него от всички страни и когато минахме под увисналата завеса от мъх, забелязах тъмна хралупа, която показваше, че този изключителен дънер беше кух.

Носът на пирогата се насочи към едно от заливчетата и скоро се удари о дървото. Забелязах няколко стъпала, изсечени в дървото, които водеха нагоре към входа на хралупата. Моят другар ми ги посочи. Крясъците на стреснатите птици не ми позволиха да чуя какво ми казваше, но разбрах, че искаше да се кача горе. Побързах да изпълня това нареждане, излязох от лодката и закрачих по стъпалата.

На края имаше вход, голям колкото да се провре един човек; аз се вмъкнах през него и се намерих вътре в кухото дърво.

Бяхме стигнали целта си. Аз бях в бърлогата на беглеца!

Глава XXXIX

Дървото-пещера

Вътре беше тъмно и трябваше да мине малко време, докато мога да различа нещо. Скоро очите ми свикнаха с полумрака и можах да схвана очертанията на това чудновато дърво-пещера.

Размерите му донякъде ме удивиха. В него биха могли да се настоят десетина мъже – седнали или прави. Всъщност целият пирамиден дънер не беше нищо друго освен една тънка черупка, тъй като сърцевината му беше изгнила. Подът, образуван от падналите *débris*¹¹³ на гнилото дърво, се издигаше над равнището на водата и беше твърд и сух. Близо до средата забелязах пепел и полуизгорели въглени от изгасен огън; на една страна беше настлан много сух испански мъх, който очевидно се използваше за легло. Старо одеяло, метнато върху мъха, свидетелстваше, че наистина това беше предназначението на мъха.

Нямаше никакви мебели. Един неодеялан кипарисов пън, внесен отвън, се използваше за стол, но нямаше нищо, което да служи за маса. Човекът, който беше превърнал тази необикновена пещера в свое жилище, нямаше нужда от разкош, за да преживява в нея. Обаче беше се погрижил за неща от първа необходимост. Когато очите ми посвикнаха с полумрака, можах да различа много предмети, които не бях видял отначало. Едно гърне за готвене, голяма кратуна за вода, тенекиено канче, стара брадва, няколко въдици и една-две парцаливи груби дрехи. Повече от всичко друго обаче ме заинтересуваха няколко неща за ядене, които видях там. Имаше „доста големичка мръвка“ свинско печено, „исполински царевичен самун“, няколко кочана варена царевица и повече от половина печена кокошка. Всичко това беше наслагано заедно в голяма чиния, грубо издялана от божурово дърво, каквито често бях виждал в колибите на негърското селце. До тази чиния лежах няколко грамадни яйцевидни предмета с тъмнозелен цвят, а до тях други, по-малки, с жълтеникава кора. Това бяха дини и пъпеша, които можеха да бъдат нелош десерт.

Успях да забележа всичко това, докато моят другар връзваше пирогата за дървото. Когато той влезе, бях свършил огледа си.

– Така, сподарю – рече той, – това е гнездото на стария Габ;

113. *Débris* (фр.) – останки. – Б.пр.

проклетите ловци не могат го намери тука.

– Доста добре си се наредил, Габриел! Как можа да намериш такова място.

– Божичко, сподарю, аз го зная отдавна. Габ не е първи негър, който се крие в този стар кипарис... И Габрел не е за първи път тука. Той бяга и преди – когато живееше при сподаря Хикс, преди старият сподар да го купи. Той никога нямаше нужда да бяга от стария сподар Сансон. Той беше добър за черните хора, сподарят Антоан също – той също беше добър, ама сега бедният негър не може да търпи повече; новият надзирател, той бие лошо – той бие да потече кръв... той наказва с тази помпа и с червен бич от крава кожа, и конски камшик... с всичко, дявол да го вземе него! Аз никога няма да се върна... никога!

– Но как смяташ да живееш? Не можеш да съществуващ тука вечно? Откъде ще намираш храна?

– Не бойте се, сподарю Едуард. Габ винаги намира много ядене; това не е страшно. Бедният беглец има приятели в плантациите. После той крадне, колкото да живее... ха-ха!

– О!

– Габрел няма нужда да краде сега освен царевица и дини. Вижте кво донесе Зип на него! Зип дойде снощи до края на гората и донесе ей тая плячка. Ама, сподарю, вие извините мене. Аз забравих, че сте гладни. Земете малко свинско, малко пиле. Хло ги готви тях... хубави са... вие яжте.

С тези думи той постави дървената чиния с цялото й съдържание пред мене; сега разговорът се прекъсна, тъй като и аз, и моят другар се нахвърлихме на гозбите с голяма охота.

Дините се оказаха прекрасен десерт и не по-малко от половин час ние продължавахме да се борим с пристъпите на глада. Най-после победихме, обаче едва когато припасите на беглеца доста понамаляха.

След обедата седяхме дълго и приказвахме. Не ни липсваше и тютюн. Моят другар имаше между запасите си и няколко връзки сухи тютюневи листа и лула, направена от царевичен кочан, с дръжка от тръстика, през която пушекът добива цялото благоухание на най-скъпата хаванска пура.

Донякъде от благодарност, задето ми беше спасил живота, у мене се събуди дълбок интерес към беглеца и разговорът ни все се въртеше около неговите кроежи за бъдещето. Той нямаше още никакъв план за избавление, макар че беше мислил да направи опит да стигне Канада или Мексико, или да се измъкне с някой параход през Нови Орлеан.

Сетих се за един план, но не го казах на Габриел, защото може би нямаше да успее да го изпълня. Помолих го обаче да не напуска сегашното си убежище, докато не дойда да го видя пак, и му обещах да направя, каквото мога, за да му намеря по-милостив господар.

Той на драго сърце се съгласи с предложението ми и тъй като слънцето вече залязваше, аз започнах да се приготвявам да напусна езерото.

Уговорихме какъв ще е сигналът ни, та когато дойда пак да го посетя, да докара пирогата, за да ме пренесе. След като уредихме и това, ние отново се качихме на лодката и потеглихме към плантацията.

Скоро преминахме през езерото и след като вързахме добре лодката до поваленото дърво, запътихме се през гората. Сега, когато ме водеше Габриел, пътеката беше много лесна. Както вървахме, от време на време той ми обръщаше внимание на разни знаци, изсечени по дърветата, и други белези, по които да мога да я намеря пак.

След по-малко от час ние се разделихме в началото на полето: негрът отиде на някаква уречена среща, а аз продължих към селището; пътят към него беше между два реда огради, тъй че не можех да се изгубя.

Глава XL Хотелски клюки

Не беше много късно, когато навлязох в селото. Промъкнах се крадешком през улиците, понеже не желяех да ме забележат. За нещастие, за да си отида в стаята, трябваше да премина през бара на хотела. Беше тъкмо преди вечеря и всички се бяха събрали в салона на бара и край входа.

Изпокъсаните ми дрехи, страшно изцапани с кал и на места с кръвави петна, не можеха да не обърнат внимание и всички ги забелязаха. Хората се обръщаха и зяпаха подире ми. Безделниците ме гледаха с изумление. На минаване през хола и през бара някои ме питаха къде съм бил. Един се провикна:

– Хей, господине! Май че с котки сте се драли, а?

Аз не му отговорих, но побързах да се кача по стълбите и си отдъхнах едва когато останах сам в стаята си.

Бях много зле изподран от храстите. Раните ми имаха нужда от превръзване. Изпратих човек да повика Райгарт. За мой късмет той си бил в къщи и след няколко минути дойде в хотела заедно с моя пратеник. Когато влезе в стаята ми, закова се на място, втренчил в мене изненадан поглед.

– Драги мой, къде сте били? – запита ме най-сетне той.

– В блатата.

– Ами тези рани... скъсаните дрехи... кръвта?

– Драскотини от шипове, нищо повече.

– Но къде сте били?

– В блатата.

– В блатата! С кого сте се били?

– Ухапа ме гърмяща змия.

– Какво. Ухапа ви гърмяща змия? Сериозно ли говорите?

– Това е самата истина... но аз взех противоотрова. Излекуван съм.

– Противоотрова! Излекуван! С какво сте се излекували? Кой ви даде противоотрова?

– Един приятел, когото срещнах в блатата.

– Приятел в блатата! – възкликна Райгарт с нарастващо изумление.

Почти бях забравил, че не биваше да издавам тайната си. Разбрах, че бях говорил непредпазливо. Любопитни очи надзъртаха през

ключалката на вратата. Наострени уши се мъчеха да доловят всеки звук.

При все че жителите на Мисисипи в никой случай не са любопитни по природа – каквото и да приказват за тях клюкарите туристи, – но необяснимият нещастен вид, който имах при завръщането си, беше достатъчен да събуди известен интерес дори и у най-равнодушните хора. Много от гостите на хотела бяха се събрали в коридора пред вратата на моята стая и оживено се питаха един друг какво ми се е случило. Аз можех да чуя разговора им, макар че те не знаеха това.

– Трябва да се е бил с пантера! – подхвърли въпросително един.

– С пантера или с мечка – отвърна друг.

– Кой знае какво е било, ама във всеки случай дива гадина е било... опитал й е зъбите, поне това може да се каже.

– Този е същият, дето повалил Грубиянина Бил, нали?

– Същият – отговори някой.

– Какъв е? Англичанин ли е?

– Не знам. Струва ми се, че е британец. Англичанин ли е, ирландец или шотландец, не знам, ама е здравеняк и знае да пердаши. Бога ми! Съборил Грубиянина Бил и го проснал като дърво на земята, и то само с камшика си, че на туй отгоре взел и pistolетите на Бил! Ха-ха-ха!

– Я го гледай ти него!

– Точно човек за бой с диви котки. Сигурно е убил някой рис.

– Убил го е като нищо.

Мислех, че схватката ми с Грубиянина Бил ми е спечелила врагове в неговата среда, но от тона и общата насока на разговора им ставаше ясно, че съвсем не беше така. Макар и да бяха може би малко докачени, че един чужденец – някакъв си младеж, какъвто бях аз – е победил един от техните грубияни, тези горски жители не бяха много привързани един към друг, а пък и Грубиянина Бил въобще не беше много обичан. Ако бях му „теглил боя“ по някакъв друг повод, положително щях да спечеля разположение с постъпката си. Ала защитавайки един роб – аз, чужденецът, а отгоре на всичко и британец! Е, такова нахалство вече не беше за прощаване. Това пречеше победата ми да бъде пълна и по всяка вероятност щях да остана „белязан човек“ в цялата околност.

Тези забележки ме забавляваха, докато чаках пристигането на Райгарт, макар че много-много не им обръщах внимание. Обаче една забележка, която долетя до слуха ми, изведнъж промени хода на моите мисли. А тя беше:

– Казват, че се увъртал край госпожица Безансон.

Сега вече се заинтересувах. Приближих се до вратата, долепих ухо

до ключалката и заслушах.

– Смятам, че се увърта край плантацията – подхвърли друг; тази забележка бе последвана от многозначителен смях.

– Е, в такъв случай – обади се един глас, който заговори по-сериозно и по-натъртено – той се увърта край нещо, което няма да получи.

– Защо? Защо? – запитаха неколцина.

– Може и да получи девойката – продължи същият глас със същия отмерен тон, – но не и плантацията.

– Защо? Какво искате да кажете, г. Моксли? – пак запитаха множество гласове.

– Искам да кажа това, което казвам, господа – отвърна сериозният събеседник, а след това повтори предишните си думи все със същия бавен, проточен глас. – Може и да получи девойката, но не и плантацията.

– Аха! Значи слуховете са верни, а? – каза въпросително друг глас. – Несъстоятелност? А? Старият Гаяр...

– Старият Гаяр е собственик на плантацията.

– Ами негрите?

– До един; шерифът ще прави утре опис.

До слуха ми долетя учудено мърморене. То беше примесено с изрази на неодобрение и съчувствие.

– Бедното момиче! Жалко за нея!

– Няма нищо чудно. Откакто е умрял старият, тя пилее пари на всички страни.

– Някои казват, че той всъщност не й оставил много. Повечето било ипотекирано от по-рано...

Влизането на доктора прекъсна разговора им и ме освободи за момент от мъчението, на което ме подлагаше този разговор.

– Приятел в блатата ли казахте? – отново ме попита Райгарт.

Аз се подвоумих преди да отговоря, мислейки за тълпата пред вратата. Сетне рекох на доктора с тих, убедителен глас:

– Съпи приятелю, аз преживях едно приключение; както виждате, зле съм изподраскан. Превържете ми раните, но не настоявайте да ви разказвам подробности. Имам съображения, за да ги премълча. Някой ден ще научите всичко, но не и сега. Следователно...

– Стига, стига! – прекъсна ме докторът. – Не се притеснявайте. Чакайте да ви видя драскотините.

Добрият доктор замълча и се зае да ме превързва.

При други обстоятелства превързването на раните ми – защото сега

ме боляха – щеше да ме дразни. Но то не ме дразнеше. Това, което току-що бях чул, събуди в мене чувство, което неутрализираше външната болка, и аз не я усещах.

Бях като в предсмъртни мъки.

Изгарях от нетърпение да запитам Райгарт за събитията в плантацията – за Йожени, за Аврора, но не можех; ние не бяхме сами. Съдържателят на хотела и един негър-прислужник бяха влезли в стаята и помагала на доктора. Не можех да си позволя да заговоря на такава тема в тяхно присъствие. Видях се принуден да сдържам нетърпението си, докато най-после всичко се свърши и съдържателят и слугата излязоха.

– Ах, докторе, какво чувам за мадроазел Безансон?

– Нима нищо не знаете?

– Само това, което можах да чуя преди малко от тези клюкари пред вратата на стаята ми.

Разказах на Райгарт какво бях чул.

– Всъщност аз смятах, че сте запознат с целия този въпрос. Дори си мислех, че това е причината за вашето отсъствие днес, макар че съвсем не виждам какво общо можете да имате с тази работа.

– Аз не зная нищо повече от онова, което можах случайно да дочуя. За бога, разкажете ми всичко! Вярно ли е?

– За съжаление свършено вярно.

– Бедната Йожени!

– Имотът е бил натоварен с тежка ипотека при Гаяр. Отдавна вече подозирах такова нещо, а боя се, че е имало и някаква измама. Гаяр предявил правата си върху плантацията и се говори, че бил действително встъпил във владение. Сега всичко е негово.

– Всичко?

– Всичко на плантацията.

– Ами робите?

– Разбира се.

– Всички... всички... и... и Аврора?

Аз се запънах, когато зададох този въпрос. Райгарт не знаеше за моята любов с Аврора.

– Искате да кажете, кварталонката? Разбира се, и тя заедно с другите. И тя е само робиня, както и останалите. Тя ще бъде продадена.

„Само робиня! Продадена с останалите!“

Това аз не изрекох на глас.

Не мога да опиша колко объркани бяха моите чувства, докато го слушах. Кръвта кипеше в жилите ми и едва се въздържах да не избухна.

Полагам крайни усилия да прикрия мислите си, но като че ли не сполучавах, защото забелязах как в обикновено спокойния поглед на Райгарт проблесна изненада от държането ми. Даже ако се досещаше за моята тайна, той бе достатъчно възпитан, за да не ми иска никакви обяснения.

– Значи робите ще бъдат продадени? – изпуснах се аз.

– Без съмнение: всичко ще се продаде – такъв е законът. Много е вероятно Гаяр да купи целия имот, тъй като плантацията граничи с неговата.

– Гаяр! Този негодник! Ах! Ами мадроазел Безансон, какво ще стане с нея? Няма ли тя никакви приятели?

– Чувал съм за някаква леля, която имала имот, макар и не много голям. Тя живее в града. Не е изключено в бъдеще мадроазел да живее при нея. Струва ми се, че лелята няма деца и Йожени ще бъде нейна наследница. В това обаче не съм сигурен. Зная го само като слух.

Райгарт изрече тези думи доста предпазливо и съдържано. Забелязах нещо особено в тона, с който ги каза, но знаех какво го караше да бъде предпазлив. Той имаше погрешни впечатления за чувствата, които изпитвах към Йожени! Аз не опровергах съмненията му.

„Бедната Йожени! Двойна мъка – няма защо да се чудя на промяната, която бях забелязал напоследък, нищо чудно, че имаше толкова тъжен вид!“

Такива бяха моите негласни размишления.

– Докторе – казах, като повиших гласа си, – трябва да отида в плантацията.

– Не тази вечер.

– Тази вечер, още сега!

– Драги мой г. Р..., не бива.

– Защо?

– Това е невъзможно, не мога да ви позволя... ще имате треска, това може да ви коства живота!

– Но...

– И дума да не става. Уверявам ви, че всеки миг може да ви се появи треска. Трябва да останете в стаята си... поне до утре. Може би тогава ще можете да излезете, без да се излагате на особена опасност. Сега това е невъзможно.

Трябваше да отстъпя, при все че не бях сигурен дали нямаше да бъде по-добре за моята „треска“, ако бях изпълнил намерението си. В мене се таеше много по-опасна причина за треска, отколкото беше излагането ми на нощния въздух.

Сърцето ми, което туптеше лудо, и кипящата ми кръв скоро подействаха на разсъдъка ми.

„Аврора робиня на Гаяр! Ха-ха-ха! Негова робиня! Гаяр! Аврора! Ха-ха-ха! Него ли съм хванал за гушата? Ах, не! Това е змията! Хей... помощ... помощ...! Вода! Вода! Задавам се. Не, това е Гаяр! Хванах го сега! Пак е змията! О, боже! Тя се увива около врата ми... тя ме души! Помощ! Аврора! Хубава Аврора! Не отстъпвай пред него!“

„По-скоро ще умра, отколкото да отстъпя!“

„Така и мислех, благородна девойко! Аз идвам да те освободя! Сега тя се бори в ръцете му! Злодей! Махни се... махни се, злодей! Аврора, ти си свободна... свободна! Ангели небесни!“

Такива бяха виденията ми – видения на един трескав мозък.

Глава ХLI Писмото

През цялата нощ сънят ми беше неспокоен – ту бълнувах, ту изпадах в полусъзнание.

Сутринта се събудих не много ободрен от нощната почивка. Известно време лежах, припомнях си събитията от миналия ден и разсъждавах какво трябваше да предприема.

След малко реших да отида направо в плантацията и на място да разбера как стоят работите.

Станах от леглото с това намерение. Когато се обличах, погледът ми падна на едно писмо, което лежеше на масата. На него нямаше пощенска марка и беше надписано с женски почерк, тъй че се досетих откъде беше.

Скъсах плика и зачетох:

Мосю!

Днес според законите на Луизиана аз ставам пълнолетна, но няма по-нещастна от мене в цялата страна. Слънцето, което изгръ в деня на моето пълнолетие, свети и върху моето разрушено щастие!

Имах желание да направя щастлив поне вас: да докажа, че зная как да бъда благодарна, но уви! Това вече не е в моята власт. Аз не съм вече собственица на плантация Безансон, не съм вече господарка на Аврора! Аз изгубих всичко и сега Йожени Безансон е просякчия. Ах, мосю, това е тъжна история и не зная какъв ще бъде нейният край.

Уви! Има скърби, които се понасят по-тежко, отколкото загубата на имот. Тази загуба може с време да се възстанови, но отчаянието от несподелената любов – любов силна, единствена, чиста, каквато е моята – ще трае дълго, може би завинаги!

Искам да знаете, мосю, че в горчивата чаша, поднесена ми от съдбата, няма нито една капка ревност или упрек. Самата аз съм виновна за отреденото ми страдание.

Сбогом, мосю! Сбогом и прощавайте! По-добре е никога вече да не се срещаме. О, бъдете щастлив! Никакво мое оплакване никога не ще стигне до вашите уши, за да затъмни слънчевия

блясък на вашето щастие. Отсега нататък само стените на *Sacré coeur*¹¹⁴ ще бъдат свидетели на скърбите на нещастната, но благодарна

Йожени.

Писмото носеше дата от предишния ден. Аз знаех, че това беше рожденият ден на девойката, както се казва обикновено, денят, в който тя ставаше пълнолетна.

„Бедната Йожени! – помислих си аз. – Нейното щастие свърши заедно с непълнолетието ѝ. Бедната Йожени!“

Сълзи се стичаха по бузите ми, когато свърших да чета. Избърсах ги бързо, позвъних и поръчах да ми оседлаят коня. Побързах да се облека; конят скоро бе докаран пред вратата, качих се и препуснах към плантацията.

Скоро след като напуснах селището, застигнах двама мъже, които също бяха на коне и отиваха в същата посока, само че яздеха по-бавно от мене. Те бяха облечени в дрехи, каквито обикновено носят плантаторите, и всеки нехаен наблюдател би ги взел за такива. Обаче в тях имаше нещо, което ме накара да помисля, че не бяха нито плантатори, нито търговци, нито хора, свързани с някои от обикновените занаяти. Забелязах това нещо не по дрехите им, а по някакво особено изражение на лицата. Не мога добре да опиша това изражение, но винаги съм го забелязвал в лицата и чертите на хора, които имат нещо общо с прилагането на законите. Дори и в Америка, където няма униформи и значки, съм се чудил на тази особеност – дотолкова, щото ми се струва, че бих могъл да разпозна детектив, облечен и с най-прости дрехи.

У въпросните двама мъже това изражение бе силно подчертано. Не се и съмнявах, че бяха по някакъв начин свързани с изпълняването на законите. Нямах никакво съмнение, че бяха полицаи или пълномощници на шерифа. След като им хвърлих само един бегъл поглед на минаване, не бих се занимавал повече с тях, ако всичко това не беше свързано с други обстоятелства, за които мислех в този миг.

Не ги поздравих, но като минах край тях, можах да доловя, че мое присъствие не беше безинтересно за тях. Като се обърнах назад, видях, че единият се беше приближил до другия и двамата оживено разговаряха, а по ръкомаханията им можах да разбера, че говореха за мене.

Скоро ги изпреварих много и престанах да мисля за тях.

114. *Sacré coeur* (фр.) – Светото сърце – Б.пр.

Бях избързал напред, без да имам никакъв предварителен план за действие. Ръководеше ме единствено мигновеният ми подтик и мислех само как да стигна къщата и да узная за положението на нещата било от Йожени, било от самата Аврора.

Така, без много да се замислям, стигнах до самата плантация.

Сега реших да яздя по-бавно, за да имам няколко минути на разположение да събера мислите си. Дори спрях за малко. Речният бряг правеше тук лека извивка навътре, а пътят я пресичаше като хорда на дъга. Отрязаната част беше пустош – общинска мера – и тъй като нямаше никаква ограда, аз напуснах пътя и насочих коня си към брега на реката. Там го спрях, но останах на седлото.

Помъчих се да си съставя някакъв план на действие. Какво да кажа на Йожени? А на Аврора? Дали Йожени щеше да ме приеме след това, което ми беше писала? В бележката тя се прощаваше с мене, но сега не беше време да се спазват дребнави формалности. А ако ме приемеше, дали щях да имам възможност да поговоря с Аврора? Аз трябва да я видя. Кой може да ме спре? Имах да й кажа толкова много неща; сърцето ми преливаше. Само едно свиждане с моята годеница можеше да го успокои.

Все още без никакъв определен план, обърнах отново коня си, пришпорих го и се понесох в галоп напред.

Когато пристигнах пред портата, малко се изненадах, като видях два оседлани коня да стоят и чакат. Веднага познах, че са същите, които бях задминал по пътя. Те ме бяха изпреварили, докато съм стоял на завоя на реката, и стигнали до портата преди мене. Седлата бяха празни. Ездачите бяха влезли в къщата.

Един от чернокожите държеше конете. Това беше старият ми приятел Зип.

Приближих се и без да слизам, се обърнах към Сципион. Кои са тези, които бяха влезли?

Отговорът почти не ме изненада. Предполаганието ми беше вярно. Бяха представители на закона – пълномощникът на шерифа и неговият помощник.

Нямаше нужда да питам за причините на посещението им. Досетих се сам.

Запитах Сципион само за подробностите.

Сципион ми ги изложи накъсо, доколкото можеше, без да го прекъсвам. Къщата и всичко в нея се намирало в разпореждане на пълномощника на шерифа; Ларкин все още управлявал негърското селце, но

всичките роби щели да бъдат продадени; Гаяр ту идвал, ту си отивал; а „Споица Жени замина“.

– Замина? Къде?

– Не зная, сподарю. Мисля, тя отиде в града. Замина снощи, през нощта.

– Ами...

Аз замълчах за миг, докато се успокои бясно туптящото ми сърце.

– Аврора? – с усилие запитах аз.

– Рора също замина, сподарю, тя замина заедно със споица Жени.

– Аврора замина!

– Да, сподарю, тя замина; наистина.

Бях изумен от тази новина, но и озадачен от това тайнствено заминаване. Йожени заминала, и то през нощта! Аврора отишла с нея! Какво можеше да означава всичко това? Къде ли бяха отишли?

Безбройните въпроси, които зададох на негъра, не хвърлиха никаква светлина върху положението. Той не знаеше нищо за тяхното отпътуване – не знаеше нищо друго освен онова, което засягаше негърското селце. Беше чул, че самият той, жена му, дъщеря му – малката Хлоя – и всички други роби щели да бъдат отведени в града и продадени на публична разпродажба на пазара за роби. Трябвало да ги отведат на следващия ден. Имало вече обявление за продажбата им. Това беше всичко, което знаеше. Не, не всичко – Зип имаше още една новина за мене. Тя беше достоверна: той чул „белите хора“ да говорят за това – Ларкин, Гаяр и един „търговец на негри“, който се заинтересувал от тази продажба. Новината се отнасяше до кварталонката. Тя щяла да бъде продадена наред с другите!

Докато негърът ми разправяше всичко това, кръвта ми кипеше. Новината беше вярна. Това, което Сципион бе чул и ми предаде с най-малки подробности, личеше, че е достоверно. Не можех да се усъмня в това, което ми казваше. Бях убеден, че е истина.

Плантацията Безансон не ме привличаше повече. Нямах вече никаква работа в Бренжиер. Сега Нови Орлеан беше поле за моите действия!

След като казах две-три любезни думи на Сципион, обърнах коня и в галоп се отдалечих от портата. Буйното животно схвана, че съм разтревожен, и диво препусна по пътя. С цялата си необузданост то едва успяваше да върви в крак с бързите трептения на моите нерви.

След няколко минути вече го бях предал на коняра и като се качих в стаята си, започнах да се приготвявам за отпътуване.

Глава XLII „Плаващият пристан“

Сега чаках само някой параход, който да ме отведе до Нови Орлеан. Знаех, че нямаше да чакам дълго. Ежегодната епидемия вече намаляваше и приближаваше началото на сезона за търговия и развлечения в Града на завоя. Параходите, отпътували нагоре по течението, вече се движеха по всички притоци на могъщата Мисисипи и, натоварени с производството на почти безграничната ѝ долина, бяха се устремили към голямото южно средище на американската търговия. Можех да очаквам параход „надолу“ всеки ден или даже всеки час.

Реших да взема първия от тях.

Хотелът, в който живеех, както и цялото селище, се намираше на значително разстояние от пристана. Селището беше построено така далече от предпазливост. На това място, както и на хиляда мили нагоре и надолу, бреговете на Мисисипи се издигат само няколко фута над равнището на водата и поради постоянното подмиване на почвата често големи пространства се свличат и биват помитани от буйните червени води. Човек може да си помисли, че с времето това неспирно действие на водата ще разшири коритото до неестествени размери. Но не. При всяко заливане на единия бряг водовъртежът, образуван в новия завой, отнася свлеченото на отсрещния бряг и тъй реката запазва постоянната си ширина. Това чудно явление може да се забележи от вливането на Охайо чак до устието на самата Мисисипи, само че в някои пунктове разливането от едната страна и наносите от другата са много по-големи, отколкото в други. На някои места „отнасянето“ на брега върви толкова бързо, че за няколко дена може да изчезне землището на цяло село или на цяла плантация. Нерядко през време на пролетните наводнения тази своенравна река си избира „пряк път“, оставя завоя, пресича направо и за няколко часа се образува ръкав, по който се устремява цялата река. Случва се на земята, заградена от завоя, да има плантация – а дори и три-четири – и плантаторът, легнал да спи, напълно уверен, че къщата му е на континента, като се събуди сутрин, открива, че е жител на остров! Той вижда с ужас как огромни маси червено-кафява вода се носят пред него и го отрязват от сушата. Не може вече да отиде до съседното селище без помощта на сал, който струва доста скъпо. Неговите коли не ще му служат вече „да извозва“ на пазара огромните бали памук и

качета със захар и тютюн. И обзет от страх и несигурност пред някоя нова необуздана прищявка на течението, която може да отнесе и самия него, и къщата му заедно с неговите няколкокостотин полуголи негри – той бяга от дома си и се преселва в някоя друга част на поречието, където земята му се струва по-запазена от такива нежелани нашествия на реката.

Поради тези своеобразности на Мисисипи извънредно рядко се срещат сигурни места за градчета по долното ѝ течение. По протежение на последните ѝ петстотин мили има само няколко точки, естествени възвишения, които предлагат тази възможност. Изкуственият насип, известен под името Дигата, поправя до известна степен това положение и създава относителна сигурност за градчетата и плантацияите.

Както вече споменах, моят хотел беше доста далече. Някой параход можеше да пристигне и да отплава, без да узнае за това. Натоварен кораб, който отива надолу по реката, обикновено няма нужда от допълнителен товар и затова не спира за дълго, а в една „странноприемница“ на брега на Мисисипи човек не може, както в някой лондонски хотел, да се осланя на изпълнителността на „камериера“. Вероятността на бъдете събуден от Самбо¹¹⁵, който е десет пъти по-сънлив от вас, надали е по-голяма от едно на сто.

Имах достатъчно опит в това отношение и пред страха, че някой параход може да мине, а аз да си остана в хотела, реших да уредя сметките си тука и веднага да се пренеса на пристана заедно с моите impedimenta.

Нямаше да остана съвсем без подслон. Там нямаше никаква къща, обаче на пристана стоеше един стар параход, отдавна осъден като „недостоеен за реката“. Този бракуван параход, вързан със здрави въжета за брега, представляваше прекрасен плаващ кей, а просторната му палуба, кабините и салони служеха за склад на какви ли не стоки. Всъщност той се използваше и като пристан, и като склад и беше известен под името „плаващият пристан“.

Беше късно – почти полунощ, – когато се качих на плаващия пристан. Хората, които случайно може да са имали работа тука, си бяха отишли, нямаше го и самия собственик на този кораб-склад. Един сънлив негр, неговият *locum tenens*¹¹⁶, беше единственото човешко същество, което се изпреди пред погледа ми. Тази личност обитаваше долната

115. *Самбо* – нарицателно име за негр въобще. – Б.пр.

116. *Locum tenens* (лат.) – заместник. – Б.пр.

палуба на парахода и сега седеше зад тезгяха, който заграждаше единия ъгъл на палубата. Върху този тезгях имаше везни с грамове, голямо кълбо здрав канап, голям нож и други принадлежности, каквито можете да видите в провинциален „дюкян“, а по полиците зад него бяха наредени шишета с разноцветни напитки, чаши, кутии със сухар, сирене, качета граниво масло, пачки тютюн и връзки долнокачествени пури – накъсо казано, всичките „тем подобни“ на обикновена бакалница. Останалата част от широкото помещение беше отрупана със стоки в най-различна опаковка. Имаше сандъци, бурета, чували и бали – някои от тях, дошли през Нови Орлеан от далечни страни, щяха да заминат нагоре по реката, докато пък други – богатите плодове на земята, бяха предназначени за изпращане надолу и трябваше да пропътуват хиляди мили през широкия Атлантически океан. Целият под беше покрит с тези разнообразни пратки и аз напразно търсех място, където да мога да се изтегна. При подобро осветление може би щях да успея да открия такова местенце, обаче лоената свещ, протекла по празната бутилка от шампанско, едва осветяваше този безпорядък. Светлината беше достатъчна само да ме заведе при единствения обитател на това място, по чието черно лице свещта хвърляше слаби отблясъци.

– Спиш ли, чичо¹¹⁷? – рекох аз, като се приближих.

Голяма рядкост е американски негър да отговори грубо, още повече когато е запитан учтиво. Приятелският тон, с който се бях обърнал, заsegна някоя нежна струна в гърдите на „черния“ и добродушна усмивка се разля по лицето му, когато ми отговори. Разбира се, той не спеше. Но аз зададох този празен въпрос само като встъпление към по-нататъшен разговор.

– Я гледай ти! Че това е сподарят Едуард. Чичо Сам ви знае вас, сподарю Едуард. Вие сте добър към черните хора. Какво може чичо Сам да направи за сподаря?

– Ще отивам надолу в града и дойдох тука да чакам параход. Смяташ ли, че ще има някой тази нощ?

– Сигур, сподарю... сигур ще има параход тази нощ. Моят сподар чака тази нощ параход от Червената река... или „Хума“, или „Чоктума“.

– Добре. А сега чичо Сам, ако ми намериш шест фута място на гладките дъски и ми обещаеш да ме събудиш, щом се зададе параходът, няма да ми е мъчно, че съм ти дал този половин долар.

Внезапно очите на чичо Сам се разшириха, бялото им се увеличи и

117. „Чичо“ – с това име белите господари фамилиарно наричат старите негри. – Бел.авт.

показаха какво всъщност изпитваше той при вида на лъскавото парче метал. Без много да приказва, чичо Сам взе бутилката от шампанско със закрепената на нея свещ и, провирайки се между сандъци и бали, ме поведе към стълбите, които водеха на втората, кабинната палуба на корабата. Ние се изкачихме и влязохме в салона.

– Тука, сподарю, има достатъчно място... Чичо Сам много съжалява, че няма легло, ама сподарят, ако може, да спи ей на тези тука чували с кафе, той е добре дошъл... много добре дошъл. Аз оставям тази свещ тука за сподаря. Аз може да взема друга за мене долу. Лека нощ, сподарю Едуард... не бойте се, аз ще ви събудя... не бойте се за това.

С тези думи добросърдечният негър постави бутилката-свещник на пода, слезе пак долу и ме остави с мислите ми.

При оскъдната светлина на свещта огледах небрежно квартирата си. Имаше достатъчно място, както ми каза чичо Сам. Това беше салонът на стария параход, а тъй като преградните врати бяха изкъртени и отнесени, то дамското отделение, главният салон и предната част сега представляваха едно цяло. Съединени, те образуваха зала, повече от сто фута дълга, и от средата, където бях застанал, двата края се губеха от погледа ми в тъмнината. Кабините още си стояха от двете страни със зелените жалузи на вратите. Някои от тях бяха затворени, докато други бяха откренати или широко отворени. Позлата и орнаменти, потъмнели от времето и употребата, красяха стените и тавана на залата, а над сводестия вход към главния салон още блестеше златният надпис „Султана“, който ме осведоми, че се намирам в останките на един от най-прочутите параходи, които някога са порили водите на Мисисипи.

Странни мисли ми идваха на ума, докато оглеждах тази изоставена зала. Безмълвна и напусната изглеждаше тя, дори повече отколкото някое усамотено кътче в дълбините на гората. Липсата на онзи шум, който човек е свикнал да чува в подобни места – бумтежът на машините, дрезгавото боботене на парата от изпускателната тръба, оживената глъчка или звънливият смях, липсата и на обикновената гледка – ослепителните полилеи, дългите маси с бляскави кристални съдове, – липсата на всичко това, а от друга страна, наличността на обстановката, свързана с тези гледки и звуци, придаваха на помещението вид на неопикуемо запустеше. Чувствах се, както се чувства човек сред развалините на някой стар манастир или сред гробовете на древно гробище.

Никакви мебели не нарушаваха еднообразието на помещението. Единствените неща, които се хвърляха в очи, бяха разхвърляните по пода груби ютени чували, върху които чичо Сам ме беше поканил да

легна.

След като поразгледах необикновената си стая и след странните размишления, навявани от нейния вид, започнах да мисля как да се разположа за сън. Бях уморен. Здравето ми не беше още съвсем възстановено. Чистата постелка от чували с кафе изглеждаше примамлива. Аз домъкнах пет-шест парчета, наредих ги един до друг, след това се изтегнах по гръб и се покрих с наметката си. Зърната на кафето се поддадоха на тежестта на тялото ми, с което направиха положението ми по-удобно, и след по-малко от пет минути аз вече спях.

Глава XLIII

Норвежките плъхове

Трябва да съм спал цял час или повече. Не бях се сетил да погледна часовника си, преди да заспя, а след като се събудих, не можех и да помисля за такова нещо. Но че бях спал най-малко един час, можех да разбера по дължината на свещта.

Това беше ужасен час, по-ужасен от който не мога да си спомня през целия си живот – час, изпълнен със страхотни сънища. Но не съм прав като казвам това. То не беше сън, макар на времето да мислех така.

Слушайте!

Както казах, бях легнал по гръб, покрил се с широкия си плащ от брадата до глезените. Само лицето и ходилата ми се подаваха изпод него. Бях сложил един от чувалите за възглавница, та главата ми беше в такова положение, че свободно виждах цялото си тяло. Свещта, поставена малко по-далеч от петите ми, беше точно пред моите очи и в тази посока можех да виждам пода на разстояние от няколко ярда, Казах, че след пет минути съм заспал. Мислех, че съм заспал, пък и до днес мисля същото, и все пак очите ми бяха отворени и ясно виждах свещта пред себе си и онази част от пода, която беше осветена от нейния пламък. Струва ми се, че се мъчех да си затворя очите, но не можех; нито можех да променя положението си, а лежах загледан в светлината и в пода около нея. Изведнъж пред очите ми се мярна странна гледка. Голям брой малки блестящи предмети започнаха да танцуват и святкат отвъд в тъмнината. Отначало ги взех за светулки, но макар че навън ги имаше много, доста необичайно беше да видиш светулки вътре, в затворено помещение, още повече че ги виждах ниско на пода на салона, а не горе във въздуха, както би трябвало да бъдат.

Постепенно броят на тези бляскащи предмети растеше. Сега бяха няколко десетки и което беше най-странно, като че ли се движеха на чифтове. Това не бяха светулки!

Започнах да се тревожа. Започнах да мисля, че в тези безбройни огнени точки, които бляскаха на пода, се крие опасност. За бога, какво ли можеха да бъдат?

Едва си бях задал този въпрос и почти веднага можах да намеря разумен отговор, който съвсем не намали страха ми. Пред мене проблясваше страшната истина: всеки чифт святкащи точки е чифт очи!

Да се сетиш, че това са очи на плъхове, не беше никак утешително. Моят страх може да ви се вижда смешен, но аз ви уверявам най-сериозно, че нямаше да се уплаша повече, ако при събуждането си бях видял готова да скочи върху ми пантера. Бях чувал такива истории за тези норвежки плъхове (всъщност лично съм бил свидетел на техните дръзки и свирепи подвизи в Нови Орлеан, където вилнееха по това време в несметни количества)¹¹⁸, щото видът им ме изпълни с погнуса и ужас. Но най-страшното беше това, че виждах как те се приближават към мене, как идват все по-близо и по-близо, а няха сили да се махна от пътя им!

Да. Аз не можех да се помръдна. Ръцете и краката ми бяха като от камък, а в мишците ми не беше останала ни капка сила! Тогавя помислих, че сънувам!

„Да! – разсъждавах, понеже все още притеждавах способността да разсъждавам. – Да! Аз само сънувам, но ужасен сън... ужасен... Да можех да се събудя... Това е кошмар! Зная... да можех поне малко да се помръдна... да помръдна пръстите на краката... на ръцете... ах!“

Тези размишления действително се редяха в ума ми. Идвали са ми и при други случаи, когато съм имал кошмар, но сега вече не се боя от такива халюцинации, понеже се научих как да се изтръгвам от тях. Тогавя не умеех. Аз лежах като мъртвец, на когото не са затворили очите, и мислех, че сънувам.

Дали сънувах, или бях буден, но душата ми още не беше стигнала до връхната точка на ужаса. Като продължавах да се вирам, долавях, че броят на гадните животинки се увеличава всеки миг. Сега вече виждах кафявите им космати тела, тъй като се бяха приближили до свещта и попадаха в нейния светъл кръг. Подът гъмжеше от тях. Той като че ли беше оживял и се люшкеше като море при буря. Отвратително зрелище.

Плъховете идваха все по-близко. Аз виждах вече острите им зъби,

118. *Плъхове* – само онзи, който е имал случай лично да се увери в смелостта и свирепостта на норвежките плъхове, когато са в голям брой и изгладнели, може да повярва на описаното приключение. Авторът може да убеди читателя, че в тази случка има истина. По времето, когато това се случи, градовете по Мисисипи гъмжаха от Норвежки плъхове и те бяха станали толкова хищни, че се наложи да се дава награда за унищожаването им. Нощната охрана беше специално натоварена с това задължение и минавайки по улиците в полунощ, човек можеше да види как нощният пазач, придружен от две кучета за ловене на плъхове, много енергично изпълнява своите обязанности. Огромните складове с бали памук и дървен материал в Нови Орлеан, както и дървените му кейове осигуряваха на плъховете убежище, а в този климат на буен растеж те се бяха страхотно много размножили. Многочислеността им придаваше смелост и на минаване из улиците в лунна нощ човек можеше да види стотици плъхове да тичат през краката му и съвсем да не се плашат от него. – Бел.авт.

дългата сива четина на муцуните им и злобното изражение на малките им проникателни очички.

Още по-близо! Те се качват на чувалите с кафе... пълзят по краката и тялото ми... гонят се в гънките на моя плащ... те ми гризат обувките... Ужас! Ужас! Те жив ще ме изядат!

Край мене има милиарди! Не мога да погледна настрани, но зная, че ме заобикалят отвред. Чувам рязкото им писукане, въздухът е напоен с вонята на гадните им тела. Струва ми се, че ще ме задуши. Ужас! Ужас! О, боже милостиви! Събуди ме от този страшен сън!

Такива бяха моите мисли, такива бяха усещанията ми в този миг. Напълно ясно съзнавах всичко, което ставаше наоколо ми – дотолкова ясно, че го смятах за сън.

Полагах крайни усилия да се събудя – да раздвижа ръка или крак. Но всичко беше напразно. Не можех да помръдна нито един мускул. И най-малкият нерв в тялото ми спеше. Кръвта беше спряла да тече в жилите ми!

Скован от тази ужасна болка, лежах дълго, дълго време. Лежах, обзет от страх да не бъда разкъсан на парчета и изяден!

Свирепите животни бяха нападнали само обувките и плаща ми, но ужасът ми беше пълен. Чаках да ги усетя на гърлото си!

Дали моето лице и отворените втрещени очи ги задържаха на разстояние? Сигурен съм, че очите ми са били отворени през цялото време. Дали това ги плашеше и не им даваше да ме нападнат? Без съмнение, да. Те се катереха по цялото ми тяло, дори и по гърдите, но като че избягваха главата и лицето!

Дали щеше да ги задържи дълго този изгоден за мене страх, не зная, защото ужасната сцена завърши по неочакван начин.

Свещта догоря, угарката изсъска и падна през гърлото на бутилката и светлината угасна.

Изплашени от внезапния преход от светлина към тъмнина, гнусните гадини нададоха ужасен писък и се втурнаха да бягат на всички страни. Аз чувах топуркането на техните крака по дъските.

Светлината изглежда ми е действала магически и ме е сковавала с железните вериги на кошмара. Щом тя угасна, силата ми се възвърна, аз скочих на крака, грабнах моя плащ, размахвах го безумно наоколо си и закрепях, колкото имах сили.

От всяка пора на кожата ми течеше студена пот и усещах като че косите ми бяха настръхнали. Все още вярвах, че това беше сън и едва когато изуменият негър пристигна със свещ в ръка и видях в какво

състояние се намираха обувките ми и плащът, едва тогава се убедих, че бяха ме посетили косматите гости и че ужасната случка е била действителност.

Не останах повече в „салона“, ами се загърнах с плаща и излязох на чист въздух.

Глава XLIV „Хума“

Не останах дълго на плаващия пристан. Скоро до слуха ми долетя дрезгавото бумтене на пара от изпускателна тръба, а малко след това се появиха и огньовете на параходните пещи, които хвърляха червени отблясъци върху реката. След това се чу и ехтящият плясък на лопатите на колелата, когато се удряха в кафявата вода, а сетне и звънът на камбаната, заповедите на капитана към помощника, а от помощника – на матросите и след пет минути „Хума“, параход от Червената река, застана редом със старата „Султана“.

Аз се качих, хвърлих багажа си през преградата, отидох на горната палуба и седнах под сенника.

Десетина минути привидна бъркотия – бързо трополене по палубите и пристана, – пет-шест пътника бързат да слязат, други бързат в обратна посока, съскане на пара, трясък на огромни цепеници дърва, хвърляни в пещта почти прави, от време на време високи заповеди, изблици смях след някоя груба шега или тих, тъжен шепот на сбогуване. Десет минути такива зрелища и звуци и пак се разнася звънът на голямата камбана – знак, че корабът потегля отново по своя път.

Бях се отпуснал на стол, който стоеше до един от стълбовете на сенника, близо до перилата. От това място погледът ми обхващаше трапа и плаващия пристан, откъдето току-що бях дошъл.

Гледах равнодушно всичко, което ставаше долу, без да обръщам внимание на нещо определено. Ако въобще ме занимаваше някаква мисъл, то тази, за която мислех, не беше тук и аз неволно извърщах поглед от суетящите се хора, за да го устремя надолу по левия бряг на реката. Може би тези откъслечни погледи се съпровождаха с неволно отронена въздишка, а междувременно мисълта ми не се занимаваше с нищо определено и бързащите насам-натам фигури бяха за мене само сенки.

Изведнъж това безразличие бе нарушено. Съвсем случайно очите ми се спряха на двама души, чиито движения неочаквано привлякоха вниманието ми. Те стояха на палубата на плаващия пристан, но не близо до трапа, гдето един факел осветяваше бързащите пътници, а на усамотено място в сянката на сенника. Почти не можех да ги видя при оскъдното осветление – всъщност едва различавах фигурите им, загърнати в тъмни плащове, – ала тяхната стойка тяхното усамотение в най-тъмната

част на кораба, явното вълнение, с което разговаряха – всичко това ме доведе до заключението, че бяха влюбена двойка. Сърцето ми, водено от сладкия инстинкт на любовта, веднага прие това обяснение и не потърси друго.

„Да, влюбени! Колко са щастливи! Не... може да не са чак толкова щастливи – това е раздяла! Някой младеж – вероятно млад писар или търговец, който пътува надолу за града, гдето ще прекара зимата. Какво от това? Напролет ще се върне и пак ще стисне тези нежни пръстчета, пак ще прегърне тази хубава снага, пак ще казва тези мили думи, които ще звучат още по-сладко след продължителното мълчание.

Щастлив младеж! Щастлива девойка! Лека е мъката на раздяла като вашата. Колко лесно се понася тя, ако я сравним с насилствената разлъка, преживяна от мен. Аврора!... Аврора!... Защо не си свободна! Защо не си някоя дама от благородно потекло! Не че бих те любил повече – това е невъзможно, – ала тогава щях да мога открито да те ухаждам и свободно да те спечеля. Тогава бих могъл да се надявам, а сега, уви! Тази ужасна бездна... тази обществена пропаст, която зее между нас. И все пак тя не може да раздели две души! Нашата любов ще я преодолее... Ах!“

– Хей, господине, какво има? Да не е паднал някой от борда?

Аз не обърнах никакво внимание на този груб въпрос. Дълбока болка бе обзела душата ми и изтръгна от мене неволно възклицание, което даде повод да ми се зададе този въпрос.

Двете сенки се разделиха – разделиха се с взаимно стискане на ръце, с целувка! Младият мъж бързо се запъти към трапа. Аз не видях лицето му, когато мина край светлината. Не обърнах внимание на него, понеже някакво странно обаяние задържа погледа ми върху нея. Бях любопитен да видя как щеше да постъпи тя в този сетен миг на прощаване.

Матросите издърпаха трапа на борда. Удари сигналната камбана. Усетих, че се отдалечаваме.

В този миг забулената сянка на дамата се плъзна към светлината. Тя пристъпи напред, за да зърне прощалния поглед на своя любим. Няколко стъпки я доведоха до края на плаващия пристан, където пламтеше факелът. Беше отметнала назад бонето си, подобно на качулка. Светлината падаше право на нейното лице, блестеше в пищните къдрици на черната коса, покрила слепите ѝ очи, танцуваше във великолепните ѝ очи. Боже мой! Това бяха очите на Аврора! Нищо чудно, че извиках необуздано:

– Това е тя!

– Какво?... Жена! Падна ли, казвате? Къде? Къде?

Човекът очевидно бе развълнуван. Бях промълвил тези думи достатъчно високо, за да стигнат до ушите му.

Той ги сметна за отговор на предишния си въпрос, а възбуденото ми държане затвърди предположението му, че някаква жена действително е паднала в реката.

Други, застанали наблизо, дочуха и повториха неговите въпроси и възклицания. Тревогата премина като светкавица през парахода. Пътниците се втурнаха от кабините към перилата и към предния сенник, задавайки презглава въпроси:

– Кой? Какво? Къде?

Един висок глас се провикна:

– Някой паднал! Жена! Жена е!

Като знаех причината на тази смешна тревога, не й обърнах внимание. Умът ми беше зает със съвсем друг въпрос. Първият пристъп, причинен от отвратителното чувство на ревност, беше погълнал цялата ми душа и аз съвсем не се интересувах от това, което ставаше около мене.

Едва бях познал лицето ѝ, и параходът се обърна надолу по течението и с ъгъла на кабината го закри от мене. Втурнах се напред чак до трапа. Бях много закъснял – кормчийската кабина препречи погледа ми. Аз не спрях, а продължих да тичам към върха на кормчийската кабина. Възбудените пътници се суетяха край перилата. Те ми пречеха да бързам и така мина доста време, докато успя да се покатеря на кормчийската кабина и да се изправя на изпъкналия ѝ покрив. Най-сетне успях, но беше твърде късно. Корабът беше отплавал на няколкостотин метра по течението. Виждах плаващия пристан с пламтящите му факли. Виждах даже и очертания на хора, застанали на палубата му, но не можех да различа тази, която търсеха очите ми.

Разочарован отидох на ураганната палуба, която беше почти нещо като продължение на покрива на кормчийската кабина. Там щях да бъда сам и можех да се отдам на горчивите си размишления.

Но това не стана. До ушите ми долетяха викове, тропот от тежки обувки, както и стъпки на по-леки крачка, и в следващия миг цял поток пътници, мъже и жени, се изля от двете страни на кормчийската кабина.

– Това е господинът... ето го! – извика един глас.

След миг възбудената тълпа ме заобиколи и няколко души ме запитаха в един глас:

– Кой падна? Кой? Къде?

Естествено, аз разбрах, че тези въпроси са отправени към мен.

Разбрах също, че трябва да отговоря, за да успокоя смешната тревога.

– Госпожи и господа! – казах аз. – Не зная кой да е паднал от борда. Защо питате мене?

– Хей, господине! – провикна се причинителят на цялата тази бъркотия. – Не ми ли казахте...

– Нищо не съм ви казвал.

– Ами нали ви попитах дали някой не е паднал?

– Попитахте ме.

– И вие ми отговорихте...

– Нищо не ви отговорих.

– Дяволите да ме вземат, ако не сте ми отговорили! Вие казахте: „Ето я!“ или „Това е тя!“, или нещо подобно.

Обърнах се към говорещия, който, струва ми се, вече губеше доверието на своите слушатели.

– Господине! – казах аз, подражавайки на неговия тон. – Изглежда, никога не сте чували за онзи, дето станал баснословно богат, понеже си гледал само своята работа.

Моята забележка оправи положението. Тя бе посрещната с гръмогласен смях, напълно сразяващ моя прекалено любопитен противник, който след малко хвалби и гръмки думи най-после слезе в бара да успокои униженото си самочувствие с чаша подсладен джин.

Другите се разотидоха един по един и се пръснаха по различните кабинни и салони; аз отново останах сам-самичък на ураганната палуба.

Глава XLV

Ревност

Любили ли сте някога девойка от народа, някоя хубава млада девойка с незавидна съдба, чиято ослепителна красота е унищожавала във вашите очи всяко обществено неравенство? Любовта изравнява всички различия – тази пословица е стара, колкото са стари планините. Любовта покорява гордото сърце и учи надменния дух на снизхождение, но тя издига и облагородява. Тя не превръща принца в селянин, но прави селянина принц.

Загледайте се в обожаваната от вас девойка, когато е заета с всекидневната си работа! Ето тя носи делва вода от кладенеца. Пристъпва боса по добре познатата пътека. Тези необути прозрачни крачета са по-хубави в своята голота, отколкото обути с най-тънка коприна и сатен. Венци и бисерни украшения, златни фуркети и висулки от корал, най-пищните прически на модните среди – всичко това изглежда просто и безцветно в сравнение с бляскавото *négligé*¹¹⁹ на тези руси плитки. Пръстената делва на главата ѝ стои изящно като златна корона; всяко нейно движение е поза на статуя, достойно за длетото на ваятел; грубата дреха, която покрива нейната снага, във вашите очи ѝ прилича повече, отколкото одежда от най-скъпо кадифе. Тези неща не ви занимават. Вие не мислите за обковката, а за бисера в нея.

Тя влиза в някаква къщурка – нейния скромен дом. Скромен? Във вашите очи той вече не е скромен; тази малка кухничка с дървените си столове и измит долап, с полицата с канчета, чаши и простички шарени паници, с варосаните си стени и по тях евтини шампи с червен войник и син моряк, този скромен дом – малък музей на пенатите¹²⁰ на бедните – се изпълва сега със светлина, която го прави по-блестящ от позлатените богатски и великосветски салони. Тази къщича, схлупена под ниския си покрив, обвита с орлови нокти, се превръща в дворец. Сиянието на любовта я преобразява! Това е рай, в който ви е забранено да влезете. Да, и въпреки цялото си богатство и власт, въпреки изискания си вид и високото си звание, въпреки изящното си облекло и светещи лачени обувки може би не смеете да влезете там.

119. *Négligé* (фр.) – в случая – небрежно сплетени коси – Б.пр.

120. *Пенати* – домашни богове на римската митология, закрилници на челядта и земята. – Б.пр.

И – о! – как завиждате на онези, които смеят!... Как завиждате на онзи напет чирак и на онзи грубиян със селски дрехи, който плющи с камшика си и си подсвирква със същото безразличие, сякаш върви след ралото си, вместо да онемее от благоговение пред тази красота! Колкото и да е недодялан, как му завиждате вие за неговите предимства! Как бихте го заклали заради тези сладки усмивки, които, изглежда, се отправят към него тъй разточително!

Може в тези усмивки да няма вложено нищо особено. Те може да са израз на добросърдечност, на обикновено приятелство, може би на малко кокетство. И въпреки всичко вие не можете да ги гледате без завист, без подозрение. Ами ако в тях има вложен някакъв смисъл, ако това са любовни усмивки, ако сърцето на това просто момиче е избрало било младия чирак, било този със селските дрехи, тогава вие сте осъден да изпитате най-горчивата болка, която познава човешкото сърце. Това не е обикновена ревност. Това е много по-мъчително чувство. Наранената суетност налива отрова в отворената рана. О, колко е мъчно да я понесеш!

От такава болка страдах аз, когато крачех по тази висока палуба. За щастие бяха ме оставили сам. Не бих могъл да скрия чувствата, които ме разтърсваха. Целият ми вид и дивите ми ръкомахания биха ме издали. Щях да стана прицелна точка на подигравки и смях. Но бях сам. Кормчията, затворен в стъклената си кабина, не ме забелязваше. Той стоеше гърбом към мене и острият му взор, неотклонно устремен към водата, беше твърде зает с плаващи дървета и пясъчни наноси, с коренища и „махала“, за да обърне внимание на обхваналата ме лудост.

Туй беше Аврора! Не се и съмнявах в това. Не можех да сбъркам нейното лице с някое друго. Нямаше лице като нейното – толкова хубаво... уви! – тъй пагубно прекрасно.

Кой ли можеше да бъде той? Някое младо конте от града? Някой служещ в магазин? Млад плантатор? Кой? Може би... – и при тази мисъл ме обхвана острият пристъп на болка – някой от нейната отритната раса... някой „цветен“ младеж... мулат... кварталон... роб! Ах, да бъдеш съперник на един роб! – Това беше по-лошо от съперничество. Безсрамна кокетка! Защо се оставих да ме увлече? Защо взех нейната хитрост за наивност?... Нейното коварство – за истина?

Кой ли можеше да бъде той? Ще претърся целия параход, но ще го открия. За съжаление не бях забелязал нито лицето му, нито дрехите му. След като те се разделиха, очите ми останаха приковани върху нея. В сянката го бях видял съвсем неясно, а когато мина под факлите, не го

видях. Колко безсмислено е в такъв случай да го търся! Не бих го познал в такова множество хора.

Слязох долу и взех да обикалям кабините, предния сенник и покрай страничните перила. Вглеждах се настойчиво във всяко лице и на някои това трябва да се е сторило нахално. Щом зърнех млад и хубав мъж, той ставаше прицел на моите изпитателни погледи и ревност. Имаше няколко такива между пътниците; мъхех се да разпозная дали не са от онези, които се качиха на парахода в Бренжиер. Имаше няколко младежи, изглеждаше да са на борда отскоро, но по какво да ги разпозная? Не успях да намеря своя съперник!

Огорчен и разочарован, се върнах отново на покрива: обаче едва бях стигнал там, когато в ума ми проблесна нова мисъл. Спомних си, че робите от плантацията трябваше да бъдат изпратени в града с първия параход. Дали не пътуват със същия този кораб? Бях видял да подкарват бързо на борда тъпа негри – мъже, жени и деца. Не бях обърнал никакво внимание на едно тъй обикновено зрелище – зрелище, което човек може да види всеки ден и всеки час. Не бях и помислил, че можеха да бъдат робите от плантацията Безансон!

Ако са били те, тогава наистина все още можех да имам някаква надежда. Аврора не беше тръгнала с тях, но какво от това? Макар да е като тях – само една робиня, – надали ще я накарат да пътува с това стадо на палубата. Но тя не беше се качила на парахода! Трапът бе вече издърпан, когато я познах на плаващия пристан. По-леко ми стана на сърцето само от предположението, че робите на Безансон може да са на парахода. Обнадеждих се, че все пак всичко може и да е добре.

Защо? – може да ме запитате вие. Отговарям: просто понеже ми дойде мисълта, че младежът, който толкова нежно се беше разделил с Аврора, можеше да бъде неин брат или някой близък сродник. Не бях чувал да има такива роднини. Обаче можеше да е тъй и моето сърце се съвзе от острата мъка и жадно се залови за каквото и да е предположение.

Не можех да устоя повече на това съмнение и като се обърнах кръгом, забързах надолу по стълбичките на кормчийската кабина, покрай перилата и сетне по главното стълбище към машинната палуба. Промъквайки се между чували с царевича и бурета със захар, като ту се провирах под главната ос ту прескачах огромни бали памук, стигнах задната част на долната палуба, която обикновено се отреждаше за „палубните пътници“ – бедни емигранти от Ирландия и Германия, свили се тука безразборно наред с чернокожите неволници на Юга.

Не се излъгах. Те бяха тук – тези черни, но приветливи лица, – всички до един. Старият Зип и леля Хлоя, и малката Хлоя; новият кочиш Анибал и Цезар, и Помпей, и всички други – всички на път към страшния за тях пазар за роби.

Спрях една-две секунди, преди да се приближа до тях. Осветлението беше благоприятно за мене и аз ги виждах, без те да ме забележат. В тази тъмнокожа група нямаше ни искра от веселба. Не чувах смях, нито леки закачки, на които се отдаваха те в отминалите дни, всред малките колиби на селцето. По лицата на всички беше изписана дълбока тъга. В очите на всички личеше униние. Дори и децата, които обикновено не мислят за неизвестното бъдеще, дори и те изглеждаха потиснати от същото чувство. Те не се търкаляха и не се боричкаха. Въобще не играеха. Те седяха, без да помръднат и без да проговорят. Дори и те, нещастните невръстни илоти, разбираха достатъчно, за да се боят от мрачното си бъдеще – да изтръпват пред мисълта за пазара на робите.

Всички бяха угнетени. Нищо чудно. Бяха свикнали на добри обноски. Сега можеше да преминат в ръцете на жесток надзирател. Никой от тях не знаеше къде ще бъде на другия ден неговият дом, нито пък какъв тиранин ще бъде новият му господар. Но и това не беше всичко. Имаше нещо още по-лошо. Приятели щяха да бъдат разделени, роднини щяха да бъдат откъснати един от друг, може би за да не се видят никога вече. С ужас в сърцето и безкрайна мъка в очите, съпругът гледаше съпругата, братът – сестрата, бащата – детето си, майката – бебето.

Мъчително беше да гледаш тази група, потънала в скръб, да виждаш страданието и душевните терзания, които ясно се четяха по всяко лице; да мислиш за злините, които един човек под прикритието на закона може да извършва спрямо друг – неизмеримите греховни злини, поругание на всяко човешко начало. Ах, колко мъчително беше да гледаш тази картина!

За мене беше голямо облекчение, като разбрах, че моето присъствие поне за миг озари със светъл лъч тъмата, надвиснала над тях. Когато се появих, усмивки пропъдиха мрачните сенки по лицата им и аз бях посрещнат с радостни възгласи. Да бях техен спасител, не можех да бъда посрещнат по-сърдечно.

Всред пламенните им възклицания се чуваха трогателни молби да ги купя, да стана техен господар, примесени с разпалени уверения, че ще бъдат усърдни и предани. Уви! Те не знаеха колко много ми тежеше в този миг мисълта дали ще мога да купя една от тях.

Помъчих се да бъда весел, да ги ободря с утешителни думи. А то

като че ли самият аз имах нужда от утешение.

През цялото време очите ми не се спряха на едно място. Аз се вирах във всяко лице. Две газени лампи хвърляха достатъчно светлина, за да мога да сторя това. Неколцина от робите бяха млади мулати. Погледът ми се спря на всеки от тях. Как биеше сърцето ми, докато ги разглеждах! Най-после то заликува. Положително тука нямаше лице, което тя можеше да люби! Дали бяха всички тука? Да, всички – тъй каза Сципион, – всички освен Аврора.

– Ами Аврора? – попитах аз. – Чул ли си нещо ново за нея?

– Не, сподарю, аз мисля, Рора отиде в града. Тя замина с каляската, не с парахода, някои казват това и аз го вярвам.

Това беше много странно. Викнах негъра настрана.

– Кажи ми, Сципион – питах го аз, – има ли Аврора някакви роднини между вас? Брат, сестра или братовчед?

– Не, сподарю, няма. Божичко, сподарю! Рора, тя почти толко бяла, колко споица Жени, всички други са черни или най-малкото жълти! Рора тя е квартеронка, жълтите са всички мулати – не са роднини на Рора, не!

Това ме слиса и озадачи. Предишните ми съмнения вкупом нахлуха в душата ми. Отново бях обзет от ревност.

Сципион не можеше да разплете загадката. Неговите отговори на другите ми въпроси с нищо не ми помогнаха да я разреша и аз се върнах на горната палуба със сърце изтерзано от разочарование.

Единствено мисълта, че може би съм сбъркал, ме успокояваше донякъде. Може в края на краищата да не е била Аврора!

Глава XLVI

Майсторски приготвеният джулеп

За да удавят грижи и скърби, хората пият. Спиртните питиета взети в големи количества, заглушават и телесни болки, и душевни страдания – само временно. Ала няма ни телесна болка, ни душевно страдание, което да се уталожва тъй трудно, както пристъп на ревност. Човек трябва да изпие твърде много вино, за да успее да измие от сърцето си тази разяждаща отрова.

Но има малко облекчение във винената чаша и аз го потърсих. Знаех, че то щеше да бъде само временно и че скръбта скоро щеше да се върне, но въпреки всичко дори и една краткотрайна отмора беше добре дошла. Не можех повече да понасям мислите си.

Не умея да търпя болката. Неведнъж съм се напивал, за да умъртвя най-жалкия зъбобол. Към същото средство реших да прибягна, за да облека ужасните страдания на сърцето си.

Спиртните питиета бяха поддръка и можеха да се вземат в най-различен вид.

В един ъгъл на „пушалнята“ имаше бар, елегантно обзаведен: редица цветни бутилки със сребърни запушалки и пъстри етикети, чаши и лимони, мелничка за захар – носеше се мирис на мента и дъх на борова смола, – снопчета сламки за смучене на ментов джулеп, шери коблър¹²¹ или разхладително от кларет.

Посред този *entourage*¹²² стоеше барманът, но недейте си рисува този господин като някакъв жалък представител на келнерското съсловие, с безкръвни бузи и потна кожа, подобен на онези изроди в английските хотели, които с вида си ви развалят апетита. Наопаки, пред вас стои човек, издокаран по последна мода – естествено, по модата на своята родина и своето съсловие, сиреч като хората от Мисисипи. Той не носи нито сако, нито жилетка при изпълнение на служебните си задължения, затова пък ризата му заслужава вашето внимание. Тя е от най-фината тъкан на ирландските тъкачници – твърде фина, за да я носят тези, които са я изтъкали, и никой доставчик от Бондстрийт¹²³ не може да постигне нейната кройка.

121. *Джулеп, коблър* – американски напитки – Б.пр.

122. *Entourage* (фр.) – обкръжение, антураж. – Б.пр.

123. *Бондстрийт* – улица в Лондон, прочута с магазини за мъжка мода. – Б.пр.

Златни копчета бляскат на ръкавелите на бармана и брилянти искрят между безбройните волани на жабото на гърдите му. Меката обърнатата яка почива върху черна копринена панделка, вързана á la Байрон¹²⁴; тропическото слънце е виновно за тази мода, а не някакво желание да се подражава на поета-моряк. Върху тази риза са опънати копринени презрамки с изящна бродерия, а отгоре на това и украсени с токички от чисто злато. Шапка от скъпа трева от бреговете на Южното море краси добре напомадените му къдрици и това довършва портрета на параходния барман. Няма защо да се описват краката му. Тази част от неговата личност е невидима, понеже е скрита под бара. Той не е раболепен, захилен, угодлив кръчмарски прислужник, а е представителен млад господин, който може би притежава този бар с всичко в него и се държи с не по-малко достойнство от домакина на парахода или капитана.

Когато се приближих, този джентълмен сложи на тезгяха чаша и хвърли в нея няколко парченца лед. Той направи всичко това, без да бяхме разменили нито дума.

Нямаше нужда да му давам поръчка. По очите ми позна, че съм решил да пия.

– Коблър?

– Не – рекох аз, – ментов джулеп.

– Чудесно, ще ви разбъркам такъв джулеп, че ще си глътнете езика.

– Благодаря ви. Тъкмо това искам.

Тогава господинът постави една до друга две чаши – големи регали. В едната сложи първо лъжичка счукана бяла захар, после резенче лимон, едно резенче портокал, няколко стръка зелена мента, подир това шепа ситно натрошен лед, стотина грама вода и най-последно голяма чаша коняк. Като направи всичко това, той вдигна чашите, по една във всяка ръка, и започна да прелива съдържанието от едната в другата, но толкова бързо, че ледът, конякът, лимонът и всичко друго изглеждаше през цялото време като че виси във въздуха и се люшка между чашите. Самите регали нито за миг не се приближиха на повече от два фута един до друг! Тази сръчност, присъща на неговия занаят и придобита само с продължителна практика, очевидно беше източник на професионална гордост. След десетина такива прехвърляния той остави питието в една от чашите и я сложи на тезгяха.

Оставаше само да му придаде „окончателния гланц“. Той отрязва тънко прясно резенче ананас и като го хвана с палец и показалец,

124. Байрон вместо вратовръзка е носил широка черна панделка. – Б.пр.

прегъна го през ръба на чашата и с ловко движение го прекара около цялата чаша.

– Това е последната орлеанска новост – с усмивка забеляза барманът, когато ловко довърши това действие.

Тази малка „операция“ имаше двойна цел. Ананасът не само избърсваше от чашата полепналите зрънца захар и смачканите листенца мента, но оставяше и своя благоуханен сок, който се смесваше с аромата на питието.

– Последна орлеанска новост – повтори той, – майсторска работа.

Аз кимнах в знак на съгласие.

Сега джулепът беше „разбъркан“ и той побутна чашата към мене по мраморната повърхност на тезгяха.

– Ще искате ли сламка? – лаконично ме запита барманът.

– Да, благодаря ви.

Той мушна в чашата ми пшеничена сламка, аз я стиснах между устните си и започнах да поемам големи глътки от това може би най-възхително между опиващите питиета – ментовия джулеп.

Едва благоуханната течност беше минала през устните ми и започнах да усещам въздействието ѝ. Лудото туптене на пулса ми намаля. Кръвта ми се успокои и потече по-спокойно по жилите, а сърцето сякаш се потопа във водите на Лета¹²⁵. Облекчението настъпи почти мигновено и аз само се чудех как по-рано не се бях сетил за това. При все че още не бях съвсем щастлив, чувствах, че държах в ръцете си нещо, което щеше скоро да ме направи такъв. Колкото преходно и да беше такова щастие, то беше добре дошло за момента, а предчувствието за настъпването му – приятно за душата. Аз жадно гълтах възпламеняващото питие – гълтах го на големи глътки, докато сламката затрака между парченцата лед на дъното на чашата и ми подсказа, че там нямаше вече течност.

– Още един, ако обичате!

– Май че го харесахте?

– Чудесен!

– Нали ви казах. Струва ми се, чужденецо, че тука, на борда на този параход, ние правим не по-лош ментов джулеп, отколкото в Сейнт Чарлз или във Веранда, ако не е и малко по-добър от техния.

– Прекрасно питие!

– Мога да ви приготвя и шери коблър, който не пада по-долу.

125. *Лета* – реката на вечната забравя в гръцката митология; който пиел веднъж от водите ѝ, забравял всичко изживяно. – Б.пр.

- Не се съмнявам, но не обичам шери. Предпочитам това.
– Имате право. Аз също го предпочитам. Ананасът е ново хрумване и мисля, че го подобрява.
– И аз така мисля.
– Да ви дам друга сламка?
– Благодаря.

Младежът беше извънредно учтив. Предположих, че учтивостта му произтичаше от моите хвалебствия за неговите ментови джулепи. Но както по-после разбрах, причината се криеше другаде. Тези западнци малко се влияят от евтини ласкателства. Аз дължих доброто мнение за мене на нещо съвсем друго – на неудобното положение, в което бях поставил натрапчивия пътник! Струва ми се, че беше станало известно и това, че бях същият, който беше набил Грубиянина Ларкин. Такива „бойни подвизи“ скоро се разчуват из долината на Мисисипи, където силата и смелостта са високо почитани качества. Ето защо според бармана аз бях човек, който заслужаваше учтива дума; и тъй, беседвайки с него по най-приятелски начин, изгълтах втория си ментов джулеп и му поръчах трети.

Аврора бе временно забравена или когато си спомнях за нея, спомнях си я с по-малко горчивина. От време на време онази картина на раздялата изплуваше отново в ума ми, но болката, която се надигаше заедно със спомена, ставаше от миг на миг по-слаба и по-лесно поносима.

Глава XLVII

Една игра вист

По средата на пушалнята имаше маса, а около нея бяха насядали пет-шест мъже. Други пет-шест стояха зад тях и надзъртаха през раменете им. Държането на всички и напрегнатите им погледи показваха с какво се занимаваха. Плющенето на карти, звънтенето на долари и честото повтаряне на думите „асо“, „вале“ и „коз“ показваха ясно, че играеха на карти. Те играеха юкър.

Любопитен да видя тази широко разпространена американска игра, аз се приближих, за да понаблюдавам играчите. Единият от тях беше моят приятел, който бе вдигнал лъжливата тревога, обаче той седеше гърбом към мене и доста време не можа да ме види.

Двама или трима от играчите бяха изискано облечени. Дрехите им бяха от най-хубав плат, жабата от най-скъпа батиста, скъпоценни камъни искряха по нагръдниците на ризите им и блестяха по пръстите им. Тези пръсти обаче разкриваха много нещо. Те говореха по-ясно от всякакви думи, че господата не винаги са носили такива изящни украшения. Тоалетният сапун не беше успял да омокоти сбръчканата кожа и да заличи следите от рани – спомени от тежкия труд.

Това няма значение. Въпреки всичко те можеше да са почтени господа. В Далечния запад не отдават голяма важност на потеклото. Орачът може да стане президент.

И все пак имаше нещо особено в държането на тези хора – нещо, което не мога да опиша, но което в този миг ме накара да се усъмня в тяхната почтеност. То не се дължеше на някаква самомнителност или високомерие от тяхна страна. Наопаки, между всичките хора около масата те бяха най-възпитаните!

Положително бяха най-улегналите и най-спокойните. Може би именно тази улегналост, тази изтънчена сдържаност будеше моето позрение. Истински почтени господа, благородници от Тенеси или Кентъки, млади плантатори от бреговете на Мисисипи или френски креоли от Орлеан биха проявили по-други характерни черти. Хладнокръвието и самодоволството, с което тези личности говореха и действаха – без признак на тревога, когато се появеше коз, без да издават яда си, когато щастието им изневеряваше, – подсказваха две неща: първо, че бяха светски хора, и второ, че не играеха за първи път на юкър. Извън това не

можех да кажа нищо повече за тях. Можеше да са лекари, адвокати или „изискани безделници“ доста често срещано съсловие в американското всекидневие.

По това време все още бях твърде малко запознат с обществото на Далечния запад, за да мога да разпозная отличителните черти на различните слоеве. Освен това в Съединените щати, а особено в западните части на страната не съществуват онези особености в облеклото и държането, които в Европа като че ли съставляват отличителни белези на различните занаяти. Тук можете да срещнете пастор, облечен със синьо сако и светли копчета, съдия – със зелено, лекар с бяла ленена дреха и хлебар, докаран от глава до пети с лъскаво черно сукно.

Там, където всеки си присвоява правото да бъде джентълмен, там облеклото и отличителните знаци на различните занятия грижливо се избягват. Човек не може да различи дори и собствения си шивач сред множеството свои съграждани. Страната на типичните носии лежи по-нататък, на югозапад – Мексико е тази страна.

Известно време наблюдавах комарджиите и играта. Ако донякъде не бях запознат с банковите особености на Запада, сигурно щях да помисля, че играят на огромни суми. Отдясно на всеки играч лежеше грамадна купчина банкноти, а до нея няколко сребърни монети – по един, половин и четвърт долар. Понеже очите ми бяха свикнали да виждат банкноти от по пет лири стерлинги, масата би трябвало да ми се види затрупана с богатства. Обаче аз знаех, че тези паралелограми банкова хартия с пъстри отпечатъци не бяха нищо друго освен дребни книжни пари със стойности от един долар до шест и четвърт цента. Въпреки това мизата¹²⁶ съвсем не беше малка. Двадесет, петдесет, а даже и сто долара често минаваха от ръка в ръка след всяка игра.

Видях, че един от играчите беше героят на лъжливата тревога. Той седеше с гръб към мене и беше толкова задълбочен в играта, че дори не се обръщаше.

По облекло и външен вид се различаваше рязко от другите. Носеше широкопола бяла касторена шапка и свободно дочено сако с широки ръкави. Приличаше на заможен земеделец от Индиана или търговец на свини от Синсинати. И все пак нещо в държането му показваше, че пътуването по реката не е нещо ново за него и че не за първи път отива „надолу на Юг“. По всяка вероятност второто предположение беше по-правилно – беше търговец на свинско месо.

126. *Миза* – залог. – Б.пр.

Един от изисканите господа, които описах, седеше срещу мене. Изглеждаше, че губи значителни суми, които земеделецът или търговецът на свини печелеше. Очевидно изящно облечените играчи нямаха щастие в играта, а това подтикваше и други прости хорица да си опитат късмета.

Започнах да изпитвам съчувствие към натруфения господин – толкова големи бяха неговите загуби. Не можех да не се възхищавам от самообладанието, с което ги понасяше.

Най-после той вдигна глава и обиколи с поглед лицата на всички, които стояха наоколо. Като че искаше да се откаже от играта. Очите ни се срещнаха. С известно нехайство той промълви:

– Може би, вие, чужденецо, желаете да си опитате късмета? Ако искате, можете да заемете моето място. Не ми върви. Тази вечер в никой случай няма да спечеля. Отказвам се да играя.

Това накара останалите играчи, в тяхното число и търговецът на свини да обърнат очи към мен. Очаквах този господин да кипне от яд, но се излъгах. Напротив, той ме поздрави с дружелюбен тон.

– Здравейте, господине! – провикна се той. – Нали не ми се сърдите?

– Ни най-малко – отвърнах аз.

– Наистина не исках да ви обидя. Помислих си, че някой падна от парахода. Дявол да ме вземе, ако не съм го помислил!

– Ах, съвсем не съм се обидил – възразих аз, – за да ви го докажа, каня ви да пийнем по чашка заедно.

Джулепите и откъсването от мъчителните размишления ме бяха развеселили. Простичкото извинение веднага ме спечели.

– Като нищо! – съгласи се търговецът на свини. – За вас съм готов на всичко! Но, чужденецо, трябва да ми позволите аз да платя. Нали виждате, че съм спечелил малко нещо. Пиенето трябва да е от мене.

– Нямам нищо против.

– Е, хайде тогава всички да му дръпнем по едно! Аз черпя. Какво ще кажете, братлета? – В отговор се чу одобрителна глъчка. – Хубаво! – продължи той. – Хей, барман! По чаша на всеки!

С тези думи човекът с бялата шапка и доченото сако пристъпи към бара и сложи няколко долара на тезгяха. Всички, които се намираха наблизо, го последваха и всеки викаше името на питието, което му попадеше най-много – джинслинг, коктейл, коблър, джулеп, бренди-мяш и други подобни интересни смеси.

В Америка хората не пият питието си на малки глътки и седнали –

пият прави, или, тъй да се каже, бегом – защото независимо от това, дали питието е горещо, или студено, смес или „чисто“, то се изпива на един дъх и след това пиящите се връщат на столовете си да пушат, да дъвчат тютюн и да чакат някоя нова покана: „Хайде всички да му дръпнем по едно!“

След няколко секунди всички бяхме му „дръпнали по едно“ и играчите отново заеха местата си около масата.

Господинът, който ми беше предложил да го заместя, не се върна на мястото си. Нямам късмет – повтори той – и не искал да играе повече тази вечер.

Кой ще заеме мястото на партньора му? Въпросът бе отправен към мене.

Аз поблагодарих на новите си познати; невъзможно беше да играя, тъй като никога не бях играл юкър и следователно съвсем не познавах тази игра с изключение на няколко правила, които бях разбрал, докато наблюдавах как играят.

– Тая работа не става – рече търговецът на свини. – Няма ли да можем да наредим едно каре? Хайде, г. Чорли... май че тъй ви беше името, господине? (Тези думи бяха отправени към човека, който беше станал от масата.) – Как тъй ще ни зарежете? Без вас трябва да развалим играта.

– Да, ама ако играя пак, само ще губя – не се съгласяваше Чорли. – Не – отсеке той, – не рискувам повече.

– Може би този господин играе вист – подхвърли друг, като имаше предвид мене. – Струва ми се, че сте англичанин, господине. Досега не съм срещал ваш сънародник, който да не е добър играч на вист.

– Вярно, вист играя – нехайно отговорих аз.

– Добре тогава, какво ще кажете за една игра вист? – попита този, който се беше обадил последен, и обиколи с поглед всички около масата.

– Не я разбирам много тази игра – рязко отвърна търговецът на свини. – Може и да поиграя в краен случай, за да не разваля играта, ама тоя, дето ще играе с мене, май ще трябва да си отваря очите на четири.

– А, сигурно знаете играта не по-зле от мене – отвърна му този, който бе предложил да играят вист.

– Кой знае от колко години не съм играл нито един робер вист, ама като не можем да попълним четворката за юкър, хайде да опитаме вист.

– Виж – намеси се господинът, който се беше отказал да играе юкър, – щом ще играете вист, нямам нищо против да се опитам и аз,

може да ми провърви на вист и ако този господин няма нищо против, бих искал да ми е партньор. Както казвате, господине, англичаните са добри играчи на вист. Ако не се лъжа, вист е тяхна национална игра.

– Няма да сме с равни сили, г. Чорли – каза търговецът на свини, – но щом вие предлагате, ако г. Хатчър... мисля, че тъй беше името ви, господине?...

– Да, името ми е Хатчър – отвърна същият, който бе предложил да играят вист.

– Ако г. Хатчър няма нищо против това разпределение – продължи бялата шапка, – аз няма да се измъкна. Дявол да ме вземе, ако се измъкна!

– На мене ми е все едно – каза Хатчър с тон на безразсъдно безразличие, – само да стане играта.

Да си призная, никога не съм обичал да играя хазартни игри, нито като любител, нито другояче, но обстоятелствата бяха направили от мене сносен играч на вист и смятах, че малцина биха могли да ме бият на тази игра. Ако моят партньор я знаеше, колкото я знаех аз, сигурен бях, че не биха могли да ни оцелят много, а имаше изгледи да я знае добре. Такова беше мнението на един-двама от стоящите наоколо, които ми пошепнаха на ухото, че той сам струвал колкото двама на вист.

Отчасти поради безразсъдното настроение, в което бях изпаднал, отчасти подтикван от едно тайно намерение – намерение, което се затвърди още по-силно отпосле, – а отчасти и поради това, че бях предизвикан и тъй да се каже, „сложен на тясно“, се съгласих да играя: Чорли и аз срещу Хатчър и търговеца на свини.

Насядахме около масата – партньорите *vis-a-vis*¹²⁷, картите бяха размесени, сечени, раздадени и играта започна.

127. *Vis-a-vis* (фр.) – един срещу друг. – Б.пр.

Глави XLVIII

Играта се прекъсва

Първите две или три игри играхме с ниски мизи – по долар на човек. Това стана по желание на Хатчър и търговеца на свини, които не искаха да рискуват много, тъй като били почти забравили играта. Обаче и двамата сключваха многобройни странични облози с моя партньор Чорли и с всеки друг, който пожелаеше. Обзалагаха се за козовете, цвета на картата, кой ще вземе следващата ръка и кой те спечели играта.

Моят партньор и аз спечелихме първите две игри, и то много бързо. Забелязах, че няколко пъти противниците ни играеха погрешно. Започнах да вярвам, че наистина не ни бяха прилика. Чорли каза същото с тържествуващ вид, сякаш играехме само за чест и слава, а мизите нямаха никакво значение. След малко, когато спечелихме още една игра той пак се похвали.

Търговецът на свини и неговият партньор като че започнаха да се ядосват.

– Картите са виновни – рече вторият с раздразнен тон.

– То се знае, че картите са криви – повтори бялата шапка. – Една святна карта не съм имал, откак почна играта. Ей на, пак!

– Пак ли лоши карти? – запита го неговият партньор с мрачно изражение.

– Лоши, и още как! Ще спечелиш с такива карти, ама утре!

– Хайде, господа! – възкликна моят партньор Чорли. – Не е много честно това... недейте си подсказва.

– Ба! – провикна се търговецът. – Ако искате, мога да ви покажа картите си. Няма нито една ръка.

Ние спечелихме пак!

Противниците ни, раздразнени още повече от нашата сполука, предложиха да удвоим мизата. Ние се съгласихме и започнахме нова игра.

Пак Чорли и аз излязохме победители и търговецът на свини запита партньора си дали иска още веднъж да удвои мизата. Той се поколеба, като че ли сумата му се виждаше прекалено голяма, но след малко се съгласи. Разбира се, ние като печеливши не можехме да се противопоставим и още веднъж „обрахме каймака“, както благозвучно се изрази Чорли.

Пак удвоихме мизата и не беше изключено все така да я повишава-
ме наново и наново, ако аз не бях се възпротивил по най-решителен на-
чин. Спомних си колко пари имах в джоба и разбрах, че при такова по-
качване на мизата, ако щастието се обърнесе против нас, моята кесия
нямаше да издържи. Съгласих се обаче на десет долара на човек и игра-
та продължи при тази миза.

Хубаво беше, че не бяхме заложили повече, защото от този миг
късметът като че ли ни изневери. Ние губехме почти всеки път, и то при
десет долара на игра. Усещах как кесията ми чувствително олекваше.
Бях, кажи-речи, опропастен.

Партньорът ми, толкова хладнокръвен досега, изведнъж взе да губи
търпение и от време на време кълнеше картите и съжаляваше, че въоб-
ще се е съгласил да играе „този проклет вист“. Не мога да кажа дали по-
ради това възбуждение, но сега той положително играеше лошо – много
по-лошо, отколкото в началото. На няколко пъти захвърляше картите
си, без да мисли и без да се пази. Изглежда, че от постоянните ни загуби
раздразнението му се увеличи и това го правеше немарлив, даже безраз-
съден по отношение на изхода на играта. Това ме изненада още повече,
защото едва преди един час, когато играеше юкър, го видях да губи
двойно по-големи суми с явно безразличие.

Не може да се каже, че имахме лош късмет. При всяко раздаване
картите ни бяха добри и на няколко пъти бях уверен, че можехме да
спечелим, ако моят партньор играеше по-умело. А така продължавахме
да губим, докато разбрах, че почти половината от моите пари бяха вече
в джобовете на Хатчър и търговеца на свини.

Без съмнение скоро и останалите щяха да отидат на същото място,
ако играта ни не беше внезапно и донякъде тайнствено прекъсната.

Чуха се няколко високо изречени думи – очевидно от долната палу-
ба, – последвани от двоен гърмеж, като че се стреляше бързо едно подир
друго от два пистолета, и в следващия миг един глас изкрещя: „Боже
мили! Убиха човека!“

Картите паднаха от ръцете ни, всеки си грабна мизата и скочи на
крака; след това играчите, поддръжниците им, зяпачите и всички други
се втурнаха към предната и страничните врати и един през друг наиз-
скачаха във от салона.

Някои се спуснаха надолу, други се качиха на ураганната палуба,
трети се затичаха напред, четвърти назад и всички викаха: „Кой е? Къде
е? Кой стреля? Убит ли е?“ и безброй други подобни въпроси, примесе-
ни от време на време с писъците на дамите от техните кабинни.

Тревогата за „падналата от борда жена“ не беше нищо в сравнение с тази нова сцена на възбуждение и бъркотия. Но най-тайнственото в цялата работа беше това, че не се намери никакъв ранен или убит, нито някой, който да е стрелял или да е видял някого да стреля! Никой не беше убит, нито някой беше убивал някого!

Какво ли, по дяволите, можеше да значи това? Кой беше извикал, че някой е застрелян? Никой не можеше да каже. Истинска загадка. Всички тъмни кътчета на парахода бяха обходени с фенери, обаче не можах да намерят нито мъртъв, нито ранен човек, нито даже следа от кръв. Най-сетне хората избухнаха в смях и казаха, че „цялата работа е била майтап“. Поне така заяви търговецът на свини, който изглеждаше доволен, че не беше вече единствен причинител на лъжливи тревоги.

Глава XLIX „Ловци“ по Мисисипи

Преди още да се стигне до този развой на нещата, бях получил обяснение за тайнствената тревога. Само аз и лицето, което я беше предизвикало, знаехме нещо за нея.

Щом чух изстрелите, изтичах напред под предния сенник и се наведох да погледна през перилата. Гледах надолу към машинната палуба, понеже ми се струваше, че високо извиканите думи, предшествали гърмежите, бяха долетели оттам, макар че самите изстрели сякаш бяха дадени някъде по-наблизо.

Повечето от хората бяха излезли през страничните врати и се трупаха в коридорите, тъй че тука в тъмнината бях сам или почти сам.

Не бях стоял и няколко секунди, когато някой се плъзна край мене и ме хвана за ръката. Обърнах се и запитах кой е и какво иска. Един глас ми отговори на френски:

– Приятел, мосю, който иска да ви направи услуга.

– О, същият глас! Значи вие сте този, който извика...

– Да, аз.

– И...

– И този, който гръмна, точно така.

– В такъв случай значи никой не е убит?

– Поне аз не зная някой да е пострадал. Пистолетът ми беше насочен към небето, а освен това беше зареден с халосни патрони.

– Много се радвам, мосю; но ако смея да попитам, какво целяхте с...

– Просто исках да ви направя услуга, както казах.

– Но как смятахте да ми услужите с тези изстрели? Вие изпоплашихте пътниците на парахода!

– О, това не е нищо. Те скоро ще забравят тази малка тревога. Исках да поговоря с вас насаме. Не можах да измисля друг начин да ви отделим от новите ви познати. Изстрелите бяха само хитрост, с която да постигна тази цел. И както виждате, тя сполучи.

– Аха! Значи вие сте, мосю, който ми пошепнахте на ухото, когато сядах да играя?

– Да. Не се ли сбъдна моето предсказание?

– Като че ли да. Вие ли стояхте срещу мене в ъгъла на салона?

– Да, аз.

Позволете ми да ви обясня последните два въпроса. Точно когато бях вече готов да се съглася да играя вист, някой ме дръпна за ръкава и ми пошепна на френски:

– Недейте игра, мосю: вие положително ще загубите.

Когато се обърнах, видях един млад мъж да се отдалечава, но не бях сигурен дали именно той ми беше дал този благоразумен съвет. Както ви е известно, аз не му обърнах внимание.

След това, докато бях улисан в играта, забелязах същия младеж да стои пред мене, но в един далечен и доста тъмен ъгъл на салона. Въпреки тъмнината видях, че през цялото време очите му бяха впити в мене. Това нещо само по себе си щеше да привлече вниманието ми, обаче по туй лице се четеше особено изражение, което веднага събуди моя интерес, и всеки път, докато раздаваха картите, използвах случая да погледна тази странна личност.

Беше строен младеж, по-нисък от среден ръст, надали повече от двадесетгодишен, но тъжният му лик го правеше да изглежда малко по-възрастен. Чертите му бяха дребни, но изящни – носът и устните приличаха повече на женски. Бузите му бяха почти безкръвни, а черната свилена коса падаше на разкошни къдри по раменете, понеже такава беше креолската мода по онова време. Бях убеден, че младежът е креол отчасти поради френския му облик, отчасти поради кройката и плата на дрехите му и отчасти поради това, че говореше френски, понеже ми се стори, че именно той ми беше заговорил. Дрехите му бяха съвсем креолски. Беше облечен с блуза от ленен плат, но моделът на тази прочута дреха не беше както във Франция, а като креолска „ловджийска риза“, плисирана над кръста и с изящен набор надолу. Самият плат – прекрасен небелен лен – показваше, че беше избран с вкус, а не само да покрие тялото. Панталоните му бяха от най-хубавия небесносин памучен плат – производство на тъкачниците в Опелузас. Бяха ситно плисирани под кръста и с разрез долу на крачолите, където имаше редица копчета, за да се закопчават на глезените, когато стане нужда. Той не носеше жилетка. Вместо нея имаше богато батистено жабо на гърдите. Краката му бяха обути с високи обувки от здрав кафеникав плат с лачени бомбета и копринени връзки отпред. Широкопола шапка „панама“ допълваше облеклото и придаваше завършен вид на тази истинска южняшка премяна.

Нямаше нищо *outré*¹²⁸ нито в ризата, нито в панталоните, нито в

128. *Outré* (фр.) – прекалено, биешо на очи. – Б.пр.

шапката, нито в обувките. Всичко беше издържано – всичко съответстваше на модата по долното течение на Мисисипи по онова време. Следователно не дрехите на младежа бяха привлекли вниманието ми. Свикнал бях да виждам такива всеки ден. Не можеше да бъде това. Не! Облеклото нямаше нищо общо с интереса, който младежът беше събудил в мене. Може би защото мислех, че той ми пошепна краткия съвет, може това да е оказало известно влияние, но не само това. Независимо от всичко в самото му лице имаше нещо, което властно привличаше погледа ми – толкова властно, щото започвах да се чудя дали не съм го виждал преди. Ако имаше по-добро осветление, може би щях да разреша това съмнение, но той стоеше в сянка и не можех да го видя добре.

Тъкмо по това време забелязах, че беше изчезнал от мястото си в тъгъла на салона, а подир една или две минути се чуха виковете и изстрелите отвън.

– А сега, мосю, смея ли да ви запитам защо искате да ми говорите и какво имате да ми кажете?

Намесата на този младеж започваше да ме дразни. Никой не обича да го вдигнат неочаквано от игра на вист, дори и когато губи.

– Искам да ви говоря, защото се интересувам от вас. А това, което имам да ви кажа, ще го чуете.

– Интересувате се от мен! Моля ви се, сър, кажете на какво дължа този интерес?

– Не е ли достатъчно това, че сте чужденец, чиято кесия се канят да ограбят?... Един „зелен новак“...

– Внимавайте, мосю!

– Не, не ми се сърдете. Това са думи, които чух да се казват по ваш адрес тази вечер от неколцина от новите ви познати. Ако се върнете да играете с тях, мисля, че ще заслужите това име.

– Стига, мосю! Вие се бъркате в работи, които съвсем не ви засягат.

– Вярно е, че не засягат мен, но те засягат вас и въпреки това... ах!

Канех се вече да напусна натрапчивия младеж и да побързам към игралната маса, когато този странно тъжен тон на гласа ме накара да се разколебая и да остана още малко при него.

– Е, добре – рекох аз, – но вие все още не сте ми казали това, което искахте да ми кажете.

– Всъщност вече ви го казах. Казах ви да не играете; ако играете, ще загубите. Повтарям ви този съвет.

– Вярно е, че съм загубил малко, но това не значи още, че късметът ще бъде все на една и съща страна. Грешката е по-скоро в моя партньор,

който изглежда е слаб играч.

– Вашият партньор, ако не се лъжа, е един от най-добрите играчи по крайречието. Мисля, че съм виждал този господин и преди.

– Как! Вие го познавате?

– Донякъде... не много добре, но каквото знам – знам го добре. Вие познавате ли го?

– Никога не съм го виждал преди тази вечер.

– Нито някой от другите?

– Не познавам никого от тях.

– В такъв случай вие нямате представа, че играете с „ловци“?

– Не, но много се радвам да чуя това. Аз също съм малко нещо ловец и обичам кучета, коне и пушки не по-малко от кой да е от тримата.

– Ах, мосю, вие не ме разбрахте правилно. Ловец във вашата родина и „ловец“ на мисисипски параход са две много различни неща. Лисици, зайци и яребици представляват дивеч за вашия ловец, но за подобни господа дивеч са неопитните новаци и техните кесии.

– Тогава хората, с които играя, са...

– Професионални комарджии – параходни мошеници.

– Сигурен ли сте в това, мосю?

– Съвършено сигурен. О! Аз често пътувам нагоре и слизам надолу до Нови Орлеан. Виждал съм ги всичките и преди.

– Но единият от тях има вид на земеделец или търговец; аз го помислих за търговец на свини от Синсинати, като съдех по говора му.

– Земеделец, търговец, ха-ха-ха! Земеделец без ниви, търговец без стока! Мосю, този простичко облечен човечец го смятат за „най-изпечен“ – както казват янките, – най-изпеченият „ловец“ в долината на Мисисипи, а такива като него съвсем не са малко, мога да ви уверя.

– В края на краищата те не се познават един друг, а един от тях е мой партньор – не виждам как биха могли...

– Не се познават ли? – прекъсна ме новият ми приятел. – Кога ли са се запознали? Лично аз съм ги виждал тримата заедно да вършат все същото почти при всяко свое пътуване по реката. Вярно е, те си говорят така, сякаш са се срещнали случайно. Това е част от уговорката им, за да мамят такива като вас.

– С други думи, вие вярвате, че всъщност са ме мамили?

– Да, откакто качихте мизите на десет долара.

– Но как?

– О, това е много просто. Понякога вашият партньор нарочно играеше с погрешна карта.

– Аха! Сега разбирам: вярвам да е било така.

– И това не беше нужно. Дори и да бяхте имали честен партньор, краят би бил все същият. Вашите противници имат цяла система от знаци и могат да си съобщят един на друг много неща – какви карти имат на ръка: цвета и стойността на картите и тъй нататък. Вие не забелязахте как те поставяха пръстите си на ръба на масата. Но аз забелязах. Един пръст, сложен успоредно с ръба, означаваше коз, два пръста, поставени по същия начин – два коза, три – три коза, и тъй нататък. Леко извиване на пръстите посочваше колко от козовете са онъори; определено движение на палците значеше асо; и по този начин всеки от противниците ви знаеше почти всяка карта на своя партньор. Нямахте нужда от съучастничеството на трети, за да стигнат до желания край. В дадения случай на вашата маса имаше седем аса – четири между картите и три между играчите.

– Това е подло!

– Вярно, бих ви предупредил и по-рано, но просто не можех да намеря удобен случай. Щеше да бъде доста опасно и за мене, ако бях ви го казал открито и изложил мошениците. Ето защо се видях принуден да си послужа с хитрост. Те не са обикновени шарлатани. Никой от тримата не би искал да се опетни честта му. Двамата от тях са известни дуелисти. Най-вероятно щях да бъда повикан утре на дуел и застрелян и вие нямаше да успеете дори да ми поблагодарите за моята „намеся“.

– Драги господине, аз съм ви крайно признателен. Убеден съм, че това, което казвате, е истина. Сега как би трябвало да постъпя, според вас?

– Просто да се откажете от играта: каквото сте изгубили, изгубили сте го – не можете си го върна.

– Но аз съвсем не искам да се оставя да бъда така наказано измамен и ограбен. Ще опитам още една игра, ще ги наблюдавам и...

– Не! Би било много глупаво от ваша страна да постъпите така. Казвам ви, мосю, тези хора са известни дуелисти и мошеници и са смели. Единият от тях, вашият партньор, го е доказал – пропътувал е повече от триста мили, за да се бие с един господин, който го оклеветил или по-скоро, който казал истината за него! И нещо повече, той сполучил да убие своя враг. Казвам ви, мосю, нищо не можете да спечелите, ако се скарате с такива хора, освен някой куршум в гърба ви! Зная, че сте чужденец в нашата страна. Приемете съвета ми и направете, каквото ви казах. Оставете им техните печалби. Късно е. Идете в кабината си и недейте мисли повече за загубеното.

Дали от лъжливата тревога и изживяното преди малко вълнение, или под влиянието на току-що чутата странна история и прохладния речен ветрец – не зная, обаче опиването премина и умът ми се избистри. Нито за миг не се усъмних, че младият креол ми казва истината. Държането му, както и думите, свързани с изживяното преди малко, ме караха да се убедя напълно в това.

Изпитвах дълбока благодарност към него за услугата, която ми беше оказал, и то с такъв риск за него самия; дори и хитростта, с която си бе послужил, можеше да има неприятен за него край, ако някой го беше видял да стреля с pistolетите.

Защо бе постъпил така? Защо се интересуваше от моите работи? Беше ли ми признал истинската причина? Дали е бил движен от рицарски чувства? Бях чувал за точно такива благородни прояви от страна на луизиански креоли-французи. Дали това беше още едно доказателство за тяхното кавалерство?

Казвам, че изпитвах дълбока благодарност, и реших да последвам неговия съвет.

– Ще постъпя, както ми казвате – отговорих аз, – но при едно условие.

– Кажете го, мосю.

– Че ще ми дадете адреса си, та когато пристигнем в Нови Орлеан, да имам възможност да подновя нашето познанство и да ви изразя своята благодарност.

– Уви, мосю! Аз нямам адрес.

Почувствувах се неловко. Не можех да не схвана тъгата в тона, с който бяха промълвени тези думи; някаква скръб тежко потискаше това младо и великодушно сърце.

Нямах никакво право да го разпитвам за причината на скръбта му – най-малко пък по това време; собствената ми тайна мъка ме караше да изпитвам по-дълбоко съчувствие към другите, а долавях, че стоя до човек, чийто живот съвсем не е безоблачен. Почувствувах се неудобно от неговия отговор. Той ме постави в неловко положение, докато намеря какво да отговоря. Най-после рекох:

– Може би ще бъдете така любезен да ме посетите вие? Аз живея в хотел „Сейнт Луис“.

– Ще дойда с голямо удоволствие.

– Утре?

– Утре вечер.

– Ще ви чакам. Bon soir¹²⁹, мосю.

Ние се разделихме и всеки се запъти към кабината си.

След десетина минути вече спях в легло, подобно на полица, а след още десет часа пиех кафе в хотел „Сейнт Луис“.

Глава L

Градът

Предпочитам да живея вън от града. Обичам лова и риболова.

Ако вникна по-дълбоко в тези мои склонности, може би ще откроя, че те бликат от по-бистър извор – обичта ми към самата природа. Аз проследявам дирите на елена, защото ме отвеждат в най-усамотените дебри на гората; проследявам пъстървата в потока, защото ме води към тихи кътчета по брега на сенчести вирове, където човешкият крак рядко стъпва. Намеря ли се в убежищата на рибата и дивеча, ловният ми дух веднага се изпарява. Пръчката на въдицата ми остава забита в моравата, пушката лежи изоставена до мен, а душата ми се отдава на възвишения възторг пред красотите на природата. О, аз съм голям поклонник на горските гледки!

И въпреки всичко това признавам си най-откровено, че първите часове, прекарани в голям град, крият за мене особено обаяние. Неочаквано безброй нови удоволствия стават достъпни за мен и пред очите ми се разкрива цял пищен свят. Душата е пленена от рядко изпитвана радост. Красотата и песента, виното и танцът те изкушават едно подир друго. Любовта или може би страстта те примамва в мрежите на множество романтични приключения, защото човек може да открие романтика и в стените на града. Човешкото сърце е нейният дом, а онези, които си въобразяват, че парата и цивилизацията са противници на най-чистите възжеления на поезията, са унесени донкихотовци. Благородството на дивака е само софизъм. Колкото и да са живописни неговите дрипи, често пъти те покриват трепереща снага и гладен стомах. Макар и да се кича с името „войник“, предпочитам веселия фабричен тътен пред топовния гърмеж, считам високия комин с неговия байрак от черен пушек за много по-достойна гледка, отколкото крепостна кула с веещото се на нея недълговечно знаме. Аз долавям сладка музика в пляска на паракходното колело и в моите уши свирката на „железния кон“ звучи благородно, отколкото цвиленето на добре гледания боен жребец. Всяко маймунско племе може да се научи да борави с барут, но да се управлява по-мощната стихия – парата, трябва истински мъже.

Тези схващания не ще се харесат на хленчещия сантиментализъм на будоара и пансиона. Донкихотовците на днешното време ще се ядосат на дръзкия писател, който толкова грубо посяга към шлема на

облечения в броня рицар и е готов да го лиши от неговата слава и блестящи пера. Трудно е да се откажеш от предразсъдъци и закостенели убеждения, колкото и да са неверни, и самият писател признава, че за да го направи е трябвало да изживее необичайно жестока борба. Трудно е било да се откажа от хомеричната заблуда и да повярвам, че гърците са хора, а не полубожества; трудно е било да позная в латернаджията и в оперния певец потомци на героите, чиито образи намираме в поетичните картини на един Вергилий. И все пак в дните на моята мечтателна младост, когато обърнах лице към Запад, аз го направих напълно убеден, че пред мен лежи земята на прозата, а земята на поезията остава зад гърба ми!

Благодарение на св. Хуберт¹³⁰ и на златния звън на думата „Мексико“ се запътих на Запад и едва бях сложил крак на славните брегове, по които е стъпвал Колумб¹³¹ и Кортес¹³², когато разбрах, че това е родината и на поетичното, и на живописното. В същата тази страна, наричана прозаична, страната на доларите, ме обляхна най-възвишеният поетичен дух – не ритъм на стихове, а ритъм, въплътен в най-прекрасни образци на човешка красота, в най-благородни пориви на човешката душа, въплътен в скали и потоци, в птици, зеленина и цветя. В същия този град, който осланяйки се на лъжливи сведения от недобросъвестни пътешественици, си представях като сборище на негодници, намерих човека, представен в най-привлекателен вид, напредък, примесен със задоволство, цивилизация, увенчана с кавалерски дух. Прозаична ли! Хора, които обичат само долара ли! Осмелявам се да твърдя, че в този малък завои, гдето лежи градът Нови Орлеан, човек може да намери много по-разнообразен и интересен психологически *mélange*¹³³, отколкото на кое да е равно на него пространство по повърхността на земното кълбо. Тук благодарение на климата чувствата достигат най-пълното си и най-висше развитие. Любов и омраза, радост и скръб, алчност и тщеславие – всички достигат върховната си сила. Пак тук човек среща нравствените добродетели в най-съвършената им чистота. Лицемерието тук не вирее, двуличието трябва да бъде много изкусно, за да избегне изобличение и наказание. Даровитостта е почти всеобща, всеобща е и

130. *Св. Хуберт* (656–728) – френски светец, покровител на ловците. – Б.пр.

131. *Колумб, Христофор* (1451–1506) – генуезки мореплавател, открил Америка в 1492 г. – Б.пр.

132. *Кортес, Фернан* (1485–1547) – испански завоевател, завладял Мексико, открил Южна Калифорния. – Б.пр.

133. *Mélange* (фр.) – смесица. – Б.пр.

предприемчивостта. Глупавите и мързеливите не могат да съществуват в този вечен водовъртеж на деен живот и наслаждения.

А този единствен по рода си град представлява и етиологичен *mélange*. Може би в никой друг град не се среща по улиците такова разнообразие от народности. Основан от французи, завоюван от испанци, „анексиран“ от американци – от тези три нации се състои основното му население. Въпреки това тук можете да срещнете представители на много други цивилизовани и „дивни“ народи. Турчинът с чалма, арабинът с бурнус, китаецът с бръсната глава и тънка плитка, чернокожият син на Африка, червеният индианец, мургавият метис, жълтият мулат, мургавият малец, подвижният строен креол и не по-малко стройният квартал се сблъскват из улиците на града, сблъскват се с енергичните народи на Севера, с германеца и гала, с русина и шведа, с фламандеца, с янки и с англичанина. Чудновата човешка мозайка, пъстра, шарена смесца е населението на Града на завоя.

В действителност Нови Орлеан е голям метрополис: той е град в по-пълнен смисъл на думата, отколкото други селища с много по-голямо население както в Европа, тъй и в Америка. Когато човек минава по улиците му, усеща, че не се намира в провинциален град. В неговите магазини се продават най-скъпите, най-хубаво отбрани стоки. На всяка улица се издигат хотели като дворци. Разкошни кафенета ви канят в изящните си салони. Има театри – величествени храмове на архитектурата, – в които можете да присъствате на добре изпълнени драми на френски, немски и английски, а през сезона можете да чуете вълнуващата музика на италианската опера. Ако сте любител на изкуството на Терпсихора¹³⁴, Нови Орлеан ще бъде *par excellence*¹³⁵ град по вашия вкус.

Знаех какви удоволствия можеше да предложи Нови Орлеан. Бях запознат с източниците на развлечение и все пак не се стремях към тях. След като бях прекарал дълго време сред плантациите, навлязох в града, без да помисля за тези развлечения – нещо, което рядко се случва в живота дори и на най-улегналите хора. Карнавалите, кварталонските балове, драмата, чаровните оперни арии бяха изгубили своята привлекателност за мене. Никакво забавление не можеше да ме развлече сега. Цялото ми същество бе обладано от една-единствена мисъл – Аврора! В ума ми нямаше място за нищо друго.

134. *Терпсихора* – муза на танците от гръцката митология. – Б.пр.

135. *Par excellence* (фр.) – превъзходно, напълно. – Б.пр.

Чудех се как да постъпя.

Поставете се в моето положение и сигурно ще признаете, че то беше трудно. Първо, аз бях влюбен в тази красива кварталонка, най-безнадежно влюбен. Второ, тя, предметът на моята любов, бе обявена за продан, и то на публична разпродажба! Трето, аз ревнувах – да, ревнувах това, което можеше да се продава и купува като бала памук, като буре захар! Четвърто, все още не бях сигурен дали ще имам възможността да стана купувач. Все още не бях сигурен дали е пристигнало в Нови Орлеан писмо от моя banker. Презокеанските пътнически параходи не съществуваха по онова време и човек не можеше да разчита със сигурност на редовното пристигане на пощата от Европа. Ако тя не дойдеше навреме, злощастиято ми щеше да достигне връхната си точка. Някой друг щеше да стане собственик на всичко, което ми беше скъпо на света, някой друг щеше да бъде господар и властелин на Аврора, щеше да има власт да прави с нея, каквото... о, боже! Самата мисъл беше страшна. Аз няхах сили да се замисля над това.

От друга страна, дори ако писмото пристигнеше навреме, дали сумата, която очаквах, щеше да бъде достатъчна? Петстотин лири стерлинги – пет по пет – две хиляди и петстотин долара! Дали цената на онова, което беше безценно, щеше да бъде две хиляди и петстотин долара?

Съмнявах се дали ще бъде толкова. Знаех, че по това време „средната стойност“ на един роб беше хиляда долара; много рядко се случваше да се плати за някой двойно повече. Това трябваше да бъде здрав мъжага – изкусен механик, добър ковач или опитен бръснар, – за да заслужава толкова пари.

Но за Аврора! О, бях чувал чудновати приказки за „фантастични цени“ – за такова „парче“, за оживено наддаване, за мъже с дълбоки кесии и похотливи мисли, които са се борили за такава плячка.

Такива мисли може да изтерзаят душата дори и при най-обикновените обстоятелства. Как подействаха те върху мене? Не мога да опиша чувствата, които изпитвах.

Ако получех парите навреме, ако те се окажеха достатъчни, даже ако сполучех да стана собственик на Аврора, какво щеше да стане после? Ами ако ревността ми беше основателна? Ако тя не ме люби? Положението щеше да бъде още по-трудно. Щях да притежавам само тялото ѝ, понеже сърцето и душата ѝ щяха да принадлежат другиму. Животът ми щеше да се превърне в изтънчено мъчение – да бъда роб на робиня!

Защо въобще да се опитвам да я купя? Защо да не положа крайни

усилия и се освободя от тази луда страст? Тя не е достойна за жертвата, която съм готов да направя заради нея. Не, тя ме е мамила, положително ме е мамила. Защо да не наруша обещанието си, макар и да съм го дал с уверения в пламенна любов? Защо да не избягам от това място и се опитам да се избавя от мъката, която терзае и сърцето, и ума ми? О, защо не?

В по-спокойни мигове човек би сметнал такива въпроси достойни за отговор. Аз не можех да намеря отговор. Дори не се спирах на тях, макар че те преминаваха като сенки през ума ми. За състоянието, в което се намирах тогава, благоразумието беше нещо непознато. Не можеше и дума да става за благоразумие или пък за вслушване в безстрастните му съвети. Само тези от вас, които са били страстно влюбени, могат да ме разберат. Бях решил да рискувам богатство, слава, живот – всичко, за да спечеля тази, която тъй всеотдайно обожавях.

Глава LI

Vente importante des nègres¹³⁶

– „L'abeille“, monsieur?

Келнерът, който ми поднесе благоуханната чаша, същевременно ми подаде и току-що донесения от печатницата вестник.

Това беше голям лист хартия, озаглавен от едната страна „Abeille“, а от другата страна същото на английски – „Пчела“. Половината от вестника беше на френски, а другата половина – на английски; двете половини бяха точен превод една на друга.

Машинално поех вестника от ръцете на келнера, обаче без всякакво намерение или желание да го чета. Погледът ми бродеше машинално по широкия лист, почти без да възприема това, което беше написано на него.

Изведнъж надсловът на едно обявление привлече моя поглед и внимание. Беше на „френската страница“ на вестника.

ANNONCEMENT¹³⁷

Vente importante des nègres!

Да, това бяха те. Обявлението не беше изненада за мене. Очаквах такова нещо.

Обърнах вестника да прочета превода на другата страна, та да го разбера по-добре. Ето, и тука големите черни букви се нареждаха в същите недвусмислени думи:

„Важна разпродажба на негри!“

Продължих да чета:

Обявен в несъстоятелност имот.

Плантация Безансон!

„Бедната Йожени!“

По-нататък:

Четиридесет здрави полски работници на различна възраст.
Няколко първоразредни домашни прислужници, кочияш,

136. *Vente importante des nègres* (фр.) – Важна разпродажба на негри. – Б.пр.

137. *Annoncement* (фр.) – Обявление. – Б.пр.

готвачки, камериерки, каруцари. Много и хубави момчета и момичета мулати от десет до двадесетгодишна възраст и т.н., и т.н.

Списъкът беше даден *in extenso*¹³⁸. Зачетох го:

№ 1. Сципион, 48 г. Здрав негър, 5 фута 11 инча, разбира от домашна работа и добре се справя с коне. Здрав без недъзи.

№ 2. Анибал, 40 г. Тъмнокож мулат, 5 фута 9 инча, добър кочияш, здрав, не пие.

№ 3. Цезар, 43 г. Негър, полски работник. Здрав.
и т.н и т.н.

Нямах търпение да чета тези отвратителни подробности. Погледът ми се плъзгаше надолу по колонката и търсеше само едно име. Щях да го зърна и по-скоро, обаче ръцете ми трепереха и вестникът така се затресе, че почти не можех да чета. Ето го най-сетне и него – последно в списъка! „Защо последно?“ Няма значение, нали там стоеше нейното описание.

Мога ли да издържа да го прочета? Млъкни, пламтящо сърце, усмири необузданите си удари!

№ 65. Аврора, 19 г. Квартеронка. Миловидна, добра домакиня и шивачка.

Портрет, нахвърлян от майстор на перото – сбит и прегледен.

„Миловидна“, ха-ха-ха! „Миловидна“, ха-ха-ха! Говедото, което бе написало тези думи, сигурно щеше да опише и Венера като „миловидна мома“. Проклятие! Не мога да се шегувам... Това оскверняване на всичко прекрасно, всичко свято, всичко скъпо за моето сърце е мъчение само по себе си. Кръвта кипи в жилите ми, в гърдите напират ужасно вълнение!

Вестникът падна от ръцете ми и аз се превих на масата с вкопчени една в друга ръце. Ако бях самичък, щях да застана с глас. Но не бях сам. Аз седях в голямата трапезария на хотела. Наблизо имаше хора, които биха се присмели на моята мъка, само да знаеха причината ѝ.

Изминаха няколко минути, преди да мога да обмисля прочетеното. Седях в някакво вцепенение, което ме обхвана под натиска на буйно бликналите чувства.

Разсъдъкът ми се върна най-после и първата ми мисъл беше да

138. *In extenso* (лат.) – изцяло, без съкращения. – Б.пр.

действам. Сега още повече исках да бъда купувачът на прекрасната робиня, та да я избавя от това отвратително иго. Трябва да я купя. Трябва да ѝ даря свободата. Дали ми беше вярна, или не, все едно, но трябва да направя това. Не бива да търся благодарност. Тя трябва сама да направи избора си. Трябва свободно, не от благодарност да определи любовта си. Любов, почиваща само на признателност, няма да ме задоволи. Такава любов не може да бъде трайна. Същето ѝ трябва да се отдаде само. Ако вече го бях спечелил, толкова по-добре. Ако ли не, ако то е избрало друг, тежко ми. Аврора във всеки случай ще бъде щастлива.

Моята любов беше издигнала душата ми, беше я изпълнила с такива благородни решения.

А сега да я освободя!

Кога щеше да се състои тази ужасна изложба, тази „важна разпродажба“? Кога щяха да продават моята годеница и аз да участвам в това зрелище?

Отново взех вестника, за да проверя времето и мястото. Мястото познавах много добре – Ротондата на сейнтлуиската борса, в съседната на хотела сграда, на двадесет ярда от мястото, където седях. Това беше пазарът за роби. Но времето – то беше много по-важно, всъщност то беше най-важно. Странно, че не се бях сетил по-рано за това! Ако разпродажбата беше насрочена за близка дата, а писмото ми още не беше пристигнало? Не смеех да направя подобно предположение. Сигурно трябваше да мине една седмица – няколко дена поне, – преди да се състои такава важна разпродажба. Чакай! Тя може да е била обявена вече от няколко дни. Може негрите да са били доведени едва в последния миг!

Ръцете ми се тресяха, докато очите търсеха обявата. Най-после се спряха на нея. Прочетох с мъчителна изненада:

Утре в дванадесет часа!

Погледнах датата на вестника. Съвършено вярно. Той беше от тази сутрин. Погледнах часовника на стената. Стрелките показваха точно дванадесет! Оставаше само едно денонощие.

„О, боже! Ами ако писмото още не е пристигнало!“

Извадих кесията си и машинално преброих съдържанието ѝ. Не знаех защо го правех. Знаех, че в нея имаше само сто долара. „Ловците“ бяха намалили нейния обем. Когато спрях да броя, не можех да не се усмихна на това глупаво положение. „Сто долара за кварталонката!“

Миловидна... добра домакиня и т.н.! Сто долара!“ Аукционистът надали би обявил такава малка сума.

Сега всичко зависеше от английската поща. Ако не беше вече пристигнала или нямаше да пристигне до сутринта, щях да бъда безпомощен. Без писмото до моя banker в Нови Орлеан нямаше да мога да събера и петдесет лири срещу часовника си, скъпоценностите и всичко друго. Дори и не помислях за вземане назаем. Кой щеше да ми заеме пари? Кой ли би дал такава сума, каквато ми беше необходима? Кой би дал на един почти съвсем чужд човек? Бях сигурен, че никой. Райгарт не би могъл да ми помогне с такава голяма сума, даже и да имах време да вляза във връзка с него. Не, нямаше никой, който би ми помогнал, който би могъл да ми помогне. Поне аз не можех да се сетя за такъв човек.

„Чакай!... Ами самият banker! Какво щастливо хрумване, bankerът Браун! Добрият, щедър Браун от английската фирма Браун & сие, който с усмихнато лице вече ми бе изплащал чековете. Той ще го направи! Тъкмо той! Защо не се сетих по-рано за него? Да, ако още не е получил писмото, ще му кажа, че го очаквам всеки ден, ще му кажа и сумата на превода. Той ще ми даде парите предварително.“

„Вече мина дванадесет. Няма време за губене. Той трябва да е в канцеларията си. Веднага ще се обърна към него.“

Аз грабнах шапката си, напуснах бързо хотела и се запътих по улиците към bankerската къща Браун & вие.

Глава LII Браун & сие

Банкерската къща на Браун & сие беше на Каналната улица. От сейнтлуиската борса може да се излезе на Каналната улица или по rue¹³⁹ Конти, или по улицата, успоредна на rue Роял. Последната е любимото място за разходка на веселите френски креоли, както улица Сейнт Чарлз – за изисканите американци.

Този *mélange* от френски и английски наименования на улиците ще ви учуди. Истината е там, че Нови Орлеан се отличава с една доста рядка особеност. Той се състои от два различни града – френски и американски. Бих казал дори от три, защото има и испански квартал, който се различава от другите два и където на ъгъла можете да видите испанския надпис „calle¹⁴⁰“, като например calle de Casacalvo, calle del Obispo и други. Тази особеност става ясна, ако погледнем историята на Луизиана. Луизиана е станала колония на французите в първата част на осемнадесетото столетие, а Нови Орлеан е бил основан в 1717 г. Французите са владели Луизиана до 1762 г., когато тя е била отстъпена на Испания и останала в нейни ръце за близо петдесет години – до 1798 г., след това Франция отново станала нейна господарка. Пет години подир това Наполеон продал тази ценна област на американското правителство срещу 15 000 000 долара – най-добрата сделка, сключена някога от Брата Джонатан¹⁴¹ и явно неизгодна за Наполеон. В края на краищата. Наполеон е бил прав. Прозорливият корсиканец без съмнение е предвидял, че тя не би могла да остане за дълго френско владение. Рано или късно над Града на завоя щеше да се вее американското знаме; неизгодната сделка на Наполеон без съмнение спести на Америка една война, а на Франция едно унижение.

Тази смяна на господари обяснява и особения състав на населението на Нови Орлеан. Белезите, присъщи и на трите народности личат по неговите улици, неговите къщи, по чертите, навиците и облеклото на гражданите. В нищо друго народностният отпечатък не се е проявил толкова подчертано, както в различните архитектурни стилове. В американския квартал ще видите високи тухлени жилища по на няколко

139. *Rue* (фр.) – улица. – Б.пр.

140. *Calle* (исп.) – улица – Б.пр.

141. *Брат Джонатан* – нарицателно за американец, както и Чичо Сам. – Б.пр.

етажа, с блестящи фасади, с няколко реда прозорци; тук светлината и украсата са съчетани със същественото и полезното. Това е типично за англо-американците. Не по-малко типични за французките нрави са леките дървени едноетажни къщички, боядисани в ярки цветове, със зелени парапети на верандите и с прозорци, които се отварят като врати, а зад тях богато надиплени прозирни пердета.

Също така типични за сериозния и тежък нрав на испанеца са масивните мрачни постройките от камък и вар във величествен мавритански стил, каквито все още се виждат из улиците на Нови Орлеан. Най-прекрасният образец между тях е голямата катедрала, която ще стои като паметник на испанското владичество дълго след като и испанското, и френското население бъде погълнато и претопено в аламбика на англо-американската пропаганда. Американската част на Нови Орлеан е разположена нагоре по течението на реката и е известна като предградия „Дева Мария“ и „Благовещение“. Каналната улица я отделя от френския квартал; това е старият град, населен главно с креоли, французи и испанци.

Преди няколко години френското и американското население са били почти равни на брой. Сега саксонският елемент преобладава и бързо поглъща всички други. С време мързеливият креол ще трябва да отстъпи пред дейния американец – с други думи, Нови Орлеан ще се поамериканчи. С това напредъкът и цивилизацията ще спечелят за сметка (по мнението на сантименталната школа) на поетичното и живописното.

И тъй, в Нови Орлеан има два отделни града. Всеки от тях има своя отделна борса, свой общински съд и управление, всеки има свое средище за развлечения на висшето общество, свое място за разходка за *flaneurs*¹⁴² – а този югозападен метрополис може да се гордее с голям брой такива безделници, – свои собствени театри, бални зали, хотели и кафенета. Всъщност човек като измине само няколко крачки, се озовава в съвършено друг свят. Да пресечеш Каналната улица, е все едно да се пренесеш от Бродуей¹⁴³ на парижките булеварди.

Огромна разлика има и в занятията на жителите от двата квартала. Американците боравят с най-важните стоки за човешкия живот. В тяхната част на града се намират огромни складове за храни, памук, тютюн, дървен материал и различни суровини. От друга страна, по-изисканите тъкани, дантели, скъпоценни камъни, моди и модистки, коприни и

142. *Flaneur* (фр.) – безделник, скитник. – Б.пр.

143. *Бродуей* – една от главните и най-шумни улици на Ню Йорк. – Б.пр.

сатени и всички предмети на *bijouterie* и *virtù*¹⁴⁴ минават през по-ловките пръсти на креолите, защото те са наследили и умениято, и вкуса на парижките си прадеди. Във френската част се срещат и изтънчени стари богати търговци на вино, натрупали състояния от внос на вина от Бордо и Шампан, понеже „бордо“ и „шампанско“ са двете вина, които се леят най-изобилно по бреговете на Мисисипи.

Не липсва и чувство на неприязън между двете народности. Якият предприемчив кентъкианец е склонен да презира веселия французин, който обича развлеченията, докато този – особено старият креолски благородник – се държи надменно спрямо *bizarterie*¹⁴⁵ на северняка, поради което между тях нерядко избухват вражди и стълкновения. Нови Орлеан е *rag excellence* град на дуелите. В това отношение креолът е съвсем равен с кентъкианеца – те напълно си подхождат по дух, смелост и умение. Познавам много креоли, които са прочути с броя на техните дуели. Една оперна певица или балерина често става причина за десетина и повече дуели – в зависимост от нейните съвършенства или може би несъвършенства. Карнавалите и кварталонските балове също често се превръщат в арена на свади между посещаващите ги младежи с разгорещена от виното кръв. Нека никои не си въобразява, че животът в Нови Орлеан е беден откъм произшествия и приключения. Не би било лесно да се намери друг град, в който да има толкова малко проза.

Тези неща никак не занимаваха ума ми, докато отивах към банкерската къща Браун & сие. Мислите ми бяха заети със съвсем различна тема – тема, която ме караше да бързам с разтуптяно сърце и ускорени крачки.

Разстоянието беше достатъчно дълго, за да имам време да изредя много вероятности. Ако моето писмо с чека е пристигнало, веднага ще получа пари – достатъчно за моята цел, както предполагам, – достатъчно, за да купя своята годеница-робиня! Ами ако не е пристигнало, какво ще правя тогава? Дали Браун ще ми даде парите на доверие? Чух ударите на сърцето си, когато си зададох този въпрос. Отговорът щеше да бъде за мене равен на присъда на живот или смърт.

И все пак бях почти съвсем сигурен, че Браун щеше да ми даде пари. Не можех да си представя неговото усмихнато щедро джонбуловско лице¹⁴⁶ да се помрачи и той да ми откаже. Като вземе предвид колко

144. *Bijouterie* и *virtù* – накити и старинни рядкости. – Б.пр.

145. *Bizarterie* (фр.) – чудноватост. – Б.пр.

146. *Джон Бул* – нарицателно за англичанин – Б.пр.

важно беше за мене това в този миг, както и сигурността, че сумата ще ми бъде върната, и то не по-късно от няколко дена или часа, положително нямаше да ми откаже! Какво затруднение можеше да представлява за него, човек на милиони, предварително да изплати петстотин лири стерлинги? О, положително щеше да ми даде пари. Няма защо да се боя – той ще ми даде!

Аз пристъпих прага на финансиста, ободрен от радостно очакване. Когато излязох оттам, душата ми беше наскърбена от горчиво разочарование. Писмото още не беше пристигнало, а Браун отказа да ми даде пари!

Бях твърде неопитен в търговията, за да разбера користните й сметки и студената й учтивост. Какво го беше грижа банкера за моите неотложни нужди? Какво значение имаше за него моята пламенна молба? Дори да бях му изложил моите подбуди, моята цел, това нямаше да промени нищо. В отговор стях да получа пак същия студен усмихнат отказ – да, дори ако моят живот зависеше от това.

Няма защо да описвам подробно разговора. Той беше доста къс. Каза ми се с вежлива усмивка, че писмото още не било пристигнало. Отговорът на молбата да ми даде парите предварително бе съвсем рязък. Любезната благосклонна усмивка угасна на червендалестото лице на Браун. Това не било търговско. Не можело да се направи. Той не направи никакъв намек, не ме подкани да продължа да говоря. Бих могъл да му се примоля с повече жар. Бих могъл да му призная целта, за която ми трябваха парите, обаче в изражението на Браун нямаше нищо, което да ме насърчи. Може би беше по-добре, че не го направих. Браун щеше да се посмее на сърдечната ми тайна. Целият град щеше да ѝ се наслаждава като на прекрасна шега, разправяна на трапезата.

Достатъчно... писмото не беше пристигнало. Браун отказа да ми даде пари. Надеждата ми пропадна; отчаянието ме обзе и аз побързах да се върна в хотела.

Глава LIII Eugene d'Hauteville

През останалата част на деня бях зает да търся Аврора. Не можех да науча нищо за нея, дори и това, дали беше вече пристигнала в града!

Отидох да я търся в помещението, където бяха настанени временно другите. Там я нямаше. Или не беше още дошла, или я държаха на някое друго място. Не бяха я виждали! Нищо не знаеха за нея.

Разочарован и уморен от тичането из горещите прашни улици, аз се върнах в хотела.

Очаквах вечерта. Очаквах и идването на Йожен д'Отвил, така се казваше новият ми познат.

Изпитвах странен интерес към този младеж. Кратката ни среща беше ми вдъхнала изключително доверие към него. Беше ми дал доказателства за приятелско разположение и нещо повече, беше ми направил дълбоко впечатление с житейския си опит. При все че беше млад, не можех да си го представя другояче освен като същество, надарено с някаква тайнствена сила. Неволно мислех, че би могъл някак си да ми помогне. Нямаше нищо особено в това, че бе толкова млад и въпреки това тъй *au fait*¹⁴⁷ на всичките потайности на живота. Ранната зрелост е присъща на американците, а особено на жителите на Нови Орлеан. Креолът става мъж на петнадесет години.

Бях уверен, че д'Отвил, макар и горе-долу мой връстник, знаеше много повече за света, отколкото аз, прекарал половината от живота си затворен между стените на стария университет.

Предчувствах, че може и иска да ми услужи.

Може да попитате – как? Като ми заеме пари, от които имах нужда?

Надали. Струваше ми се, че той сам нямаше средства или разполагаше с малко, твърде малко, за да може да ми бъде полезен. Отговорът, който ми даде, когато му поисках адреса, ме караше да мисля така. Имаше нещо в тона на този отговор, което ме накара да си помисля, че той няма средства, няма дори и дом. „Може би е безработен чиновник – мислех си аз – или беден художник.“ Беше много богато облечен, но на борда на мисисипски параход дрехите не са мерило.

Странно, че при всички тези размишления ми се натрапваше

147. *Au fait* (фр.) – в течение. – Б.пр.

мисълта, че би могъл да ми помогне. Но така беше и затова реших да го посветя в моята тайна – тайната на моята любов, тайната на моето нещастие.

Може да съм бил повлиян и от друг подтик, който помогна да стигна до това решение. Всеки, чието сърце е било претоварвано с тежка скръб, сигурно знае какво облекчение може да донесе съчувствието. Приятелското съчувствие успокоява и утешава. Съветите на добър другар лекуват. Мъката отдавна тегнеше в моите гърди и напираше да намери отдушник. Чужденец всред чужденци, аз няхах с кого да я споделя. Не бих се доверил дори и на добрия Райгарт. С изключение на самата Аврора само Йожени – нещастната Йожени, – единствена тя знаеше моята тайна. Какво ли не бих дал именно тя никога да не беше я узнала!

Сега бях решил да я разкрия на този младеж Йожен чудно съвпадение на имена! – бях решил да излея мъката си пред него. Може би щях да намеря в това утеха или облекчение.

Чаках настъпването на вечерта. Беше ми обещал да дойде вечерта. Чаках го с нетърпение – очите ми не се откъсваха от пълзящата напред стрелка на часовника и аз се дразнех от бавните отмерени удари на махалото.

Йожен не ме разочарова. Най-после дойде. Сребристият му глас прозвуча в ушите ми и той се изправи пред мене.

Когато влезе в стаята ми, отново бях поразен от печалното изражение на неговото лице, бледите му бузи, приликата с някакво лице, което бях срещал преди.

В стаята беше задушно и горещо. Лятото не беше още съвсем отминало. Предложих му да се поразходим. Можехме да беседваме със същата свобода и на открито, а имаше и чудна луна, която щеше да ни свети по пътя.

Когато тръгнахме, предложих на своя гост пура. Той не я прие и се извини, че не пушел.

„Странно за един креол! Та те почти поголовно се отдават на този навик – помислих си аз. – Ето още една особеност в характера на новия ми познат!“

Ние минахме по гие Роял и завихме по Каналната улица в посока към Блатото. Подир малко пресякохме гие des Rampartes и скоро се намерихме извън пределите на града.

Пред нас се появиха някакви постройки, но това не бяха къщи, не бяха жилища за живи хора. Безбройните кубета, увенчани с кръстове, пречупени колони, блестящите на лунната светлина паметници от бял

мрамор подсказваха, че пред нас се простираше градът на мъртвите. Това бяха големите гробища на Нови Орлеан.

Портата беше отворена, обстановката там ме привличаше; тържественият ѝ вид бе в унисон с настроението ми. Моят другар нямаше нищо против и ние влязохме вътре.

След като минахме сред гробове, статуи и паметници, миниатюрни храмове, колони, обелиски, саркофази, изваяни от снежнобял мрамор, отминавайки гробове, които говореха за скорошно нещастие, други пък, по-стари, но украсени със свежи цветя – символ на неугаснала още любов или привързаност, седнахме на обрасла с мъх плоча, а над главите ни и около нас бяха увиснали печалните вейки на вавилонска плачеща върба.

Глава LIV

Състрадание вместо любов

По пътя беседвахме равнодушно за няколко неща: за моето комарджийско приключение на парахода, за новоорлеанските „ловци“, за прекрасното сияние на луната.

Докато не влязохме в гробищата и седнахме на този гроб, не бях споменал нищо за онова, което напълно поглъщаше мислите ми. Сега дойде времето да излея мъката си и след половин час Йожен д'Отвил знаеше историята на моята любов.

Доверих му всичко случило се, откакто бях напуснал Нови Орлеан, до часа на нашата среща на „Хума“. Разказах му подробно и за срещата ми с банкера Браун, и за безплодното ми търсене на Аврора през деня.

Той ме изслуша отначало докрай, без да ме прекъсне; намеси се само веднъж, когато му описвах изповедта си пред Йожени и мъчителния ѝ край. Подробностите на този епизод изглежда, че го интересуваха извънредно много, дори бих казал – причиняваха му страдание. Той неведнъж ме прекъсна с хълцанията си и можех да видя на лунната светлина, че лицето му беше мокро от сълзи.

„Благороден момък! – помислих си аз. – Толкова да се трогне от страданията на чужд за него човек!“

– Бедната Йожени! – промърмори той. – Не е ли достойна за съжаление?

– За съжаление! Ах, мосю, само да знаете колко много я съжалявам! Тази сцена никога не ще се заличи от паметта ми. Ако състраданието, приятелството или някаква жертва можеха да поправят положението, с каква радост бих ѝ ги предложил – всичко освен това, което не е по силите ми да ѝ дам: моята любов. Колко дълбоко скърбя за тази благородна девойка, мосю д'Отвил! О, да можех да изтръгна от сърцето ѝ жилото, което несъзнателно забих. Но не мислите ли, че тя ще се излекува от това нещастно увлечение? Положително с време...

– О, никога! Никога! – прекъсна ме д'Отвил с такова дълбоко убеждение, че аз останах изненадан.

– Защо казвате така, мосю?

– Защо ли?... Защото имам известен опит в това отношение: колкото млад и да ви се виждам, сам съм преживял подобно нещастие. Бедната Йожени! Такава рана мъчно заздравява; тя не ще се излекува от нея.

Ах... никога!

– Вярвайте ми, аз я съжалявам – съжалявам я от все сърце.

– Трябва да я намерите и да ѝ го кажете.

– Защо? – запитах, донякъде смаян от това предложение.

– Може би, като и изразите своето състрадание, ще я утешите.

– Не вярвам. То би оказало тъкмо обратното въздействие.

– Лъжете се, мосю. Несподелената любов се понася много по-лесно, когато я посрещат със съчувствие. Само горделивото презрение и безсърдечното злорадство изтръгват капки кръв от сърцето. Съчувствието е балсам за раните на любовта. Повярвайте ми, че е така. Аз го чувствам така. О! Аз го чувствам така!

Последните две изречения той промълви много убедително, което прозвуча странно в моите уши.

„Тайнствен момък! – помислих си аз. – Толкова нежен, толкова състрадателен и все пак с такъв житейски опит!“

Чувствах като че приказвам с някакво духовно същество, с някакъв висш разум, който разбираше всичко.

Мнението, поддържано от него, беше ново за мене и съвсем противоположно на общоприетото убеждение. По-късно в живота си се уверих в неговата правота.

– Ако смятах, че съчувствието ми би могло да окаже подобно въздействие – отвърнах аз, – бих потърсил Йожени, бих ѝ предложил...

– Ще имате време за това по-сетне – прекъсна ме д'Отвил. – Сега ви предстои нещо много по-неотложно. Вие възнамерявате да купите тази кварталонка?

– Такова беше намерението ми тази сутрин. Уви! Нямам вече надежда. Не ще имам тази възможност.

– Колко пари ви оставиха тези мошеници?

– Малко повече от сто долара.

– А, това нищо не е. Съдейки по вашето описание, за нея ще дадат десет пъти повече. Цяло нещастие наистина. Моята кесия е още по-празна от вашата. Аз нямам и сто долара. Par Dieu! Печално положение.

Д'Отвил хвана главата си с двете ръце и не проговори няколко минути, сякаш потънал в размишления. Ако съдех по държането му, не можех да не повярвам, че наистина ми съчувства и се мъчи да измисли начин да ми помогне.

– В края на краищата – промърмори той достатъчно високо, за да дочуя думите му, – ако тя не успее... ако не намери книгата... тогава и тя ще трябва да стане жертва. О, това е ужасен риск! Може би по-добре

би било да не... може би...

– Мосю – прекъснах го аз, – за какво говорите?

– О... да! Извинете ме. Мислех си за една работа... *n'importe*¹⁴⁸. По-добре да се върнем, мосю. Студено е. Цялата атмосфера в това печално място ме смразява.

Той изрече всичко това със стеснение, сякаш неволно беше издал мислите си.

Макар и да бях учуден от думите му, не можех да настоявам да ми ги обясни, затова се съгласих с неговото желание и станах, за да тръгваме. Бях загубил надежда. Явно, не беше по силите му да ми помогне.

В този миг ми хрумна една мисъл или по-скоро слаба надежда.

Споделих я с моя другар.

– Нали имам още тези сто и няколко долара – казах му аз. – Те могат толкова да ми помогнат да купя Аврора, колкото ако бяха шепа камъчета. Какво ще кажете, ако се опитам да увелича сумата с хазарт?

– О, боя се, че ще бъде напразно. Ще загубите, както и преди.

– Това не е толкова сигурно, мосю. Вероятностите да спечеля или загубя са равни. Няма защо да играя с измамници като ония на парахода. Тука в Нови Орлеан има комарджийски домове, колкото щете, където се играе на късмет. Има толкова различни игри: фаро, зарове, томбола, рулетка. Мога да избира някоя от тези, в които се залага на хвърляне на зар или обръщане на карта. Мога да спечеля също, както и да загубя. Какво ще кажете, мосю? Дайте ми съвет.

– Това, което казвате, е вярно – отговори той. – Има известна вероятност в играта. Тя крие известна надежда да спечелите. Ако загубите, това съвсем не ще се отрази върху намеренията ви за утре. Ако спечелите...

– Така е, така е, ако спечеля...

– В такъв случай не бива да губите време. Става късно. Тези комарджийски домове трябва да са отворени вече, или по-право, трябва да са тъкмо в разгара си. Да намерим някое такова заведение.

– Вие ще дойдете с мене, нали? Благодаря ви, г. д'Отвил. Благодаря... *allons*¹⁴⁹!

Запътихме се бързо по пътеката, която водеше към изхода от гробищата, излязохме през портата и тръгнахме обратно към града.

Насочихме се към мястото, откъдето бяхме тръгнали – гие Сейнт

148. *N'importe* (фр.) – няма значение. – Б.пр.

149. *Allons* (фр.) – да вървим. – Б.пр.

Луис, – понеже знаех, че главните комарджийски вертепи се намираха в този квартал.

Не беше трудно да ги намерим. По онова време нямаше нужда да се крият такива неща. Страстта към хазарта, която креолите бяха наследили от първите основатели на града, беше твърде разпространена сред всичките съсловия, за да може да бъде пресечена от полицията. Градската управа на американския – квартал беше взела известни мерки, за да ограничи този поток, обаче техните закони не бяха валидни във френската страна на Каналната улица, а креолската полиция имаше много по-други схващания, както и по-други нареждания. Във френските предградия хазартът не се считаше за такова ужасно престъпление и домовете, в които се играеше, работеха открито.

Когато човек минаваше по улица Конти или Сейнт Луис, или по улица Бурбон, не можеше да не забележи няколко големи позлатени фенери, на които можеше да се прочете „фаро“ и „зарове“, „томбола“ или „рулетка“ – странни думи за непосветения, но съвсем понятни за ония, единствената работа на които беше да кръстосват улиците на Първи район.

Понеже бързахме, стигнахме скоро пред едно от тези заведения, фенерът на което ни показваше с големия си надпис, че вътре се играе фаро.

То беше първото, което видяхме, и без да се колебая нито за миг, аз влязох, последван от д'Отвил.

Трябваше да се качим по широко стълбище и на горната площадка бяхме посрещнати от разпоредител с мустаци и бакенбарди. Помислих си, че ще ни поиска някаква входна такса. Предположението ми се оказа свършено погрешно. Входът беше съвсем безплатен. Тази личност ни спря с цел да ни вземе оръжието, срещу което ни даде разписки, та да можем да си го получим обратно на излизане. Беше обезоръжил доста голям брой хора, преди да дойде нашият ред; това личеше от многобройните дръжки на пистолети, ловджийски ножове и ками, които стърчаха от малките квадратни разделения на един шкаф в ъгъла на коридора.

Цялата тази процедура ми напомни нещо, на което често съм бил свидетел: предаването на бастуни и чадъри при влизане в картинна галерия или музей. Без съмнение тази предпазна мярка бе необходима и ако не се съблюдаваше, биха се разиграли много кръвопролитни сцени край картоиграческата маса.

Предадохме оръжието си – аз чифт пистолети, а моят другар малка

сребърна кама. Разпоредителят написа разписки, даде по един препис и на нас и ни пусна да влезем в „салона“.

Глава LV Игри и хазарт

Комарджийската страст е всеобща всред мъжете. Всеки народ, който повече, който по-малко, играе на комар. Всеки народ, цивилизован или първобитен, си има своя игра, като започнем от вист и крибедж, които се играят в разните алмакс¹⁵⁰, и стигнем до ези-тура и чифт-тек в прииите.

Благонравна Англия си въобразява, че не е опетнена, и е чиста от тази страст. Нейният клокар-пътешественик рядко пропуска случая да хвърли камък по чужденеца във връзка с този въпрос. Той обвинява наред французите, германците, испанците и мексиканците в прекомерно предразположение към този порок. Лицемерие! Всичко това е лицемерие! В благонравна Англия има повече прояви на хазарт, отколкото в коя да е друга позната на мен страна. Не говоря за картоиграческите вертепи около Пикадили. Идете на конните надбягвания в Епсом в деня на „Дерби“ и там ще можете да добиете представа за разпространението на хазарта в Англия, защото това е хазарт в най-долния смисъл на думата. И те ти приказват за „благороден спорт“ – за възхищение от това благородно животно, коня! Ами как не! Благороден наистина! Представете си тези жалки безделници, които с хиляди, е десетки хиляди се стичат на всеки хиподром, представете си тях и техните блудни приятелки и кажете, могат ли те да бъдат обладани от мисъл за нещо прекрасно и благородно! От цялата насъбрана там тъпна благороден е само конят – надали би могло да има нещо по-неблагородно от тез, които го заобикалят.

Не, благонравна Англио! Ти не можеш да послужиш за образец на народите в това отношение. Ти не си се опазила от петното, както си въобразяваш. Всред твоето население има повече комарджии – комарджии на коне, ако искаш да ги наречем, отколкото всред който да е друг народ, и колкото благороден и да е твоят хазарт, аз се осмелявам да твърдя, че твоите комарджии са най-жалките, най-самомнителните и най-отвратителните от цялото това съсловие. Има нещо неопишимо подло в живота и навиците на тези изгладнели хищници, които обикалят ъглите на Ковънтристрийт и Хеймаркет¹⁵¹ с продрани лакти и скъсани пети и се

150. Алмакс – модни балове и вечеринки, наречени така по името на гостоприемец домакин, живял в Лондон през втората половина на XVIII столетие. – Б.пр.

мъкнат от кръчмата до бюрото за залагане и от бюрото обратно до кръчмата. Има нещо подло и несъмнено малодушно в самата същност на техния хазарт – в тези малки залози и плахите „контразалози“. В сравнение с тях има нещо почти благородно в дръзкия играч на зарове. В известно отношение има някакво достойнство в самия смел замах, с който равнодушният испанец залага златните си унции на едно завъртане на зар, и в мексиканеца, играещ на монте, който рискува своите дублони при всяко обръщане на картите. У тях комарът е страст – тях ги привлича възбуждението от него. Но Браун, Смит и Джоунз не могат да се кичат дори и с тази страст. Дори и тя е прекалено възвишена за тях.

От всички професионални комарджии „ловецът“ от долината на Мисисипи е може би най-живописният. Аз вече загатнах за изисканото му облекло, но независимо от това той притежава и една жилка на джентълменство – известно кавалерство в обноските, което го отличава от всички други хора от този занаят. През по-буйните години на моя живот съм имал честта да се познавам с не един от тия джентълмени и не мога да не кажа някоя и друга дума в тяхна полза. Неколцина от тия мои познати имаха превъзходни нравствени качества, макар че не бяха може би чак на равнището на Екситър хол¹⁵². Други пък бяха хора с благородни и щедри сърца – хора, които вършеха добри дела и макар да бяха отвъргнати от обществото като утайка, съвсем не бяха утайка от гледна точка на нравствената им природа – хора, които смело отхвърляха и най-малкото оскърбление, отправено срещу тях. Разбира се, имаше и други, като разните Чорли и Хатчър, които едва ли отговарят на това описание на западните „играчи“, обаче аз наистина вярвам, че те са по-скоро изключение, отколкото правило.

Една дума за „американските игри“. Истинската народна игра в Съединените щати са изборите. Общинските или щатски избори предлагат толкова възможности за обзалагане, колкото и по-незначителните конни надбягвания в Англия, докато изборите за президент, които стават всеки четири години, са американското „Дерби“. Огромните суми, минаващи от ръка на ръка при подобни случаи, и огромният брой на такива суми просто не са за вярване. Една статистика на тези облози, ако можеше да се направи такава, и сумата, на която те възлизат, биха изненадали дори и „най-осведомените“ граждани на Щатите. Чужденците не могат да

151. *Ковънтристрийт* и *Хеймаркет* – улици в центъра на Лондон с много клубове и оживено движение. – Б.пр.

152. *Екситър хол* – лондонска зала, използване на времето за религиозни и благотворителни събрания. – Б.пр.

разберат напрегнатата възбуда, която се долавя през изборния период по целите Съединени щати. Трудно е да я обясни човек в някоя друга страна, където хората, общо взето, знаят, че съдбата на един или друг кандидат в края на краищата има твърде малко значение за материалните им интереси. Наистина партийният дух и най-големият залог – „изгодата“ от спечелването на мястото – обясняват известна част от интереса, проявяван към изхода на изборите, но не и целия. Аз съм на мнение, че останалата част от възбудата може да се припише на комарджийската страст. Почти всеки втори срещнат човек има облог или по-скоро „залог“ за президентските избори.

Изборите следователно са истинската народна игра, от която се увличат и високопоставените и нископоставените, и богатите и бедните.

Да се обзалагаш за изборите обаче не се смята за *infra dignitatem*¹⁵³. То не е професионално комарджийство.

Хазартните игри са най-различни и в повечето от тях картите определят късмета. Заровете и билиардът са също на мода – билиардът доста много. Само много затънтените селца в Съединените щати – особено на Юг и Запад – нямат една или повече обществени билиардни маси, а между американците може да се намерят – някои от най-вещите, първостепенни играчи в света. Креолите от Луизиана са прочути с тази игра.

Кегли е също много разпространена игра и всяко градче си има свой кегелбан. Ала билиардът и кеглите не са истински хазартни игри! На първата се гледа повече като на изискано развлечение, а на втората като на превъзходна гимнастика. Картите и заровете са истинското оръжие на „ловеца“, а особено картите. Освен английските игри на вист и крибедж и френските игри на двадесет и едно, червено и черно и др. американският комарджия играе на покер, юкър, седморка и много други. В Нови Орлеан играят на една от любимите на креолите игри със зарове, наречена крапс, както и на кено, томбола и рулетка, която се играе с топки и въртящо се колело. По-нататък на Юг, между испано-мексиканците, ще видите играта монте – игра с карти, която се отличава от всички други. Монте е народната игра на Мексико.

Пред всички други начини, по които може да ви заграби парите, югозападният „ловец“ предпочита фаро. Това е игра от испански произход, както подсказва и нейното име; всъщност тя много малко се различава от монте и без съмнение е дошла от новоорлеанските испанци. Дали нейната родина са градчетата в долината на Мисисипи, или е дошла

153. *Infra dignitatem* (лат.) – под личното достойнство, недостойно. – Б.пр.

там отвън, не се знае, но тя е пуसнала корени във всичките тези селища и в целия Запад няма играч, който да не я разбира и да не я играе.

Играта фаро е съвсем проста. Ето в какво се състои тя в общи черти: масата е покрита със зелен плат или сукно. На него е лицевата страна нагоре, са наредени в две редици тринадесетте карти от един цвят. Обикновено те са залепени за плата, за да не се разместват.

Друго необходимо нещо за играта е четвъртата кутия, подобна на по-голяма табакера, с форма и точни размери за две тестета карти. Тя е от чисто сребро. Всеки друг метал би свършил същата работа, но професионалният крупие на фаро не би се унижил да носи по-проста принадлежност на своя занаят. Предназначението на тази кутия е да побира картите, които ще се теглят, и да помага при тегленето им. Не мога да обясня вътрешното устройство на тази тайнствена кутия, но мога да кажа, че тя няма капак и е отворена от единия край, където се поставят картите; вътре в нея има пружина, която, щом крупие то я докосне с пръст, изхвърля картите една по една, както са наредени. Това приспособление съвсем не е съществено за играта, която може да се играе и без кутия. Нейната цел е да осигури честна игра, тъй като никоя карта не може да се познае по някакъв белег на гърба, понеже до момента на тегленето те всичките са невидими вътре в кутията. Изящна кутия е нещо, към което се стреми всеки крупие на фаро – име, дадено на всички играчи на фаро.

Най-напред в кутията се турят две тестета добре разбъркани карти; след това крупие то слага лявата си ръка върху кутията, а дясната държи готова с протегнат пръст, докато се съберат няколко залога. Крупие то всъщност е вашият противник в играта; той е „банката“, която изплаща всичките печалби и прибира всичките загуби. Толкова хора могат да залагат, колкото могат да седнат или застанат около масата, но всички залагат срещу самия крупие. Разбира се, в такъв случай крупие то на фаро трябва да бъде човек с пари, за да играе въобще; обикновено банката на фаро има капитал от няколко хиляди долара, а често пъти и стотици хиляди, с които да обезпечава играта. Нерядко след лош късмет банката „фалира“ и може да минат години, докато собственикът успее да започне наново. Обикновено до крупие то седи помощник-крупие. Неговото задължение е да разменя жетони срещу пари, да изплаща загубените залози и да прибира залозите, спечелени от банката.

Жетоните, употребявани в играта, са кръгчета от слонова кост с диаметър на монета от един долар; те са бели, червени или сини, с отбелязана върху тях стойност. Употребяват ги като по-удобни от самите пари.

Когато някой иска да спре да играе, може да поиска от банката пари за сумата, означена на жетоните, които има на ръка.

Най-простият начин на залагане срещу фаро е да поставите пари върху коя да е от картите, наредени на масата. Можете да изберете която искате от тринадесетте. Да речем, че сте се спрели на асото и сте сложили парите си на лицето на тази карта. Тогава крупиеото започва и тегли една по една картите от кутията. След всяка втора карта той спира. В играта никой не губи и не печели, докато не излязат две аса едно подир друго без друга карта помежду им. Когато излязат две аса наред, залогът се разиграва. Ако двете аса се появят при тегленето на двете карти, крупиеото прибира вашите пари; ако той изтегли само едното асо, а другото излезе при следващото теглене, печелившият сте вие. След това можете да подновите залога си на асото, да го удвоите, ако искате, или да заложите на друга карта; тези промени можете да правите през цялото време на тегленето, стига да не е, след като е била теглена само първата от двете карти.

Разбира се, играта си продължава независимо от това, дали вие играете, или не. Масата е заобиколена от хора, които залагат един на една карта, друг на друга; някои „съгласуват“ на две или повече карти едновременно, тъй че непрекъснато има печелене на залози, непрекъснато дрънкат жетони и звънтят долари.

Това е изключително игра на късмет. Сръчността не играе никаква роля при фаро. В такъв случай можете да си помислите, както си мислят мнозина, че вероятността е еднаква и за крупиеото, и за противниците му. Обаче съвсем не е така; благодарение на особеното подреждане на картите се получава известен процент в полза на крупиеото, иначе не би могло да има фаро банка. Макар и рядко, случва се за известно време лошият късмет да бъде против крупиеото, но ако може да издържи достатъчно дълго, той „все пак ще те бие“ накрая.

Подобен процент загуба има за вас във всички игри на късмет – във фаро, монте, крапс, навсякъде, където залагате срещу банка. Естествено, банката не ще отрече това, но ще ви отговори, че с този малък процент вие „си плащате играта“. И обикновено я плащате, и то добре.

Това е то фаро – играта, с помощта на която бях решил или да си изпразня кесията, или да спечеля цената на моята годеница.

Глава LVI

Банка фаро̀

Ние влязохме в салона. *Voilà*¹⁵⁴ играта!

В единия край на помещението беше масата – банката. Ние не можехме да видим нито касиера, нито крупнето – и двамата бяха закрити от двойния кръг играчи, заобиколили масата: една редица седнали и друга изправени зад тях. Тук-таме в тълпата имаше и жени, седнали или застанали в най-различни пози, весели красиви жени, натруфени с целия блясък на модата, но с известна *braverie*¹⁵⁵, която издаваше печалното им занятие.

Д'Отвил отгатна – играта беше в разгара си. Външният вид и стойката на играчите, постоянното движение на ръцете, слагаша залози, непрекъснатото дрънкане на жетоните от слонова кост и звънът на удрящите се един о друг долари – всичко показваше, че играта се развива много живо.

Великолепен полилей, окачен над масата, заливаше с ослепителната си светлина и играта, и играчите.

В средата на салона стоеше голяма маса, цялата отрупана със закуски. Студени печени птици, шунка и език, пиле, майонеза, раци, кристални кани, пълни с вино, коняк и други напитки, красяха тази маса. По някои от чиниите и чашите личеше, че вече са били използвани, а други бяха чисти и на разположение на всеки, който би пожелал да поиграе с нож и вилица. Всъщност това беше безплатен обяд или по-скоро вечеря – безплатна за всеки гост, който би пожелал да си похапне. Такъв е обичаят в американските комарджийници.

Богатият избор ястия не съблазняваше нито моя другар, нито мене. Ние не се спряхме край тази маса, а се запътихме направо към банката.

Дойдохме до външния кръг и надзърнахме през раменете на играчите. „Проклетата съдба! Чорли и Хатчър!“

Да – ето ги двамата мошеници, седнали един до друг зад масата за фаро̀, но не като играчи, а като касиер и крупие на играта! Чорли държеше в ръце кутията с картите, а Хатчър седеше от дясната му страна с жетони и долари в монети и банкноти, наредени на масата пред него. С един бегъл поглед към насядалите около масата открихме и търговеца

154. *Voilà* (фр.) – ето. – Б.пр.

155. *Braverie* (фр.) – дързост, предизвикателство – Б.пр.

на свини. Ето го там, седнал със свободното си дочено сако и широкопола бяла шапка, говори просташки, смело залага и се държи, като че не познава нито касиера, нито крупиеото.

Моят другар и аз се спогледахме изненадани.

В края на краищата във всичко това нямаше нищо чудно. За фаро̀ банка няма нужда от разрешително, нито от някакви други приготвления за уреждането ѝ, освен да сложиш маса, да я покриеш със зелено сукно и да пристъпиш към работа. Нямаше съмнение, че тези картоиграти се чувстваха тука съвсем у дома си. Разходката им нагоре по реката е била само едно малко разнообразие – едно случайно развлечение през лятото. Сега вече започваше новоорлеанският „сезон“ и те бяха се върнали навреме за него. Тъй че нямаше защо да се чудим, че ги намираме тук.

Обаче в първия миг, когато ги видях, бях изумен, а и моят другар също. Обърнах се към него и тъкмо щях да му предложа да напуснем това заведение, когато блуждаещият поглед на мнимия търговец на свини се спря върху мене.

– Здравейте, чужденецо! – извика той с учудване. – И вие ли сте тука?

– Като че ли да – отвърнах нехайно.

– Хубаво! Хубаво! Пък аз мислех, че сте се загубили. Де сте ходили, а? – запита той грубо фамилиарно и достатъчно високо, за да привлече вниманието на всички присъстващи към мене и мои другар.

– Хм... де ли съм ходил? – откликнах се аз, запазвайки самообладанието си и без да покажа раздразнението, което всъщност събуди в мене нахалството на този човек.

– Аха, това ви питам я!

– Много ли искате да знаете? – попитах го аз.

– Ами че... не чак толкова.

– Много се радвам – отговорих му аз, – защото нямам намерение да ви кажа.

Въпреки наперения му вид забелязах, че общият смях, предизвикан от моята донякъде *bizarre*¹⁵⁶ забележка, го накара малко да си посвие опашката.

– Хайде, чужденецо – рече той с глас, в който звучеше и подмилкване, и яд, – мисля, че няма защо да бъдете чак толкова хаплив; не съм искал да ви докача, ама... нали знаете, вие ни напуснахте ей тъй

156. *Bizarre* (фр.) – странна. – Б.пр.

изведнџ... е, няма що, то не ми влиза в работата. Ще си опитаме ли късмета на фаро?

– Може и да опитам.

– Е, хайде де, изглежда да е хубава игра. И аз се опитвам за първи път. Тя май цялата работа е само късмет, също като чифт-тек. Ама печелим.

Той се обърна към банката и се задълбочи в подреждане на залозите.

Беше започнало ново теглене и играчите, откъснали се за миг от картите зарад нашия разговор, се заеха отново с това, което представляваше за тях по-голям интерес – малките купчинки пари върху картите. Разбира се, и Чорли, и Хатчър ме познаха също, но само ми кимнаха с приятелски вид и поглед, в който ясно се четеше мисълта:

„Той е тука! Е добре! Няма да си отиде, докато не се опита да си върне стоте долара... все ще се помъчи да спечели от банката... ще видиш.“

Ако мислеха така, не са били далече от истината. А ето какви бяха собствените ми мисли:

„Няма никаква разлика дали ще рискувам парите си тук, или другаде. Фаро банка си е фаро банка. При такова теглене на картите няма никаква възможност за измама. Начинът на залагането изключва всяка възможност за такова нещо. Там, където един играч губи, друг може да спечели със същата карта, а това, разбира се, не позволява на крупното да тегли картите неправилно, даже и да може да го направи. Тъй че нищо не ми пречи да играя срещу банката на господата Чорли и Хатчър, както бих играл срещу някоя друга... даже е по-добре; ако спечеля, ще си получа реванша, който ми дължат тези господата. Ще играя тука. Какво ще ми кажете вие, мосю?“

Част от горните размишления и въпросът, с който ги приключих, бяха отправени шепнешком към младия креол.

Той ти намери за разумни и ме посъветва да остана. Беше на мнение, че можех да си опитам късмета и тука, както и някъде другаде.

Добре... аз извадих златна монета от пет долара и я сложих на асото.

Никой не обърна внимание на това – и касиерът, и крупното дори и не погледнаха залога ми. Една сума от пет долара не можеше да учуди тези господата, тъй като десет, двадесет и дори петдесет пъти по-големи суми постоянно влизаха и излизаха от касата им.

Тегленето продължи; Чорли вадеше картите с невъзмутимо sang-

froid¹⁵⁷, тъй свойствено на неговото съсловие.

– Асото печели – извика един глас, когато две аса изкочиха едно подир друго.

– В жетони ли да ви платя, господине? – запита крупиеото.

Аз се съгласих и той сложи върху моята жълтица плоско кръгче от слонова кост, червено на цвят, с цифрата 5 по средата. Оставих и двете на асото. Тегленето продължаваше и след известно време пак излязоха две аса наред и аз станах собственик на още два червени жетона.

Оставих и четирите залога, нарасли сега на двадесет долара, да лежат на асото. Не бях дошъл да се забавлявам. Намеренията ми бяха съвсем други и подтикван от тези намерения, бях решил да не губя време. Ако щастието поискаше да ми се усмихне, рано или късно щеше да ми подари милостта си, а когато си помислех за истинския залог, за който играех, изпаднах в ужас пред неизвестността. Това, че се намирах сред такова непочтено и развратно общество, което заобикаляше масата, не ме тревожеше вече.

Тегленето продължаваше и след известно време пак излязоха две аса. Този път загубих.

Без да промълви нито дума, крупиеото загреба жетоните и жълтицата и ги сложи в лакираната си кутия за пари.

Извадих кесията си и заложих двадесет долара на дамата. Спечелих. Удвоих залога и отново загубих. Спечелих десет долара... десет загубих и все тъй, ту печелейки, ту губейки, залагах ту жетони, ту жълтици, докато най-последно бръкнах чак до дъното на кесията си и не намерих там нищо.

157. *Sang-froid* (фр) – хладнокръвие. – Б.пр.

Глава LVII

Часовникът и пръстенът

Аз станах от мястото си и отправих отчаян поглед към д'Отвил. Нямахше нужда да му казвам какво беше станало. Той би го разбрал от вида ми, но младежът бе надзъртал през рамото ми и знаеше всичко.

– Да си вървим ли, мосю? – попитах аз.

– Още не, почакайте един миг – отвърна той и сложи ръка на рамото ми.

– Че защо? – възразих аз. – Нямам нито един долар. Изгубих всичко. Трябваше да разбера, че така ще стане. Защо да оставаме тука, господине?

Говорех малко рязко. Признавам, че в този миг съвсем не бях настроен дружелюбно. Отгоре на лошите изгледи за следващия ден в ума ми се мярна подозрението, че новият ми приятел ме лъже. Това, че той тъй добре познаваше тези хора, че беше ме посъветвал да играя тук, случайността, да се изразя най-меко – странната случайност пак да се сблъскаме с „ловците“ от парахода, и то в тази нова обстановка, огромната бързина, с която бяха „очистили“ кесията ми – всички тези обстоятелства светкавично преминаха през ума ми и, естествено, ме накараха да заподозра д'Отвил в измамничество. Бързо си припомних нашия разговор. Помъчих се да си спомня дали беше казал, или направил нещо, за да ме доведе именно в този вертеп. Положително той не беше ми предложил да играя, а по-скоро беше се противопоставил на намерението ми; нито пък можех да си спомня с дума или дело да беше ме насърчил да започна да играя. Нещо повече, беше учуден не по-малко от мене, когато видя на масата тези господа.

Че какво от това? Изненадата спокойно можеше да бъде престорена. Напълно възможно; а след скорошната ми преживелица с търговеца на свини напълно допустимо ми се виждаше, че мосю д'Отвил също беше съдружник във фирмата Чорли, Хатчър & сие. Аз се извърнах и ядни думи бяха готови да се откъснат от устните ми, когато нещо възпря мислите ми и ги отправи в друга насока. Младият креол стоеше с вдигнат към мене поглед – беше по-нисък от мене, – гледаше ме с прекрасните си очи и чакаше да мине моментното ми объркване. Нещо блестеше в протегнатата му ръка. Това беше кесия. Виждах жълтите монети да лъщят през копринената мрежа. Беше кесия, пълна със злато!

– Вземете я! – промълви момъкът с мекия си сребрист глас.

Сърцето ми се сви от срам. Едва можах да смотолевя някакъв отговор. Да беше само знаел последните ми мисли, щеше лесно да разбере защо бузите ми изведнъж се зачервиха.

– Не, мосю – отвърнах аз, – това е твърде щедро от ваша страна. Не мога да приема.

– Хайде, хайде! Защо не? Вземете я, моля ви се – опитайте си късмета още веднъж. Фортуна ви се мръщи напоследък, но помнете, че тази богиня на щастието е непостоянна и може все още да ви се усмихне. Вземете кесията, човече!

– Наистина не мога, мосю, след това, което аз... простете ми... само да знаехте...

– Трябва ли тогава аз да играя зарад вас – не забравяйте целта, с която сме дошли тука! Не забравяйте Аврора!

– Ах!

Това възклицание, изтръгнало се от моето сърце, беше единственият отговор, който успях да дам, защото младият креол вече се беше обърнал към игралната маса и залагаше златото си на разни карти.

Аз стоях и го наблюдавах с чувство на удивление и възхищение, примесено със страх за изхода на играта.

Какви малки бели ръце! Какъв блестящ камък искреше на неговия пръстен – брилянт! Той вече е привлякъл погледите на играчите, които го изпиват с очи, докато ръката се движи напред-назад между картите. Чорли и Хатчър също са го забелязали. Видях ги да се споглеждат многозначително. И двамата са любезни към д'Отвил. Той е спечелил уважението им с големите си залози. Вниманието, с което извикват името на картата, когато той печели и когато подават жетоните, е подчертано и неуморно. Всички следят всяко негово движение и – о! – как бляскат очите на тези продажни красавици и как се мъчат да му внушат своите необуздани и безчестни помисли! Няма нито една между тях, която не би му предложила своята любов зарад този искрящ камък!

Аз стоях настрана и наблюдавах е голямо напрежение – по-голямо, отколкото ако залогът беше лично мой. Но той беше лично мой. Той беше сложен зарад мене. Този щедър момък проиграваше златото си зарад мене.

Безпокойството ми надали щеше да продължи дълго. Той губеше бързо, губеше безразсъдно. Беше заел моето място до масата, а заедно е него и лошия ми късмет. Банката „заграбваше“ почти всеки негов залог – докато и последната му монета лежеше на карта. Още едно теглене и

тя също издрънка и падна в кутията на крупнето!

– Хайде, д'Отвил! Да се махнем! – прошепнах, като се наведох и го хванах за ръката.

– Колко давате за това? – запита той касиера, без да обръща внимание на мене. – Колко давате, господине?

Докато питаше, той махна от врата си златната верижка и същевременно извади часовника си.

Когато му заговорих, подозирах, че има подобно намерение. Повторих предложението си с умоляващ тон – напразно. Той настояваше Чорли да му отговори.

Комарджията не беше от онези, които си хабят приказките в такъв решаващ миг.

– Сто долара за часовника – рече той – и още петдесет за ланеца.

– Каква красота! – възкликна един от играчите.

– Те струват повече – промърмори друг.

Дори и у тия хора около масата имаше човешки чувства. Този, който губи смело, винаги спечелва известно съчувствие, и изрази, изпълнени с такова съчувствие към младия креол, се чуваха от време на време, когато парите му отиваха в банката.

– Да, този часовник и верижката струват повече – каза един висок мъж с черни бакенбарди, който седеше на края на масата. Той направи забележката с твърд, уверен глас, който сякаш заповядваше на Чорли да му обърне внимание.

– Мога ли да го погледна още веднъж? – рече крупнето и се наведе през масата към д'Отвил, който продължаваше да държи часовника в ръка.

Креолът го даде отново на комарджията, а той отвори капачите и започна да го разглежда отвътре. Това беше изящен часовник, верижката също – от тези, които обикновено носят жените. Те наистина струваха повече, отколкото беше предложил Чорли, при все че „търговецът на свини“ изглеждаше да не е съгласен.

– То не е малко пари, сто и петдесет долара – проточи той. – Доста много е май. Аз не им разбирам много на тия работи, ама, според мене, не е лоша тая цена за тоз часовник и ланеца.

– Глупости! – извикаха няколко души. – Те струват двеста долара като нищо. Вижте само брилянтите!

Чорли прекъсна спора:

– Добре – отсече той. – Не вярвам да струва повече, отколкото ви предложих, господине. Но понеже искате да си върнете онова, което сте

загубили, нямам нищо против да ви дам двеста долара за часовника заедно с верижката. Съгласен ли сте?

– Продължавайте играта! – това бяха единствените думи на нетърпеливия креол, с които взе часовника и го сложи върху една от картите.

Този часовник излезе много евтин за Чорли. Само с пет-шест тегления и той стана негов!

– Колко давате за това?

Д'Отвил свали пръстена си и го поднесе пред възхитените очи на крупиеото.

В тази решителна минута аз се намесих отново, обаче моят другар не обърна никакво внимание на увещанията ми. Нищо не беше в състояние да смири пламенния дух на креола.

Пръстенът беше с брилянт, или по-скоро много брилянти в златна обковка. И той, както и часовникът, беше като тия, които носят жените, и аз дочух около масата да се подхвърлят забележки като: „Това конте трябва да си има богата приятелка“, „Сигурно тая, дето му ги е дала, има още доста“ и други от този род.

Очевидно пръстенът беше много скъп, защото, след като го разгледа, Чорли предложи за него четиристотин долара. Високият мъж с черните бакенбарди се намеси отново и го оцени на петстотин. Всички се присъединиха към него и крупиеото най-после се съгласи да даде толкова.

– Жетони ли ще искате, господине? – запита той, като се обърна към д'Отвил. – Или искате да го сложите на една карта?

– На една карта – отговори креолът.

– Не, не – извикаха няколко души, настроени в полза на д'Отвил.

– На една карта – повтори той с непреклонен вид. – Сложете го на асото!

– Както желаете, господине – отвърна Чорли със съвършено sang-froid и същевременно подаде пръстена обратно на притежателя му.

Д'Отвил пое скъпоценността с тънките си бели пръсти и я сложи по средата на картата. Това беше единственият залог. Другите играчи толкова се заинтересуваха от изхода на играта, че оттеглиха своите залози, за да могат да гледат.

Чорли започна да тегли картите. Появяването на всяка от тях предизвикваше краткотраен трепет на очакване, а когато от вътрешността на тази тайнствена кутия се подаваха широките бели полета на аса, двойки и тройки, всички се сковаваха от напрежение и възбуда.

Мина дълго време, преди да излязат две аса едно подир друго. Като

че необикновеният залог изискваше повече от обикновеното време, за да се реши играта.

Най-после дойде краят. Пръстенът последва часовника.

Аз хванах д'Отвил за ръката и го дръпнах от масата. Този път креолът тръгна с мене, без да се съпротивлява – нямаше вече какво да заложи.

– Какво значение има това? – рече д'Отвил с весел глас. Този път креолът тръгна с мене от салона. – Ах, да!... – продължи той, като промени тона си. – Ах, да, има значение! То има значение за вас и Аврора!

Глава LVIII

Последната ми надежда

Приятно беше да се измъкнем от този задушен вертеп и да излезем на хладния нощен въздух под нежното сияние на южната луна. Още по-приятно щеше да бъде при други обстоятелства, обаче тази нощ и най-мекият климат, и най-прекрасната гледка не можеха да ми направят впечатление.

Изглеждаше, че другарят ми споделя моята мъка. Утешителните му думи донякъде ми повлияха; знаех, че бяха израз на истинско съчувствие. Неговите дела бяха вече потвърдили това.

Нощта беше наистина прекрасна. Белият месец плуваше леко между пухкавите облачета, които тук-там изпъстряха лазурното небе на Луизиана; из притихналите улици полъхваше ветрец. Прекрасна нощ – прекалено хубава и спокойна. Моят дух би предпочел буря. Ах, да имаше черни облаци и огнени светкавици: гръмотевици да тътнат и отекват в небесата! Ах, защо не свистеше вятър и не трополяха дъждовни капки! Ах, защо не извиеше ураган в съзвучие с бурята, която бушуваше вътре в мен!

До хотела имаше само няколко крачки, но ние не се спряхме там. Мислите ни течеха по-свободно на открито, разговорът – също. Сънят съвсем не ме привличаше, а изглежда, че и моят другар чувстваше същото. Така отново отминахме последните къщи и продължихме към Блатото, без да мислим къде отиваме.

Известно време вървахме един до друг, без да разменим нито дума. Мислите ни се въртяха около едно и също нещо: разпродажбата на следния ден. Тя нямаше да е вече на следния ден, защото ударите на големия часовник на катедралата току-що бяха възвестили полунощ. След още дванадесет часа щеше да започне *vente de l'encan*¹⁵⁸, след още дванадесет часа щяха да наддават за моята годеница!

Вървахме към Мидения път и скоро под краката ни запрашиха парчета от речни и двучерупчести миди, с които бе осеяна пътеката. Обстановката тука отговаряше повече на нашите мисли. Над нас и наоколо ни се люшкаха тъмни печални кипариси – достоен символ на скръбта, – двойно по-мрачни наглед поради сивата *tillandsia*, която ги обвиваше

158. *Vente de l'encan* (фр.) – публичен търг. – Б.пр.

като мъртвешки саван. И звуците, които ни посрещнаха тука, ни действаха успокоително; тъжното „у-ху“ на блатната кукумявка, скърцащото цвърчене на шурците и жътварчетата, тържественото „ква-ква“ на големите жаби, дрезгавият тръбен вик на огромния алигатор, резкият писък на прилепа високо над главите ни – всичко това се смесваше в концерт, който при други обстоятелства би бил неприятен, но сега звучеше в ушите ни като музика и даже доставяше своеобразно тъжно удоволствие на душата ми.

И все пак това не беше най-мрачният ми час. Очакваше ме и по-мрачен от него. Въпреки напълно безнадеждните изгледи аз все още не изоставях надеждата. Това беше смъртно чувство, но то ми даваше сили да не се отчайвам. Край пътеката, паднал, лежеше дънерът на един таксодиум; ние седнахме на него.

Не бяхме разменили повече от десетина думи след излизането от вертепа. Аз бях зает с мислите си за утрешния ден; младият ми другар, на когото гледах сега като на стар и изпитан приятел, мислеше за същото.

Какво великодушие спрямо един непознат! Каква саможертва! Ах, колко малко знаех тогава за безграничността и благородното величие на тази жертва.

– Сега остава само една възможност – заговорих аз; – възможността утрешната или по-право днешната поща да донесе моето писмо. То все още може да дойде навреме; пощата трябва да пристигне към десет часа сутринта.

– Правилно – отвърна моят другар, видимо твърде зает със собствените си мисли, за да обърне голямо внимание на моите думи.

– Ако пък не дойде – продължих аз, – тогава остава само надеждата, че този, който я купи, може после да я продаде на мене. Няма значение на каква цена, ако аз...

– Ах! – прекъсна ме д'Отвил, като се изтръгна неочаквано от своя унес. – Тъкмо това ме тревожи... точно за това си мислех. Боя се, мою, боя се...

– Продължавайте, говорете!

– Боя се, че няма надежда този, който я купи, да се съгласи да я препродаде.

– Че защо? Нима една голяма сума...

– Не... не... боя се, че този, който ще я купи, не ще се откаже от нея на никаква цена.

– Ба! Защо мислите така, г. д'Отвил?

– Имам основание да подозирам, че известна личност възнамерява...

– Кой?

– Господин Доминик Гаяр.

– О, боже мили! Гаяр! Гаяр!

– Да, ако съдя по това, което ми разказахте... по това, което сам зная, защото и аз донякъде познавам Доминик Гаяр.

– Гаяр! Гаяр! О, боже!

Аз можех само да охкам. Това, което чух, почти ме лиши от способността да говоря. Струваше ми се, че ме обзема някакво вцепенение, някаква духовна немощ, сякаш ме грозеше надвиснала над мене страшна опасност, а аз няхах сили да я избягна.

Странно, че тази мисъл не беше ми минала през ума по-рано. Аз смятах, че кварталонката щеше да бъде продадена на някой купувач по обикновения начин; някой, който може да е склонен да я препродаде с печалба – огромна печалба може би; но с време щях да се подготвя за това. Странно, но съвсем не бях помислил, че Гаяр може да се яви като купувач. От часа, в който за първи път чух за несъстоятелността на плантация Безансон, мислите ми бяха твърде объркани, за да мога да размишлявам спокойно за каквото и да било.

Сега всичко беше ясно. То не беше вече предположение; положително Гаяр ще стане господар на Аврора. Преди да настъпи следващата нощ, тялото ѝ ще бъде негова собственост. А нейната душа... О, боже! Буден ли съм?... Сънувам ли?

– Подозирах подобно нещо и преди – продължи д'Отвил, – защото мога да ви кажа, че зная малко нещо за тази семейна история... за Йожени Безансон... за Аврора... за Гаяр, адвоката. Подозирах и преди, че може би Гаяр желае да бъде собственик на Аврора. Но сега, след като ми разказахте случката в столовата, вече не се съмнявам в намеренията на този злодей. О, това е подло.

– Има и още едно доказателство – пак подхвана д'Отвил. – На парахода пътуваше един човек – може да не сте го забелязали, посредник на Гаяр в такива сделки. Един търговец на роби – подходящо оръдие за такава цел. Без съмнение той е тръгнал за града само за да присъства на разпродажбата – да надава за нещастното момиче.

– Но защо? – запитах аз, като се хващах за сетната сламка на надеждата. – Защо, щом е искал да притежава Аврора, не е могъл да го нареди с частно споразумение. Защо я изпраща за разпродажба на пазара за роби?

– Така изисква законът. Робите на обявено в несъстоятелност имение трябва да се продадат публично на този, който наддаде най-много. Освен това, мосю, колкото и да е лош този човек, той не смее да постъпи, както предложихте вие, зарад доброто си име. Той е стопроцентов лицемер и въпреки цялата си подлост иска да остане чист пред обществото. Има мнозина, които смятат Гаяр за добър човек! Той не смее да действа открито в това злодейско дело и няма да се появи въобще. За да се запази от скандал, търговецът на роби ще я купи уж за себе си. Това е подло!

– Просто не е за вярване! Ах, какво да направя, за да я спася от този ужасен човек? Да се спася...

– Точно това мисля от един час насам. Не падайте духом, мосю! Има още малко надежда. Има още една възможност да спасим Аврора. Има още една надежда. Уви! И аз съм изживял... и аз съм бил нещастен... дълбоко... дълбоко... нещастен. Няма значение сега. Няма да говорим за моите скърби, докато не облекчим вашите. Може би някой ден ще опознаете и мен, и моите скърби... да не говорим за това сега. Има още едно спасение за Аврора и тя, и вие – двамата – може още да бъдете щастливи. Това трябва да стане; аз съм го решил. То ще бъде безразсъдна постъпка, но и цялата тази история е безразсъдна. Стига... няма повече време за губене... трябва да вървя. Върнете се сега в хотела! Върнете се и си починете. Утре в дванадесет ще ви намеря – в дванадесет в Ротондата. Лека нощ! Довиждане!

Без да ми даде време да му поискам обяснение или да му отговоря, креолът ме остави, сви по една тясна уличка и аз скоро го изгубих от погледа си.

Потънал в размишления за несвързаните му думи, за неясното му обещание, странния му вид и държане, бавно се запътих към хотела.

Без да се събличам, хвърлих се на леглото, но дори не помислях за сън.

Глава LIX Ротондата

В безсънната нощ през бодърстващия ми ум преминаха хиляди мисли, хиляди надежди, съмнения и страхове и стотици вероятни проекти. И въпреки всичко, когато настъпи утрото и жълтата слънчева светлина болезнено ме рязна в очите, все още не бях съставил никакъв план за действие. Всичките ми надежди се съсредоточаваха върху д'Отвил, защото вече не се надявах да получа писмото.

Но все пак, за да бъда сигурен в това, щом пристигна пощата, отбих се още веднъж в банковата къща Браун & сие. Отрицателният отговор на моя въпрос вече не ме разочарова. Аз го очаквах. Кога са се получавали пари навреме в момент на нужда? Бавно се търкалят златните кръгчета, бавно минават от ръка на ръка и всеки мъчно се разделя с тях. В случая те трябваше да дойдат с редовната поща, ала у дома тези мои приятели, на които бях поверил грижата да се разпореждат с моите дела, кой знае защо се бавеха.

„Никога не поверявай паричните си дела на приятел. Никога не разчитай да получиш паричен превод в определен ден, ако този, който е длъжен да ти го изпрати, е твой приятел.“ – Така се заричах, когато си отивах от банковата къща Браун & сие.

Беше вече дванадесет часа, когато се завърнах на гие Сейнт Луис. Не се отбих в хотела, а отидох направо в Ротондата.

Перото ми е безсилно да опише мрачните чувства, които изпълниха душата ми, когато влязох под сянката на огромното кубе. Не си спомням друг път да съм изпитвал такова чувство, каквото изпитах в този миг.

Случвало ми се е да стоя под сводест покрив на величествена катедрала и да бъда обзет от тържествено благоговение, минавал съм през позлатени зали на царствен дворец, който ме е изпълвал със състрадание и презрение – със състрадание към робите, потили се зарад тази позлата, и презрение към заобикалящите ме блюдолизци, – с болка съм разглеждал мрачните килии на затвори, ала не можех да си спомня гледка, която да ми е подействала тъй болезнено, както тази, която се разкри пред моите очи.

Това място не беше свято. Напротив, аз стоях на осквернена почва – осквернена от най-долно безчестие. Това беше прочутия пазар за роби

на Нови Орлеан – мястото, където се купуваха и продаваха човешки тела, бих могъл да кажа дори човешки души!

Тези стени бяха свидетелки на безброй насилствени и покъртителни раздели. Често съпругът е бил тук откъсван от съпругата си, майката – от своята рожба. Често горчиви сълзи са мокрили мраморния под, често сводът на това кубе е отеквал въздишката – не, нещо повече, – риданието на измъчено сърце.

Повтарям: душата ми се изпълни с мрачни чувства, когато влязох в пределите на тази просторна зала. И нищо чудно – при мислите, които ми тежах на сърцето, и гледката, която се откри тогава пред мене.

Вие очаквате да ви опиша тази гледка. Трябва да ви разочаровам. Не мога да го направя. Ако бях дошъл като обикновен зрител, като хладнокръвен репортьор, нечувствителен към разиграващата се трагедия, може би щях да забележа подробностите и да ги възпроизведа пред вас. Но случаят беше съвсем друг. В ума ми имаше само една мисъл, очите ми търсеха само един образ и това ми попречи да видя зрелището от всички страни.

Няколко неща си спомням. Спомням си, че Ротондата, както подказва и самото ѝ име, беше кръгла зала, много обширна, с под, постлан с каменни плочи, сводест таван и бели стени. Те бяха без прозорци, понеже залата се осветяваше отгоре. До стената върху подиум стоеше катедра или трибуна, а до нея голям каменен блок, издялан във форма на паралелепипед. За предназначението на тези две неща се досетих.

Край една част от стената имаше каменен бордюор или пейка. Нейното предназначение беше също очевидно.

Когато влязох, залата беше почти пълна с най-различни хора от всички възрасти. Те стояха на групи и разговаряха, както правят хората, когато се съберат за някаква работа, церемония или забавление и чакат началото. От държането на тези хора обаче беше ясно, че събитието, което очакваха, не пораждаше у тях никакво тържествено чувство. Напротив, ако се съдеше по грубите шеги и неприличните избухвания на смях, които от време на време огласяваха залата, те като че ли чакаха някакво развлечения. Но имаше една група, която не проявяваше никакви признаци на веселие. Някои от тази група бяха насядали на каменната пейка, други стояха до нея, налякали по пода или облежани на стената във всевъзможни положения. Тяхната черна или кафява кожа, ситно къдравата им коса, неугледните им червеникави обувки, грубите им дрехи от евтина басма, бархет или „негърски плат“, боядисан в канелен цвят със сока на каталпа¹⁵⁹ – всичко това рязко ги отделяше от останалите в

залата; това бяха хора от друг свят.

Но независимо от разликата в дрехите и цвета на кожата, независимо от дебелиите бърни, издадените скули и рунтавите коси, лесно можеше да се разбере, че положението на хората, насядали на каменната пейка, беше съвсем различно от положението на онези, които се разхождаха из залата. Докато едните приказваха с висок глас и весело се смееха, другите бяха унили и мълчаливи. Едните ходеха насам-натам с вид на завоеватели, другите стояха неподвижни, втречени, със загрижено изражение, като пленници. Едните бяха господари, другите – роби! Това бяха робите от плантация Безансон.

Всички мълчаха или разменяха по някоя дума шепнешком. Повечето изглеждаха притеснени. Майките седяха, притиснали своите негърчета в прегръдките си и им шепнеха гальовни думи, или се мъчеха да ги успокоят. Тук-там едри сълзи се търкулваха по мургавите бузи, а майчините им сърца преливаха от съдържана мъка. Очите на бащите бяха сухи, но в тях се четеше суровият безпомощен поглед на отчаянието, който показваше колко ясно съзнаваха те, че нямат власт над собствената си съдба и нямат власт да се противопоставят на каквото и да било решение, взето от безмилостните злодеи край тях.

Обаче не всички роби имаха това изражение. Неколцина от младежите и девойките бяха пъстро облечени с ярки цветни дрехи с волани, набори и панделки. Повечето от тях изглеждаха равнодушни към своето бъдеще. Някои дори изглеждаха радостни – смееха се и весело бърбореха помежду си, а от време на време разменяха и по някоя закачлива дума с някой от „белите“. Промяната на господарите не им се виждаше чак толкова страшна след лошото отношение към тях напоследък. Някои от тях очакваха това събитие с радостна надежда. Това бяха младите контета и жълтокожите красавици на плантацията. Може би щяха да останат в този голям град, за който бяха чували толкова много – може би ги очакваше по-светло бъдеще. Във всеки случай то не можеше да бъде по-мрачно от недалечното мрачно минало.

Огледах различните групички, но очите ми не се задържаха дълго върху тях. Само един поглед беше достатъчен, за да се уверя, че тя не е там. Нямаше никаква опасност да сбъркам и взема някоя друга за Аврора. Слава богу, че не беше там! Това ми спестяваше унижението да я видя в тази тъпа! Сигурно беше някъде наблизо и щяха да я въведат, когато ѝ дойдеше редът.

Мъчно можех да се помиря с мисълта да я видя изложена на грубите и оскърбителни погледи, а може би и на оскърбителните забележки по неин адрес. Но въпреки всичко предстоеше ми и това изпитание.

Аз не се обадох на робите. Познавах невъздържаната им природа и знаех каква сцена щеше да произлезе. Те щяха да отправят към мене поздрави и молби, изречени достатъчно високо, за да привлекат върху ми всеобщото внимание.

За да избягна такова нещо, застанах зад една купчинка бели мъже, която ме закриваше от техния поглед, заковах очи на входа и зачаках д'Отвил. На него възлагах последната си и единствена надежда.

Не можех да не забележа лицата, които влизаха и излизаха от залата. Разбира се, те всички бяха мъже, но какви ли нямаше между тях! Там беше неизбежният търговец на роби, висок като върлина, с груби черти на джамбазин, небрежно облечен, с увиснало сако, нахлупена шапка, грозни ботуши и плетен бич от разноцветна сурова кожа – подходящ белег на неговото призвание.

Неговата рязка противоположност беше изискано облеченият креол с виненочервена или синя официална дреха със златни копчета, плисирани панталони, високи зашнуровани платнени обувки, дантелено жабо и брилянтни копчета на ръкавелите.

Можеше да се види и някой по-възрастен креол с кафеникави панталони, дочено сако от същия цвят и сламена шапка „манила“ или „панамата“¹⁶⁰ върху ниско подстриганите снежнобели коси.

Имаше и американски търговец от улица Поидрас или Чупитулас, от Лагера, Новата дига или Сейнт Чарлз с фрак от черно сукно, жилетка от черен сатен, блестящ като глазура, панталони от същия плат като фрака, обувки от бокс, без ръкавици на ръцете.

Можеше да се види и наконтен домакин на някой параход, както и някой търговски служещ с бял фрак, белоснежни панталони и мъхната касторена шапка, възкафява на цвят. Мяркаше се и самодоволен загладен banker, и важен адвокат, издокаран с пъстри дрехи, изоставил мрачния си професионален вид, и капитан на речен параход, загубил приликата си с морски вълк, и богат плантатор от крайбрежието, и собственик на маган за памук; сбирщина от хора с неопределено занятие допълваше насъбралата се в Ротондата тълпа.

Докато стоях и разглеждах тези различни фигури и облекла, през вратата влезе едър набит мъж с червендалесто лице, облечен със зелено

160. „Манила“ и „панамата“ – фини сламени шапки. – Б.пр.

сако. В едната си ръка носеше сноп книга, а в другата малко чукче с глава от слонова кост, което издаваше веднага занятието на този човек.

Влизането му предизвика бръмчене и раздвижи разните купчини хора. До мен долетяха възклицанията: „Идва, идва!“ „Ей го!“ „Ето го майора!“

Съвсем излишно беше да се съобщава ма присъстващите кой бе човекът със зеленото сако. Дори прекрасното кубе на „Сейнт Чарлз“ не беше по-добре познато на гражданите на Нови Орлеан, отколкото майор Б., прочутият аукционист.

След една минута веселото благо лице на майора се появи зад катедрата. Няколко резки удара на чукчето му въдвориха тишина и разпродажбата започна.

Сципион бе изправен на камъка пръв. Тълпата от бъдещи купувачи се струпа наоколо му; те започнаха да го мушкат с пръсти в ребрата, да му опипват мускулите, сякаш беше тлъст вол, отваряха му устата и разглеждаха зъбите, като да беше кон, а след това захванаха да наддават за него, като че ли наистина беше вол или кон.

При други обстоятелства може би щях да съчувствам на нещастника, обаче сърцето ми беше препълнено – в него нямаше място за Сципион, и аз обърнах гръб на отвратителната гледка.

Глава LX

Пазарът за роби

Отново обърнах очи към входа и заглеждах всеки, който влизаше. Д'Отвил все не се появяваше! Сигурно скоро щеше да дойде. Беше казал в дванадесет часа. Часът беше вече един, а него все още го нямаше.

Без съмнение той ще дойде, и то навреме. В края на краищата нямаше защо да се тревожа за времето. Нейното име беше последно в списъка. Имаше още много време.

Имах пълна вяра в новия си приятел, почти непознат, но не и неизпитан. Поведението му предишната вечер ми беше вдъхнало пълно доверие. Той няма да ме разочарова. Голямото му закъснение не можеше да разколебае вярата ми в него. Сигурно е срещнал някакво затруднение при търсенето на пари, защото аз чаках да ми донесе пари. Той сам беше загатнал за това. Без съмнение на туй се дължеше закъснението му, но бях сигурен, че ще дойде навреме. Той знаеше, че името ѝ е на края на списъка, последният номер – номер 65!

Въпреки вярата ми в д'Отвил не бях спокоен. Много естествено беше да се чувствам така и това няма нужда от обяснение. Очите ми бяха приковани във вратата; надявах се да го видя всеки миг.

Зад гърба си чувах гласа на аукциониста непрестанно и еднообразно да повтаря едни и същи неща, прекъсван от време на време от резките удари на чукчето от слонова кост. Знаех, че разпродажбата върви по реда си, а по честите удари на чукчето можех да разбера, че тя напредва доста бързо. При все че досега бяха свършили само с пет-шест души роби, аз непрестанно си въобразявах, че те препускат по списъка и че скоро – твърде скоро – ще дойде нейният ред. Това караше сърцето ми да бие по-бързо и по-необуздало. Положително д'Отвил нямаше да ме разочарова!

Близо до мене стояха няколко души и весело разговаряха. Те бяха млади и облечени по последна мода – не беше трудно да разбера, че бяха потомци на креолските благородници. Те приказваха достатъчно високо и аз можех да ги чувам. Може би нямаше да се вслушам в приказките им, ако един от тях не беше споменал име, което грубо рязна слуха ми. Името беше Марини. Това беше Марини, за когото ми беше говорил Сципион – Марини, който се опитвал да купи Аврора. Разбира се, бях запомнил името.

„Марини!“ – аз се заслушах.

– И тъй, Марини, вие наистина ли имате намерение да наддавате за нея? – попита го някой.

– *Oui*¹⁶¹, – отговори един млад момък, облечен модерно, но малко контешки. – *Oui, oui, oui* – вяло проточи той, опъна бледолилавите си ръкавици и завъртя тънкото си бастунче – Имам това намерение... *ma foi*¹⁶²... Да.

– Доколко смятате да дадете?

– Ами че *une petite somme, mon cher ami*¹⁶³.

– С малка сума нищо няма да направите, Марини – възрази първият младеж. – Само аз зная пет-шест души които възнамеряват да наддават за нея, и все богаташи до един.

– Кой са те? – попита Марини и изведнъж безразличието му го напусна. – Кой са, ако смея да попитам?

– Кой ли? Е, добре, единият е Гардет, зъболекарят, който е съвсем полудял по нея; след това старият маркиз; после плантаторът Виларо и Лебон от Лафурш, и младият Моро, търговецът на вино от гюе Дофин; а кой знае, може да има и още пет-шест от тези богати янки, плантатори на памук, които да я искат за домакиня! Ха-ха-ха!

– Аз мога да ви кажа още един – подхвърли трети.

– Кажете! – възкликнаха неколцина. – Може би сам вие, Льо Бер; трябва ви шивачка, да ви шие копчетата на ризите.

– Не, не аз – отговори Льо Бер. – Аз не купувам *couturiers*¹⁶⁴ на такава цена – най-малко две хиляди долара, скъпи приятели. *Par Dieu!* Не. Аз си намирам и по-евтини шивачки в предградието Треме.

– Кой тогава? Кажете му името!

– Ще ви го кажа без всяко колебание – дъртакът Гаяр.

– Гаяр адвокатът?

– Господин Доминик Гаяр!

– Изключено – възрази някой. – Господин Гаяр е улегнал човек, високо нравствен... скъперник!

– Ха-ха – изсмя се Льо Бер. – Ясно е, господа, че вие не знаете какво представлява г. Гаяр. Може би аз го познавам по-добре. Макар изобщо да е скъперник, но има един вид хора, спрямо които е доста щедър. *Il a une douzaine de maitresses!*¹⁶⁵ Освен това не забравяйте, че г.

161. *Oui* (фр.) – да – Б.пр

162. *Ma foi* (фр.) – бога ми! – Б.пр.

163. *Une petite somme, mon cher ami.* (фр.) – малка сума, драги приятелю. – Б.пр.

164. *Couturiers* = *couturières* (фр.) – шивачки. – Б.пр.

Доминик е ерген. Той има нужда от една добра домакиня – една *femme de chambre*¹⁶⁶. Така, мили мои, аз подочух нещичко – *une petite chose*¹⁶⁷. Готов съм да се обзаложа, че скъперникът ще даде повече, отколкото всеки от вас, дори от нашия богат и щедър Марини!

Марини хапеше устни. Ако той изпитваше само досада и раздражение, то аз се гърчех от предсмъртна мъка. За мене нямаше вече никакво съмнение за кого се отнасяше целият разговор.

– Че нали несъстоятелността е била обявена поради иска на самия Гаяр? – попита някой.

– Така се говори.

– Ами нали всички го смятаха за голям приятел на семейството – съдружник на стария Безансон?

– Да, приятел и адвокат на семейството. Ха-ха! – многозначително подхвърли друг.

– Бедната Йожени! Тя няма да е вече такава непреклонна красавица. Сега няма да е толкова взискателна, като си избира съпруг.

– Това е много утешително за вас, Льо Бер! Ха-ха!

– О! – намеси се друг. – На Льо Бер много не му върви напоследък. Сегашният ѝ избраник е един млад англичанин – същият, който преплувал с нея до брега след взрива на „Красавицата“. Поне така дочух. Тъй ли е, Льо Бер?

– Защо не попитате мадмоазел Безансон? – отвърна свадливо момъкът, с което разсмя другите.

– Бих я попитал – продължи първият, – само че не знам къде да я намеря. Къде е? На плантацията я няма. Отбих се там, но тя била заминала преди два дена. Не е и тука, при леля си. Къде е тя, мосю?

Заках отговора на този въпрос с известен интерес. Аз също не знаех къде е Йожени и бях я търсил същия ден, но без успех. Говореше се, че била дошла в града, но никой не можеше да ми каже нещо за нея. Едва сега си спомних това, което ми беше писала в писмото си за „*Sacré coeur*“. Може би, помислих си аз, наистина е отишла в манастира. Бедната Йожени!

– Вярно, къде е тя, мосю? – запитва друг от групата.

– Много странно! – казаха в един глас няколко души. – Къде ли може да бъде? Льо Бер, вие трябва да знаете.

– Не зная нищо за мадмоазел Безансон – отвърна младият мъж с

165. *Il a une douzaine de maitresses!* (фр.) – Той има една дузина любовници! – Б.пр.

166. *Femme de chambre* (фр.) – камериерка. – Б.пр.

167. *Une petite chose* (фр.) – една дреболия. – Б.пр.

раздразнение и изненада, сякаш наистина не можеше да отговори на въпроса и беше ядосан от забележките, подхвърляни от неговите другари.

– Има нещо тайнствено в цялата тази работа – продължи един от тях. – Всичко това би ми се видяло много чудно, ако се отнасяше до някой друг, но не и до Йожени Безансон.

Трябва ли да казвам, че този разговор беше интересен за мене? Всяка изричана от тях думичка като огнена искра ме парваше право в сърцето и аз бих могъл да удуша тези младежи всички до един, както си стояха до мене. Те съвсем не подозираха, че „младият англичанин“ беше наблизил и ги слушаше, а още по-малко подозираха страшното въздействие, което думите им оказваха върху него.

Това, което ме засягаше, не бяха техните думи за Йожени, а разюзданите им приказки за Аврора. Не ви предавам непристойния им език по отношение на девойката – подигравателните им подмятания, срамните предположения и студената им гадна язвителност, когато ставаше дума за нравствената ѝ чистота.

Особено един от тях, някой си г. Севинье, беше по-bizarre от всичките си другари и малко остана веднъж или дважд да се нахвърля отгоре му. Трябваше да употребя усилие, за да се въздържа, но все пак успях и не се помръднах от мястото си. Може би нямаше да издържа още дълго, ако не беше се случило нещо, което в миг прогони от ума ми и тези клокари, и празните им брътвежи. Това нещо беше влизането на Аврора!

Отново бяха почнали да говорят за нея – за нейната чистота, за рядката ѝ красота. Те спореха за това, кой ще стане нейн собственик, но бяха сигурни, че който и да бъде той, тя ще стане негова любовница; започнаха още по-разгорещено да възхваляват нейната хубост и да се обзалагат за изхода на продажбата, когато изведнъж дърдоренето им секна и двама-трима се провикнаха:

– Voilà! Voilà! Elle vient!¹⁶⁸

Тези думи ме накараха неволно да се обърна. На входа стоеше Аврора!

168. *Voilà! Elle vient!* (фр.). – Ето! Тя идва. – Б.пр.

Глава LXI

Наддаването за моята годеница

Да, Аврора се появи на вратата на тази проклета зала и плахо спря на прага ѝ.

Не беше сама. До нея имаше една мулатка – робиня като нея и като нея доведена тук, за да бъде продадена!

Имаше и трети човек с тях, или по-правилно до тях, понеже не вървеше наред с девойките, а пред тях и очевидно ги водеше към мястото на разпродажбата. Тази личност не беше никой друг освен Ларкин, жестокият надзирател.

– Хайде! – каза той грубо, като направи знак на Аврора и нейната другарка. – Насам, момичета, вървете подир мене!

Те се подчиниха на троснатото му подканване, влязоха и тръгнаха след него към подиума.

Аз стоях с нахлупена шапка и извърнато настрана лице. Аврора не ме видя.

Щом ме отминаха малко и останаха с гръб към мене, аз ги проследих с поглед. О, прекрасна Аврора! Прекрасна както винаги!

Не само аз се възхищавах от нея. Появяването на кварталонката предизвика сензация. Глъчката стихна като по даден знак; всеки сниши глас, всеки отпрати поглед към нея, докато минаваше през помещението. Някои мъже забързаха от по-далечните ъгли на залата, за да я видят по-отблизо, други и отвлякоха път и учтиво отстъпваха назад, сякаш беше царица. Това правеха мъже, които не биха се унизили да се покажат вежливи пред друга жена от нейната раса – например пред „жълтото“ момиче, което вървеше редом с нея! О, ти, сила на красотата! Никога не си проличавала по-очевидно, отколкото при влизането на тази нещастна робиня.

Чувах шепот, виждах погледи, изпълнени с възхищение и страст. Забелязах жадните очи, които се впираха в стройната ѝ снага и ловяха всяко нейно движение, докато се движеше напред.

Всичко това ме измъчваше. Туй бе чувство, по-лошо от обикновената ревност, която вече бях изпитвал. Туй бе ревност, изострена от безсрамието на моите съперници.

Аврора беше простичко облечена. У нея не личеше желанието да подражава на изисканите дами – нямаше никакви панделки и волани, с

каквито бе украсена роклята на по-тъмнокожата ѝ другарка. Те биха подхождали зле на гордата скръб, която лъхаше от прекрасното ѝ лице. У нея нямаше такова нещо, нямаше.

Беше облечена с рокля от светъл муселин, ушита с вкус, с дълга пола и тесни ръкави според модата по това време мода, която разкриваше приятната закръгленост на нейната снага. Носеше, както всички кварталонки, тюрбан от мадраска кърпа¹⁶⁹, който стоеше на главата ѝ като корона, а зелените, червени и жълти квадратчета на кърпата правеха още по-силно да изпъкват черните ѝ като гарваново крило коси. Не носеше никакви скъпоценности освен големите златни обици, които с блясъка си подчертаваха топлата руменина на бузите ѝ, а на ръката си имаше само един златен пръстен – годежната ѝ халка, която ми беше много добре позната.

Потулих се в тълпата и нахлупих шапката си на онази страна, където беше подиумът. Искаше ми се Аврора да не ме вижда, а аз самият не можех да се въздържа да не я гледам. Бях застанал на такова място, че можех свободно да виждам и входа. Повече отпреди започвах да се тревожа за идването на д'Отвил.

Поставиха Аврора близо до подиума. Едва можех да видя само крайчеца на тюрбана ѝ през раменете на хората. Като се повдигнех на пръсти, виждах и лицето, което случайно беше обърнато към мене. Ах, как биеше сърцето ми, докато се мъчех да разгада изразението ѝ, докато се стараех да проникна в нейните мисли!

Изглеждаше тъжна и разтревожена. Това беше напълно естествено. Но аз търсех да видя друго изражение – онова неспокойно напрежение, което се поражда от редуването на надеждата и страха.

Очите ѝ блуждаеха из тълпата. Тя се вглеждаше в морето от лица, което я заобикаляше. Тя търсеше някого. Дали търсеше мене?

Когато погледът ѝ мина край мене, наведох глава. Не смеех да я погледна в очите. Страхувах се, че не ще мога да се въздържа и ще ѝ заговоря. Скъпа Аврора!

Повдигнах се пак. Погледът ѝ още се луташе и търсеше безплодно... О, сигурно мене търсеше.

Отново се сниших зад тълпата и взорът ѝ се плъзна по-нататък.

Още веднъж се вдигнах на пръсти. Видях сянка да помрачава лицето ѝ. В очите ѝ се появи по-дълбоко изражение – това бе отчаянието.

– Смелост! Смелост! – пошепнах си аз. – Погледни ме пак,

169. *Мадрас* – област в Индия, където носят шарени тюрбани. – Б.пр.

прекрасна Аврора! Този път ще срещна погледа ти. Ще ти заговоря с моите очи... Ще отвърна на погледа с поглед...

„Тя ме вижда... тя ме разпознава! Това стресване, този проблясък на радост в очите, усмивката, която извива устните й! Взорът й не блуждае вече – погледът и е прикован... върна моя любов! Наистина е търсила мене!“

Да, най-после очите ни се срещнаха – срещнаха се, разтапяха се и плуваха в любов. Бях загубил власт над себе си. Няколко мига не можех да извърна очи настрана, а се отдадох на подтика на пламенното си чувство. То беше взаимно. Не се съмнявах в това. Усещах как ни свързва сиянието на някакъв любовен лъч. Бях почти забравил къде се намирам!

Тихо промърморване и леко раздвижване в тълпата ме върнаха към действителността. Хората бяха забелязали втренчения и поглед, а мнозина, изкусни в тълкуването на такива погледи, бяха го разбрали. Те се обърнаха да видят към кого беше отправен той и от това се яви лекото раздвижване. Аз забелязах това навреме и обърнах лице в друга посока.

Пак загледах вратата, за да не пропусна д'Отвил. Защо го нямаше? Тревогата ми растеше от минута на минута.

Вярно, ще мине още час, а може би и два, преди да дойде нейният ред... Я!... Какво е това?

За миг настъпи тишина; ставаше нещо интересно. Обърнах се към подиума да видя какво се бе случило. Някакъв мургав мъж се беше качил на едно от стъпалата и шепнеше нещо на аукциониста.

Той се забави само един миг. Изглеждаше, че иска някаква услуга, която веднага му бе обещана, и той се върна на мястото си в тълпата.

Минаха една или две минути и тогава за мой ужас и изумление видях надзирателят да хваща Аврора за ръка и да я качва на каменния блок! Беше съвсем ясно какво значи това. Сега щяха да продават нея!

Не мога да си спомня точно какво съм правил през следващите няколко мига. Втурнах се безумно към входа. Надзърнах на улицата. Хвърлих тревожен поглед нагоре и надолу. Д'Отвил не се виждаше!

Спуснах се обратно в залата, минах отново през външните редици на тълпата и се запътих към подиума.

Надаването беше започнало. Не бях чул първоначалните условия, но когато отново влязох, до ушите ми долетяха ужасните думи:

– Хиляда долара за кварталонката. Хиляда долара дадени!

„О, боже! Д'Отвил ме измами. Тя е загубена!... Загубена!“

В отчаянието си бях готов да прекъсна разпродажбата. Канех се да я провъзглася високо за неправилна поради това, че кварталонката се

продаваше по-рано от определеното ѝ в списъка място. Дори и на този слаб довод възлагах надежда.

Това беше като сламка за удавник, но аз реших да се хвана за нея.

Тъкмо бях отворил уста да се провикна, когато някой ме подръпна за ръкава и ме накара да се обърна. Беше д'Отвил! Слава богу, това беше д'Отвил!

Едва се въздържах да не се разкрещя от радост. Неговият вид ми подсказваше, че носи искрящо злато.

– Точно навреме, до минутка, – пошепна ми той и мушна в ръката ми портфейл. – Вътре има три хиляди долара – сигурно ще стигнат. Това е всичко, което можах да намеря. Не мога да остана... тук има хора, с които не бих искал да се срещам. Ще се видим след разпродажбата. Довиждане!

Аз дори не му поблагодарих както трябва. Не го видях да си тръгва. Очите ми бяха другаде.

– Хиляда и петстотин за кварталонката!... Добра домакия... шивачка... дадени са хиляда и петстотин долара!

– Две хиляди! – извиках аз с прегракнал от вълнение глас.

Внезапният скок с такава голяма сума привлече вниманието на тълпата към мене. Присъстващите открито размениха погледи, усмивки и закачки по мой адрес.

Аз не ги виждах или по-скоро не исках да ги видя. Виждах Аврора, само Аврора, застанала на каменния блок като статуя на пиедестал – възплъщение на скръб и красота. Колкото по-скоро можех да я отведа от тук, толкова по-добре за мен и с тази единствена цел бях наддал толкова много.

– Дадени са две хиляди... две хиляди... две хиляди и сто долара... две хиляди и сто, и двеста... две хиляди и двеста долара... дадени са две хиляди и двеста...

– Две хиляди и петстотин! – извиках отново аз, с колкото можех по-твърд глас.

– Две хиляди и петстотин долара – повтаряше аукционистът с еднозвучния си напевен тон; – две и петстотин... и шестстотин... вие, господине? Благодаря ви! Две хиляди и шестстотин долара за кварталонката... две хиляди и шестстотин!

„О, боже! Дали ще отидат над три хиляди; ако отидат...“

– Две хиляди и седемстотин! – наддаде контето Марини.

– Две хиляди и осемстотин! – обади се старият маркиз.

– Две хиляди осемстотин и петдесет! – рече младият търговец

Моро.

– И деветстотин! – кимна високият мургав мъж, който бе пошепнал нещо на аукциониста.

– Дадени са две хиляди и деветстотин долара, две хиляди и деветстотин...

– Три хиляди! – едва изрекох аз с отчаян глас.

Това беше последното ми наддаване. Не можех да продължа повече.

Зачаках края, както осъденият на смърт чака да му надянат примката на шията или да замахнат със секирата. Сърцето ми надали би могло да издържи много дълго тази ужасна неизвестност. Но не стана нужда да чакам дълго.

– Три хиляди и сто долара!... Дадени са три хиляди и... три хиляди и сто долара...

Отправих поглед към Аврора. Това беше поглед на безнадеждно отчаяние; след това се обърнах и залитайки, повлякох крака през залата.

Преди да стигна до вратата, чух гласа на аукциониста все тъй напевно да проточва:

– Дадени са три хиляди и петстотин за кварталонката!

Спрях и заслушах. Продажбата приближаваше към своя край.

– Три хиляди и петстотин... продава се за три хиляди и петстотин... продава се... продава се...

Резкият удар на чукчето ме оглуши. В него се загуби решаващата дума „продадена!“, но тази дума отекна в сърцето ми с непоносима болка.

Настъпи шумна бъркотия: всред разочарованите купувачи се разнесоха високи възбудени възклицания. Кой беше щастливецът?

Надигнах се да погледна. Високият мургав мъж разговаряше с аукциониста. Аврора стоеше до него. Сега си спомних, че бях забелязал този човек на парахода. Това беше посредникът, за когото ми беше споменал д'Отвил. Креолът беше отгатнал, отгатнал беше и Льо Бер.

Гаяр я бе отнел от всички!

Глава LXII Каретата

Известно време се побавих в залата, без да мога да взема някакво решение. Тази, която обичах и която ме обичаше, ми беше отнета по силата на един позорен закон, откъсната от мен по най-безмилостен начин. Сега щяха да я отведат пред очите ми и не беше изключено никога вече да не я видя. Тя беше загубена за мене, по-безнадеждно загубена, отколкото ако беше станала годеница на някой друг. Тогава щеше поне да бъде свободна да мисли, да действа, да излиза, да... Тогава бих могъл да се надявам пак да я срещна, да я видя, да ѝ се любувам, пък дори и само от разстояние, да я обожавам в потайните дълбини на сърцето си, да се утешавам с мисълта, че още ме обича. Да станеше невеста, съпруга на друг! Дори и това бих могъл да понеса със спокойствие. А сега не годеница или невеста, а робиня, по принуждение, против волята ѝ наложила на друг и този друг... О, как се свиваше сърцето ми при тези ужасни мисли!

Ами сега? Какво да правя? Да се помиря с положението? Да не правя никакви други опити да си я възвърна, да я спася?

Не! Не бях стигнал дотам. Колкото обезсърчителни и да бяха изгледите, виждах един лъч надежда; един лъч все още осветяваше мрачното бъдеще, крепеше ме и даваше на духа ми сили за по-нататъшни действия.

Още няхах никакъв план, но имах определена цел и тази цел бе да освободя Аврора, да я направя своя с цената на каквато и да е опасност! Вече не мислех да я купя. Знаех, че сега нейн собственик беше Гаяр. Бях убеден, че да я откупи човек бе вече невъзможно. Този, който беше платил за нея такава огромна сума, надали би се разделил с нея на каква да е цена. Нямаше да стигне цялото ми състояние. Съвсем и не помислях за такова нещо. Бях сигурен, че това е невъзможно.

Друго решение вече назриваше в моя ум и ми вдъхваше нови надежди. Назриваше ли, казах аз? То беше напълно назряло, преди още гласът на продавача да заглъхне в ушите ми. А при удара на неговото чукче решението ми беше вече взето. Крайната цел беше ясна, оставаше да се установи самият план.

Бях решил да тръгна против законите – да стана крадец или разбойник, каквото съдбата пожелаеше да направи от мен. Бях решил да

открадна своята годеница.

Знаех, че излагам на опасност и свободата, и живота си, а може би ме очакваше и позор; малко ме интересуваше позорът, а опасността не ме плашеше. Целта ми беше ясна, решението взето.

Къс беше умственият процес, който ме доведе до това решение, къс, защото тази мисъл ми беше минавала през ума и преди, а сега вече бях убеден, че наистина нямаше никакъв друг изход. Оставаше ми само този единствен начин за действие или пък трябваше без борба да се откажа от всичко, което любех, а както бях се отдал на чувството си, няхах намерение да се отказвам. Сигурен позор, дори самата смърт изглеждаха по-приемливи, отколкото раздялата с Аврора.

В главата ми нямаше и помен от план. За това можеше да се помисли и по-после, а сега трябваше да се действа. Бедното ми сърце бе подложено на жестоко изпитание; не можех да понеса мисълта Аврора да остане дори и една нощ под един и същ покрив с този гнусен човек!

Където и да прекараше тя нощта, решил бях да не бъда далече от нея. Можеше да ни разделят стени, но тя трябваше да знае, че съм наблизо. Поне това можех да реша.

Като се отделих на усамотено място, извадих бележника си и написах на един лист.

*Ce soir viendrai!*¹⁷⁰

Едуард.

Няхах време за повече подробности, тъй като се страхувах, че всеки миг можеше да я отведат. Откъснах листчето, сгънах го набързо и се върнах при входа на Ротондата.

Тъкмо когато стигнах до вратата, там спря една карета. Досетих се защо беше дошла и без да губя време, наех друга, която стоеше наблизо. След това пак се върнах в залата. Но бях закъснял. Щом влязох, видях да отвеждат Аврора от подиума.

Смесих се с тълпата и заставах тъй, че тя да мине край мен. Така и стана, ръцете ни се срещнаха и бележката мина от моите в нейните пръсти. Нямаше време за нищо друго, дори за галовно стискане на ръката, защото в следващия миг бързо я преведоха през тълпата и хлопнаха вратичката на каретата подире й.

Придружаваше я младата мулатка и още една робиня. Всички се качиха в колата. Роботърговецът седна на капрата до кочияша и каретата

170. *Ce soir viendrai!* (фр.). – Тази вечер ще дойда. – Б.пр.

затрополя по каменната настилка.

Една дума беше достатъчна за моя кочияш; той удари конете с камшика и потегли със същата бързина.

Глава LXIII

Към Бренжиер

Новоорлеанските кочияши са много съобразителни, а звъntenето на една сребърна монета свръх спазарената сума е понятна музика за тях. Те стават свидетели на много романтични приключения, на тях по необходимост доверяват много любовни тайни. Колата с Аврора вървеше стотина ярда пред нас, ту завиваше зад ъгли, ту минаваше между каруци, натоварени с огромни бали памук или бурета със захар, но моят кочияш не я изпускаше от бдителния си поглед и аз нямаше защо да се тревожа.

Колата мина малко нагоре по rue Шартър, а след това зави в една от късите напречни улички, които водеха към Дигата. За миг помислих, че отива към кейовете, обаче когато стигнах до ъгъла, видях, че беше спряла на сред път. Според нарежданията, които бях дал на моя кочияш, той спря на ъгъла и зачака по-нататъшните ми заповеди.

Колата, която проследявах, стоеше сега пред една къща и тъкмо когато завих зад ъгъла, пред погледа ми се мярнаха няколко фигури, които пресякоха тротоара и влязоха вътре. Без съмнение всички дошли с колата – и Аврора заедно с другите – влязоха в къщата.

Веднага след това излезе мъж, който плати на кочияша и се върна в къщата. Кочияшът хвана поводите, удари конете с камшика, обърна каретата и потегли обратно по rue Шартър. Когато минаваше край мене, аз надзърнах през отворените прозорчета в колата. Беше празна. Това означаваше, че Аврора е останала в къщата.

За мене нямаше вече никакво съмнение къде я бяха завели. На ъгъла прочетох надписа „rue Bienville“. Къщата, пред която беше спряла колата, бе градското жилище на г. Доминик Гаяр.

Няколко минути останах в каретата и размишлявах как ще е най-добре да постъпя. Дали туй щеше да бъде бъдещият дом на девойката? Или бяха я довели тук временно, а след това щяха да я закарат в плантацията?

Някаква упорита мисъл или по-скоро предчувствие ми подсказваше, че тя нямаше да остане на rue Биенвил, а ще бъде отведена в мрачното старо имение в Бренжиер. Не мога да кажа защо мислех така. Може би защото исках да стане така.

Видях, че е необходимо да наблюдавам къщата, да не би да отведат

Аврора, без да узная. Бях решил да вървя подир нея, където и да отиде.

За щастие бях готов на всякакво пътешествие. Заетите ми от д'Отвил три хиляди долара стояха непокътнати. С тях можех да отида накрай света.

Защо не беше с мене и младият креол! Чувствах нужда от неговите съвети и от неговото присъствие. Как ли бих могъл да го намеря? Не беше ми казал къде ще се срещнем, а само това, че щял да ме намери след разпродажбата. Не го забелязах, когато напуснах Ротондата. Може да е мислил да ме намери там или в хотела, но как можех да отида на едното или другото място, без да напусна своя пост?

Съвсем не знаех как да вляза във връзка с д'Отвил. Дойде ми на ума, че кочияшът (още не бях го освободил) би могъл да остане да наблюдава къщата, докато аз отида да потърся креола. Трябваше само да платя и той без съмнение щеше да изпълни желанието ми, и то на драго сърце.

Вече се уговоряхме с него и даже бях му дал известни наставления, когато чух да трополят колела. По улица Биенвил зави една доста старомодна каляска, теглена от чифт катъри. На капрата седеше кочияш-негр.

Във всичко това нямаше нищо странно. Такава кола, запрегната с катъри или коне, и такъв кочияш можеха да се видят в Нови Орлеан всеки час. Обаче аз познах тези катъри и негъра, който ги караше.

Да! Аз познах каляската. Често бях я срещал по пътя на Дигата край Бренжиер. Това беше колата на г. Доминик!

Още повече се уверих в това, като видях, че колата спря пред къщата на адвоката.

Веднага изоставих намерението си да се връщам да търся д'Отвил. Качих се пак в каляската и се нагласих в такова положение, че да мога да виждам всичко, което става на гие Биенвил.

Очевидно някой щеше да пътува с каляската. Вратата на къщата останала отворена и един слуга приказваше с кочияша. По движенията на кочияша можах да разбера, че той се канеше скоро да потегли.

Сега слугата излезе навън с няколко пакета и ги сложи на покрива на каляската; след това излезе мъж – търговецът на роби – и се качи на капрата. Още един мъж прекоси тротоара, но толкова бързо, че не можах да го позная. Обаче аз се досетих кой беше той. Ето че от къщата излязоха още двама души – една мулатка и едно младо момиче. При все че тя беше загърната с наметка, познах Аврора. Мулатката заведе момичето до каляската и се качи след нея. В този миг на улицата се появи

някакъв конник, който се приближи и спря до колата. След като размени няколко думи с някого в колата, той пак подкара коня си и се отдалечи. Този конник беше Ларкин, надзирателят.

Вратичката хлопна и незабавно след това изплющя камшикът на кочияша; катърите препуснаха по улицата, завиха надясно и поеха по Дигата.

Моят кочияш, на когото вече бях дал нареждания, шибна с камшик своя кон и подкара след тях, като гледаше да бъде малко по-назад.

Едва след като изминахме дългата улица Чупитулас през предградието Марини и бяхме изминали голяма част от пътя за близкото селце Лафайет, аз се сетих къде отивах. Единствената ми мисъл досега беше да не изгубя от погледа си колата на Гаяр.

Сега се запитах: с каква цел вървя след тях? Имах ли намерение да вървя подир Гаяр с каляска около тридесет мили до неговия дом.

Дори и да бях взел такова решение, съмнително беше дали кочияшът ми щеше да се съблазни и да угоди на моята прищявка и дали нещастната му кранта би могла да извърши подобен подвиг.

С каква цел тогава препусках подире му? Да нападна тези хора на пътя и да освободя Аврора от техните ръце? Не, те бяха трима и без съмнение добре въоръжени, а аз – сам.

Обаче чак след като изминах няколко мили, започнах да си давам сметка колко безсмислена беше моята постъпка. Тогава заповядах на кочияша да спре.

Останах в колата и загледах през прозорчето отдалечаващата се каляска, докато тя се скри зад един завой на пътя.

– В края на краищата – промърморих си аз – не сгреших, като тръгнах подире им. Сега съм сигурен къде отиват. Карай обратно в хотел „Сейнт Луис“.

Последното изречение беше заповед, отправена към моя кочияш, който обърна колата и тръгна назад.

Тъй като бях обещал да му платя повече, ако бърза, не се мина много време и колелата на каретата загърмяха по настилката на улица Сейнт Луис.

След като се разплатих, влязох в хотела. За моя голяма радост заварих д'Отвил да ме чака и след няколко минути вече му бях разказал за решението си да отвлека Аврора.

Рядко се намира приятел като него! Той одобри моето решение. Каква преданост! Предложи ми да дойде с мене и ми помогне.

Напразно го предупреждавах за всичките опасности. С

въодушевление, което беше необяснимо за мен тогава и което много ме учуди, той настоя да сподели опасностите с мене.

Може би, ако бях по-настойчив, щях да го разубедея, обаче виждах колко необходим ми бе.

Не можех да си обясня странното чувство на самоувереност, с което ме изпълваше присъствието на този нежен, но смел момък. Нежеланието, с което приех предложението му, беше само привидно, не беше искрено. Сърцето ми не се съгласяваше с разума. Всъщност много се зарадвах, когато ми заяви, че е решил да ме придружи.

Тази вечер нямаше никакъв параход, който да отива нагоре по реката; но това не ни попречи да потеглим. Имахме два коня – най-добрите, каквито можеха да се намерят срещу пари – и още преди залез бяхме излезли от предградието на Нови Орлеан и препускахме по пътя към Бренжиер.

Глава LXIV

Двамата злодеи

Пътувахме бързо. Нямаше никакви стръмнини, които да ни забавят. Препускахме по пътя на Дигата, който започва от Нови Орлеан и върви все по речния бряг; на всеки няколко метра пътят минава край разни плантации и селища. Пътеката беше равна като хиподрум, копитата на конете стъпваха леко по мекия прахоляк и правеха язденето леко. Конете ни бяха мустанги от тексаските прерии, приучени на този ход – раван, – присъщ на яздитните коне в югозападните щати. И двата бяха прекрасни „раванлии“ и преди да настъпи нощта, бяхме изминали повечето от половината път.

През цялото време бяхме разменили само няколко думи. Аз бях зает с мислите си – зает с обсъждането на своя план. Младият ми другар изглеждаше не по-малко зает със своите размишления.

Падналият здрач ни накара да яздим по-близо един до друг и сега аз изложих на д'Отвил плана, който бях скроил.

Всъщност то не беше никакъв план. Намерението ми беше просто следното: да отида направо в плантацията на Гаяр, да се промъкна до къщата и да вляза във връзка с Аврора чрез някой от робите; ако не сполуча, тогава да се помъча да разбере в коя част на къщата тя ще прекара нощта, да се вмъкна в стаята ѝ, след като всички заспят, да ѝ предложи да избяга с мене и тогава да търсим най-добрия начин за бягство.

Почти не бях мислил какво ще правим, след като излезем от къщата. То изглеждаше много лесно. Нашите коне щяха да ни отнесат обратно в града. Там щяхме да се укрием, докато някой параход ни изведе от страната.

Това беше всичко, което бях скроил, и след като го споделих с д'Отвил, зачаках неговия отговор.

След няколко мига мълчание младият креол одобри намисленото от мене. Той също не виждаше никакъв друг изход от положението. Аврора трябваше да бъде отведена на всяка цена.

Сега заговорихме за подробностите. Разгледахме всички възможности за успех и неуспех.

Най-трудното, според двамата ни, щеше да бъде да влезем във връзка с Аврора. Дали щяхме да успеем? Тя сигурно нямаше да е затворена! Надали Гаяр щеше да е чак толкова подозрителен, че да я пази и

наблюдава! Сега беше пълен собственик на жадуваното съкровище – никой не можеше да му отнеме робинята, без да наруши закона; никой не можеше да я отвлече, без да се изложи на опасност и страшно наказание. Без съмнение той подозираше, че между кварталонката и мене съществува някакво споразумение, но едва ли би могъл да си представи такава любов, каквато изпитвах аз – любов, която можеше да ме накара да рискувам живота си, както и възнамерявах да направя.

Не! Съдейки по собствената си срамна страст, Гаяр можеше да предположи, че и аз като него съм „поразен“ от красотата на девойката и че съм готов да платя известна сума – да кажем, три хиляди долара, – за да я притежавам. Но това, че не бях наддал повече, което без съмнение му е било подробно докладвано от неговия посредник, доказваше, че моята любов има граници и се простира само до тях. Той не ме смяташе вече за съперник. Не. Господин Доминик Гаяр никога не би могъл да си представи чувство като моето, никога не би и помислил за такава саможертва, към каквато ме водеше сега това чувство. Една толкова романтична постъпка бе извън границите на вероятното. Ето защо – тъй разсъждавахме двамата с д'Отвил – Аврора надали щеше да бъде пазена и наблюдавана.

Но даже и при това положение как щяхме да влезем във връзка с нея? Това щеше да бъде извънредно трудно.

Аз се надявах на малкото листче хартия с думите „Ce soir viendrai“. Положително тази нощ Аврора нямаше да заспи. Моето сърце ми подсказваше това и тази мисъл ме правеше горд и уверен в своя успех. Още тази нощ трябваше да се опитам да я отвлека. Не можех да допусна мисълта тя да прекара дори и една нощ под покрива на своя тиранин.

А нощта обещаваше да бъде благосклонна към нас. Едва залезе слънцето и небето се начумери и доби оловен оттенък. Щом изтече краткотрайният здрач, целият небесен свод стана толкова тъмен, че не можехме да отличим очертанията на гората от самото небе. Не се виждаше нито една звездичка. Дебела завеса от мрачни облаци ги скриваше от погледа ни. Дори и жълтата повърхност на реката едва можеше да се види от брега и ние се водехме само по белия прах на пътя.

Да намериш пътека в гората или всред по-тъмните ниви на плантациите беше невъзможно – тъй непрогледен бе обгърналият ни мрак.

Това можеше да ни попречи, да ни уплаши, че ще изгубим пътя, но аз не се боях от такива неща. Сигурен бях, че самата звезда на любовта ще ни води напред.

Тъмнината щеше да е благоприятна за нас. Под приятелското ѝ

було можехме да приближим към къщата и да действаме с по-голяма сигурност, а ако нощта беше лунна, щеше да бъде опасно да не ни забележат.

Във внезапната промяна на небето виждах не лошо предсказание, а предзнаменование за успех.

Имаше признаци на приближаваща се буря. Защо ли пък ми беше хубаво време? Бих се радвал на всичко – на пороен дъжд, буря, ураган, – на всичко освен на ясна нощ.

Беше доста рано, когато стигнахме до плантацията Безансон – нямаше още и полунощ. Не губихме време по пътя. Бързахме, за да стигнем навреме, преди хората на Гаяр да си легнат. Надявахме се да намерим някакъв начин да влезем във връзка с Аврора чрез робите.

Аз познавах одного от тях. Бях му направил незначителна услуга през време на престоя си в Бренжиер. Бях спечелил неговото доверие – достатъчно, за да мога да го подкупя. Можеше да го намерим и той да ни окаже желаната помощ.

Тишина цареше в плантация Безансон. Господарската къща изглеждаше безлюдна. Не се виждаше никаква светлинка. Едно пламъче мъждукаше отзад, в къщата на надзирателя. Негърското селце бе тъмно и смълчано. Не се чуваше обичайното за този час бръмчене. Тези, чиито гласове обикновено ехтяха в малката уличка, бяха сега далече от него. Колибите бяха празни. Загълъхнали бяха песните, закачките и безгрижният смях; единственият звук, който нарушаваше безмълвието, беше вой на ловджийското куче, затыжило се за изчезналия си господар.

Като яздохме мълчаливо, загледани в пътя пред нас, ние отминахме портата. Придвижихме се напред с най-голяма предпазливост. Можеше да срещнем онези, с които най-малко искахме да се сблъскаме – надзирателя, посредника, самия Гаяр. Дори ако ни видеше някой от негрите на Гаяр, пак можеше да се провалят всичките ни кроежи. Аз тъй се боях от това, че ако нощта не беше толкова непрогледна, отдавна щях да изоставя пътя и да тръгна по една позната пътечка през гората. Но беше твърде тъмно, за да можем да минем по тази пътечка без затруднение и без да губим време. Поради това ние продължавахме по пътя с намерение да го оставим, когато стигнем срещу плантацията на Гаяр.

Между двете плантации минаваше коларски път за превозване на дърва от гората. Аз възнамерявах да свия именно по него. Надали щяхме да срещнем някого там и бяхме намислили да скрием конете между дърветата зад нивите със захарна тръстика. В такава нощ дори и негър – ловец на миещи мечки – не би влязъл в гората.

Бавно и предпазливо стигнахме до мястото, където се отклонява този път, когато до слуха ни долетяха гласове. По пътя идваха някакви хора.

Ние спряхме конете и се послушахме. Разговаряха мъже, а по това, че гласовете им ставаха все по-ясни, можехме да заключим, че се приближаваха към нас.

Идваха по главния път откъм селището. Тропотът на копитата ни подсказа, че бяха на коне и следователно – бяха бели хора. Голяма тополя се издигаше на празното място от едната страна на пътя. Дълги кичури испански мъх, увиснали от нейните клони, почти допираха земята. Тополата предлагаше прекрасно прикритие и ние тъкмо бяхме успели да пришпорим конете и да застанем зад исполинския и ствол, когато конниците се изравниха с дървото.

Колкото и да беше тъмно, можахме да ги видим, когато минаха край нас. Сенките им (те бяха двама) леко се откроиха върху жълтата повърхност на водата. Ако бяха мълчали, можеше да не узнаем кои са, обаче гласовете им ги издадоха. Бяха Ларкин и търговецът на роби.

– Чудесно! – пошепна д'Отвил, когато ги познахме. Били са при Гаяр, а сега си отиват у дома, в плантацията Безансон.

Съвсем същата мисъл мина и на мен през ума. Нямах съмнение, че се връщаха по домовете си – надзирателят – в плантация Безансон, а търговецът – в своята къща, за която знаех, че била по-навътре от брега. Сега си спомних, че често бях виждал този човек в обществото на Гаяр.

Тази мисъл ми дойде наум, когато д'Отвил ми заговори; но откъде знаеше той това? „Трябва да е добре запознат с тези околности“ – помислих си аз.

Нямах време да размишлявам или да му задавам каквито и да било въпроси. Разговорът на двамата нехранимайковци – защото наистина бяха нехранимайковци – привлече цялото ми внимание. Те бяха явно в много весело настроение, непрекъснато се смееха и си подхвърляха шеги. Изглеждаше, че подлите им услуги са били добре платени.

– Е, Бил – рече търговецът на роби, – тая беше най-голямата пара, дето съм дал за някой чернокож.

– Да му се не види тоя стар френски глупак! Скъпо му излезе тая прищявка; той не е дип от разпуснатите. Стиснат дъртак!

– Ами... тя си струва парите; па и не е скъпа, ако човек има излишни доларчета. Май че по-хубаво парче от нея не мож намери в цяла Луизиана. То и аз не бих се отказал...

– Ха-ха-ха! – гръмогласно се закикоти надзирателят. – Че що се не

опиташ, като ти е мерак – многозначително додаде той.

– Слушай, Бил!... Каж ми... кажи си правичката, стари приятелю... не си ли се опитвал някой път...

– Хм, да ти кажа истината, не съм, ама сигурно щях да успея, ако бях се опитал. Нали съм отскоро в плантацията. Па освен това тя си е вирнала носа от гордост и от туй, дето е учила много, та се мисли за не по-лоша от бяла. Аз смятам, че старата лисица ще й посмачка фасона. Като поживее малко с него, май след туй няма да откаже на никой, който я покани, да се поразходят из гората. Все ще има време и за нас, като нищо.

Търговецът промърмори нещо в отговор на тези пророчески думи, но двамата бяха толкова далече, че разговорът им не се чуваше повече. Туй, което чух, колкото и безсмислено да беше, ми причини болка и още повече разпали желанието да спася Аврора от ужасната съдба, която я очакваше.

Дадох знак на моя другар и ние излязохме иззад дървото, а подир няколко минути завихме в страничната пътека, която водеше към гората.

Глава LXV

В горския гъстак

По този страничен път напредвахме много бавно. Нямахме бял прах, от който да се водим. Трябваше да вървим слепешком между криволичещите огради. Конете току се спъваха в дълбоките коловози, оставени от колите с дървен материал, и беше много трудно да ги накараме да вървят напред.

Моят другар изглеждаше да се справя с положението по-добре от мене, шибаше коня с камшика и напредваше, сякаш добре познаваше пътеката или пък беше по-безразсъден. Учудвах се на това, но не казах нищо.

След мъчителен половин час стигнахме до ъгъла на оградата, където свършваше заграденото място и започваше гората. След още сто ярда се намерихме в сянката на високи дървета, където спряхме да си поемем дъх и да се посъветваме какво да правим по-нататък.

Аз си спомних, че наблизо имаше гъстак от папайя.

– Да можехме да го намерим – казах на другаря си, – че да си оставим там конете!

– Няма да е много трудно – отвърна той, – макар че надали си струва труда да търсим този гъстак; тъмнината е достатъчно прикритие... А, май че не е!... *Voilà l'éclair*.¹⁷¹

Докато д'Отвил изрече тези думи, син блясък освети целия небесен свод. Дори и мрачните пътеки на гората станаха толкова светли, че можехме да видим дънерите и клоните на дърветата на доста голямо разстояние. Светлината затрептя за няколко секунди като лампа, преди да угасне, а след това изчезна внезапно и мракът стана по-непрогледен от преди.

Никакъв звук не придружаваше това явление, обаче то предизвика взрив от звуци между дивите обитатели на гората. То събуди белоглавия *Haliaetus*¹⁷², кацнал на върха на високия таксодиум, и дивият му смях прозвуча дрезгаво и рязко. Събуди блатните птици – патиците, дъждосвириците, сивите чапли – които закряскаха в хор. Бухалът, буден вече, забуха по-силно мрачното си „бу-ху“, а от потайните дебри на гората долетя вълчи вой и по-пронизителният вик на кугуара.

171. *Voilà l'éclair* (фр.). – Ето светкавица! – Б.пр.

172. *Haliaetus* (лат.) – морски орел. – Б.пр.

Цялата природа сякаш се стресна от тоя неочакван блясък, който заля небето. Но в следващия миг всичко потъна в тъмнина и безмълвие, както и преди.

– Скоро ще започне буря – предположих аз.

– Не – отговори моят другар, – няма да има буря. Не се чува гръмотевица, а щом няма гръмотевица, няма да има и дъжд – само нощта ще бъде много тъмна и от време на време ще се святка, нищо повече. Ето пак!

Това възклицание дойде от второ блясане на светкавица; тя, както и първата, освети гората навред около нас, но както и преди, не бе придружена от гръмотевица. Не се чу ни най-малък тътен или гръм, ала дивите същества отново нададоха многогласия си крясък.

– Щом е така, ще трябва да скрием конете – каза моят другар. – Може да има някой скитник по тези места, а при тази светлина те се виждат отдалече. Гъстакът от папайя е най-удобното място. Хайде да го потърсим! Той трябва да е в тази посока.

Д'Отвил насочи коня си напред между дърветата. Машинално го последвах. Бях вече сигурен, че познава местността по-добре от мен. „Трябва да е идвал тук и по-рано“ – помислих си аз.

Не бяхме сторили много крачки и синята светлина пламна за трети път; точно пред себе си ние видяхме гладките, лъскави клони и широки-те зелени листа на *Asiminas*, които образуваха гъсталака на гората.

Когато светкавицата блесна пак, бяхме вече навлезли в гъсталака. Там слязохме от конете, вързахме набързо юздите за клоните, а след това се върнахме на откритото място.

След десетминутно ходене отново се озовахме пред криволичещата ограда, която заграждаше плантацията на Гаяр.

Тръгнахме по оградата и след още десет минути стигнахме срещу къщата, която от блясъка на светкавиците можеше да се различи сред заобикалящите я високи тополи. Тук отново спряхме, за да разузнаем наоколо и да се посъветваме как да постъпим.

Широко поле се простираше от оградата почти до самата къща. Между полето и къщата имаше градина, заобиколена с ограда; отстрани се виждаха покривите на голям брой колиби – негърското селце. На известно разстояние в същата посока се издигаше работилницата за захар и други стопански постройки, а близо до тях къщата на надзирателя.

Нея трябваше да избегнем. Дори и негърското селце трябваше да заобиколим, за да не вдигнем случайно тревога. Кучетата щяха да бъдат най-лошите ни врагове. Знаех, че Гаяр има няколко кучета. Често бях ги

виждал по пътищата. Това бяха едри свирепи животни. Как можехме да ги избегнем? По всяка вероятност те се навъртаха около пристройките или негърските колиби, следователно най-безопасно за нас би било да се приближим от противоположната страна.

Ако не успеехме да открием стаята на Аврора, щеше да ни се наложи да поразузнаем към „селцето“ и да се помъчим да намерим момчето Катон.

Видяхме, че в къщата светеше. Няколко прозореца – всичките на приземния етаж – блестяха всред мрака. Те показваха, че не само в една стая имаше хора.

Това ни обнадежди. Аврора можеше да е в една от тези стаи.

– А сега, мосю – рече д'Отвил, след като бяхме обсъдили различни подробности, – да предположим, че не успеем? Да предположим, че се вдигне тревога и ни открият преди...

Аз се обърнах, изгледах младия си другар право в лицето и не го оставих да се доизкаже.

– Д'Отвил! – възкликнах аз. – Може би никога не ще мога да ви се отплатя за приятелското ви великодушие. То вече е надхвърлило всички възможни граници, обаче не бива заради мен да излагате живота си на опасност. Не мога да позволя такова нещо.

– Нима излагам живота си, мосю?

– Ако не сполуча... ако вдигнат тревога... ако ми се противопоставят, voilà!... – аз разтворих дрехата си и му показах пистолетите. – Да! – продължих. – Аз съм готов на всичко. Ще ги употребя, ако ми се наложи. Ако ми се изпречи някой на пътя, ще му отнема живота. Решил съм го. Вие не бива да влизате в бой. Вие трябва да останете тука, аз ще отида до къщата сам.

– Не, не! – рязко се възпротиви той. – Ще дойда с вас.

– Не мога да позволя такова нещо, мосю. По-добре ще бъде да останете тука. Стойте до оградата, докато се върна при вас... искам да кажа, докато ние се върнем, понеже не ще се върна без нея.

– Не постъпвайте прибързано, мосю!

– Няма, но аз съм решил. На всичко съм готов. Вие не бива да идвате по-нататък.

– А защо не? Аз също съм заинтересуван от тази работа!

– Вие ли? – запитах аз, изненадан и от думите му, и от тона, с който той ги изрече. – Вие сте заинтересуван?

– Разбира се – спокойно отвърна моят другар. – Обичам приключенията. Те ми са интересни. Трябва да ми позволите да ви придружа,

трябва да дойда с вас!

– Както желаете, мосю д'Отвил. Не бойте се! Ще действам предпазливо. Хайде!

Аз прескочих оградата, той ме последва и без да разменим нито дума повече, двамата се запътихме през полето към къщата.

Глава LXVI Бягството

Това беше нива, засята със захарна тръстика от вида, познат под името „ратун“ – издънки от стари корени; гъстите израстъци долу, както и високите стъбла, ни помогнаха да минем незабелязано. Дори да беше ден, бихме могли да се приближим до къщата, без да ни видят.

Скоро стигнахме до оградата на градината. Тук спряхме да разузнаем положението. Достатъчно бе малко да се огледаме. Видяхме точно мястото, където можехме да се приближим и да се скрием.

Къщата имаше старинен овехтял вид, не без известни претенции за величие. Беше двуетажна постройка с широки стрехи и големи прозорци, всичките с венециански капаци, които се отваряха навън. И стените, и капациите на прозорците са били боядисани някога, но боята беше избеляла и пожълтяла и зеленият някога цвят на жалюзите почти не можеше да се отличи от сивите дъсчени стени. Около цялата къща имаше отворена галерия, или веранда, издигната на около три-четири фута от земята. Към тази веранда се отваряха всичките врати и прозорци и тя бе заградена околоръст с перила, или парапет. Срещу вратите имаше стълбички от по пет-шест стъпала, но навсякъде другаде под галерията беше открито, тъй че с малко навеждане човек можеше да се скрие отдолу.

Ако се примъкнем близо до верандата и погледнем през перилата и, сигурно щяхме да можем да видим всичките прозорци на къщата, а в случай на тревога можехме да се скрием на тъмно под нея. Там щяхме да сме на сигурно място, освен ако не ни подушеха кучетата.

Уговорихме всичко шепнешком. Същност почти нищо не уговорихме. Решихме да минем край верандата, да надзъртаме през всички прозорци, докато открием стаята на Аврора, след това да направим всичко възможно да дадем на Аврора знак да излезе. Успехът ни до голяма степен зависеше от случайността или късмета.

Преди да се придвижим напред, късметът като че реши да ни облагодетелства. На един от прозорците, точно пред нашите очи, се появи някаква сянка. Един поглед бе достатъчен, за да се убедим, че това беше кварталонката.

Прозорецът, както вече бе споменато, стигаше до пода на верандата и когато сянката се появи зад стъклата, ние можахме да я видим от

главата до петите. Мадраската кърпа на главата, нежно закръглената снага, очертана на фона на осветената стая, не остави никакво съмнение в нас.

– Това е Аврора! – пошепна моят другар.

Откъде знаеше той? Познаваше ли я? Аха! Спомних си тази сутрин я беше видял в Ротондата.

– Тя е! – отговорих аз, а сърцето ми туптеше така, че едва можах да проговоря.

На прозореца имаше перде, но тя го беше повдигнала с едната си ръка и поглеждаше навън. В нейната стойка имаше нещо напрегнато. Тя като че ли се мъчеше да види нещо в мрака. Успях да доловя това дори от разстояние и сърцето ми преля от радост. Тя е разбрала моята бележка. Тя ме чака!

Д'Отвил беше на същото мнение. Изгледите да сполучим бяха пораснали. Ако тя се досещаше за нашите намерения, задачата ни щеше да е по-лесна.

Аврора остана на прозореца само няколко мига, после се обърна и пердето увисна, както и по-рано; но преди да закрие всичко от погледа ни, на задната стена на стаята се появи тъмната сянка на някакъв мъж. Без съмнение Гаяр.

Нямах сили да чакам повече; аз се прехвърлих през оградата на градината и запълзах напред, последван от д'Отвил.

След няколко секунди и двамата бяхме вече стигнали набеязаното място – точно пред прозореца, от който сега ни дяляха само дървените перила на верандата. Като се поприведохме, очите ни дойдоха на едно равнище с пода на стаята. Пердето не беше спуснато както трябва. Едно от стъклата на прозореца беше останало незакрито и ние виждахме почти цялата дълбочина на стаята. Бяхме толкова наблизко, че можехме да доловим всеки звук и съвсем ясно чувахме хората, които говореха вътре.

Предположението ни е било право. Наистина бяхме видели Аврора. Другият човек в стаята беше Гаяр.

Няма да опиша тази сцена, нито да повтора думите, които чухме. Няма да разкажа подробно приказките на този подъл негодник – отначало угоднически и ласкателни, сетне груби, дръзки и гадни, докато най-после, като не успя да постигне целта си с молби, той прибягна до заплахи.

Д'Отвил ме задържаеше и ми се молеше шепнешком да имам търпение. Един или два пъти бях почти съвсем готов да се хвърля напред, да

счупя прозореца и да поваля този нехранимайко. Благодарение на благо-разумната намеса на моя другар успех да се съдържа.

Сцената свърши с това, че Гаяр напусна стаята разгневен, но малко подтиснат. Смелото и прямо държане на кварталонката, която беше сил-на поне колкото дребния си противник, беше го явно поумирило за из-вестно време, иначе щеше да прибегне до насилие.

Обаче заплахите, с които си отиде, не оставяха никакво съмнение, че възнамерява да поднови скоро грубото си настъпление. Беше сигурен в победата над жертвата си – тя беше негова робиня и трябваше да отс-тъпи. Той разполагаше с достатъчно време и възможности. Нямахме нужда да отива веднага до крайности. Можеше да почака, докато поук-ротената му храброст се възвърне и събуди у него нов подтик.

Излизането на Гаяр ни даваше възможност да съобщим на Аврора, че сме тук. Аз понечих да се кача на верандата и да почукам на прозоре-ца, но моят другар ме възпря.

– Няма нужда – пошепна ми той, – тя положително знае, че ще бъ-дете тука. Оставете по-нататък на нея. Тя пак ще дойде на прозореца. Търпение, мосю. Една погрешна стъпка ще провали всичко. Не забра-вяйте кучетата!

Имахме много благоразумие в тези съвети и аз се вслушах в тях. Всичко щеше да се реши в следващите няколко минути и ние двамата се спотаихме, загледани в движенията на кварталонката.

Вниманието ни бе привлечено от помещението, в което се намира-ше. Не беше гостната стая, нито пък спалня. Беше нещо като библиоте-ка или кабинет, за което свидетелстваха шкафовете, пълни с книги, и масата, отрупана с книжа и писмени принадлежности. Без съмнение то-ва беше работната стая на адвоката, в която се занимаваше с делата си.

Защо бяха оставили Аврора в тази стая? Ние си зададохме този въп-рос, обаче нямахме време да се занимаваме с него. Другарят ми предпо-ложи, че бяха току-що пристигнали и затова са я оставили тук, докато приготвят друга стая за нея. На тази мисъл го бяха навели гласовете на слугите, долитащи от горния етаж, и шумът от разместване на мебели; по всичко личеше, че нареждат някаква стая.

Това даде съвсем нова насока на мислите ми. Ами ако изведнъж я изведат от библиотеката и заведат горе. Тогава щеше да стане много по-трудно да влезем във връзка с нея. По-добре щеше да е да се опитаме веднага.

Въпреки желанието на д'Отвил аз се канех да отида до прозореца, когато движенията на самата Аврора ме накараха да се спра.

От мястото, където стояхме, добре се виждаше вратата, през която току-що беше излязъл Гаяр. Видях кварталонката да се приближава към нея с безшумни стъпки, сякаш стаила някакво определено намерение. Тя сложи ръка на ключа и го завъртя, тъй че сега вратата беше заключена отвътре. Каква цел преследваше с това?

Ние си помислихме, че се кани да избяга през прозореца и заключва вратата, за да забави преследването. Ако беше така, по-добре щеше да бъде да се спотайваме и да я изчакаме да изпълни намерението си. Щяхме да имаме достатъчно време да ѝ се обадим, когато дойде до прозореца. Това бе съветът на д'Отвил.

В единия ъгъл на стаята имаше голяма махагонова писмена маса, а над нея висеше полица с много малки отделения. Те бяха пълни с книга и пергаменти – без съмнение завещания, нотариални актове и други документи, свързани с адвокатския занаят.

За голямо мое изумление видях как кварталонката, веднага щом заключи вратата, се отправи бързо към тази маса и застана точно пред нея; очите ѝ оглеждаха напрегнато полицата, сякаш търсеха някакви книги.

Така излезе наистина, понеже тя протегна изведнъж ръка, издърпа от едно от отделенията връзка сгънати книга и след като им хвърли бегъл поглед, веднага ги скри в пазвата си.

„Боже! – възкликнах наум. – Какво може да значи това?“

Не ми остана време да разсъждавам, защото в следващата секунда Аврора се плъзна беззвучно през стаята и застана на прозореца.

Когато повдигна пердето, светлината падна право върху мене и моя другар и младата жена от пръв поглед ни видя. От устните ѝ се откъсна леко възклицание, но това беше израз на радост, а не на изненада и тя веднага се спря.

Възклицанието не беше толкова високо, че да се чуе през стаята. Прозорецът безшумно се отвори, тя мина верандата с тихи стъпки и в следващия миг моята годеница бе в обятията ми! Аз я дигнах през перилата и тримата бързо се запътихме по пътеките на градината.

Стигнахме нивата, преди да се вдигне тревога, и забързахме между редиците захарна тръстика към гората, която се издигаше като тъмна стена в далечината.

Глава LXVII

Избягалите мустанги

От време на време продължаваше да се святка и беше много лесно да намерим пътя. Излязохме от нивата близо до същото място, откъдето бяхме влезли, и водейки се по оградата, забързахме към горичката от папайя, където бяхме оставили конете.

Планът ми беше незабавно да потеглим и да се помъчим да стигнем в града преди изгрев. Стигнах ли веднъж там, надявах се да мога да се укрия – и аз, и моята годеница, – докато ни се представи удобен случай да заминем към морето или нагоре по реката в някой от свободните щати. И наум не ми беше дошло да се крием в гората. Случаят ми беше показал едно изключително убежище и без съмнение бихме могли за известно време да се приютим там. За миг помислих за предимствата на това скривалище, но веднага пропъдих всяка мисъл за него. Такова убежище можеше да бъде само временно. В края на краищата щеше да ни се наложи да бягаме и оттам, а да се измъкнем от тази местност, щеше да стане още по-трудно. За преследвания човек, както и за престъпника, няма по-безопасно място за укриване от шумния и многолюден град, а в Нови Орлеан, където половината от населението е „подвижно“, особено лесно е никой да не те забележи.

Ето защо моето намерение беше (а д'Отвил го одобри) да се качим на конете и да потеглим направо за града.

Тежка задача отредих на бедните ни животни, особено за онова, което трябваше да носи „двоен товар“. Издръжливи коне бяха те и добре бяха изминали разстоянието дотук, но трябваше да напрегнат и последното си мускулче, та да ни закарат обратно преди изгрев.

Подпомогнати от бляскането на мълниците, ние си проправяхме път между дърветата, докато най-последно зърнахме папайята, която се познаваше лесно по големите си продълговати листа, придобиващи белезникав гланц от сиянието на мълнията. Спуснахме се напред с радостно очакване. Възседнехме ли конете, скоро щяхме да бъдем извън всяко преследване.

– Чудно, че конете не цвилят и въобще с нищо не издават присъствието си! Би трябвало да се уплашат от нашето приближаване, а ето че не се чува нито пръхтене, нито тупане с копита, сигурно сме вече близо до тях. Никога не ми се е случвало конете да стоят толкова мирно!

Какво ли правят? Къде са?

– Да-да, къде са? – повтори д'Отвил. – Нали това е мястото, където ги оставихме?

– Разбира се, че беше тука! Да... тука... ето дръвчето, за което вързах юздите. Вижте! Ето следите от копитата им. Боже мой! Конете ги няма!

Изрекох тези думи с пълното убеждение, че казвам истината. Нямаше място за никакво съмнение. Пред нас беше утъпканото място, където бяха стояли, същото дърво, за което ги бяхме вързали. Веднага го познах – то беше най-голямото в гъстаката.

„Кой ги е отвел?“ Това беше първият въпрос, който си зададохме. Някой да не ни е проследил? Или някой случайно е открил конете? Второто предположение беше по-малко вероятно. Кой ще скита в гората в такава нощ? Но даже и да имаше някой да скита, какво го е завело в гъстаката от папайя? Чакай! Дойде ми на ума нова мисъл: може би конете са се отвързали сами?

Това беше напълно допустимо. В такъв случай сигурно щяхме да познаем, щом светне пак мълния, дали са се освободили сами, или някоя човешка ръка е отвързала поводите. Ние стояхме до дървото и чакахме светкавицата.

Тя не се забави много и когато блесна, ни помогна да разрешим съмненията си. Моята догадка беше вярна: конете се бяха освободили сами. За това свидетелстваха изпочупените клони. Нещо – може би светкавицата, а още по-вероятно някой дебнеш див звяр – ги беше подплашило и те бяха побягнали в гората.

Сега се укорявахме, че ги бяхме вързали толкова небрежно, и то за клона на *asiminas*, мекото сочно дърво, което не е по-жилаво от повечето тревисти растения. Аз бях доволен, когато открих, че конете са се отвързали сами. Имаше надежда да не са отишли много надалече. Все още можеше да ги намерим да пасат някъде наблизко, с влачещи се подире им поводи.

Без да губим време, тръгнахме да ги търсим – д'Отвил отиде в една посока, аз в друга, а Аврора остана в гъстаката на папайята.

Обиколих цялата околност, върнах се при оградата, стигнах край нея чак до пътя и даже извървах известно разстояние по самия път. Претърсих всяко кътче между дърветата, провирах се през гъсталаци и камъши и всеки път, когато се святкаше, търсех следи по земята. От време на време се завръщах при изходната точка, за да узная дали д'Отвил не ги е намерил.

След като прекарах почти цял час в това безплодно търсене, реших да се откажа. Не вярвах вече, че ще намеря конете; отчаян, запътих се отново към гъстака. Д'Отвил беше дошъл преди мене.

Когато се приближих, трептящото сияние ми помогна да различа фигурата му. Той стоеше до Аврора. Двамата непринудено разговаряха. Стори ми се, че той любезничеше с нея и като че това ѝ харесваше. В тази сцена, мярнала се за миг пред очите ми, имаше нещо, което болезнено ме засегна.

Д'Отвил също не беше намерил никакви следи от избягалите коне. Нямаше смисъл да ги търсим повече. Решихме да прекъснем търсенето и да прекараме нощта в гората.

Със свито сърце трябваше да се съглася, но за нас нямаше друг избор. Пеш не бихме могли да стигнем в Нови Орлеан, преди да се развидели, а да ни намерят на пътя след съмване значеше положително да ни заловят. Такива като нас не можеха да минат, без да ги забележат, а аз не се съмнявах, че още призори по пътя към града щеше да тръгне потеря.

Най-благоразумното беше да пренощуваме, където си бяхме, и да тръгнем отново да търсим конете, щом съмне. Ако сполучехме да ги намерим, можехме да ги скрием в блатото до следващата нощ и тогава да потеглим към града. Ако не ги намерехме, тогава като тръгнем по-рано, можехме да изменим разстоянието пеш.

Загубването на конете беше ни изправило пред неочаквано затруднение. Това беше намалило сериозно вероятността да успеем да избягаме и бе увеличило опасността на положението, в което се намирахме.

Опасност, казах, а ние действително се намирахме пред опасност, и то не каква да е. За вас ще е трудно да разберете същината на нашето положение. Вие си представяте, че четете разказ за някакво обикновено бягство на влюбени – просто отвличане à la Гретна Грийн¹⁷³.

Откажете се от тази представа. Разберете, че ние и тримата бяхме извършили постъпка, за която трябваше да отговаряме пред закона. Разберете, че за моето престъпление подлежах на строго наказание според законите на страната и че бях заплашен от още по-ужасна присъда извън законите на страната. Аз знаех всичко това – знаех, че извършеното от мен деяние застрашаваше даже живота ми!

Помислете за надвисналата над нас угроза и може би това ще ви

173. *Гретна Грийн* – село в Южна Шотландия до английската граница, където по стара традиция ковачът благославя брака на избягали влюбени двойки. – Б.пр.

помогне да си представите как се чувствахме ние, след като се върнахме от безуспешното търсене на конете.

За нас нямаше друг избор, освен да останем, където бяхме, до сутринта.

Половин час се занимавахме да късаме испански мъх от дърветата и да събираме меките листа на папайя. Всичко това аз постлах на земята, сложих на тях Аврора и я покрих с наметката си.

Самият аз нямах нужда от легло, а седнах до своята любима и облегнах гръб на едно дърво. С радост бих облегнал главата ѝ на моите гърди, но присъствието на д'Отвил ме възпираше. Може би и това не би ме накарало да се въздържа, но когато направих лек намек, Аврора го отхвърли. Тя даже свенливо си дръпна ръката, която бях взел в моята.

Да си призная, тази свенливост ме изненада и докочи.

Глава LXVIII

Нощ в гората

Както бях облечен, студената нощна роса нямаше да ме остави да заспя, ала и без нея щях да остана буден. Не бих могъл да заспя и на пухен дюшек.

Д'Отвил великодушно ми предложи своята наметка, но аз не я приех. Той също беше облечен с памучни и ленени дрехи. Но не това обаче беше причината, която ме накара да отхвърля предложението му. Аз не бих могъл да го приема дори и да страдах от студа. Бях започнал да се страхувам от него!

Аврора бързо заспа. При светлината на светкавиците виждах, че очите ѝ бяха затворени, а лекото ѝ равномерно дишане показваше, че спи. Това също ме дразнеше.

Изчаквах всяко ново святкане, та да мога да я видя. Всеки път, когато трептящото сияние осветяваше прекрасните и черти, аз ѝ се любувах със смесено чувство на обич и болка. Ах, нима това лице можеше да мами? Нима тази благородна душа можеше да таи грях? Нима в края на краищата тя не ме обича?

Даже и да беше така, сега вече нямаше връщане, никакво отклонение от предначертаната цел. Това, за което се бях заловил, трябваше да се довърши, дори и с цената на моето сърце и живот. Аз мислех само за целта, която ни беше довела тук.

Когато се поуспокоих, започнах отново да размишлявам какво би могло да се направи. Щом пукнеше зората, щях да тръгна да търся конете, да ги проследя и ако ми се удаде да намеря къде се бяха заблудили, да ги върна и след това всички да се спотаим в гората, докато отново се свечери.

Ами ако не намерим конете, тогава какво?

Дълго време не можех да реша как щеше да бъде най-добре да се постъпи в такъв случай.

Най-сетне ми хрумна нещо – един толкова осъществим план, че не можех да не го споделя с д'Отвил, който също беше буден. Тоя план беше тъй прост, че ми стана чудно как не бях се сетил за него по-рано. Състоеше се в това: той (д'Отвил) да отиде в Бренжиер, да намери там други коне или кола и рано вечер на следващия ден да ни пресрещне на пътя на Дигата.

Нима можеше да се измисли нещо по-добро от това? За д'Отвил нямаше да е никак трудно да наеме коне в Бренжиер, по-скоро кола. Никой не го познаваше, поне никой не би подозирал, че той има нещо общо с мене. Бях убеден, че изчезването на кварталонката щеше веднага да се припише на мен. Така щеше да помисли самият Гаяр и следователно щяха да заподозрат и да търсят само мене. Д'Отвил се съгласи с мен, че това е най-подходящият план, към който трябва да пристъпим в случай, че не намерим конете. След като уговорихме всички подробности, ние зачакахме настъпването на деня с по-малко опасение.

Най-после се затори. Дрезгавата светлина бавно проникваше през сенчестите върхари и трябваше да стане достатъчно светло, та да можем да подновим търсенето.

Аврора остана да лежи, а д'Отвил и аз се разделихме и тръгнахме на различни страни да търсим конете.

Д'Отвил навлезе в гората, аз пък се запътих в противоположна посока.

Скоро стигнах до лъкатушещата ограда, която опасваше нивите на Гаяр – ние все още се намирахме на самата граница на неговата плантация. Когато стигнах там, продължих към мястото, където черният път навлизаше в гората. Оттук бяхме дошли миналата нощ и аз сметнах, че не е изключено да е хрумвало на конете да тръгнат обратно по същия път.

Предположението ми се оказа вярно. Щом излязох на пътя, забелязах следи от копитата на двата коня, които водеха към реката. Видях и следите, които бяхме оставили на идване предишната вечер. Сравних ги. Дирите и в двете посоки бяха от едни и същи коне. Единият имаше счупена подкова, което ми помогна от пръв поглед да установя, че са същите. Забелязах и друг знак на пътя, а именно, че на връщане конете са влачили поводите си със закачени по тях клони. Това потвърждаваше първоначалното ми предположение, че сами се бяха отвързали.

Сега въпросът беше колко далече са отишли. Дали да ги проследя и да се помъча да ги настигна? Беше вече съвсем светло и опасността щеше да бъде голяма. Гаяр и приятелите му сигурно отдавна бяха на крак. Без съмнение потери вече кръстосаха Дигата и черните пътища между плантацияите. На всяка крачка можех да се сблъскам било с някой разузнавач, било с някой преследвач.

Следите на конете показваха, че са препускали бързо и право напред. Никъде не бяха спирани да пасат. По всяка вероятност бяха отишли

право на Дигата и оттам са се върнали в града. Бяха наемни коне и несъмнено добре познаваха пътя. А при това бяха от мексиканска порода – мустанги. За тези пъргави животни не представлява нищо, след като са пътували цял ден, да се върнат без ездачите си и нерядко го правеха.

Да се опитам да ги настигна изглеждаше безнадеждно и опасно, веднага се отказах от това намерение и тръгнах обратно към гората. Когато се приближавах към гъстака от папайя, вървах с по-леки стъпки. Срам ме е да си призная защо. Нечисти мисли се въртяха в главата ми.

Да слуха ми долетя тих говор.

„Боже мой! Д'Отвил пак се е върнал преди мене!“

Няколко мига се борех със съвестта си. Тя отстъпи и аз продължих напред през папайята съвсем тихо като крадец.

„Д'Отвил и Аврора оживено и приятелски се разговарят! Те стоят един срещу друг. Лицата им почти се допират; личи колко много са погълнати един от друг. Те си приказват много разпалено, шепнат си като влюбени! О, боже!“

В този миг в паметта ми проблесна сцената от плаващия пристан. Спомних си, че момъкът беше с наметка и нисък на ръст. Пред мене стоеше същият момък! Загадката беше разгадана. Аз бях само случайна личност... заместител... играчка в ръцете на една кокетка!

Пред мен стоеше истинският възлюбен на Аврора!

Аз спрях като ударен от гръм. Острата болка в сърцето ми – ах! – никога не бих могъл да я опиша! Като че ли отровна стрела се беше забила дълбоко в него и останала там да ме терзае. Чувствах, че нямам сили и че ми прилошава. Малко остана да не падна на земята.

Тя извади нещо от пазвата си и му го подаде! Любовен залог – *gage d'amour!*

Не. Не бях прав. Това бяха документи – книгата, които беше взела от писалището на адвоката. Какво значи това? Каква е тази загадка? О, аз ще поискам пълни обяснения от двамата ви. Аз ще... търпение, сърце, търпение!

Д'Отвил взе книгата и ги скри под наметката си. Той се обърна. Сега е с лице към мен. Очите му спират върху ми. Той ме вижда!

– А, мосю! – заговори той и се запъти да ме посрещне. – Сполучихте ли? Видяхте ли конете?

Направих усилие да говоря спокойно.

– Видях техните следи.

Дори и в тези няколко думички гласът ми трепереше от вълнение. Той можеше лесно да забележи възбудата ми, но изглежда не я

долавяше.

– Само следите ли, мосю! И накъде водеха те?

– Към пътя на Дигата. Без съмнение те са се върнали в града. Не можем повече да разчитаме на тях.

– Тогава трябва веднага да отида в Бренжиер?

Той каза това, като че задаваше въпрос.

Това предложение ме зарадва. Искях той да се махне.

Исках да остана насаме с Аврора.

– Не би било зле – съгласих се аз, – стига да не смятате, че е много рано.

– О, не! А при това имам и работа в Бренжиер, която ще ми отнеме цял ден.

– А!

– Бъдете спокоен, ще се върна да ви пресрещна. Сигурен съм, че ще наема или коне, или кола. Половин час след смрачаване ще ме намерите на края на черния път. Не се бойте, мосю! Имам силно предчувствие, че всичко ще свърши благополучно за вас. За мене... ах!

Дълбока въздишка се изтръгна от гърдите му при последните думи.

Какво искаше да каже той? Подиграваше ли ми се? Или този чудноват момък имаше и друга тайна освен моята? Знаеше ли, че Аврора го обича? Нима беше толкова уверен, толкова сигурен в любовта ѝ, че можеше без опасение да я остави сама с мене? Или си играеше с мене, както тигър със своята плячка? Или двамата си играеха с мене?

Тези ужасни мисли нахлуха изведнъж в главата ми и ми попречиха да му дам определен отговор. Промърморих нещо за надеждата, но той като че ли не обърна внимание на думите ми. Кой знае защо, креолът явно искаше да си отиде и като се сбoguва с Аврора и с мен, рязко се обърна и с леки стъпки забърза през гората.

Проследих с поглед отдалечаващата се фигура, докато тя се скри зад клоните на дърветата. Почувствах облекчение, когато той си отиде. Искаше ми се никога да не се върне. Въпреки че имахме нужда от неговата помощ, въпреки че беше абсолютно необходимо да се върне, все пак като че ми се щеше никога вече да не го видим!

Глава LXIX

Любовни натяквания

А сега да се обясня с Аврора! Сега да дам воля на страшното чувство на ревност, да облекча сърцето си с обвинения, с горестно-сладката разплата на упреците!

Не можех вече да потискам недостойното вълнение, не можех да го крия повече. Трябваше да го изразя с думи.

Нарочно останах прав, обърнат с гръб към нея, докато д'Отвил се скри от погледа ми, а даже и след това. Полагах усилия да смиря необузданите удари на своето сърце, да се покажа спокоен и равнодушен. Безполезно лицемерие! За нейния поглед моят гняв трябва да е бил съвсем ясен, понеже изострената интуиция на жената мъчно се лъже в такива неща.

И така беше. Тя беше схванала всичко. Това я доведе до несдържаната постъпка за миг да даде воля на чувствата си.

Тъкмо се обръщах към нея, за да изпълня намерението си, когато усетих снагата ѝ нежно да се притиска към моята, ръцете ѝ обвиха врата ми, главата ѝ падна на гърдите ми с обърнато нагоре лице, а големите ѝ лъчезарни очи се възряха в моите с умолителен поглед.

Този поглед трябваше да бъде достатъчно доказателство за мене. Само очи, в които грее любов, могат да имат такова изражение.

И все пак не бях доволен. Аз промърморих:

– Аврора, ти не ме любиш!

– Ah, monsieur! Pourquoi cette cruauté? Je t'aime... mon Dieu! Avec tout mon coeur je t'aime!

Дори и това не разсея моите подозрения. Това, което бях видял, беше твърде сериозно – ревността беше пунала корени твърде дълбоко, за да може да се изтръгне с уверения. Само обяснение може да ме задоволи. Обяснение или признание.

След като бях започнал вече, продължих. Разказах и подробно какво бях видял на пристана, поведението на д'Отвил след това, какво бях забелязал предишната нощ, какво видях току-що. Разказах ѝ всичко. Не се впуснах да я упреквам. Щях да имам време и за това, след като чуех отговора ѝ.

Тя ми отвърна, задавена от сълзи. Познавала д'Отвил от по-рано – това ми призна. Имало някаква тайна в техните отношения. Молеше ме

да не ѝ искам обяснения. Умоляваше ме да имам търпение. Тайната не била нейна. Скоро съм щял да узная всичко. С време всичко щяло да се разкрие.

С какво удоволствие сърцето ми се поддаде на тези дивни молби! Не се съмнявах вече. Как можех да се съмнявам взрян в тези грамадни очи, светещи от любов, блестящи през мокрите от сълзи мигли?

Сърцето ми се смекчи. Отново прегърнах с жар моята годеница и с гореща целувка подновихме нашата клетва за вярност.

Ние можехме дълго да останем на това осветено от любовта ни място, обаче благоразумието ми подсказа да го напуснем. Бяхме твърде близо до опасността. Само на двеста ярда от нас минаваше оградата, която отделяше плантацията на Гаяр от дивата гора, и през нея можеше дори да се види и самата къща отгатък нивите. Вярно, че гъстакът ни прикриваше, но запътеше ли се насам някоя потеря, първото място, което щеше да претърси, беше гъстакът. Налагаше ни се да потърсим убежище по-дълбоко в гората.

Сетих се за пъстрата поляна, където се беше разиграло моето приключение с гърмящата змия. Храсталаците около нея бяха гъсти и непрогледни и имаше кътчета, в които можехме да останем незабелязани и за най-острия поглед. По това време мислех само за такова укриване. И наум не ми идваше, че имаше средства да ни открият даже в сърцето на непроходимия гъстак или в объркания лабиринт на камъшите. Затова реших веднага да потеглим към поляната.

Горичката от папайя, където бяхме прекарали нощта, беше близо до югоизточния ъгъл на плантацията на Гаяр. За да стигнем поляната, налагаше се да отидем една миля или повече на северозапад. Ако тръгнем напреко през гората, в девет от десет случая щяхме да се загубим, а може би и да не намерим подходящо място, където да се скрием. Имаше опасност да не намерим никаква пътека през блатата и ръкавите на реката, които пресичаха гората във всички посоки.

Ето защо реших да заобиколим плантацията, докато дойдем до пътеката, по която бях отишъл по-рано на поляната и която вече знаех. Нямахме да е съвсем безопасно, докато стигнем северната страна на плантацията на Гаяр, но щяхме да се движим на разстояние от оградата, и то по възможност през гъстаките. За щастие един пояс от палмето, който отбелязваше границите на ежегодните наводнения, се простираше на север през гората и успоредно с оградата. Това своеобразно растение образуваше прекрасно прикритие с широките си ветрилообразни листа;

човек, който минаваше през него с известна предпазливост, не можеше да бъде забелязан от малко по-далечно разстояние. Шарената сянка на неговите листа ставаше по-плътна поради високите стъбла на altheas и други слезови растения, които вирееха тука наред с палмето.

Под сянката на тази буйна растителност ние тръгнахме предпазливо напред и скоро се озовахме срещу мястото, където бяхме минали през оградата предишната нощ. Тука гората идваше най-близо до къщата на Гаяр. Както вече споменах, между къщата и гората лежеше само една нива, ала тя беше повече от една миля дълга. Но понеже беше съвършено равна, не изглеждаше и наполовина толкова голяма. Ако отидехме до оградата, щяхме да видим на другия ѝ край къщата, и то много ясно.

Нямах никакво намерение да задоволявам в този миг любопитството си с такова нещо и продължавах да вървя напред, когато до слуха ми долетя един звук, който ме накара рязко да спра, цял обхванат от ужас.

Моята другарка ме хвана за ръката и въпросително ме погледна в очите.

Единственият отговор, който можех да ѝ дам, беше знак да мълчи; след това, навеждайки се надолу тъй, че ухото ми да бъде по-близо до земята, аз заслушах.

Не чаках дълго. Чух звука отново. Първото ми предположение бе право. Това беше баукане на гонче!

Този проточен дълбок гръден лай не можеше да бъде нищо друго. Бях твърде страстен последовател на св. Хуберт, за да мога да разпозная баукането на дългоухото гонче. Макар този звук да бе далечен и нисък като бръмчене на горска пчела, не можех да не го позная. Той рязна слуха ми със зловещата си угроза!

Че какво зловещо можеше да има в баукането на едно куче? Особено пък за мене, който бях толкова свикнал с виковете „Дръж го!“ и „Дай го тука!“, че смятах тези звуци за най-сладка музика? Защо зловещо? Ах, трябва да си представите обстоятелствата, в които се намирах, трябва да си спомните и за часовете, които бях прекарал с укротителя на змии, за приказките, които той ми разказа в онази хралупа, истории за бегълци, за копои, за ловци на хора, „хайки за негри“ – които отдавна вече се смята, че съществуват само в Куба и които намерих да процъфтяват на почвата на Луизиана, – трябва да помислите за всичко това и тогава ще разберете защо далечният лай на гончетата ме накара да се разтреперя.

Воят, който чух, все още идваше много отдалече. Той долиташе

откъм къщата на Гаяр и от време на време се прекъсваше. Това не беше баукането на куче, намерило дия, а скимтене на кучета, току-що пуснати от кучкарника, които се радват на предстоящия лов.

Страшни опасения изведнъж се събудиха у мене. Ужасно предположение проблесна в ума ми. Те ще ни гонят с кучета.

Глава LXX

Гонени с кучета

О, боже! Гонят ни с кучета!

Или вече ни гонят, или ще ни гонят – това беше несигурното ми предположение.

Не можех да вървя по-нататък, докато не узнаех по-точно.

Оставих Аврора всред палметовите храсти, изтичах право напред при оградата, която граничеше на това място с гората. Когато стигнах там, хванах се за един клон и се вдигнах на такава височина, че да мога да погледна над върховете на тръстиката. Така можех да виждам къщата, блеснала в цялото великолепие на изгрялото вече слънце.

Още щом погледнах, и разбрах, че правилно бях отгатнал. Колкото далече и да беше къщата, ясно виждах насъбрали се около нея хора, много от които бяха на коне. Главите им се движеха над тръстиката, а разнасящият се от време на време лай показваше, че няколко кучета са пуснати из двора. Гледката по всичко напомняше група ловци, преди да тръгнат на лов за елени, и ако не беше мястото, времето и споменатите обстоятелства, можеше да ги взема за такива. Впечатлението обаче, което произведеха върху мене, беше съвсем друго. Аз много добре знаех за какво се бяха събрали тези хора около къщата на Гаяр. Знаех какъв дивеч се канеха да преследват.

Задържах се на клона само един миг, но това бе достатъчно, за да видя, че всички ловци бяха на коне, готови да тръгнат.

С разтуптяно сърце се върнах по стъпките си и скоро бях пак при моята другарка, която ме чакаше разтреперана от страх.

Нямаше нужда да ѝ разказвам какво бях видял: тя го прочете по изражението на лицето ми. Тя също беше чула кучешкия лай. Родена тука, тя знаеше обичаите на страната: знаеше, че кучетата се използват за лов на елени, лисици и рисове в гората, но знаеше и това, че в много плантации държаха кучета за съвсем друга цел – гончета, обучени за лов на хора!

Ако не беше толкова прозорлива, можеше да се опитам да скрия от нея видяното, но тя с бързия си усет се досети за всичко.

Отначало ние загубихме всякаква надежда. Струваше ми се, че няма начин да се спасим. Където и да отидехме, гончетата, обучени да подушват човешки дири, щяха да ни проследят и да ни намерят. Нямаше

смисъл да се крием в блатата или в гъстака. И най-високата блатна трева, и най-гъстият хрусталак не можеха да ни запазят от такава потеря.

Първото ни чувство на пълна безнадеждност бързо се смени с полуоформено решение да не отиваме никъде, да си останем, където сме, и да се оставим да ни хванат. Макар да не ни заплашваше смърт, знаех, че ако ме хванеха, можеха да ме подложат на мъчения. Знаех за настроението против аболиционистите¹⁷⁴, което върлуваше по това време като треска. Бях чувал за варварските изтезания, на които някои от тези „фанатици“, както ги наричаха, са били подлагани от страна на разярени робовладелци. Положително и мене щяха да ме причислят към същия разред или може би още по-лошо, щяха да ме уличат като „крадец на негри“. Вън всеки случай можех да очаквам наказание, и то не от много леките.

Но страхът ми от такова мъчение не беше нищо в сравнение в мисълта, че ако ни хванеха, Аврора трябваше да се върне при Гаяр!

Тази мисъл повече от всичко друго караше сърцето ми да бие трескаво. Тази мисъл ме накара да взема решението да не се предавам, докато не пропадне и последният ни опит да се избавим.

Няколко мига размишлявах, какво да предприема. Внезапно в ума ми блесна мисъл, която ме спаси от отчаяние. Тази мисъл беше за Габриел беглеца.

Не си въобразявайте, че през това време не бях се сетил за него и неговото скривалище. Не си представяйте, че бях го забравил. Много пъти, след като навлязохме в гората, ми идваше наум за него и неговата хралупа и щях да потърся убежище там, ако не ме спираше разстоянието. Тъй като след залез слънце възнамерявахме да се върнем на Дигата, избрах за място на престой поляната, понеже тя беше по-близо.

Дори и сега, след като разбрах, че щяха да ни преследват с гончета, пак помислих да избягаме в скривалището на бамбара, но веднага пропъдих тази мисъл, понеже се сетих, че гончетата можеха да ни проследят навсякъде, а ако потърсехме подслон при беглеца, щяхме само да отведем мъчителите му при него. Тези размишления се редяха толкова бързо и объркано, щото съвсем не ми дойде на ум, че гончетата не можеха да ни проследят по вода. Едва в този миг, когато се чудех как да залича нашите дири и мислех за змийския врач и неговите шишарки, аз си спомних за водата.

Положително в това се криеше известна надежда. Сега можех да

174. *Аболиционист* – участник в движението за премахване робството на негрите. – Б.пр.

оценя изключителната хитрост, с която беглецът бе избрал леговището си. Това бе най-подходящото място, гдето можеше да се търси убежище от „проклетите гончета“.

Щом се сетих за него, реших да избягаме там.

Бях сигурен, че ще намеря пътя. Бях положил особено старание да го запомня, защото още в деня на приключението със змията през ума ми бяха минали някакви неопределени мисли – по-скоро предчувствие отколкото замисъл, – които смътно ми подсказваха подобно на сегашното стечение на обстоятелствата. По-сетнешните събития, а особено намерението незабавно да бягаме в града, бяха пропъдили тези мисли от ума ми. Въпреки всичко това още помнех пътя, по който ме беше водил негърът бамбара, и можех да го намеря дори и при бърз ход, макар и да нямаше ни път, ни пътека, а само криволичещи вървища, проправени от добитъка или дивите горски зверове.

Но бях положителен, че го знаех добре. Сигурно щях да си спомня знаците и „засичанията“, за които моят водач ми беше обърнал внимание. Сигурно по дънера на едно паднало дърво, което служеше за мост, щях да си спомня къде минаваше пътят през „големия ръкав“. Сигурно щях да си спомня къде минаваше през тресавище, непроходимо за коне, през камъши, между коренища и дънери на кипариси надолу към брега. И онова огромно дърво, проснало се далече в езерото, с клони, обрасли с мъх – това хитро измислено пристанище за малката пирога, – сигурно щях да го намеря.

Нито пък бях забравил сигнала, с който трябваше да предупредя беглеца за идването си. Той ме беше научил да свирия по особен начин и беше ми казал колко пъти трябва да изсвирия.

Не се бавих да размишлявам. Повечето от тези мисли ме осениха после, по пътя. Щом се сетих за езерото, реших да отидем там и като ободрих другарката си с няколко думи, ние потеглихме отново напред.

Глава LXXI

Сигналът

Промяната в нашия план не промени посоката ни. Продължихме в същото направление. Пътят към езерото минаваше през поляната, където отначало смятахме да отидем – най-краткият път за бърлогата на беглеца водеше точно през тази поляна.

Недалече от североизточния ъгъл на плантацията на Гаяр се намираще мястото, където бях се разделил с негъра в паметната вечер на изживяното с него приключение. Тъкмо там пътеката навлизаше в гората. Белегът на едно ароматно каучуково дърво, който помнех много добре, ми посочи пътя. Бях много доволен, че ще променим посоката и ще навлезем в гъстаката на гората, толкова повече че тъкмо когато дойдохме на завоя, във въздуха се разнесе воят на гончетата, висок и проточен. Съдейки по това, откъде идваше звукът, за мене нямаше съмнение, че те вече бяха в тръстиковата нива и вървяха по дирите ни от предишната нощ.

Следващите няколко метра гората беше рядка. Тук беше играла брадвата, за което свидетелстваха многобройните пънове. Това беше сечището на плантацията и от двете страни на нашата пътека се виждаха „фигури“, нарязани и подредени дърва за горене. Ние минахме между тях разтреперани и запъхтени. Страх ни беше да не срещнем някой от дърварите или колар, превозващ дървата. Такава среща щеше да бъде голямо нещастие, понеже всеки, който би ни видял, щеше да отпрати потерята по следите ни.

Ако бях разсъждавал спокойно, това нямаше да ме тревожи. Щях да разбера, че ако гончетата стигнеха по следите ни дотука, нямаше да имат нужда от никакъв колар или дървар, който да им посочи пътя. Но в бързането не мислех за това и усетих облекчение, когато изминахме пределите на сечището и навлязохме в непрогледната сянка на девствената гора.

Сега всичко беше въпрос на време: дали щяхме да можем да стигнем до езерото, да повикаме бамбара с пирогата и да бъдем отведени с ладията, преди гончетата да проследят дирята ни до брега. Ако успеехме да направим това, пред нас се откриваше известна вероятност да се избавим. Разбира се, гончетата щяха да доведат потерята до мястото, където щяхме да се качим на лодката – падналото дърво, – но след това и

кучетата, и хората нямаше да знаят какво да правят. Това мрачно горско езеро беше истински лабиринт. При все че водата заемаше малка площ, нито тя, нито дървото по средата, което приличаше на островче, се виждаха от мястото на качването, а освен самото езеро наводнена беше и голяма част от гората. Даже преследвачите ни и да бяха сигурни, че сме избягали по вода, можеше да се откажат да ни търсят в такъв лабиринт, където в този сезон на пищна зеленина всичко тънеше в полумрак.

Но те надали биха повярвали, че сме избягали по този начин. Там, където спираше пирогата, нямаше никаква следа – на дървото нямаше никакъв белег. Надали биха подозрели за съществуването на едно кану в такова диво място, където водата – обикновен застоил гьол – не беше свързана нито с реката, нито с близките ѝ ръкави. Ние не оставяхме никакви следи (аз се погрижих за това), които биха личали в горския мрак, и не беше изключено нашите преследвачи да решат, че гончетата са вървели по дирите на някоя мечка, кугуар или блатна дива котка (*Lynx rufus*); тези животни при преследване се хвърлят да плуват. С такива разсъждения ободрявах и себе си, и Аврора, докато вървахме бързо напред.

Най-много се боях от забавянето, което щеше да ми се наложи, след като свирнех на беглеца. Дали щеше да чуе веднага сигнала? Дали щеше да се отзове тутакси? Дали щеше да дойде навреме? Това бяха въпросите, които ме тревожеха най-много. Времето беше от най-голямо значение – от него зависеше всичко. Ах, защо по-рано не се сетих за Габриел!... Ах, защо не тръгнахме веднага!

За колко ли време щеше да ни настигне потерята? Просто не можех да се реша да помисля за отговора на този въпрос. На коне, те се движеха по-бързо от нас; гончетата ги водеха тичешком!

Крепеше ме само една надежда. Скоро ще намерят мястото, където ношувахме; по листата от папайя и по мъха ще разберат къде сме спали; ще установят всичко това, но дали ще успеят да ни проследят оттам? Докато търсехме конете, ние бяхме кръстосали гората във всички посоки. Аз бях се върнал до черния път и бях вървял известно разстояние по него. Всичко това положително ще забърка гончетата за известно време. Освен това, когато се разделихме, д'Отвил потегли от гъстаката на папайята по съвсем друг път. Може да тръгнат по неговата диря. Дано да тръгнат подир д'Отвил!

Всичките тези вероятности светкавично се изреждаха в ума ми, докато бързахме напред. Мислех дори да се опитам да излъжа гончетата. Сетих се за хитростта, използвана от бамбара, с клонките на ливанския

бор, ала за нещастие не можах да видя такова дърво по пътя, а ме беше страх да губя време да търся. Освен това се съмнявах в сигурността на тази мярка, въпреки тържествените уверения на негъра. Обикновен червен лук вършел същата работа, беше ми казал после той. Обаче червеният лук не расте в гората, а *pin de l'encens* не можах да намеря.

Все пак аз не вървах, без да вземам предпазни мерки. Макар и млад на години, бях стар ловец и имах доста познания за лова в гората, насъбрани при преследване на елени и гонене на друг дивеч в родните ми планини. Толкова повече че през моите девет месеца в Новия свят не бях стоял само затворен в стените на града и вече се бях запознал с много от тайните на безпределната американска гора.

Тъй че не се задоволявах само е безогледно бързанае. Където можеше да се вземат предпазни мерки, не пропусках да ги взема.

Трябваше да пресечем тясна ивица блато. То представляваше застояла вода, в която растеше перуника и храстът, наричан „блатно дърво“ (*Bois de marais*). Блатото беше дълбоко до колене и можеше да се преброди. Знаех това, понеже го бях преминавал и преди. Хванали се ръка за ръка, ние го пребродихме и стигнахме благополучно на другия бряг; обаче когато навлизахме, аз се погрижих да намеря място, където можеше направо от суха земя да се влезе във водата. При излизане гледах да направим същото, та да не оставяме следи в калта.

Може би нямаше да си дам толкова много труд, ако знаех, че между преследвачите ни имаше и „ловци“. Аз смятах, че тълпата, която видях, се състоеше само от плантатори или хора от града, набързо събрани от Гаяр и неговите приятели. Въобразявах си, че надали ще са опитни в търсене на следи и че простата ми хитрина е достатъчна, за да ги заблудя.

Да бях знаел, че начело на потерята стоеше човек, за когото Габриел беше ми разказвал толкова много – човек, който се препитаваше с лов на негри и който беше най-прочутият следотърсач в цялата област, щях да си спестя и времето, и усилията. Но не знаех, че нас ни гонеше този негодник с обучените си гончета, и правех всичко по силите си, за да заблудя преследвачите.

Скоро след като прекосихме блатото, минахме през „големия ръкав“ по падналото през него дърво. О, само да можех да унищожа този дънер или да го махна от мястото му! Утеших се с мисълта, че макар гончетата да можеха да ни последват по него, то щеше да позабави потерята, тъй като без съмнение всички участници в нея бяха на коне.

Сега минавахме през поляната, но не се забавихме там. Не се

спряхме да погледнем пъстрите ѝ цветя, не усещаме тяхното ухание. Преди време бях пожелал да се любувам на тази прекрасна гледка заедно с Аврора. Ето че бяхме тука, но при какви обстоятелства! Какви страшни мисли минаваха през ума ми, докато прекосявахме бързо този цъфтящ кът и отново потъвахме в мрачната дрезгавина на гората!

Пътеката бях запомнил много добре и можех да вървя по нея без колебание. Спирах се само нарядко, отчасти за да се послушам и отчасти да дам почивка на моята другарка, чиито гърди се вдигаха високо и често от необичайното за нея усилие. Обаче в погледа ѝ се четеше непоколебима смелост, а усмивката ѝ ми даваше сили да вървя напред.

Най-сетне навлязохме сред кипарисите, които растяха край езерото, и заобикаляйки огромните им дънери, стигнахме скоро до водата.

Приближихме се до голямото паднало дърво, покатерихме се на него и изтичахме напред по неговия ствол, докато се озовахме сред клоните му, обраслите му с мъх клони.

Бях се запасил със свирка – просто парче тръстика, която растеше в изобилие наоколо; издялах я с ножа си, както ме беше научил бамбара. С нея можех да изсвирия, та да се чуе на голямо разстояние и звукът да стигне до най-отдалечения край на езерото.

Като се хванах за клоните, наведох се тъй, че лицето ми почти се допря до водата; сложих тръстиката до устните си и дадох условния знак.

Глава LXXII

Гончетата

Рязкото изсвирване екна над водата и сякаш прониза тъмните гълбини на гората. То стресна дивите обитатели на езерото и те, изплашени от този необичаен звук, отговориха с различните си крясъци в оглушителен концерт. В него се сляха в едно викът на жерава и на луизианската чапла, дрезгавото бухане на бухала и още по-дрезгавото крякане на пеликана; най-високо прозвуча писъкът на морския орел и гласът на белоглавия лешояд – той прорязваше слуха с острите си металически звуци, които удивително напомняха точене на трион.

Този объркан шум продължи няколко мига и аз вече си помислих, че ако стане нужда да повтора сигнала, той няма да се чуе. Колкото и да беше пронизителен, надали би могъл да се различи в тази връва.

Клекнали между клоните, ние зачакахме. Дори не се опитвахме да поведем празен разговор. Тези мигове бяха твърде страшни, за да изпитваме в тях друго чувство освен безпределна тревога. Само от време на време разменяхме по някоя ободряваща дума, някоя прошепната надежда.

С напрегнат взор поглеждахме водата и с очи изпълнени със страх, се озъртахме към сушата. От една страна, се заслушвахме да чуем пляска на весла, от друга – треперехме да не би да чуем баукането на гончетата. Никога не ще забравя тези мигове, тези крайно тревожни мигове. Не ще ги забравя до самата си смърт.

Всичко премислено тогава, всяка най-малка подробност изпъква в паметта му, сякаш се е случила вчера.

Спомням си, че веднъж или дважд изпод нависналите клони забелязахме кръгове по повърхността на езерото. Сърцата ни се изпълниха с надежда – мислехме, че е ладията.

Радостта ни обаче беше краткотрайна. Вълните бяха предизвикани от алигатор и след миг отвратителното му тяло, голямо почти колкото пирога, се плъзна пред нас, порейки водата бързо като риба.

Спомням си, че ми мина през ума предположението беглецът да не е в бърлогата си. Можеше да е в гората – да търси храна или да е отишъл някъде другаде. След това ми дойде наум, че в такъв случай трябва да намеря пирога при дървото. Но той може да има и други места за слизане на брега, например на отсрещната страна на езерото. Негърът не

беше ми казал дали има други такива места, или не, но това беше твърде вероятно. Тези предположения увеличиха моите страхове.

Но аз изпаднах в нов страх, много по-ужасен, защото беше и много по-вероятен:

„Ами ако негърът спи!“

Това беше по-вероятно, понеже нощта беше за него ден, а денят – нощ. Нощем той излизаше, обикаляше и беше зает, а денем си стоеше у дома и спеше.

„О, боже. Ами ако спи и не е чул сигнала!“

Такива бяха страшните мисли, които се блъскаха в ума ми.

Изведнъж почувствах непреодолимо желание да повтора условията знак, макар и да мислех в същото време, че ако предположенията ми са прави – надеждата да ме чуе е много малка. Негърът спи, както мечката зиме. Само пушечен изстрел или изсвирване на локомотив биха могли да го събудят. Какво можеше да направи нищо и никаква свирчица като моята, още повече че концертът от крясъци все още продължаваше.

– Дори и да я чуе, надали ще може да различи свирката от... Милостиви боже!

Аз говорех на другарката си, когато с това мое неволно възклицание сам се прекъснах. То бе предизвикано от звук с ужасно значение – звук, който чух през резките писъци на птиците и който веднага познах. Това беше звънкият лай на гонче.

Наведох се и се ослушах; лаят отново долетя до слуха ми. Не можех да се излъжа в този звук. Аз имах уши на ловец. Тази музика ми бе добре позната.

Ах, тоя звук не приличаше на музика тогава! Той режеше слуха ми като повик за отмъщение, като погребален звън!

Вече не помислях да повтарям сигнала; даже Габриел да ме чуеше, щеше да е много късно. Захвърлих тръстиквата свирка като ненужна играчка. Дръпнах Аврора да мине зад мене, а сам се изправих с лице към сушата.

Пак се зачу баукане, което заехтя в гората толкова близо този път, че аз зачаках всеки миг да видя самото гонче.

Не стана нужда да чакам дълго. На стотина ярда от нас имаше камъши. Долових, че нещо се движи между високите стъбла. Върховете им се залюшкаха насам-натам, а кухите стъбла затракаха едно о друго, като се навеждаха настрани и надолу. Някакво живо същество си пробиваше път през техния гъстак.

Движението стигна до края на гъсталака, последните камъши се

разтвориха и аз видях това, което очаквах – шареното тяло на гонче. С един скок животното излезе напред, спря за миг на открития бряг, след това нададе проточен вой, пое дирята и се понесе напред.

Кажи-речи по петите му изскочи и второ; люшкаците се камъши се затвориха подир тях; двете гончета се спуснаха по посока на падналото дърво.

Понеже пред тях нямаше вече никакъв храсталак, свободно виждах техните фигури. Колкото тъмно и да беше наоколо, аз ги виждах достатъчно ясно, за да позная породата им – това бяха огромни мършави гончета за елени с черна и кафява козина. От начина, по който тичаха, личеше, че бяха добре обучени да гонят дивеч, а този дивеч не беше елени. Никое обикновено гонче нямаше да бяга по човешка следа, както те бягаха по нашата.

Още щом видях тези кучета, аз се приготвих за отбрана. Грамадните им размери, широките им големи челюсти и свиреп вид говореха за тяхната кръвожадност и бях сигурен, че ще ме нападнат, щом дойдат наблизо.

Убеден в това, извадих пистолета си, хванах се за един клон, за да се крепя, и зачаках приближаването им.

Не бях сбъркал в предположението си. Като стигна падналото дърво, първото гонче почти не се спря, а скочи отгоре и затича по дънера. То вече не душеше следата, а идваше към мене с пламтящи очи, с явно намерение да се нахвърли отгоре ми.

Положението ми не би могло да бъде по-добро, даже ако бях го избирал цял час. Поради самата обстановка моят нападател не можеше да се отклони нито надясно, нито наляво, а беше принуден да идва към мене по права като стрела линия. За мен не оставаше друго, освен да държа оръжието здраво и правилно насочено. Дори и новак в стрелбата не би пропуснал такава цел.

Нервите ми бяха опънати от гняв, а в гърдите гореше чувство на крайно възмущение, което ме караше да бъда твърд като стомана. Самата мисъл, че ме гонят като вълк, ме изпълваше с решителност.

Изчаках, докато муцуната на гончето почти допря дулото на пистолета, и тогава гръмнах. Гончето се строполи от дънера.

Видях другото да идва по петите му. Прицелих се през дима и отново натиснах спусъка.

Хубавото оръжие не ми изневери. И този път изстрелът бе последван от плясък.

Гончетата не бяха вече на дървото. Бяха паднали отдясно и отляво

Квартеронката

в черната вода под нас.

Глава LXXIII

Ловецът на хора

Гончетата бяха паднали във водата, едното мъртво, другото тежко ранено. То нямаше да може да се избави, понеже куршумът го беше улучил в единия крак и старанията му да плува представляваха само предсмъртни гърчове. След няколко минути щеше да отиде на дъното, обаче съдбата не беше му отредила да умре от удавяне. Предопределено е било неговият вой да бъде прекъснат по съвсем друг начин.

Скимтенето на куче е музика за ушите на алигатора. От всички животни кучето е най-любимата плячка на този огромен гушер и щом чуе воя на гонче или на най-обикновено псе, той пристига и от най-далечно разстояние.

Естествениците са се опитвали да обяснят това по друг начин. Те казват – а туй е самата истина, – че кучешкият вой напомня вика на малкото алигаторче и привлича старите алигатори към мястото, откъдето се чува – майката, за да го брани, а мъжкият алигатор – за да го изяде.

Това е спорен въпрос в естествената наука, обаче няма спор, че при всеки удобен случай алигаторът хищно се нахвърля върху кучето, сграбчва жертвата с ужасните си челюсти и я замъква в убежището си във водата. Той прави това толкова лакомо, щото не остава никакво съмнение, че кучето е негова любима храна.

Поради това никак не бях изненадан, като видях пет-шест от тези исполински влечуги да изникват измежду черните дънери на дърветата и да бързат към раненото куче.

Продължителният вой на кучето ги насочи. След няколко секунди те заобиколиха мястото, където то се мяташе и се хвърлиха върху жертвата си.

Стадо акули не би могло да му види сметката по-бързо. Един удар с опашката прекъсна неговия вой, три или четири чифта дълги челюсти едновременно се впиха в него, последва кратка схватка, сетне продълговатите глави се разделиха и огромните влечуги, всяко с къс месо в зъбите, заплуваха пак на разни страни. Няколко мехурчета и петна от кървава пяна, изпъстрили водната повърхност, това беше всичко, което остана там, където доскоро се мяташе гончето.

Почти същата картина се разигра и от другата страна на дървото, понеже водата беше само няколко фута дълбока и мъртвият копой се

виждаше, както лежеше на дъното. Няколко от влечугите, дошли от тази страна, видяха кучето, хвърлиха се напред и свършиха с него съвсем по същия начин, както другите свършиха с неговия другар. Трохичка хляб не би могла да изчезне по-бързо всред ято гладни кротушки от двете гончета в гърлата на тези хищни влечуги.

Колкото изключителна и да бе тази случка, аз не ѝ обърнах почти никакво внимание. Умът ми беше зает със съвсем други неща.

След двата изстрела останах прав на дървото с поглед, втрещен в посоката, откъдето бяха дошли кучетата.

Взирах се между стволовете на дърветата далече в дълбините на гората. Наблюдавах камъшите, за да забележа и най-малкото им помръдване. Вслушвах се във всеки звук, а сам аз стоях безмълвен, както и трепещата до мен Аврора.

Бях изгубил почти всяка надежда. Без съмнение щяха да дойдат още кучета, по-бавни кучета, които следваха на разстояние, а заедно с тях и яхналите на коне ловци на хора. Те надали бяха много по-назад и сигурно щяха да дойдат скоро, дори много скоро, понеже изстрелите на моя пистолет щяха да ги упътят. Нямаше да има смисъл да се съпротивявам на тълпа разярени мъже. Не можех да направя нищо друго, освен да им се предам.

Моята другарка ме умоляваше да постъпя така, молеше ме да не прибягвам към оръжието си, защото сега аз държах в ръка втория си пистолет. Но аз нямах никакво намерение да го употребя, ако се пояеше тълпа хора; бях извадил пистолета, за да се пазя от нови кучета, в случай че се нахвърлят отгоре ни.

Доста дълго време не чух никакъв шум в гората, нито забелязах преследвачи: Какво ли ги бе задържало? Може би преминаването на речния ръкав или блатото. Знаех, че там конниците трябваше да обикалят. Но дали всичките бяха на коне?

Започнах да се надявам, че Габриел все още можеше да дойде навреме. Ако не беше чул условното изсвирване, нали трябваше да е чул гърмежите на пистолета ми? Но като размислих още веднъж, реших, че това можеше само да го задържи. Той нямаше да разбере изстрелите и сигурно щеше да се страхува да дойде с пиругата.

Може би беше чул първия сигнал и беше вече на път. Не беше още много късно да вярвам в тази възможност. Въпреки всичко станало ние бяхме престояли на това място твърде малко време. Ако е бил вече на път, можеше да сметне, че изстрелите са били дадени с моя двуцевен пистолет, изстреляни по някакъв дивеч. Може и да не се е уплашил. Все

още имаше надежда да дойде навреме. Ако дойдеше, щяхме да успеем да стигнем здрави и читави в неговата хралупа.

От кучетата не беше останала никаква следа освен едно-две кървави петна по кората на дървото, пък и те не се виждаха от брега. Ако нямаше други кучета, които да доведат хората на мястото, те надали биха успели да открият тези белези в здрача. Все още можехме да ги объркаме!

Обнадежен, отново се обърнах към водата и загледах в посоката, от която очаквах да дойде пирогата. Уви! От нея нямаше и помен. Никакъв звук не долиташе откъм езерото освен дивите крясъци на уплашени-те птици.

Пак се обърнах към сушата.

Видях, че камъшите мърдаха. Високите стъбла се поклащаха и прасяха под тежките стъпки на един мъж, който в следващия миг се зададе на открития бряг и с поклащане, се запъти към водата.

Беше сам и пеш, с него нямаше кучета, обаче прехвърлената през рамо дълга пушка и ловните принадлежности по снагата му от пръв поглед ми подсказаха, че това беше собственикът на гончетата.

Гъстата му черна брада, гетите, ризата от еленова кожа, червената кърпа на врата и шапката от кожа на миеша мечка, а най-вече дивата свирепост на лицето не оставиха у мене никакво съмнение коя можеше да бъде тази личност. Описанието, дадено от беглеца, беше вярно до най-малки подробности. Това не можеше да бъде друг освен Ръфин, ловецът на хора.

Глава LXXIV

Изстрел за изстрел

Да, лицето, което сега идваше към нас, беше Ръфин, ловецът на хора, а убитите от мене кучета бяха негови – два копия, известни в селището с това, че са били специално обучени да преследват нещастните негри, принудени да бягат в гората от жестокостта на господарите си.

Известен беше и техният господар – покварен и жесток човек, наполовина ловец, наполовина крадец на свини; той живееше в гората като див индианец и се поставяше на разположение на онези плантатори, които се нуждаеха от неговите услуги и от услугите на отвратителните му кучета.

Както казах, никога не бях виждал тази личност, макар и да бях чувал често за него – от Сципион, от момчето Катон, а напоследък от Габриел. Бамбара беше ми го описал най-подробно, беше ми разправил страхотни истории за злобата и свирепата жестокост на този човек – как взел живота на няколко бегълци, докато ги гонел, и как станал причина други да бъдат разкъсани и осакатени от кръвожадните му кучета.

От него се боях и го ненавиждах във всяко негърско селце по крайбрежието, а името, което толкова много му приличаше (нали „ruffian“ значи главорез!), често служеше на черните майки като плашило за усмиряване на малките негърчета.

Такъв бе Ръфин, ловецът на хора, както го познавах черните илоти от плантацията. Мъченията и коженият бич не бяха и наполовина толкова страшни, колкото той. В сравнение с него такива хора като Грубиянина Бил и побойникът-надзирател можеха да се сметнат за благи и човечни.

Видът на този човек веднага прогони от ума ми всяка по-нататъшна мисъл за избавление. Безсилно отпуснал надолу ръка с пистолета, зачакан приближаването му с намерение да се предам. Всяка съпротива щеше да бъде напразна и можеше да доведе само до безсмислено кръвопролитие. Взел това решение, продължих да стоя безмълвен, като предупредих и Аврора да направи същото.

Отначало, когато излезе от камъшите, ловецът не ни видя. Както бях застанал, отчасти бях закрит от мъха, а Аврора съвсем не се виждаше. Освен това очите му не гледаха към нас. Те бяха устремени към земята. Без съмнение беше чул гърмежите на пистолета ми, обаче се

доверяваше повече на умението си да чете следите, а по наведеното положение на тялото му можех да кажа, че вървеше по дирите на собствените си кучета почти по същия начин, както би направило едно от тях.

Когато се озова почти на самия бряг, обонянието му долови миризмата на вода; той рязко спря, вдигна очи и погледна напред. Изпречило то се пред очите му езеро като че го озадачи и той изрази учудването си с късо отривисто възклицание:

– По дяволите!

В следващия миг погледът му се спря на падналото дърво, сетне бързо се плъзна по дънера и се впи в мене.

– Дявол да го вземе! – провикна се той. – Аха, ето къде сте били! А къде са ми кучетата?

Аз го загледах право в очите, но не му отговорих.

– Чуваш ли ме, да те вземат дяволите! Къде са ми кучетата?

Аз продължавах да мълча.

Погледът му падна на дървото. Ловецът видя кървавите петна по кората и си спомни за изстрелите.

– Да те вземат дяволите, да те вземат дано! – закрещя той със страшен глас. – Ти си убил кучетата ми! – След това се изсипа цял поток ругатни, примесени със заплахи и съпроводени с такива ръкомахания, сякаш бе внезапно полудял.

След малко той прекъсна безсмислените си кълчения, застана поздравно на краката си, вдигна пушката срещу мене и извика:

– Я слизай от това дърво с оназ твойта, чернокожата! По-живо, да те вземат дяволите! Смъквай се от този дънер! Още една минута и ще ти тегля куршума!

Казах вече, че щом зърнах този човек, аз се отказах от всяка мисъл за съпротива и възнамерявах веднага да се предам; но имаше нещо толкова дръзко в думите му, нещо толкова оскърбително в тона, с който този главорез ги изказа, че аз целият пламнах от възмущение и реших да се защищавам до последна капка кръв.

Ядът, който изпитвах от това, че ме гонят като див звяр, даде нови сили на духа ми и нова твърдост на ръката ми. Този негодник вървеше по дирите ми и аз реших да рискувам и да се браня.

Друга причина, поради която промених първоначалното си намерение, беше тази, че го видях да идва сам. Той беше вървял подир кучетата пеш, докато другите, които са били на коне, положително са били възпрепятствувани или забавени от ръкава на реката и тресавището. Ако беше пристигнала цялата тълпа, щях да се предам щя не ща; но

ловецът на хора сам по себе си, макар и да представляваше страшен противник, все пак беше един, а да се предам покорно на единствен враг беше повече, отколкото можеше да понесе моят дух, наследен от шотландските ми прадеди. В жилите ми имаше твърде много кръв на борци за свободата на Шотландия и аз реших, *coûte que coûte*¹⁷⁵, да се опитам да му се противопоставя.

Ръката ми отново стисна здраво пистолета; аз погледнах главореза право в кръвясалите му очи и високо му извиках:

– Стреляй, ако смееш! Не ме ли улучиш, ще ти видя сметката!

Видът на насочения ми пистолет го накара да трепне и не се съмнявам, че да беше имал някаква възможност, щеше да се откаже от двубоя. Не беше очаквал да го посрещна така.

Но Ръфин беше отишъл твърде далече, за да отстъпи. Пушката му беше вече вдигната и в следващия миг видях облаче дим и чух оглушителен гърмеж. Пищенето на куршума също рязна слуха ми и той се заби в клона, на който се бях облегал. Макар ловецът на хора да беше известен като добър стрелец, металическият блясък на моите пистолети му беше попречил да ме улучи.

Но аз го улучих. Щом гръмнах, и той падна с адски писък. Когато се разсея димът, видях го да се гърчи и премята в черната кал.

Колбаех се дали да изпразня в него и втората цев, защото бях разярен и исках да му отнема живота, ала в този миг дочух шум зад гърба си. Чух пляскането на весло и мъжки глас; обърнах се и видях негъра бамбара.

Той беше вкарал пирогата между върхарите, близо до мястото, където стояхме, и с думи и ръкомахания ни подканяше да се качим в лодката.

– Бързо, сподарю. Бързо, Рора, мойто миче! Скачай в лодката! Скачай вътре! Вярвай на стария Габ!... Той ще брани младия сподар до смърт!

Почти без да си давам сметка за туй, което правех, отстъпих пред молбите на беглеца, при все че не виждах, какви-речи, никаква вероятност да се спасим, и след като помогнах на Аврора да се качи, скочих и аз в лодката и седнах до нея.

Силната ръка на негъра скоро ни отведе далече от брега, а след още пет минути ние пресичахме откритото езеро на път към кипариса по средата.

175. *Coûte que coûte* (фр.) – каквото и да става. – Б.пр.

Глава LXXV

Любов пред лицето на опасността

Ние се плъзнахме в сянката на дървото и минахме под мъховете, увиснали от него. Пирогата допря дънера. Без да мисля, се качих по наклоненото коренище и помогнах на Аврора да се качи след мен.

Ние се намерихме в хралупата – скривалището на беглеца – и поне за известно време бяхме запазени от преследване. Но нямаше радост в нашите сърца. Ние знаехме, че това беше само кратка почивка и нямаше никаква надежда да се укроем.

Стълкновението с Ръфин беше разрушило всички изгледи за избавление. Независимо от това, дали беше жив или мъртъв, ловецът щеше да успее да открие пътя. Те лесно щяха да се досетят накъде сме избягали и нашето скривалище скоро щеше да бъде открито.

По всяка вероятност случилото се щеше да раздразни преследвачите ни и да засили решението им да ни хванат. Преди да се сблъскаме с Ръфин, все още имаше изгледи да се спасим. Повечето от участниците в потерята щяха да погледнат на цялата работа като на най-обикновена хайка за избягал негър – развлечение, което можеше да им омръзне, щом изгубят дирята. Като се вземеше под внимание кой устройваше хайката (толкова малко обичан човек като Гаяр), никой нямаше да се интересува много от нейния изход освен самия адвокат и свирепите му помощници. Ако не бяхме оставили следи около мястото, гдето се качихме в пирогата, мрачният лабиринт на наводнената гора можеше да обезсърчи преследвачите и повечето от тях можеше да се откажат пред такива съмнителни изгледи за успех и да се върнат по домовете си. Тогава може би никой нямаше да ни обезпокои до вечерта и аз смятах да прекосим езерото пак, да слезем на някое друго място и водени от бамбара, да излезем на пътя на Дигата и да срещнем д'Отвил с конете. Оттам, както се бяхме уговорили, щяхме да потеглим за града.

Бях успял да съставя набързо цялата тази програма и преди да се появи Ръфин, беше напълно вероятно да сполуча да я изпълня.

Дори след като бях застрелял кучетата, не бях изпаднал в пълно отчаяние. Все още виждах много изгледи за сполука. Смятах, че преследвачите, задържани от ръкава на реката, можеха да загубят кучетата и да не успеят толкова лесно да намерят дирите им. Все щяха да изгубят известно време. Дори и да стигнеха до правилно заключение относно

съдбата на кучетата, нито пешаците, нито конниците биха могли да проникнат в убежището ни. Щяха да имат нужда от лодки или кану, а за да ги донесат от реката, трябваше още много време, а може би щеше и да се стъмни, преди да успеят да го направят. В нощта и в д'Отвил все още имах доверие.

Така беше преди схватката с ловеца на хора.

След тази случка обстоятелствата се бяха променили. Жив или мъртъв, Ръфин щеше да посочи на потерята къде бяхме. Ако бе още жив – а сега, след като ми беше минал ядът, се надявах, че не съм го убил, – той щеше веднага да насочи преследвачите срещу нас.

Вярвах, че не беше умрял, че беше само ранен. Държането му, след като го бях улучил, не беше държане на смъртно ранен човек. Вярвах и се надявах, че още бе жив – не че изпитвах някакво угризение на съвестта за случилото се, но просто от благоразумни съображения. Ако бе мъртъв, неговият труп щеше скоро да бъде открит до падналото дърво и щеше да представлява ясна картина за тези, които щяха да го намерят. Нас щяха, все едно, да ни хванат и в такъв случай можехме да очакваме много по-страшни последици.

Сблъскването ми с този главорез бе съвсем злополучно. То промени положението на нещата. Кръв бе проляна в защита на един беглец. Тази новина щеше да се разчуе бързо из града. Тя щеше да се разпространи из плантацияте с бързината на светкавица. Цялата околност щеше да се разпали и вдигне на крак; броят на преследвачите ни щеше да се учетвори. Те щяха да ме подгонят като двоен престъпник, и то с яростно настървение за мърт.

Знаех всичко това и вече не разчитах на никаква вероятност да се спасим. Нямах и най-малък изглед да избягаме.

Аз притеглих годеницата си по-близо до себе си. Взех я в прегръдките си и я притиснах до сърцето си. Само смъртта можеше да ни раздели. Тя ми се закле в това в тази полутъмна хралупа, в този ужасен, зловещ час. Само смъртта можеше да ни раздели!

Любовта ѝ ми вдъхна нова смелост и аз храбро зачаках това, което щеше да последва.

Мина още един час.

Въпреки изпълненото със страх очакване аз прекарах този час много приятно. Колкото странно и да ви се стори, всъщност това бе един от най-щастливите часове, които мога да си спомня. За първи път след деня на годежа имах възможност да приказвам свободно с Аврора. Сега

бяхме сами, тъй като верният негър стоеше на стража долу, където бе вързана пирогата.

Изживеният наскоро пристъп на ревност беше запалил любовта ми с нов, по-буен пламък, защото такъв е законът на природата. Обхванат от своето пламенно чувство, аз почти съвсем забравих за безизходността на нашето положение.

Наново и наново ние си давахме клетви за вечна вярност, наново и наново повтаряхме любовни уверения, изпълнени с жар и красноречие, родено от пламенната ни любов. О, това беше щастлив час!

Уви! Настъпи и неговият край – край, изпълнен с болка и скръб, но не и с изненада. За мене не беше изненада да чуя в гората звуци на рог и гласове на хора, които се обаждаха един на друг от разни посоки. Не бях изненадан, когато по водата се понесоха проклетия и възгласи, съпроводени от плясък на весла. А когато негърът ми съобщи, че на езерото се появили няколко лодки, претъпкани с въоръжени мъже, и че те се приближавали към нашето дърво, това съвсем не беше неочаквано за мене. Аз предвиждах всичко това.

Слязох до корените на кипариса, наведох се и надзърнах под увисналия мъх. Виждах повърхността на езерото. Виждах хората, които гребяха и ръкомахаха в техните ладии и кану.

Когато стигнаха средата на откритото водно пространство, оставиха веслата и започнаха да се съвещават. В следващия миг те се пръснаха в разни посоки, очевидно с цел да обкръжат дървото.

След няколко минути приключиха с тази маневра и започнаха да стесняват кръга, докато лодките им навлязоха под увисналите клони на кипариса. Тържествуващият им вик ми подсказа, че бяха открили нашето скривалище; сега вече виждах лицата им, които надничаха през завесата на увисналия испански мъх.

Те видяха пирогата и негъра, и самия мен, застанали до нейния нос.

– Предайте се! – извика някой с висок и твърд глас. – Ако се съпротивявате, не отговарям за живота ви!

Въпреки това предложение лодките останаха по местата си. Те знаеха, че имам пистолети и че умея да си служа с тях – доказателствата бяха съвсем пресни. Затова се приближаваха предпазливо, като мислеха, че все пак може да прибегна до оръжието си.

Излишно беше да се страхуват. Аз нямах никакво намерение да се бия. Да се съпротивявам срещу двадесет души – защото толкова имаше в лодките, двадесет добре въоръжени мъже – щеше да е отчаяно безумие. Дори и не помислях за подобно нещо, макар че ако бях го сторил,

вярвам, че негърът щеше да ми остане верен до смърт. Този храбрец, обладан от свръхестествена смелост пред лицето на надвисналото над него наказание, дори ми предложи да се бием! Но неговото безстрашие бе истинска лудост и аз му се помолих да не се съпротивява, понеже в този случай щяха да го пребият на място.

Нямах намерение да се противопоставям, но за миг се поколебах да дам отговор.

– Ние всички сме въоръжени – продължи същият човек, който изглеждаше да има някаква власт над другите. – Няма смисъл да се съпротивявате, по-добре ще е да се предадете!

– Що ти не пратиш по дяволите! – кресна друг, по-груб глас. – Защо си хабиш приказките. Хайде да запалим дървото и да ги опушим, струва ми се, че този мъх чудесно гори!

Познах гласа, който изрече това безчовечно предложение. Това беше Грубиянина Бил.

– Нямам никакво намерение да се съпротивявам – отговорих аз на първия човек. – Готов съм да дойда с вас. Не съм извършил никакво престъпление. Готов съм да отговарям пред закона за това, което съм направил.

– Ти ще отговаряш пред нас – обади се някой, който беше мълчал досега. – Ние сме законът тука.

В тези думи се криеше двусмисленост, която не ми хареса, но нищо повече не се каза. Ладиите и канутата изведнъж склочиха кръга около дървото. Десетина дула на пистолети и пушки се насочиха към мене и десетина души заповядаха на двама ни с негъра да се качим в лодките.

По свирепите, непреклонни погледи на тези груби хора разбрах, че трябваше или да се покоря, или да умра.

Аз се обърнах да се сбогувам с Аврора, която беше изтичала от хралупата и стоеше разплакана до мене.

Когато се обърцах, няколко души скочиха на коренището, хванаха ме изотзад и ме задържаха с общи усилия. Сетне извиха ръцете ми на гърба и здраво ги вързаха с въже.

Едва успях да кажа само една прощална дума на Аврора, която не плачеше вече, а гледаше хората, които ме хванаха, с поглед, изпълнен с презрение и възмущение. Докато ме отвеждаха без съпротива в лодката, Аврора не можа да се сдържи, даде воля на думите си и извика с треперещ от презрение глас:

– Страхливци! Страхливци! Никой от вас нема смелостта да се срещне с него на равни начала... не, никой от вас!

Високият дух на моята годеница отекна в сърцето ми като доказателство за нейната любов. Той ме зарадва и аз щях да изкажа своето възхищение, ала уязвените от нея неприятели не ми дадоха възможност да се обадя: в същия миг пирогата, в която ме бяха сложили, се стрелна изпод клоните и заплава по откритите води на езерото.

Глава LXXVI

Ужасна съдба

Вече не видях Аврора. Нито пък негърът беше заедно с мене. От разговора на моите неприятели разбрах, че тях щели да ги вземат с една от другите лодки и щели да ги откарат на друго място, а не там, където отивахме ние. Долових също, че нещастният бамбара бе обречен на ужасно наказание – същото, от което толкова се боеше: отсичане на едната ръка.

Само като помислех за това, ставаше ми много тежко, а още по-тежко ми ставаше от грубите подигравки, които трябваше да слушам. Те хулеха моята годеница и мене с гнусна безочливост, която не мога да повторя.

Не се и опитвах да защита нито нея, нито себе си. Дори не им отговарях. Седях с поглед мрачно устремен към водата и за мене беше известно облекчение, когато пирогата отново се плъзна между стволите на кипарисите и тъмната им сянка закри лицето ми от погледите на моите врагове. Те ме отведоха обратно при дънера на падналото дърво.

Когато се приближихме, видях, че на брега ни чакаше цяла тълпа, а в нея разпознах свирепия Ръфин с превързана кървава ръка, увиснала на червената му кърпа. Той стоеше там заедно с другите.

„Слава богу! Не съм го убил! – мислено възкликнах аз. – Поне за убийство не ще отговарям!“

Всичките канута и ладии (с изключение на тази, с която бяха отвели Аврора и негъра) бяха вече пристигнали тука и хората слизаха на брега. Общо взето, тук имаше тридесет или четиридесет мъже и доста момчета. Повечето бяха въоръжени с пистолети или пушки. В сивия здрач на гъстата те представляваха живописна картина, но в този миг не бях настроен да ѝ се наслаждавам.

Накараха ме да слеза с другите и двама въоръжени мъже – единият пред мене, а другият зад гърба ми – ме поведоха през гората. Тълпата тръгна с нас; някои напред, други отзад, трети вървяха наред с мене. Това бяха момчетата и по-жестоките от мъжете, които току ме дразнеха с непристойните си приказки.

Може би щях да изгубя търпение и да се разяря, ако това можеше да ми помогне; но аз знаех, че то щеше само да достави удоволствие на моите мъчители, без да подобри положението ми. Поради това мълчах и

гледах настрани или в земята.

Вървахме бързо – доколкото бързо тълпата успяваше да си пробие път през хресталака – и това ме радваше. Смятах, че ме водят при някой представител на правосъдието или „мирови съдия“, както ги наричат тук. Добре, мислех си аз, в ръцете на законните власти и под защитата на техните пълномощници щях да бъда запазен от глумите и оскърбленията, които се сипеха сега върху ми. Оставаше само и да се нахвърлят да ме бият, а имаше и такива, които изглеждаха разположени дори за това.

Забелязах, че гората взе да оредява пред нас. Предположих, че сме минали по някой по-къс път до полетата. Но не беше така, защото в следващия миг излязохме на поляната. Пак тази поляна!

Тука моите поробители спряха и сега в ярката светлина имах възможност да видя кои бяха. От пръв поглед разбрах, че бях попаднал в ръцете на ужасна сбирщина.

Всред тях беше самият Гаяр, а до него надзирателят на неговото имение, негротърговецът и безчовечният Ларкин. С тях бяха пет-шест души френски креоли от по-бедното съсловие на *propriétaires*¹⁷⁶, тъкачи на памучни платове и дребни плантатори. Останалата част от тълпата се състоеше от най-долната измет на селището – пияници-лодкари, които често бях виждал да клюкарстват пред дюкяните, и други покварени нехранимайковци. Между тях нямаше нито един почтен плантатор, нито един почтен човек!

Защо спряха на поляната? Исках по-скоро да ме заведат при съдията и това бавене ме дразнеше.

– Защо ме държите тук? – запитах с ядосан глас.

– О-хо, господинчо! Много си се разбързал! Скоро ще узнаеш всичко – отговори ми един от мъжете.

– Протестирам – продължих аз. – Настоявам да ме заведете при съдията.

– Ще те заведем, да те вземат дяволите! Не е далече, не бой се. Съдията е тука.

– Кой е? Къде е? – попитах, мислейки, че на поляната има представител на правосъдието. Бях чувал за дървари, които изпълняват длъжността на мирови съдии – всъщност бях се запознал с един-двама такива съдии, – тъй че всред грубите хора наоколо ми можеше да има и някой съдия.

– Къде е съдията? – настоявах аз.

176. *Propriétaires* (фр.) – собственици. – Б.пр.

– Ами че тука е... не бой се! – отвърна ми един човек.

– Къде е съдията? – провикна се друг.

– Да бе, къде е съдията? Къде си, бе съдия? – закрещя трети, сякаш се обръщаше към някой в тълпата. – Ела тука, бе съдия! – добави той. – Ела насам!... Тук има един, дето иска да те види!

Аз действително мислех, че той говореше сериозно. Действително вярвах, че между тази сган имаше съдия. Единственото нещо, което ми направи впечатление, беше тази грубост спрямо представителя на закона.

Заблуждението ми не трая дълго, защото в същия миг към мене се приближи Ръфин – окървавеният и превързан Ръфин; след като ме изгледа зверски със свирепите си кръвясали очи, той се наведе толкова напред, че устните му почти допряха лицето ми, и изсъска:

– Сигурно, господин крадецо на негри, ти никои път не си чул за съдията Линч?

Кръвта изстина в жилите ми. В ума ми проблесна страхотната мисъл, че те наистина щяха да ме линчуват!

Глава LXXVII

Присъдата на съдията Линч

Едно необикновено подозрение за нещо подобно вече ми беше минало през ума. Спомних си отговора, който ми бяха дали от лодките: „Ти ще отговаряш пред нас. Ние сме законът.“ Бях дочул някакви тайнствени намеци, когато минавахме през гората; бях забелязал също, че при пристигането ни на поляната намерихме онези, които бяха отишли напред, спрели там, сякаш чакаха другите да ги настигнат, и аз съвсем не можех да разбера защо въобще спирахме там.

Сега видях, че мъжете от потерята се бяха дръпнали настрана и застанали в нещо като неправилен кръг с този странно сериозен вид, който подсказва, че имат да решават някаква важна работа. Само момчетата и няколко негри (защото и негри бяха участвали в залавянето ми) бяха останали до мене. Ръфин беше се приближил само за да задоволи жаждата си за мъст и да ме помъчи.

Всичко това беше събудило в мен страшни подозрения, ала до този миг те бяха много неопределени. Бях се помъчил дори да потисна тези подозрения, защото имах смътното чувство, че само като си мислех подобни неща, те щяха да ми се случат.

Сега обаче това не бяха подозрения, – беше увереност. Те щяха да ме линчуват!

Поради начина, по който ми зададоха този многозначителен въпрос, той бе посрещнат от хлапачите с гръмко кикотене. Ръфин продължи:

– Не! Може пък и да не си чул за този съдия, нали си чужденец из тия места, англичанин. Май че между вашите господа с перуките няма да се намери такъв. Тоя няма дълго да те разтакава в съдилището. Да пукна, ако те разтакава! Той ще я свърши тая работа, преди да се усетиш. Да ме вземат мътните, ако не я свърши.

През цялото време, докато говореше, този нехранимайко ме подиграваше не само с думи, но и с разни кривения и това караше слушателите непрекъснато да избухват в смях.

Всичко това така ме вбеси, че ако не бях здраво вързан, щях да се хвърля отгоре му; въпреки че бях вързан и въпреки че знаех, какъв отчаян главорез беше този противник, не можех да си удържа езика.

– Ако бях свободен, ти грубиянино, нямаше да посмееш така да ми

се подиграваш. Във всеки случай сега засега пострадалият си ти. Ти ще останеш цял живот сакат; впрочем то не е толкова важно, като се има предвид, че дип не те бива да стреляш с пушка.

Тези думи засегнаха ужасно негодника, още повече че сега хлапачите се смееха на него. Тези момчета не бяха съвсем лоши. Те бяха насъскани срещу мене като аболиционист или, както ме наричаха те, „крадец на негри“, и поощрявани и ръководени от по-старите, бяха дали воля на най-грозните си страсти; ала въпреки това по начало не бяха покварени. Те бяха простовати младежи от горските пущинаци и смелият ми отговор им хареса. След това те престанаха да ми се надсмиват.

Не беше така с Ръфин, който избухна сега в поток от ругатни и заплахи и като че беше готов да ме сграбчи с единствената си здрава ръка. В този миг го повикаха при мъжете, които имаха нужда от него на „съвещанието“, и след като ми се закани с юмрук и изкряска още едно проклятие, той се отдалечи.

Занизаха се минути на неизвестност. Не можех да разбера какво разискваше този ужасен съвет, нито какво смятаха да правят с мене, макар и да бях вече съвсем сигурен, че нямаха намерение да ме водят при никакъв съдия. По долитащите до мене повторения на изрази като „да му дръпнем един бой на този подлец“ и „катран и перушина“ започнах да се досещам какво наказание можех да очаквам. За голямо мое изумление обаче, след като се повслушах известно време, открих, че голям брой от моите съдии въсъщност се противопоставяха на тези наказания като твърде меки! Някои открито заявяваха, че само с живота си мога да изкупя нарушението на закона!

Мнозинството беше на това мнение и те бяха повикали Ръфин, за да подсили тяхната страна.

Започна да ме обхваща безпределен страх или по-скоро ужас, но той ме овладя напълно едва когато изведнъж кръгът на хората се разкъса и видях двама от тях да взимат въже и да го прехвърлят през един клон на каучуковото дърво, което растеше в края на поляната.

Съдебното заседание беше приключено, присъдата бе определена. Дори и съдията Линч има своите формалности.

Когато въжето бе нагласено, един от мъжете – негротърговецът – се приближи към мене и със своеобразно грубо подражание на съдия ми съобщи заключението на съда и произнесе присъдата.

Бил съм нарушил законите; извършил съм бил две тежки престъпления. Откраднал съм бил роби и посегнал върху живота на свой ближн. Съден от дванадесет съдебни заседатели и намерен за виновен,

осъден съм бил на смърт чрез обесване. Той гледаше дори и това да прозвучи съвсем официално и повтори съдебната формула: шял съм да бъда обесен за врата, докато умра... докато умра!

Вие ще сметнете този разказ за преувеличен и невероятен. Ще си помислите, че се шегувам с вас. Не ще повярвате, че такова беззаконие може да съществува в една християнска, цивилизована страна. Ще си кажете, че тези хора са се шегували с мене и в края на краищата не са имали никакво намерение да ме обесят.

Не мога да ви накарам да не мислите така, но най-тържествено ви уверявам, че се канеха да го направят и в онзи миг бях толкова сигурен, че възнамерявах да ме обесят, колкото съм сигурен сега, че не са ме обесили.

Независимо от това, дали ще ми повярвате, или не, трябва да помните, че аз съвсем нямаше да съм първата жертва, а тази мисъл много живо изпъкваше в ума ми тогава.

Оставете какво мислех, но пред очите ми беше въжето... дървото... моите съдии, които стояха пред мене. Самият им вид можеше да накара човек да повярва. Никъде не блясваше нито един лъч надежда.

В този ужасен миг не знаех какво казвах и какво вършех.

Спомням си само, че страховете ми бяха донякъде изместени от възмущението, че протестирах, заплашвах, ругаех, че моите безмилостни съдии ми отговаряха с подигравки.

Те действително се канеха да приведат присъдата в изпълнение и бяха ме изправили вече под дървото, когато до слуха ми долетя тропот на копита и след миг на поляната се втурна в галоп група конници.

Глава LXXVIII

В ръцете на шерифа

При вида на тези конници сърцето ми подскочи от радост, защото между първите от тях видях спокойното, решително лице на Райгарт. Зад него препускаше шерифът на околията, последван от „потеря“ от десетина мъже, между които познах неколцина от най-почтените плантатори в околността. Всеки от тях беше въоръжен било с пушка, било с пистолети, а начинът, по който изскочиха на поляната, показваше, че бяха много бързали да дойдат, и то с определена цел.

Казвам, че сърцето ми подскочи от радост. Един истински престъпник, изправен под бесилото, не би могъл да се зарадва повече от мен при вида на пратеник, носещ отменяване на присъдата или помилване. В новодошлите познах свои приятели; по лицата им прочетох, че съм спасен. Затова не се разсърих, когато шерифът слезе от коня, дойде при мене, сложи ръка на рамото ми и заяви, че ме задържа „в името на закона“. При все че направи всичко това рязко и доста грубо, не се разсърих нито на постъпката му, нито на държането му. Поведението му бе очевидно преднамерено, а постъпката му посрещнах като истинско избавление. Чувствах се като човек, спасен от явна смърт.

Този обрат в събитията съвсем не се хареса на бившите ми съдии, които изказаха високо своето недоволство. Те твърдяха, че вече съм бил съден от дванадесет съдебни заседатели, набрани измежду свободните граждани; че те са ме намерили за виновен в кражба на негри; че съм „откраднал“ двама негри; че съм се съпротивявал при преследването и съм „ранил“ един от тях, които ме преследвали, и че след като всичко това било „казано и доказано“ те не разбирали какво още било нужно, за да се докаже моята вина; трябвало да ме обесят веднага, без да губят повече време.

Шерифът отговори, че това е незаконно; че трябва да се зачита правосъдието; че ако аз съм виновен в приписаните ми престъпления, положително законът ще ме накаже най-безмилостно, но първо трябвало да ме изправят пред съдия и да предявят граждански иск според изискванията на закона; и най-после изяви намерението си да ме заведе при съдията Клейборн, представителя на правосъдието в околията.

Между гълпата и отряда на шерифа избухна гневно пререкание, в което бе оказано твърде малко уважение към това високо длъжностно

лице, и за известно време аз просто се боях, че нехранимайковците ще надделеят. Обаче американският шериф с нищо не прилича на отпуснатия господин, който заема тази длъжност в някоя английска околия. В девет от всеки десет случая шерифът е човек, известен със своята смелост и решителност, а шерифът Хикмън, с когото трябваше да се разправят моите самозвани съдии, не представляваше изключение от това правило. Толкова повече, че в неговата „потеря“, набързо събрана от приятеля ми Райгарт, имаше няколко души, също тъй смели. Самият Райгарт, макар и миролюбив човек, беше добре познат със своето хладнокръвие и твърдост; там беше и съдържателят на моя хотел, а няколко от плантаторите, които придружаваха шерифа, бяха солидни хора, които обичаха закона и честните, открити отношения, и те, въоръжени до зъби, без да се поколебаят, бяха дали живота си за шерифа и неговото дело. Вярно е, че те бяха по-малко на брой, обаче законът беше на тяхна страна, а това ги правеше силни.

Имаше едно нещо, което беше в моя полза повече от всичко друго: това, че никой не обичаше моите обвинители. Гаяр, както вече отбелязах, макар и да се кичеше с висока нравственост, не беше на почит между своите съседи-плантатори, особено тези от американско потекло. За другите, които най-много викаха против мене, се знаеше, че са тайно подбудени от адвоката. Що се отнася до Ръфин, когото бях ранил, всички наоколо бяха чули изстрела на неговата пушка и знаеха, че той е стрелял пръв. В по-спокойно състояние щяха да сметнат моята съпротива за напълно оправдана... поне срещу тази личност.

Ако всичко това беше се случило при по-други обстоятелства, ако двамата негри, „откраднати“ от мене, бяха, собственост на някой обичан плантатор, а не на г. Доминик Гаяр, ако Ръфин беше почтен гражданин, а не такъв покварен полуразбойник, ако мнозина от присъстващите не таяха в себе си подозрение, че това не беше обикновен случай на „кражба на негри“, тогава наистина можеше да свърши зле за мене въпреки шерифа и неговата група.

Но даже и сега избухна продължително и гневно пререкание: размениха се невъздържани гръмки думи, ругатни и заплашителни ръкомания и преди края на спора всички се хванаха за пушките и пистолетите.

Ала смелият шериф остана непоколебим. Райгарт се показва много храбър, моят *ci-devant*¹⁷⁷ хазаин и неколцина от младите плантатори се

177. *Ci-devant* (фр.) – присъстващ. – Б.пр.

държаха много добре и законът възтържествува.

Да, благодарение на провидението и на пет-шест благородни мъже законът възтържествува – в противен случай никога нямаше да напусна тази поляна жив!

Съдията Линч трябваше да отстъпи пред съдията Клейборн и жестоката присъда на първия бе отсрочена. Спечелилият победа шериф и неговите хора ме заобиколиха и отведоха със себе си.

Но въпреки че разярените ми съдии временно бяха отстъпили, съсем не беше сигурно дали нямаше пак да се опитат да ме изтръгнат от ръцете на правосъдието. За да предотврати такава възможност, шерифът ме качи на кон и застана от едната ми страна, а помощникът му, човек с изпитана храброст, – от другата. Райгарт и плантаторите язدهа близо пред мене и зад мене, а крещящата, псуваща сган вървеше подир тях на коне и пеш. Така минахме през гората, пресякохме полетата, излязохме на пътя, водещ към Бренжиер, и се запътихме към имението на „скуайъра“¹⁷⁸ Клейборн – мировия съдия на тази околия.

Непосредствено до частното му жилище имаше голяма стая, или кабинет, където скуайърът обикновено раздаваше правосъдие. В нея се влизаше през врата отделно от къщата и нищо особено не подсказваше, че това е съдебна зала освен няколкото пейки, които служеха за седане, и малката катедра в единия ъгъл.

От тази катедра скуайърът решаваше дребни спорове, правеше нотариални заверки срещу четвърт долар и уреждаше други малки граждански въпроси. Обаче най-често съдийската му дейност се свеждаше до осъждане на „размирните черни“ на съответен брой тояги по оплакване на съвестния господар, защото теоретически в края на краищата бедният роб има право на „такава защита“.

Та именно в тая стая шерифът и неговите помощници побързаха да ме въведат, а тълпата се втурна подир нас и скоро помещението се претъпка с хора.

178. *Скуайър* (англ.) – учтиво обръщение към по-личните граждани в Щатите, главно към мировия съдия. – Б.пр.

Глава LXXIX

Обрат

Без съмнение някой беше дошъл преди нас да предупреди съдията, защото го намерихме на служебното му място готов да разгледа делото. В лицето на високия слаб старец с бели коси и сериозен вид видях достоен представител на правосъдието – един от онези почтени съдии, които вдъхват уважение не само благодарение на преклонната си възраст и заеманата от тях служба, но и с личните си достойнства. Въпреки шумната сбирщина, която ме заобикаляше, в открития твърд поглед на съдията прочетох непоколебимо решение да се държи справедливо.

Душата ми се поотпусна. По пътя – Райгарт ми беше казал да не се отчайвам. Беше ми пошепнал нещо за „неочакван развой на събитията“, но не успях да го чуя добре и не можах да разбера какво искаше да каже. В бързането и блъсканицата след това не ми се удаде възможност да му поискам обяснения.

– Не падайте духом! – каза ми той, като изравни коня си с моя. – Не се бойте от изхода на това дело. Цялата тази работа е доста странна и краят ѝ ще бъде също странен – бих казал, доста неочакван за известна личност... ха-ха-ха!

Райгарт просто се изсмя с глас и имаше много весел вид. Какво ли можеше да означава такова държане?

Това не успях да разбера, понеже в този миг шерифът с висок заповеднически глас се разпoredи „никой да не се съобщава с арестанта“ и моят приятел и аз бяхме внезапно разделени. Чудно, но аз не се ядосах на шерифа за това! Вътрешно бях убеден, че неговото държане – явно доста враждебно спрямо мене – беше престорено. Тълпата трябваше да бъде умиротворена и цялата тази грубост беше само една малка уловка от страна на шерифа Хикмън.

След пристигането ни при съдията Клейборн, двамата, и съдията, и шерифът, въпреки целия си авторитет едва успяха да въдворят тишина. Едно слабо смълчаване обаче даде възможност на съдията да пристъпи към разглеждане на делото.

– Е, господа! – заговори той с твърд съдийски глас. – Готов съм да изслушам обвиненията срещу този млад човек. В какво е обвинен той, полковник Хикмън? – запита съдията, като се обърна към шерифа.

– В кражба на негри, доколкото ми е известно – отвърна шерифът.

– Кой поддържа обвинението?

– Доминик Гаяр – отвърна един глас от тъпата и аз познах, че това беше гласът на самия Гаяр.

– Тука ли е мосю Гаяр? – запита съдията.

Гласът отново се обади убедително и лисичето лице на адвокатата се показа пред катедрата на съдията.

– Мосю Доминик Гаяр – рече съдията, като го позна, – какво е обвинението ви против задържания? Изложете го подробно и под клетва.

След като положи установената клетва, Гаяр пристъпи към оплакването си като истински адвокат.

Няма защо да предавам многословието на юридическата фразеология. Достатъчно е да кажа, че в обвинението имаше няколко точки.

Първо, бях обвинен в опит за подстрекателство към бунт и съпротива на робите от плантация Безансон, като с намесата си съм попречил един от тях да получи справедливо наказание. Второ, накарал съм бил друг от тях да удари надзирателя, а след това съм го подтикнал и подпомогнал да избяга в гората. Това бил робът Габриел, който бил хванат същия този ден заедно с мене. На трето място, и тук Гаяр стигна до най-големия коз в обвинението си.

– Трето – продължи той, – обвинявам това лице в туй, че през нощта на осемнадесети октомври е влязъл в къщата ми и е откраднал оттам робинята Аврора Безансон...

– Не е вярно! – прекъсна го един вик. – Не е вярно! Аврора Безансон не е робиня!

Гаяр се стресна, сякаш някой го беше намушил с нож.

– Кой казва това? – поиска да знае той, макар и с глас, който явно трепереше.

– Аз! – отвърна същият глас и в миг някакъв младеж скочи на една от пейките и застана високо над тъпата. Това беше д'Отвил!

– Аз го казвам! – повтори той със същия решителен тон. – Аврора Безансон не е робиня, а свободна кварталонка! Моля ви, съдия Клейборн – продължи д'Отвил, – имайте добрината да прочете този документ! – В същото време той протегна ръка и подаде сгънат пергамент.

Шерифът го предаде на съдията, а той го отвори и прочете на глас.

Оказа се, че това беше „освободителното“ на кварталонката Аврора – свидетелство за нейното освобождение, редовно подписано и заверено от нейния господар Огюст Безансон и приложено от него към завещанието му.

Изумлението беше безгранично – дотолкова, че тъпата сякаш се

вкамени и в залата настъпи пълна тишина. Общото настроение се промени.

Въздействието, което всичко това оказва върху Гаяр, бе явно за всички. Той изглеждаше съвсем объркан и в смущението си измънка:

– Протестирам против това... този документ е бил откраднат от моето бюро и...

– Толкова по-добре, мосю Гаяр! – отново го прекъсна д'Отвил. – Толкова по-добре! Щом признавате, че е бил откраднат, значи признавате, че е достоверен. А сега, господине, след като сте притежавали този документ и сте знаели съдържанието му, как можете да твърдите, че Аврора Безансон е ваша робиня?

Гаяр се видя натясно. Бледото му лице стана съвсем мъртвешко, а на мястото на обикновеното злобно изражение се изписа ужас. Той имаше вид като че иска да се махне и дори вече се снишаваше зад по-високите мъже, които стояха около него.

– Почакайте, мосю Гаяр! – продължи неумолимият д'Отвил. – Още не съм свършил с вас. Заповядайте, съдия Клейборн! Ето още един документ, който може да ви интересува. Ще бъдете ли тъй любезен да му хвърлите един поглед?

С тези думи д'Отвил подаде втори документ; връчиха го на съдията, който, както и преди, го отвори и прочете на глас.

Това беше допълнение към завещанието на Огюст Безансон, с което той оставяше на дъщеря си Йожени Безансон петдесет хиляди долара в банкови книжа с нареждане в деня на пълнолетието ѝ тази сума да ѝ се изплати от двамата изпълнителни на завещанието, г. Доминик Гаяр и Антоан Лерьо, като на двамата опекуни се предписваше да не съобщават на получателката за съществуването на тази сума до самия ден на плащането.

– Сега, мосю Доминик Гаяр – продължи д'Отвил, щом съдията прочете документа, – аз ви обвинявам в присвояването на тези петдесет хиляди долара, както и разни други суми, за които ще говорим после. Обвинявам ви, че сте укрили съществуването на тези пари, като не сте ги посочили в актива на имението Безансон, обвинявам ви, че сте ги злоупотребили за свои лични нужди!

– Това е сериозно обвинение – каза съдията Клейборн, явно убеден в неговата истинност и готов да го поддържа. – Ако обичате, кажете ни вашето име, господине? – продължи гой, като се обърна към д'Отвил с мек тон.

За първи път виждах д'Отвил на ярка дневна светлина. Всичките ни

срещи досега бяха ставали или в мрака на нощта, или на светлината на лампи. Само тази сутрин бяхме прекарвали няколко минути на дневна светлина, но дори и тогава бяхме в мрачната сянка на гората, където мъчно можех да различа неговите черти.

Сега той стоеше пред отворения прозорец и аз много ясно виждах цялото му лице. И ето, отново изпитах чувството, че прилича на някого, когото съм виждал и преди. Колкото повече го гледах, толкова по-силно ме завладяваше това чувство, но изумлението беше вече малко попреминало, когато той отговори на въпроса на съдията.

– Ако обичате, кажете ни вашето име, господине? – повтори съдията.

– Йожени Безансон!

В същия миг шапката и черните къдрици бяха свалени и пред погледа на всички блеснаха златнорусите плитки на прекрасната креолка.

В залата избухна гръмко „ура“, към което се присъединиха всички освен Гаяр и двама-трима от неговите главорези. Аз разбрах, че съм свободен.

Всичко внезапно се промени и ищецът стана обвиняем. Преди още да се уталожил общото вълнение, видях как шерифът, подбутнат от Райгарт и някой друг, отиде при Гаяр, сложи ръка на рамото му и го арестува.

– Това е лъжа! – закрещя Гаяр. – Заговор... мръсен заговор! Тези документи са фалшиви! Подписите са подправени... подправени!

– Не сте прав, мосю Гаяр – прекъсна го съдията. – Тези документи не са подправени. Това е почеркът на Огюст Безансон. Аз го познавах много добре. Това е неговият подпис – бих могъл лично да се закълна в това.

– Аз също! – откликна се нисък строг глас, който привлече всеобщото внимание.

Превръщането на Йожен д'Отвил в Йожени Безансон беше поразително тълпата, но сега всички ги очакваше още по-голяма изненада – възкръсването на управителя Антоан!

Читателю! Моята история завърши. Тук трябва да спуснем завесата на нашата мъничка драма. Бих могъл да ви предложа други картини, с които да обрисувам по-нататъшната съдба на нашите герои, но нека завърша само с една кратка равностметка. Вашето въображение ще допълни подробностите.

И тъй, вие ще се зарадвате, като узнаете, че Йожени Безансон

възвърна целия си имот, който скоро стигна отново до цветущото си състояние под грижливото управление на Антоан.

Уви! Има нещо, което не можеше никога да се възстанови: младото весело сърце, жизнерадостта, първата чиста любов!

Но не си представяйте, че Йожени Безансон се поддаде на отчаянието, че завинаги остана жертва на несподелената любов. Не – тя имаше силна воля и положи крайни усилия да изтръгне смъртоносната стрела от сърцето си.

Времето и добродетелният живот лекуват сърдечните рани, ала много по-голямо въздействие има онова съчувствие от любимия човек, онова състрадание вместо любов, което тя получи в пълна мяра.

Ранните надежди на нейното сърце бяха разбити, веселият ѝ нрав бе помрачен, но има и други радости в живота освен играта на чувствата и може би пътеката на любовта не е истинският път към щастието. О, да можех да повярвам в това! О, да можех сам себе си да убедя, че това спокойно, невъзмутимо лице, тази хубава мека усмивка са белези на уталожена сърдечна болка! Уви, не мога! Съдбата иска своите жертви. Бедна Йожени! Бог да се смили над теб! О, да можех да потопя сърцето си във водите на Лета!

А Райгарт? Ти, читателю, ще се зарадваш, като узнаеш, че добрият доктор преуспя в живота – преуспя и можа да си позволи да сложи настрана ланцета и да стане голям плантатор – не, нещо повече, – бележит законодател, един от онези, на които се дължи честта за създаването на днешните закони в Луизиана, най-свободолюбивите закони в цивилизования свят.

Ще се зарадваш, като чуеш, че Сципион заедно с неговата Хлоя и малката Хлоя се върнаха в стария си, сега щастлив дом, че змийският врач запази черните си ръце и вече никога не стана нужда да търси убежище в своята хралупа.

Не ще те наскърбя да узнаеш, че Гаяр прекара няколко години след това в затвора в Батон Руж, а после съвсем изчезна от сцената. Говореше се, че под друго име се върнал в родната си Франция. Да се докаже неговата виновност беше лесно. Антоан отдавна го подозирал в намерението да ограби общата им питомка и решил да го подложи на изпитание. Салът от столове въпреки всичко не потънал и с него верният управител стигнал до брега, много по-надолу по течението на реката. Никой не знаел за избавлението му и тогава на този странен старец му дошло наум да остане за известно време en perdu¹⁷⁹ – мълчалив наблюдател на поведението на г. Доминик. Веднага щом повярвал, че Антоан е

загинал, Гаяр дръзко пристъпил към изпълнение на своя план и побързал да ускори събитията до описаната развръзка. Събитията се развили точно както очаквал Антоан и когато той се изправи като обвинител, доказването на виновността на адвокатата стана лесно и сигурно. Присъдата да излежи пет години в щатския изправителен затвор сложи край на връзките на Гаяр с героите на нашата история.

Надали ще се наскърбиш, читателю, като узнаеш, че Грубиянина Бил бе постигнат от горе-долу същата съдба, че Ръфин, ловецът на хора, се удави при едно внезапно наводнение на блатото и че негротърговецът след време стана крадец на негри и за това престъпление бе осъден от съда на съдията Линч; присъдата бе да го намажат с катран и овъргалят в перушина.

„Ловците“ Чорли и Хатчър не съм никога срещал вече, при все че по-нататъшният им жизнен път не остана неизвестен за мене. Чорли, храбрият и изискан, но подъл Чорли бил убит на дуел от един креол от Нови Орлеан, с когото се скарал при игра на карти.

Банката на Хатчър „фалирала“ скоро след нашето приключение и цяла верига несполуки го докарала до положението на дребен комарджия и дребен мошеник.

Много години по-късно срещнах търговеца ни свини. Той бе преуспял като крупие на монте в „Залите на Монтесума“. Отишъл там по стъпките на американската армия¹⁸⁰ и натрупал огромно богатство, като поддържал игрален вертеп за офицерите. Той не успя дълго да се наслаждава на безчестно натрупаното си богатство. Грабна го тропическата треска във Вера Крус и неговият прах сега е размесен с пясъците на този тъжен бряг.

Така, читателю, на мене се падна щастието да разкажа как се отплати съдбата на разните герои, преминали през страниците на нашата история.

Чувам те да се провикваш, че двама души са останали забравени, героят и героинята.

О, не! Съвсем не са забравени. Нима искаш да обрисувам церемонията, великолепие и блясък, панделките и венчетата на сватбата и

179. *En perdu* (фр.) – в неизвестност. – Б.пр.

180. „... по стъпките на американската армия“ – този човек беше родом от щата Джорджия. Всички участници в кампанията на Скот в Мексико ще си го спомнят. Той беше натрупал 200 000 долара от игра на комар с офицерите от американската армия и беше тръгнал да се връща в Съединените щати, когато заболя от „Жълтия Джак“ във Вера Крус и умря там. – Бел.авт.

картините на пълно блаженство след това.

Да ме опази Хименей¹⁸¹! Всичко това трябва да оставя на въображението ти, ако то благоволи да ти го нарисува. Обикновено интересът към „любовните приключения“ се изчерпва с постигане на очакваното, дори не винаги се стига до олтара, а ти, читателю, надали ще бъдеш толкова любопитен, че да повдигнеш завесата, зад която се крие спокойният ми живот с моята Квартеронка.

КРАЙ

181. *Хименей* – в гръцката митология богът на сватбата. – Б.пр.

© 1983 Сидер Флорин, превод от английски

Thomas Mayne Reid
The Quadroon [= Adventures in the Far West], 1856

Сканиране, разпознаване и редакция: moosehead, 2009

Издание:

Издавателство „Отечество“, София, 1983

Художник: Петър Брайков, 1979

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10554>]